JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
(sediul Buiucani)
Republica Moldova, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
Email: jbu@justice.md; Tel.: /+373 22/ 204 904
www.instante.justice.md

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL BUIUCANI
Ieșire Nr. 08-2-109
"28" 01 2026

Dosarul nr. 1rh-9/2024, 1-12119539-12-1rh-05022024

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu 28

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, Vă expediază cererile avocaților Ceachir Anatolie și Vadim Vieru, în interesele revizuientului Gherman Ion, cît și ale revizuienților Gherman Ala și Gherman Pavel, privind sesizarea Curții Constituționale, în vederea exercitării controlului constituționalității, prezentate în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția R.M., în baza încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 21 ianuarie 2026.

Anexă:

1. Încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 21 ianuarie 2026 pe 9 file.
2. Sesizarea înregistrată cu nr. 07-1-31694/2 din 22 decembrie 2025, în total pe 29 file;
3. Sesizarea înregistrată cu nr. 07-1-31692/2 din 22 decembrie 2025, cu anexe, în total pe 73 file.
4. Sesizarea înregistrată cu nr. 07-1-31693/2 din 22 decembrie 2025, cu anexe, în total pe 116 file.

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani **Natalia Patrașcu**

09:50
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 109
"29" 01 2026

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională şi articolele 38 alin.(l) lit. c) şi 39 din Codul Jurisdicţiei Constituţionale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

a sintagmei "... , prin sentință penală irevocabilă, ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală, în măsura în care face iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în baza unor probe dovedite ulterior falsificate și în baza derivatelor contaminate ale *pomului otrăvit* în sensul doctrinei excluderii

și împiedică realizarea dreptului compozit la reabilitarea persoanei condamnate, prin intermediul revizuirii, nu garantează supremația principiului legalității și a Constituției,
blocând efectul real al **revizuirii din cauza omisiunii Legiuitorului** de a reglementa reabilitarea prin revizuire în cazul constatării ulteriorare a faptului comiterii infracțiunii de falsificare a **probelor de acuzare** (conform art. 361 Cod penal în temeiul temeiului de nereabilitare prevăzut de art. 275. pct. 4) CPP, executorie conform art. 467 CPP)

afectându-se direct multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție, *in concreto* **dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1 din Constituție, **dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție, **dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), **dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), **dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție), **dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

fiind justificată subsidiar imperativitatea asigurării soluției Constituționale și tranzitorii de către Înalta Curte prin prisma ocrotirii și garantării realizării drepturilor fundamentale consfințite prin Legea Supremă

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
2 JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL BUIUCANI
Intrare Nr. 64-3/6924
"22" 12 2025

A. Autorii excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: PAVEL

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ALA

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient, reprezentat de avocați mandatați

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ION

5. **Reprezentat de: Avocații ANATOLIE CEACHIR și VADIM VIERU**

A.3. Instanța de judecată

1. **Judecătoria Chișinău, Sediul Buiucani**
2. **Judecător: NATALIA PATRAȘCU**
4. Stefan cel Mare si Sfant Boulevard 200, MD-2004, Chișinău
5. Telefon: 022 204 903

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

1. Ulterior judecării cauzei penale nr. 2008030943, a fost stabilit definitiv faptul că reprezentantul pretinsei părți vătămate SRL "Elvitis Com", Vutcărău Vasile, a comis infracțiunea de falsificare a probelor atribuite cu statut de corp delict în dosarul nr. 2008030943, in concreto setul de documente: Cartea Tehnică – set de documente permisive și tehnic-constructiv format din 86 file, Actul de primire predare în sumă de 596 562,79 lei din 28.12.2008 confecționat ilicit între – act pretins de ordin fiscal-contabil (în lipsa facturii fiscale) confecționat ilicit între doi agenți economici SRL"Elvitis Com"/ Vutcvărău Vasile și SRL"Forus Grup"/Focșa Iurie, Deviz de cheltuieli nr. 01-01-2000 în sumă de 231 947,18 lei - o coală de xerox (în lipsa originalului) imputat ilegal SRL "Penomet Grup" - toate probe false ce au stat la baza cercetării și emiterii concluziilor de către experți la urmărirea penală și judecarea cauzei respective în procedură ordinară anterioară, infracțiune constatată în dosarul nr. 2017030118 conform art. 361 Cod penal.
2. **Prin Ordonanța din 13.04.2022 în dosarul nr. 2017030118 s-a constatat comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal de către Vutcărău Vasile, însă acesta a fost eliberat de răspundere penală pe temeiuri de nereabilitare, conform art. 275 pct. 4) CPP, ordonanța având caracter executoriu în sensul art. 467 CPP, echivalabil în drept unei sentințe de condamnare neexecutorii.**
3. **Și prin Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curtii de Apel Chisinau din 18 iulie 2025** (**par. 20**, dosar nr.10r-1352/20) s-a stabilit expres că **răspunderea pentru prezentarea probelor dovedite falsificate la 13.04.2022** organului în fața procurorului **Victor Olărescu** în calitate de probe pretins veridice și remise experților în calitate de probe pretins veridice și pretins verificate de procuror, fiind atribuite și cu statut de corpuri delicte în dosarul nr. 2008304093, **revine celor ce au prezentat** organului de urmărire penală **documente falsificate în calitate de documente veridice, respectiv sustinute la pretinsă legalitate și veridicitate prin declarații mincinoase, adică lui Vutcărău Vasile și Focșa Iurie, martorul său.**
4. Totodată, **în cauza penală nr. 20210200537** a fost stabilită și comiterea infracțiunii de falsificare a probelor de acuzare în dosarul **nr. 2009990087**, **pretins conexat** cu dosarul **nr. 2008030943 într-o procedură unică, dosar care a stat la reluarea ilegală a urmăririi penale prin ordonanța din 26.04.2011, ordonță pretins recepționată de avocatul Gheorghe Ulianovschi prin înscrisul "Copia ordonanței am primit 30.11.2011" și semătură, care prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, s-au dovedit a fi executate nu de avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin executare liberă și prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe.** Și în această cauză s-a reținut comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal de către Tonconog Anatolie, fapt confirmat prin **Decizia definitivă și irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17.04.2024** (anexată). Este de remarcat subsidiar că anume în cadrul acesteia a fost efectuat Raportul de expertiză judiciar-contabilă nr.1974 din 30.07.2010 - constatările care sunt contrare adevărului (fapt constatat definitiv în cadrul cauzei penale nr.2016978068 de C.N.A. și Procuratura Anticorupție) și pus la baza învinuirii și sentinței emise în cadrul dosarului penal nr.2008030943, **inclusiv acest raportul având la baza cercetărilor și concluziilor în calitate de acte pretins veridice, confecționate și prezentate de Vutcărău Vasile, acte dovedite ulterior falsificate, în acest sens fiind probe nule derivate direct din probe inițial falsificate, respectiv cazând sub incidența direct a regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit, doctrină menținută în permanență de Curtea E.D.O.**
5. Este de remarcat și **ordonanța de nereabilitare din 06.09.2022 emisă de Procuratura Anticorupție, în cadrul cauzei penale nr.20190360465,** pe faptul constatării comiterii infracțiunii prevăzute de art.329 din Codul penal - neglijența în serviciu la ridicarea abuzivă și pierderea documentației ce aparținea agenților economici SRL"Penomet Grup" și SRL"Gordincom", persoanelor fizice Ion GHERMAN și ALA GHERMAN, toată documentația care se afla în custodia Statului (OUP/Procuraturii) din data de 25.03.2009 (ridicată abuziv la perchiziții din 25.03.2009 în cadrul dosarului nr.2009990087), fapte descrise cu lux de detaliu și probate în cererile de revizuire.
6. Chiar dacă Legiuitorul preferă a opera în Codul de procedură penală cu termenul de viciu fundamental, echivalent ca sens erorii judiciare, se menționează că **eroarea judiciară se poate referi atât la eroarea gravă de fapt (viciu de fond) cât și la un anumit viciu procedural, care este atât de fundamental, încât invalidează în întregime hotărârea judecătorească definitivă și irevocabilă, și odată descoperit și stabilit, poate duce la o soluție judiciară diametral opusă celei afectate de acest viciu.**

7. Totodată, pe lângă viciul procedural, la temelia apariției erorii judiciare se poate afla și o circumstanță de fapt, numit viciu fundamental și care din cauza gravității sale, influențează decisiv hotărârea instanței de judecată. Totodată, prin **Hotărârea nr.2 din 23.01.2020 a Curții Constituționale, a fost declarat neconstituțional textul "eroarea gravă de fapt nu reprezintă o apreciere greșită a probelor" din art. 6 pct 11[1]) din CPP,** definiția erorii grave de fapt fiind stabilită următoarea: ***stabilirea eronată a faptelor, în existenţa sau inexistenţa lor, prin neluarea în considerare a probelor care le confirmau sau prin denaturarea conţinutului acestora.***
8. În concluzie, inclusiv reieșind din raționamentele imperative ale înaltei Curți din **Hotărârea nr.2 din 23.01.2020, stabilirea eronată a faptelor și a stărilor de fapt în cadrul unui dosar, inclusiv precum la caz eroarea judiciară survenind din probe materiale / documentare falsificate – constituie o eroare gravă de fapt, care constituie la rândul său un viciu fundamental, și constituie într-un final o eroare judiciară imperativă spre revizuire în spritul suprem al Constituției, ce urmează a fi reparată în Spiritul Constituției și al Legislației Internaționale în domeniul Drepturilor Fundamentale a Omului anume prin procedura de revizuire avută în vedere de Legiuitor la alin (3) a art. 458 CPP.**
9. Fabula dosarului penal nr. 2008030943, adică inclusiv toate actele procedurale, de la plângerea inițială la poliția din 30.06.2008, până la pronunțarea sentinței, și deciziilor ulterioare, a fost **fabricată** în temeiul pretinsului **unic** Contract PMG nr. 8/10-2005 din 24.10.2005 - fals pretins ca fiind semnat la 24.10.2005 și **unic** proces verbal din decembrie 2005 - **fals pretins ca fiind întocmit/semnat în anul 2005, în baza căruia pretins ar fi fost emisă factura fiscală seria BA nr. 0652421 din 30.12.2005 în sumă de 2 592 709,61 lei, inclusiv TVA în sumă de 432 118, 61 lei de către SRL „Penomet Grup" în adresa SRL „Elvitis Com" – CEEA CE S-A DOVEDIT A FI UN FALS INDUS DE VUTCĂRĂU VASILE CU SCOPUL DE A DUCE ORGANUL JUDICIAR ȘI INSTANȚA ÎN EROARE, FAPT CE I-A REUȘIT LA JUDECAREA ORDINARĂ A CAZULUI.**
10. Echitatea şi morala reprezintă concepte care au generat principii aplicabile în toate sistemele de drept, fiind precursorii bunei-credinţe, deci şi ai principiului nemo auditur. "Întregul edificiu al obligaţiilor juridice şi al exerciţiului drepturilor se fundamentează pe un postulat al bunei-credinţe, care dacă nu ar exista, înseşi relaţiile sociale ar fi zdruncinate. Postulatul bunei-credinţe are ca punct de plecare supoziţia că oamenii, în relaţiile dintre ei, sînt animaţi de intenţie sinceră şi loială şi că deci ei se comportă cu onestitate adică cu bună-credinţă. În cadrul acestui postulat, buna-credinţă joacă principalul rol de criteriu de apreciere a raporturilor juridice. Această intenţie dreaptă se regăseşte şi în construcţia **principiului nemo auditur**, care instaurează regula de natură morală prin aplicarea căreia nimeni nu este îndreptăţit ca, întemeindu-se pe propria conduită necinstită, imorală sau pe propria culpă, să poată solicita şi obţine avantaje sau alte beneficii. **Această intenţie dreaptă se regăseşte şi în construcţia principiului nemo auditur, care instaurează regula de natură morală prin aplicarea căreia nimeni nu este îndreptăţit ca, întemeindu-se pe propria conduită necinstită, imorală sau pe propria culpă, să poată solicita şi obţine avantaje sau alte beneficii.**
11. Or, **deja** în cadrul procedurii de revizuire, **s-a constatat prin acte procedurale consemnate că Vutcărău Vasile fiind contrapus cu materialele, cercetările și concluziile experților în** comisie în ***Raport de expertiză contabilă în comisie Nr. 10/202*** *din 24.02.2016 (executat in cadrul dosarului nr.2016978068 gestionat de CAN sub conducerea Procuraturii Anticorupție),* ***Raport de expertiză contabilă în comisie Nr. 139 Nr. 26*** *din 28.04.2017 al C.N.A. executat în dosaru penal nr.2016978068* și ***Raport de expertiză contabilă Nr. 11/369*** *din 15.09.2017 executat de Baroul de Expertize CREDIBILITATE,* **a fost nevoit într-un final să RECUNOASCĂ - că plângerea sa penală din 30.06.2008, absolut toate actele procesuale efectuate în dosarul nr. 2008030943 în baza plângerii și probelor prezentate de el, expertizele efectuate anterior de către CNEJ în dosarele pretins conexe nr.2008030943 și nr.2009990087, rechizitoriul, sentința și deciziile ulterioare de condamnare – AU FOST FORMULATE ȘI ÎNTEMEIATE PE UN ALT CONTRACT** (cu nr. PMG 8/10-2005 din 24.10.2005, de facto întocmit/modificat în anul 2007) și **UN ALT PROCES VERBAL** (din luna decembrie 2005, de facto întocmit/modificat în anul 2007) decât Contractul și Procesele verbale care au fost real coordonate și semnate în anul 2005, care au fost TĂINUITE CU VEHEMENȚĂ de Vutcarău Vasile, **iar Gherman Ion și avocatul său Alexandru POSTICĂ, magistrat, FIIND ACUZAȚI DE Vutcărău Vasile de FALSIFICAREA ACESTORA, ULTERIOR PRIN MULTIPLE RAPOARTE DE EXPERTIZĂ FIIND DOVEDIT CONTRARIUL,** totodată fiind dovedită existența a **4 (patru !)** Contracte PMG nr. 8/10-2005 din 24.10.2005 și **3 (trei !)** Procese verbale din decembrie 2005 (formulare nr.3 și nr.7) toate semnate de Vutcărău Vasile și aplicând ștampila ce aparține SRL "Elvitis Com". Expertizele vizate supra au fost executate în mod legal cu respectarea rigorilor impuse de cod de către CNA sub conducerea Procuraturii Anticorupție și cu participația activă a SRL „Elvitis Com", a

directorului SRL „Elvitis Com" Vutcărău Vasile și a contabilului SRL „Elvitis Com" Elena Radu, dovedit prin materialele din dosarul **nr.2016978068** ***(fiind gestionat de grup de 9 ofițeri și 2 procurori dispus prin ordonanța din 15 mai 2017 - expertizele fiind executate anume asupra dosarului nr. 1-1385/2012 aflat la Curtea de Apel Chișinău, adică dosarul nr. 2008030943 – în prezent în procedura de revizuire).***

1.1. Ordonanța de numire a expertizei judiciar-contabile în comisie din 07.07.2016 în cauza penală **nr.2016978068, poruncită C.N.A. și SRL CREDIBILITATE Barou de expertize.**
1.2. Ordonanța de ridicare din 02.06.2016 **de la CNEJ** a originalelor raporturi de expertiză nr. 2483/19.10.2009, nr. 093/16.01.2010 și nr. 1974/30.07.2010.
1.3. Indicații din 12.07.2016 a C.N.A. de ridicare a documentației de evidență contabilă a **SRL „Elvitis Com".**
1.4. Ordonanța de ridicare din 08.06.2016 de la Inspecția de Stat în Construcții a documentației ce ține **SRL „Elvitis Com"** și SRL „Penomet Grup".
1.5. Ordonanța de ridicare din 04.08.2016 de la CNEJ a instrucțiunilor privind cercetarea și executarea expertizelor judiciare.
1.6. Ordonanța de ridicare din 21.11.2016 de la Ministerul Finanțelor a setului de documente a **SRL „Elvitis Com".**
1.7. Ordonanța de ridicare din 30.11.2016 de la Inspectoratul Fiscal de Stat Strășeni a documentației contabile a **SRL „Elvitis Com".**
1.8. Scrisoare C.N.A. din 20.07.2016 adresată **SRL „Elvitis Com"**, director **Vutcărău Vasile**, cu punerea la cunoștință despre dispunerea expertizelor judiciare cu prezentarea și ridicarea a documentelor de evidență contabilă ale SRL „Elvitis Com" pentru perioada 01.01.2005 – 31.12.2009.
1.9. **Scrisoarea lui Vutcărău Vasile** din 17.10.2016 către C.N.A cu acordarea permisiunii de cercetare la fața locului.
1.10. Scrisoarea C.N.A din 24.10.2016 adresată experților judiciari **cu punerea la dispoziție în original a materialelor din evidența contabilă a SRL „Elvitis Com"** ridicate prin proces verbal de ridicare din 17.10.2016.
1.11. Scrisoare C.N.A din 11.11.2016 cu solicitarea prezentării în original a documentației contabile primare a **SRL „Elvitis Com"** pentru expertizare.
1.12. Scrisoare C.N.A din 08.12.2016 cu expedierea către expeți judiciari a **materialelor suplimentare ridicate de la SRL „Elvitis Com" din 15.11.2016.**
1.13. Scrisoare C.N.A din 20.01.2017 către **CREDIBILITATE Birou de expertize** cu solicitarea prezentării raportului de expertiză până la data de 28.02.2017.
1.14. Scrisoarea din 27.02.2017 a directorului **CREDIBILITATE Birou de expertize** în adresa C.N.A. cu prezentarea **Raportul de expertiză Judiciară Nr. 10/202** din 24 februarie 2016 (2017).
1.15. Proces verbal de ridicare din 17.10.2016 cu ridicarea de la **Elena Radu, în funcție de contabil șef al SRL „Elvitis Com" a documentației de evidență contabilă a SRL„Elvitis Com"**
1.16. Scrisoare C.N.A din 22.09.2016 privitor la dispunerea cercetării de către experții judiciari a dosarului **nr. 1-1385/2012** aflat la Curtea de Apel Chișinău (dosarul nr. 2008030943)
1.17. Scrisoarea C.N.A din 07.09.2016 **către Curtea de Apel Chișinău** în vederea asigurării acesului a experților judiciari la materialele dosarului penal **nr. 1-1385/2012** (nr.2008030943 de condamnare a lui Gherman Ion).
1.18. Scrisoare C.N.A din 26.08.2016 privind statutul de expert judicar contabil a expertului **Andrei Șevciuc din cadrul CREDIBILITATE Birou de expertize,** care a executat **Raportul de expertiză Judiciară Nr. 10/202** din 24 februarie 2016 (2017).
1.19. Scrisoare C.N.A din 21.02.2017 privind efectuarea în comisie a expertizei judiciare contabile de către experții **Ana Budeanu și Angela Tomșa din cadrul C.N.A.**, care au executat **Raportul de expertiză judiciară în comisie Nr. 139, Nr. 26** din 28.04.2017.
1.20. Ordonanța din 15.05.2017 privind dispunerea efectuării urmăririi penale pe cauza nr.2016978068 de către un grup de procurori și ofițeri de urmărire penală.
1.21. Proces verbal de audiere a martorului **Vasile Vutcărău director SRL „Elvitis Com"** din 11.04.2018.

12. Ca urmare a constatării acestor fapte, a fost depusă la Curtea de Apel cea de-a treia cerere de revizuire din 07.12.2023, și cea de a patra Cerere de revizuire din 27.09.2024 direct în instanța Judecătoria Buiucani, **întemeiate inclusiv pe dispozițiile art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP, care prevăd drept temei de revizuire stabilirea prin hotărâre irevocabilă a comiterii unei infracțiuni în legătură cu judecarea cauzei.**
13. **Deși constatarea infracțiunilor menționate este echivalentă unei sentințe de condamnare prin prisma art. 467 CPP și art. 313 alin. (6) CPP – care conferă ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală pe motive de nereabilitare statut juridic de sentință** – persoanele implicate nu au fost condamnate exclusiv ca urmare a intervenirii termenului de prescripție (art. 275 pct. 4) CPP), ce consituie o formă a amnistiei.
14. Această situație este imputabilă exclusiv Procuraturii, care a tergiversat examinarea cauzelor și nu a asigurat verificarea probatoriului și a veridicității documentelor administrate în timp util la investigarea și judecarea ordinară a cauzei, cu respectarea filtrelor imperative prevăzute de Codul de procedură penală aplicabile probelor ulterior dovedite ca falsificate.
15. **Stabilirea definitivă și irevocabilă a acestor fapte constituie constatarea comiterii unor infracțiuni în timpul urmăririi penale și în legătură cu judecarea cauzei nr. 2008030943, precum avut în vedere de Legiuitor la art. 458 alin (3) pct 1) CPP** și, prin urmare, reprezintă temeiuri de revizuire în sensul dispozițiilor art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP. Totuși, formularea actuală a textului legal permite interpretări imprecise, imprevizibile și susceptibile de a induce instanța în eroare, întrucât aceasta **se conduce strict de litera legii.**

16. În ședința din 19.05.2025, procurorul **Lucia Andriuța** a susținut că stabilirea infracțiunilor menționate nu se circumscrie condițiilor legale prescrise de legiuitor, întrucât textul art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP ar prevedea expres că doar o hotărâre judecătorească de condamnare irevocabilă (cu executare și pedeapsă) poate constitui temei de revizuire. Astfel, în opinia Procuraturii (prin procurorul L.Andriuța), constatarea definitivă a comiterii infracțiunilor de falsificare a probelor prevăzute de art. 361 Cod penal, în cauzele penale nr. 2017030118 și nr. 2009990087, **nu poate declanșa revizuirea, întrucât autorii/falsificatorii nu au fost condamnați de o instanță de judecată din cauza intervenirii prescripției răspunderii penale.**
17. **Această interpretare transformă sintagma „... prin sentință penală irevocabilă ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP într-un obstacol absolut în calea revizuirii, indiferent de faptul că infracțiunea a fost sau nu sancționată prin condamnare.**
18. Or, faptele comiterii infracțiunilor prevăzute de art. 361 Cod penal au fost stabilite prin acte judiciare definitive și irevocabile, în sensul art. 457 și art. 313 alin. (6) CPP, prin ordonanțe de nereabilitare emise în baza art. 275 pct. 4) CPP, iar caracterul definitiv și excecutoriu al prevederilor art. 457 și art. 313 alin. (6) CPP **conferă actelor juridice un caracter definitiv și executoriu, la caz fiind ordonanțe de nereabilitare constatative de infracțiune, echivalabile în drept unor sentințe de condamnare și efectelor acestora în sens constatativ al faptei penale.**
19. Temeiurile și probele celor patru cereri de revizuire arată că: a) toate au fundament în **constatarea definitivă a infracțiunilor de falsificare** (art. 361 Cod penal) comise în legătură directă cu urmărirea penală și judecarea cauzei în sensul pct.1) alin (3) art. 458 CPP; b) toate aduc **circumstanțe noi** necunoscute instanței la momentul condamnării în sensul pct.2) alin. (3) art. 458 CPP, c) una dintre ele (nr. 4/2024) se întemeiază și pe **intervenția Curții Constituționale ca legislator negativ** (art. 287 alin. (1) CPP declarat neconstituțional) în sensul pct.4) alin (3) art. 458 CPP.
20. Reieșind din prevederile supreme ale Constituției, *in concreto* instanța de drept comun nefiind îndrituită să cerceteze constituționalitatea sau se expună sub aspect constituțional în privința constituționalității unei norme sau asupra chestiunilor de neconstituționale abordate în fața Curții, chestiunile juridice de neconstituționalitate abordate prin prezenta fiind în legătură indisolubilă cu deschiderea procedurii de revizuire inclusive conform pct. 1) alin .(3) art. 458 CPP, prin prezenta Cerere se contestă constituționalitatea sintagmei **„...prin sentință penală irevocabilă..."** din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală, în măsura în care interpretarea și aplicarea sa practică **poate exclude** din sfera revizuirii situațiile în care fapta infracțională este stabilită definitiv prin acte judiciare constatative (ordonanțe de nereabilitare, decizii irevocabile), **în special atunci când lipsa condamnării prin sentință penală irevocabilă ține de prescripție sau amnistie,** deși falsificarea probelor/corpurilor delicte a fost constatată definitiv, fiind stabilită la caz comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 361 Cod penal de către reprezentantul părții pretinse vătămate.
21. Conform art. 7 CPP Legalitatea procesului penal alin. (1) Procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod și alin. (2) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.
22. **Potrivit Articolului 7 din Constituţie, Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă şi nici o lege şi nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.** Respectiv sunt nule prevederile contrare Constituției, iar toate celelalte acte juridice trebuie să fie în conformitate cu ea.
23. Conform raționamentelor din **Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova** *par. 65.* Curtea menționează că, în vederea asigurării respectării drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție în procesul soluționării litigiilor de către instanțele judecătorești de drept comun, legiuitorul constituant, la art.135 alin. (1) lit. g) din Constituţie, a stabilit că Curtea Constituţională **rezolvă cazurile excepţionale de neconstituţionalitate.**
24. Potrivit par. 66. *Instituția ridicării excepției de neconstituționalitate oferă instanțelor posibilitatea soluționării situațiilor în care, în cadrul judecării unei cauze, părțile, sau judecătorul, se confruntă cu o incertitudine în privința constituționalității normelor ce urmează a fi aplicate.*
25. Potrivit par. 68. *În Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin.(1) lit. g) din Constituţia Republicii Moldova Curtea a menționat: „3.3.* ***Excepţia de neconstituţionalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituţionalitate şi fondul litigiului principal.*** *Ea poate fi invocată ca*

*incident din inițiativa părților sau din oficiu de instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sunt:- necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate; - **existența raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea Constituțională, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate;-** obiectul excepției de neconstituționalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci și alte acte normative).*

26. Potrivit par. 78. *Fiind un instrument de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale, excepția de neconstituționalitate poate fi invocată într-un proces declanșat și doar în cazul în care are incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.*
27. Potrivit par. 79. *Astfel, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.***
28. Potrivit par. 80. *Curtea menționează că **dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.** Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.* Potrivit par. 82. ***Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*** *(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*
29. Potrivit par. 83. *Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate **constituie competența exclusivă a Curții Constituționale**. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.*
30. Potrivit par. 86. ***Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.***
31. Potrivit par. 87. *Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.* Și potrivit art. 7 alin (3[1]) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, **instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției**, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții: *a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*
32. În continuare, în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 *„Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală"*, ***Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept***.
33. În aceeași ordine de idei potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art.13 alin.(1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), ***orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate***.
34. **Fără a nega rolul constituțional al instanței supreme a cărei competență este circumscrisă situațiilor de practică unitară, Curtea Constituțională reține că, în cazul în care un text legal poate genera interpretări diferite, este obligată să intervină ori de cîte ori acele interpretări generează încălcări ale prevederilor fundamentale, din perspectiva certitudinii juridice.**

35. Tot potrivit **Hotărârii Curții Constituționale din 06.08.2021** (anexate integral) **paragraf 52,** *citat* în jurisprudența sa, Curtea Europeană a menționat că ingerința în dreptul la un proces echitabil poate lua naștere prin restricționarea totală a accesului la informații în cazul în care statul interzice cu bună credință accesul reclamanților sau neagă, în mod fals, existența documentelor aflate în posesia sa, documente care le-ar fi fost de folos în procesul de judecată. În acest fel, le este negat dreptul la un proces echitabil *(McGinley si Egan v. Regatul Unit, 9 iunie 1998)*

36. Totodată potrivit **Hotărârii Curții Constituționale din 06.08.2021** (anexate integral) **paragraf 28,** *citat* în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că pentru a se stabili dacă procedura în ansamblu a fost echitabilă, este necesar să se determine dacă a fost repsectat dreptul la apărare. În special, **trebuie verificat dacă reclamantul a avut posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune folosirii acestora.** Totodată trebuie să se ia în considerare calitatea probelor, **inclusiv să se clarifice dacă circumstanțele în care au fost obținute pun la îndoială credibilitatea sau exactitatea lor** (a se vedea *Bykov v. Rusia*, martie 2009) **–UN RAȚIONAMENT JURIDIC IMPERATIV - PERTINENT DIRECT PROCEDURII DE REVIZUIRE A DOSARULUI nr.2008030943 în contextul constatării infracțiunii prevăzute de art. 361 CP consumat în legătură cu urmărirea penală și judecarea.**

37. **Articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută" cu privire la un „drept"** despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea, pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, **dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil".** În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că **aspectul „civil" este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane** *(Denisov v. Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].*

38. **Or, în speța dată este prezentă în mod incontestabil existența și a unui drept „civil" care izvorăște și din faptul constatării prin rapoartele de expertiză efectuate în dosarul nr.2016978068 gestionat de CNA sub conducerea Procuraturii Anticorupție *prin Raportul de expertiză judiciară în comisie Nr. 139, Nr. 26 din 28.04.2017 și Raportul de expertiză Judiciară Nr. 10/202 din 24 februarie 2016 (2017)*** dispuse și efectuate anume asupra **expertizelor executate anterior în baza actelor dovedite falsificate la 13.04.2022 (produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal) în cadrul dosarului nr. 1-1385/2012 aflat la Curtea de Apel Chișinău, adică dosarul nr. 2008030943 prin care s-a constatat de experți în comisie că nu SRL Penomet Grup are datorii față de SRL Elvitis Com, precum concluzionat eronat în sentință, ci invers, în consecință, comiterea infracțiunilor în legătură cu judecarea cauzei constituie, indiferent de existența unei condamnări sau nu, temei de revizuire în sensul intenției Legiuitorului.**

39. **Respectiv sunt întrunite cumulative toate condițiile de adresare la Curtea Constituțională în privința exercitării controlului constituționalității și declarării ceconstituționale a sintagmei " ..., prin sentință penală irevocabilă, ..." din pct. 1) a art. 458 alin. (3) Cod de procedură penală, or sintagma prezintă un risc de încălcare a Constituției la prezenta etapă procesuală, ce reieșind și așa din natura extra-ordinară a procedurii în care a fost invocată (revizuirea), constituie o ultimă cale de resort și remediu național, urmând a fi tratată cu maximă diligență și cu asigurarea garanțiilor Constituționale.**

40. Totodată reieșind și din faptul că în ședința din **19.05.2025**, procurorul Lucia Andriuța a susținut că doar o sentința penală irevocabilă de condamnare judecată în o instanță soldată cu condamnarea fizică a făptuitorului s-ar putea constitui ca temei **pretins avut în vedere de Legiuitor** ca temei de revizuire la art. 458 alin (3) pct. 1) CPP, iar **constatările de comitere a infracțiunilor pe temeiuri de nereabilitare** prevăzute de art. 275 pct.4) CPP ca și cum nu s-ar încardra voinței Legiuitorului, **incertitudine legală** ce blochează accesul la revizuire în exact situația în care falsul este **definitiv stabilit, fiind identificată astfel o incidență cu garanțiile supreme și drepturile fundamentale consfințite prin Constituției, dar și o contradicție cu prevederile și principiile ghidante CEDO.**

41. În concluzie, sintagma **„...prin sentință penală irevocabilă..."** din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală învocată de procuror la ședința preliminară de admisibilitate a revizuirii cpnform art. 458 alin. (3) pct. 1), 2) și 4) CPP, **este capabilă de a hazarda și împiedica deschiderea procedurii de revizuire în temeiul prevpzut de pct. 1) a alin. (3) din art. 458 CPP**, or instanța la admiterea temeiurilor de revizuire urmează a ține cont atât de invocarea rostită de procuror, cât și de textul imprevizibil și limitativ al normei legale, limitat de semantica sintagmei **„...prin sentință penală irevocabilă...", fapt ce aduce atingere fundamentală**

drepturilor de acces la justiție în vederea reabilitării lui Gherman Ion garantate de Constituție, cu toate drepturile fundamentale conexe acestui drept de reabilitare, învederate și examinate explicit *infra*.

42. Urmare a ansamblului aspectelor învederate, raportate la prevederile art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituția Republicii Moldova; la art. 6 și 13 CEDO, este **justificată examinarea în fond în contenciosul constituțional** a cererii de ridicare excepției de neconstituționalitate a sintagmei „... **prin sentință penală irevocabilă** ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP sintagmă **neconstituțională**, întrucât contravine mai multor prevederi constituționale corroborate cercetate *infra*, fiind **afectat grav dreptul la de acces la justiție în vederea reabilitării persoanei condamnate în baza probelor dovedite falsificate la 13.04.2022, atribuite cu statut de corp delict și derivatelor din acestea (fructele pomului otrăvit), adică ulterior pronunțării sentinței definitive și irevocabile in concreto Gherman Ion și Compania de construcții SRL Penomet Grup, fiind îndrituită chemarea Curții Constituționale la examenul textului Legiuitorului care a prevăzut o asemeni situație ca temei de revizuire, dar textul normei redactat în actul normativ încalcă vădit atât voința Legiuitorului cât și prevederile suprele stipulate la art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituția Republicii Moldova dar și prevederile la art. 6 și 13 CEDO, prioritare în sensul art. 4 alin (2) din Constituție.**

43. Reiterăm și faptul că Hotărârile Curţii sunt opozabile atât părţilor *in concreto* în procesul în care s-a ridicat excepţia de neconstituţionalitate, cât şi terţilor *in abstracto*, **Curtea Constituțională urmând totodată a oferi și o soluție exacta de rezolvare a neconstituționalității sesizate în cauza respectivă pentru a nu îngrădi dreptul fundamental la reabilitare a lui Gherman Ion ca rezultat a constatării comiterii infracțiunii de falsificare a probelor/corpuri delicte și ale fructelor pomului otrăvit derivate din probele falsificate,** reieșind din jurisdicția constituțională a Înaltei Curți, întru garantării Supremației Constituției în Statul de Drept republica Moldova.

**** Sfârșit capitol B. Continuare pe pagina următoare ****

C. Obiectul sesizării

44. **Obiectul excepției** de neconstituționalitate îl constituie sintagma „... prin *sentință penală irevocabilă* ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) al Codului de procedură penală. Această sintagmă face parte din textul legal care prevede unul dintre temeiurile extraordinare de revizuire a procesului penal. Potrivit art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP în vigoare, *„Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: 1) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei, care creează suspiciuni privind corectitudinea soluției din hotărârea atacată.".*

45. **În interpretarea curentă, art. 458 alin. (3) pct. 1) al Codului de procedură penală restrânge posibilitatea revizuirii doar la ipoteza în care comiterea infracțiunii conexe cauzei a fost constatată *printr-o hotărâre judecătorească penală definitivă de condamnare*.**

46. În prezenta cauză, sintagma contestată este relevantă și aplicabilă, deoarece exact un asemenea temei de revizuire se invocă: existența infracțiunii de falsificare a probelor, comisă în legătură cu judecarea cauzei petiționarului, circumstanță capabilă de a infirma temeinicia condamnării sale. Problema este că, deși falsul a fost constatat definitiv printr-o ordonanță a procurorului (confirmată și prin decizii judecătorești irevocabile), nu există o *sentință penală* de condamnare împotriva făptuitorului, din motive ce țin de cursul urmăririi penale (prescripția). Astfel, sintagma „prin sentință penală irevocabilă" devine un impediment absolut în calea exercitării dreptului la revizuire, excludând alte acte judiciare definitive constatatoare de infracțiune. Se consideră că această limitare formală contravine dispozițiilor constituționale, întrucât blochează redeschiderea procedurii penale chiar și atunci când s-a dovedit existența unui viciu fundamental (falsificarea probelor) care afectează temelia hotărârii de condamnare.

47. Prin urmare, se solicită Curții Constituționale constatarea neconstituționalității sintagmei „... prin sentință penală irevocabilă ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP, **în măsura în care această cerință rigidă împiedică revizuirea cauzei în situația specială în care comiterea unei infracțiuni legate de soluția dată a fost stabilită definitiv printr-un alt act jurisdicțional** (ordonanță sau hotărâre definitivă), și nu neapărat printr-o sentință penală de condamnare. În subsidiar, în cazul în care Curtea va aprecia că nu se impune declararea neconstituționalității, se solicită pronunțarea unei hotărâri interpretative care să clarifice sensul normei contestate, în sensul că și actele judiciare definitive de constatare a unei infracțiuni (cum sunt ordonanțele executorii emise în temeiul art. 275 pct. 4) CPP sau deciziile irevocabile ale instanțelor care stabilesc existența faptei infracționale) sunt asimilate unei „sentințe penale irevocabile" în vederea revizuirii. O atare interpretare ar permite valorificarea temeiului de revizuire și în situația particulară din speță, în care lipsa unei condamnări este imputabilă statului (prescripția) și nu trebuie să profereze în detrimentul condamnatului.

48. Considerăm justificat, că în condițiile de fapt nou/recent descoperite și în contextul viciului fundamental stabilit, sintagma „... prin *sentință penală irevocabilă* ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) al Codului de procedură penală **poate fi declarată neconstituțională în măsura în care face iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în baza unor probe dovedite ulterior falsificate și în baza derivatelor contaminate ale *pomului otrăvit*** în sensul doctrinei excluderii și împiedică realizarea dreptului compozit la reabilitarea persoanei condamnate, prin intermediul revizuirii, nu garantează supremația principiului legalității și a Constituției, blocând efectul real al revizuirii **din cauza omisiunii Legiuitorului de a reglementa reabilitarea prin revizuire în cazul constatării ulterioare a faptului comiterii infracțiunii de falsificare a probelor de acuzare (conform art. 361 Cod penal) afectându**-se direct multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție, *in concreto* dreptul la demnitate și reputație garantat de art. 1 din Constituție, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituție, dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în fața legii și justiției (art. 16 din Constituție), dreptul la proprietate (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO) fiind justificată subsidiar imperativitatea asigurării soluției Constituționale și tranzitorii de către înalta Curte prin prisma ocrotirii și garantării realizării drepturilor fundamentale consfințite prin Legea Supremă.

49. Precum argumentat explicit la cap. B, sintagma "... , prin sentință penală irevocabilă, ..." **împiedică și invalidează voința de origine a Legiuitorului de a redeschide procedurile finalizate spre revizuire în cazul în care a fost stabilă o infracțiune în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei, în spritul dictat de garanțiile supreme Constituționale, de par. (2) art. 4 Protocol 7 CEDO și de art. 6 și 13 CEDO** , respectiv din norma existentă urmează a fi exclusă ca neconstituțională "... , prin sentință penală irevocabilă, ..." iar norma constituțională urmează a fi lăsată în vigoare fără alte modificări, doar în lipsa sintagmei neconstituționale, precum modelul propus *infra* spre examinare Înaltei Curți

Articolul 458. Temeiurile de revizuire a procesului penal (3) Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: 1) **s-a constatat comiterea unei infracțiuni** în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei care creează suspiciuni privind corectitudinea soluției din hotărârea atacată;

50. **Când este vorba despre protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, Convenţiile internaţionale în speţă, ratificate, sunt prioritare legislaţiei naţionale, inclusiv Constituţiei, şi se aplică direct, fiind la cazul sesizat pertinente**

- art. 6 al Convenției E.D.O Dreptul la un proces echitabil
- par. (2) art. 4 a Protocolului nr. 7 CEDO
- art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 CEDO Protecția proprietății
- art. 13 al Convenției E.D.O. de garantare a unui remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor fundamentale
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
- Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
- prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*
- și prevederile Supreme consfințite la art. art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituție.

LEGISLAŢIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituţiei

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) **Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui**, libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic **reprezintă valori supreme şi sunt garantate."**

Articolul 7
Constituţia, Lege Supremă
Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. **Nici o lege şi niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.**

Articolul 4
Drepturile şi libertăţile omului

(1) Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale.

Articolul 20
Accesul liber la justiţie

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.
(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie."

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.

Articolul 26
Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.
(2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.
(3) În tot cursul procesului, părţile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepseşte prin lege.

Articolul 54
Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi
(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.
(2) **Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege**, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.
(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi **nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.**

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condiţiile legii.

Articolul 134
Statutul

„(1) Curtea Constituţională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova.
(2) Curtea Constituţională este independentă de orice altă autoritate publică şi se supune numai Constituţiei.
(3) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească şi garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 135
Atribuţiile

„(1) Curtea Constituţională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituţia;
[...]
g) rezolvă cazurile excepţionale de neconstituţionalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiţie;
[...]
(2) Curtea Constituţională îşi desfăşoară activitatea din iniţiativa subiecţilor prevăzuţi de Legea cu privire la Curtea Constituţională."

Articolul 140
Hotărârile Curţii Constituţionale

„(1) Legile şi alte acte normative sau unele părţi ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curţii Constituţionale.
(2) Hotărârile Curţii Constituţionale sunt definitive şi nu pot fi atacate."

Prevederile relevante ale Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională:

Articolul 2
Autoritatea de jurisdicţie constituţională

„(1) **Unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova este Curtea Constituţională.**

(2) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

49. Precum argumentat explicit la cap. B, sintagma "... , prin sentință penală irevocabilă, ..." **împiedică și invalidează voința de origine a Legiuitorului de a redeschide procedurile finalizate spre revizuire în cazul în care a fost stabilă o infracțiune în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei, în spritul dictat de garanțiile supreme Constituționale, de par. (2) art. 4 Protocol 7 CEDO și de art. 6 și 13 CEDO** , respectiv din norma existentă urmează a fi exclusă ca neconstituțională "... , prin sentință penală irevocabilă, ..." iar norma constituțională urmează a fi lăsată în vigoare fără alte modificări, doar în lipsa sintagmei neconstituționale, precum modelul propus *infra* spre examinare Înaltei Curți

Articolul 458. Temeiurile de revizuire a procesului penal (3) Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: 1) **s-a constatat comiterea unei infracțiuni** în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei care creează suspiciuni privind corectitudinea soluției din hotărârea atacată;

50. **Când este vorba despre protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, Convenţiile internaţionale în speţă, ratificate, sunt prioritare legislaţiei naţionale, inclusiv Constituţiei, şi se aplică direct, fiind la cazul sesizat pertinente**

- art. 6 al Convenției E.D.O Dreptul la un proces echitabil
- par. (2) art. 4 a Protocolului nr. 7 CEDO
- art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 CEDO Protecția proprietății
- art. 13 al Convenției E.D.O. de garantare a unui remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor fundamentale
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
- Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
- prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*
- și prevederile Supreme consfințite la art. art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituție.

LEGISLAŢIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituţiei

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) **Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui,** libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic **reprezintă valori supreme şi sunt garantate."**

Articolul 7
Constituţia, Lege Supremă
Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. **Nici o lege şi niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.**

Articolul 4
Drepturile şi libertăţile omului

(1) Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaţionale.

Articolul 20
Accesul liber la justiţie

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.
(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie."

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.

Articolul 26
Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.
(2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.
(3) În tot cursul procesului, părţile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepseşte prin lege.

Articolul 54
Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi
(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.
(2) **Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege**, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.
(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi **nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.**

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condiţiile legii.

Articolul 134
Statutul

„(1) Curtea Constituţională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova.
(2) Curtea Constituţională este independentă de orice altă autoritate publică şi se supune numai Constituţiei.
(3) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească şi garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 135
Atribuţiile

„(1) Curtea Constituţională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituţia;
[...]
g) rezolvă cazurile excepţionale de neconstituţionalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiţie;
[...]
(2) Curtea Constituţională îşi desfăşoară activitatea din iniţiativa subiecţilor prevăzuţi de Legea cu privire la Curtea Constituţională."

Articolul 140
Hotărârile Curţii Constituţionale

„(1) Legile şi alte acte normative sau unele părţi ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curţii Constituţionale.
(2) Hotărârile Curţii Constituţionale sunt definitive şi nu pot fi atacate."

Prevederile relevante ale Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională:

Articolul 2
Autoritatea de jurisdicţie constituţională

„(1) **Unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova este Curtea Constituţională.**

(2) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 6
Limitele de competenţă

„(1) Curtea Constituţională soluţionează numai probleme ce ţin de competenţa sa. Dacă în procesul examinării apar chestiuni de competenţa altor organe, Curtea remite acestora materialele sau comunică faptul părţilor şi organelor interesate, dând explicaţiile de rigoare.

(2) Curtea Constituţională îşi stabileşte ea însăşi limitele de competenţă.

(3) Controlând constituţionalitatea actului contestat, Curtea Constituţională poate pronunţa o hotărâre şi în privinţa altor acte normative a căror constituţionalitate depinde în întregime sau parţial de constituţionalitatea actului contestat."

Prevederile relevante ale Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului
(adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanţelor judiciare competente împotriva actelor care **violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituţie** sau prin lege.

Articolul 10

„Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil şi public de către un tribunal independent şi imparţial care va hotărî fie asupra drepturilor şi obligaţiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzări în materie penală îndreptată împotriva sa."

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixtiuni arbitrare în viaţa sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondenţă, nici al unor atingeri ale onoare sau reputaţiei sale. Orice persoană are dreptul la protecţia legii împotriva unor astfel de imixtiuni sau atingeri.

Articolul 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate atât singură cât şi în asociere cu alţii.
2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 28

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social şi internaţional, de existenţa unei ordini care să permită ca drepturile şi libertăţile enunţate în prezenta Declaraţie să-şi poată găsi o realizare deplină.

Prevederile relevante din **PACTUL INTERNATIONAL Nr. 31 din 16-12-1966 CU PRIVIRE LA DREPTURILE CIVILE ŞI POLITICE**

Articolul 2

1. Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute in prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

2. **Statele părţi la prezentul Pact se angajează ca, potrivit cu procedura lor constituţională şi cu dispoziţiile prezentului Pact, să adopte măsurile care să permită luarea unor măsuri legislative sau de alt ordin, menite să traducă în viaţă drepturile recunoscute în prezentul Pact care nu ar fi încă in vigoare.**

3. Statele părţi la prezentul Pact se angajează:
a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale;
b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional;
c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

Articolul 5

1. Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute in Pact.
2. Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.

Prevederile relevante CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE,
în privinţa statul candidat Republica Moldova, prin **Acord de asociere între Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de o parte, şi Republica Moldova, pe de altă parte** prin angajamentele luate la

Articolul 2

(1) **Respectarea principiilor democratice, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, astfel cum sunt proclamate în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului şi definite în Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa, precum şi în Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 1990**, reprezintă baza politicilor interne şi externe ale părţilor şi constituie un element esenţial al prezentului acord. Combaterea proliferării armelor de distrugere în masă, a materialelor conexe şi a vectorilor acestora constituie, de asemenea, un element crucial al prezentului acord.

(3) **Părţile îşi reafirmă respectul faţă de principiile statului de drept şi ale bunei guvernanţe, precum şi obligaţiile lor internaţionale**, în special în cadrul ONU, al Consiliului Europei şi al OSCE.

Articolul 12

Statul de drept

(1) În cadrul cooperării în spaţiul de libertate, securitate şi justiţie, părţile acordă o importanţă deosebită promovării statului de drept, inclusiv independenţei sistemului judiciar, accesului la justiţie şi dreptului la un proces echitabil.

(2) Părţile cooperează pe deplin cu privire la funcţionarea eficace a instituţiilor în domeniul asigurării respectării legii şi al administrării justiţiei.

(3) **Respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale va ghida toate activităţile de cooperare în domeniul libertăţii, al securităţii şi al justiţiei.**

Articolul 16

Prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate, a corupţiei şi a altor activităţi ilegale

(1) Părţile cooperează în ceea ce priveşte prevenirea şi combaterea tuturor formelor de activităţi infracţionale şi ilegale, organizate sau nu, inclusiv cele cu caracter transnaţional, cum ar fi:

(a) traficul de migranţi şi traficul de persoane;

(b) contrabanda şi traficul de bunuri, inclusiv în domeniul armelor de calibru mic şi al drogurilor ilicite;

(c) activităţile economice şi financiare ilegale, cum ar fi contrafacerea, frauda fiscală şi fraudele legate de achiziţiile publice;

(d)frauda, astfel cum se specifică în titlul VI (Asistenţă financiară şi Dispoziţii antifraudă şi de control) din prezentul acord, referitoare la proiecte finanţate de către donatori internaţionali;

(e)corupţia activă şi cea pasivă, atât în sectorul privat, cât şi în cel public, inclusiv abuzul de funcţii şi traficul de influenţă;

(f) falsificarea de documente şi prezentarea de declaraţii false, precum şi

Prevederile relevante ale art. 6 şi 13 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, amendată prin protocoalele adiţionale, in concreto

Art. 1 Protocol nr. 1 CEDO

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică şi în condiţiile prevăzute de lege şi de principiile generale ale dreptului internaţional. Dispoziţiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuţii, sau a amenzilor.

şi par. (2) art. 4 Protocol nr. 7 CEDO.

„[...] 2. Dispoziţiile paragrafului precedent **nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii şi procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunţată.** [...]"

**** Sfârşit capitol C. Continuare pe pagina următoare ****

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

51. Norma procesual-penală criticată interferează cu mai multe drepturi și principii fundamentale garantate de Constituția Republicii Moldova, după cum urmează.

52. Dreptul fundamental la reabilitare – Deși Constituția nu consacră expres un „drept la reabilitare" nominal, acesta rezultă din ansamblul garanțiilor constituționale referitoare la demnitate, dreptate și dreptul la un proces echitabil. **În situația dată, condamnatul are un drept fundamental de a fi reasigurat în drepturile sale dacă s-a produs o eroare judiciară (condamnare întemeiată pe probe false).** Sintagma contestată aduce atingere directă acestui drept la reabilitare, împiedicând persoana condamnată pe nedrept să obțină repararea situației sale juridice. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a subliniat că justiția trebuie realizată pe baza adevărului și a probelor legale și veridice, iar menținerea unei condamnări clădite pe falsuri contravine imperativ valorilor statului de drept. Astfel, obstacolul legal analizat lovește în însăși esența dreptului la reabilitare și la restabilirea adevărului judiciar.

53. **Dreptul fundamental la reabilitare în contextul dat îmbină mai multe drepturi fundamentale vătămate, incidente sintagmei din norma contestată**

1. **Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și traiul în un stat de drept consfințit de art. 1 alin. (3) din Constituție** or menținerea unei condamnări sprijinite pe falsuri dovedite definitiv contravine valorilor supreme, astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și **reabilitare** într-un stat de drept sunt vătămate și se impune necesitatea intervenției înaltei Curți.

2. **Drepturile şi libertăţile omului consfințit de Art. 4 din Constituție**, prevede prioritatea tratatelor: statul trebuie să asigure respectarea prevederilor **art. 6 CEDO** (proces echitabil) și **art. 13 CEDO** (remediu efectiv); inclusiv cerințele la par. (2) art. (4) Protocol nr. 7 CEDO, or lipsa revizuirii în ipoteza constatării definitive prin ordonanță **încalcă** aceste garanții. Totodată prin sintagma limitativă se încalcă prin prisma alin (2) din art. 4 din Constituție și

   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
   - Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
   - prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*

3. **Dreptul fundamental de acces liber la justiție consfințit de Art. 20 din Constituție**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a revizui o cauză nedreaptă iar sintagma criticată **închide** calea revizuirii în exact situația în care e mai necesară - **procedura extraordinară de revizuire și reabilitare.**

4. **Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle consfințit de Art. 23 din Constituție**, or claritatea și previzibilitatea legii sunt condiții *sine qua non* a conformității actelor normative-procesuale, iar formularea actuală permite o **interpretare imprecisă, imprevizibilă, restrictivă și limitativă**, capabilă „să ducă în eroare instanța", or **instanța se conduce numai de textul (litera) legii, Curtea trebuie să elimine ambiguitate prin intervenție de execpție în calitatea sa de**

Legiuitor negative și să exclude sintagma limitativă care aduce atingere dreptului fundamental la reabilitare.

5. **Dreptul fundamental la apărare consfințit de Art. 26 din Constituție**, or apărarea nu poate valorifica căile de revizuire, iar fără posibilitatea de a **epura** dosarul de produsul infracțiunii art. 361 Cod penal, iar apărarea devine iluzorie și formală fără a răspunde exigențelor reale ale societății.

6. **Încălcarea principiului echității și principiului garantor al proporționalității în procesul judiciar consfințit de Art. 54 din Constituție, or** restrângerea accesului la revizuire din motive formaliste sau de eroare a textului normative este inadmisibilă și **excesivă**, neadecvată scopului legitim și nu trece testul proporționalității în contrapunere cu scopul general al revizuirii și rolului procedurii în Statul de Drept.

7. **Dreptul de folosire a căilor de atac garantat de Art. 119 din Constituție,** hotărârile, desi irevocabile, dar care se întemeiază pe **probe ilegale și neveridice, împotriva acestora urmează a fi garantate căi de atac extraordinare,** iar revizuirea e unicul instrumentul corectiv constitutional și menținerea sintagmei sesizate va restrânge dreptul de a folosi o cale de atac împotriva unor erori judiciare.

54. Sintagma „...**prin sentință penală irevocabilă**..." este **limitativă în sensul restrângerii dreptului de revizuire și reabilitare, imprevizibilă și excesiv formalistă** deoarece:

1. Exclude situațiile precum în speța dată, în care infracțiunea este constatată definitiv prin **ordonanțe constatative de nereabilitare** (ex. prescripție, amnistie) sau prin alte acte judiciare irevocabile, **faptul infracțiunii fiind constatat** chiar și dacă nu a fost pronunțată o sentință penală irevocabilă executorie din motive de tergiversare imputabile angajaților Statului care au tergiversate procedurile constatative, **totuși faptul comiterii infracțiunii fiind cert stabilit în temeiul Codului Penal, art. 361 Cod penal la caz – urmează a constitui temei de revizuire în reabilitarea persoane condamante în baza actelor falsificate și a derivatelor izvorâte din sursa contaminată.**
2. Blochează accesul la revizuire chiar și atunci când falsificarea probelor atribuită cu statut de corpuri delict și a derivatelor din acestea în sensul doctrinei fructului pomului otrăvit au fost **definitiv stabilite, care cad direct sub incidența regulii excluderii izvorâte din doctrina fructului pomului otrăvit promovate în permanență de Curtea EDO**
3. **Face iluzorie reabilitarea persoanei** condamnate în baza unor probe falsificate și derivatele directe și indirecte din acestea în sensul **doctrinei excluderii** („fructul pomului otrăvit").

55. **Într-un asemenea context, a menține în vigoare sintagma „...prin sentință penală irevocabilă..." ar însemna** a proteja stabilitatea formală a unei hotărâri clădite pe **probe dovedite falsificate**, a nega însăși **inexistența revizuirii în spiritul de protejare a valorilor supreme** – prin necorectarea erorilor judiciare și nereabilitarea persoanei, a transforma principiul ***res judicata*** **într-un scut al nedreptății**, contrar valorilor supreme ale statului de drept, **or și conform jurisprudenței permanente a Curții Constituționale, principiul securității raporturilor juridice cedează în fața principiului legalității și principiului adevărului juridic, iar părghia balanței mereu înclină în favoarea celor din urmă.**

56. Alăturat vătămării drepturilor fundamentale consfințite de Constituție sintagma „...prin sentință penală irevocabilă..." este neconstituțională și din motivele învedereate infra

1. **Este o sintagmă limitativă cu un caracter imprevizibil și formalist**: în practică, în cazuri de **prescripție/amnistie, condamnarea nu se pronunță**, însă **fapta este constatată definitiv.** A condiționa revizuirea **strict** de existența unei **pedepsiri** și a unei **sentințe golește de conținut rațiunea art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP și anume descoperirea infracțiunii în legătură cu judecarea cauzei și reabilitarea persoanei.**
2. **Blocarea dreptului fundamental la reabilitare**: menținerea unei condamnări construită pe **falsuri** (constatate definitiv) încalcă **dreptul la reabilitare** și **efectivitatea** căilor de atac extraordinare. Curtea trebuie să garanteze că revizuirea **acoperă** și ipoteza constatărilor **prin ordonanțe de nereabilitare** (executorii), altminteri remediul devine iluzoriu.

3. **Nulifică rolul filtrelor inițiale din CPP și doctrina excluderii**: art. **94, 230, 251 CPP** impun verificarea **legalității și veridicității** probelor; odată ce **produsul infracțiunii** (documente oficiale și publice) **e dovedit fals**, toate **probe-derivate, expertize, etc ...** - sunt atinse de doctrina **„fructului pomului otrăvit"** și urmează a fi **eliminate** – revizuirea fiind calea de a restabili legalitatea în spiritul suprem al Constituției.

57. **Conform Art. 134 și 140 din Constituție** rolul Curții este anume garantarea supremației Constituției și a drepturilor fundamentale ale Omului și în cazul în care aceste drepturi sunt încălcate este imperativă intervenția înaltei Curți cu imperativitatea de a interveni ca legislator negativ și a de a elimina sintagma neconstituțională, prin admiterea examinării în fond a prezentei excepții, în contenciosul constitutional, **sau, în subsidiar, să adopte o hotărâre interpretativă prin care să declare că ordonanțele constatative de nereabilitare și deciziile irevocabile ce stabilesc comiterea infracțiunilor sunt asimilate „sentinței penale irevocabile" din semantica actuală a textului normei.** Numai astfel poate fi garantată **reabilitarea lui Ion Gherman** și înlăturată consecința gravă a unei condamnări pronunțate pe baza falsurilor judiciare constatate definitiv.

58. Accesul liber la justiție (Art. 20 Constituție) – În condițiile date, petiționarul este privat de un remediu efectiv în fața instanțelor împotriva unei posibile erori judiciare. Art. 20 din Constituție garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor pentru încălcarea drepturilor sale. Or, o dispoziție legală care împiedică accesul la procedura extraordinară a revizuirii (singura aptă să corecteze o eroare judiciară gravă) constituie o limitare a accesului la justiție. Practic, petiționarul se află în imposibilitatea de a supune controlului judiciar hotărârea de condamnare viciată de fals, ceea ce reprezintă o ingerință în art. 20. Această ingerință trebuie justificată și proporțională, altminteri contravine Constituției (a se vedea analiza de la lit. E).

59. Calitatea legii – claritate și previzibilitate (Art. 23 Constituție) – Sintagma „prin sentință penală irevocabilă" determină un criteriu formal excesiv de strict, care nu era previzibil în sensul finalității legii. Scopul legiuitorului, la adoptarea art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP, a fost să permită revizuirea atunci când se descoperă că soluția inițială a fost viciată de comiterea unei infracțiuni în legătură cu cauza. Legea însă folosește o formulare care exclude anumite situații echivalente, fără o justificare rațională clară. În speță, deși există un act judiciar definitiv care constată infracțiunea (ordonanța de nereabilitare a procurorului), acesta nu se încadrează literal în noțiunea de „sentință penală irevocabilă". Normarea lacunară și rigidă generează incertitudine juridică: persoana condamnată nu își putea prevedea în mod rezonabil că, chiar dovedind falsul printr-un act judiciar definitiv, legea nu îi va oferi nicio cale de atac. Prin urmare, sunt incidente cerințele de claritate și previzibilitate ale legii (art. 23), încălcate de formularea necorespunzătoare a textului contestat.

60. Dreptul la apărare (Art. 26 Constituție) – Dreptul la apărare include și posibilitatea persoanei de a-și apăra interesele prin *căile procedurale disponibile*. În cauză, petiționarul, asistat de apărătorii săi, a încercat să își exercite dreptul la apărare folosind calea extraordinară a revizuirii pentru a-și dovedi nevinovăția, însă dispoziția legală contestată face practic iluziorie apărarea. Apărarea nu poate valorifica probele noi ale falsului într-o procedură de revizuire dacă legea blochează însăși admisibilitatea cererii. Așadar, art. 26 din Constituție este incident, deoarece restrângerea dreptului de acces la revizuire se răsfrânge direct asupra posibilității efective de exercițiu al dreptului la apărare al condamnatului.

61. Dreptul părților interesate de a folosi căile de atac (Art. 119 Constituție) – Constituția consfințește principiul potrivit căruia împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate pot exercita căile de atac, în condițiile legii. Revizuirea este o cale extraordinară de atac prevăzută de lege pentru situații excepționale. Sintagma contestată instituie o limitare legală care împiedică exercitarea efectivă a acestei căi de atac extraordinare în situația dată. Practic, petiționarul, în calitate de parte interesată, este obstrucționat să utilizeze revizuirea, deși sunt îndeplinite condițiile materiale (descoperirea unui viciu fundamental în procedura anterioară). Această situație aduce atingere art. 119, prin negarea dreptului la folosirea unei căi de atac prevăzute de lege.

62. Principiul proporționalității restrângerii exercițiului unor drepturi (Art. 54 Constituție) – Dispoziția contestată operează ca o restrângere a exercițiului drepturilor menționate mai sus (acces la justiție, apărare, etc.). Orice restrângere trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim, să fie necesară și proporțională cu acel scop, și să nu atingă substanța dreptului (art. 54 alin. (2) și (4) din Constituție). În speță, ingerința este stabilită de lege (Codul de procedură penală), însă după cum se argumentează la secțiunea E, caracterul necesar și proporțional al acesteia este discutabil. Fiind incidente direct drepturi din categoria celor protejate de art. 20-24 Constituție (accesul la justiție, cunoașterea drepturilor, etc.), conform art. 54 alin. (3) nicio restrângere nu poate fi admisă dacă afectează aceste drepturi. Prin urmare, incidența art. 54 este clară, urmând a se verifica dacă limitarea impusă de sintagma legală criticată respectă testul de proporționalitate.

63. **Drepturile fundamental la apărare și de acces la justiție își găsesc transpunere în Art. 6 par. 1 CEDO** Dreptul la un proces echitabil *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil...*

64. **Drepturile fundamental la apărare și de remediu efectiv împotriva actelor ilicite a organelor de stat prin intermediul la justiției își găsesc transpuner în revederile art. 13 al Convenției E.D.O.** care garantează un remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor *Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta Convenţie au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.*

65. Art. 13 din Convenția privește, așadar, în principiu, capete de cerere referitoare la încălcarea materială a dispozițiilor Convenției. Enunțând în mod explicit obligația statelor de a proteja drepturile omului în primul rând în propria ordine juridică, **art. 13 stabilește în beneficiul justițiabililor o garanție suplimentară pentru respectarea efectivă a drepturilor în discuție** (Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 152], 2, scopul art. 13 este de a oferi un mijloc prin intermediul căruia justițiabilii pot obține, la nivel național, reparație pentru încălcările drepturilor lor garantate de Convenție, înainte de activarea mecanismului internațional de plângere în fața Curții de la Starsbourg.

66. Cerințele prevăzute la art. 13, ca și celelalte dispoziții ale Convenției, sunt de ordinul unei GARANȚII, nu al simplei bunăvoințe sau acordului practic [Čonka împotriva Belgiei, 2002, pct. 83; Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței, 2007; pct. 66; Singh și alții împotriva Belgiei, 2012, pct. 98; A.C. și alții împotriva Spaniei, 2014, pct. 95; Allanazarova împotriva Rusiei, 2017, pct. 97]. Aceasta este o consecință a preeminenței dreptului, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, inerent tuturor articolelor din Convenție. **Aplicarea incompletă a garanțiilor de la art. 13 ar afecta funcționarea caracterului subsidiar al Curții în cadrul mecanismului Convenției, și, în general, ar face ca sistemul de protecție a drepturilor omului creat prin Convenție să piardă din eficacitate, atât pe plan național, cât și pe plan internațional [Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 155].**

67. Or, victimile unei infracțiuni urmează a fi restabilite în drepturi, iar prejudiciul cauzat urmează a fi reparat de cel ce a cauzat prejudiciul prin infracțiune – **acesta fiind o condiție *sine qua non* a art. 13 din Convenție.**

68. Și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 12.12.2007, care in conformitate cu prevederile art. 6 al Tratatului de la Lisabona are aceeași valoare juridică ca cea a tratatului, proclamă: „Conştientă de patrimoniul său spiritual şi moral, **Uniunea este intemeiată pe valorile indivizibile şi universale ale demnităţii umane, libertăţii, egalităţii şi solidarităţii; aceasta se intemeiază pe principiile democraţiei şi statului de drept".**

69. Și conform **Pactului internațional despre drepturile civile şi politice din 19.12.1966, drepturile omului nu pot fi obiectivul oricăror limitări**, cu excepţia celor prevăzute de lege, necesare pentru protecţia securităţii statului, ordinii publice, eticii (moralei) populaţiei sau drepturilor şi libertăţilor altor oameni, compatibile şi recunoscute de alte drepturi.

70. **Şi conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 2 pct.1*** *Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute în prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.*

71. **Totodată conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 2 pct.3***
Statele părţi la prezentul Pact se angajează:
a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale;
b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional;
c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

72. **Conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 5 pct.1 şi 2*** *1. Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ* ***vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute în Pact.*** *2.* ***Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului*** *recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.*

73. Subsidiar sunt imperative principiile pertinente din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970 ***stipulat la lit*** **g) Principiul potrivit căruia statele trebuie să îndeplinească cu bună-credinţă obligaţiile pe care şi le-au asumat conform Cartei. Orice stat are obligaţia de a favoriza, împreună cu alte state sau separat, respectarea universală şi efectivă a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform Cartei.**

74. În concluzie, drepturile fundamentale invocate mai sus (dreptul la reabilitare – derivat din art. 20 şi valori ale statului de drept, accesul la justiție art. 20, claritatea legii art. 23, apărarea art. 26, exercitarea căilor de atac art. 119, precum și exigențele art. 54) sunt direct afectate de aplicarea sintagmei contestate în situația specifică a petiționarului. Există așadar o ingerință în aceste drepturi, ingerință care necesită examinarea legitimității și proporționalității sale din perspectiva Constituției.

**** Sfârşit capitol D. Continuare pe pagina următoare ****

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

75. Precum argumentat explicit dreptul fundamental vătămat garantat de Constituție este **dreptul la reabilitare a lui Gherman Ion,** ca rezultat a condamnării în baza unor probe dovedite falsificate în sensul art. 361 Cod penal și a derivatelor din acestea care toate cad sub incidența reguli excluderii promovate de doctrina fructului pomului otrăvit promovat de Curtea EDO.

76. **Drepturile constituționale din care izvorăște dreptul la reabilitare** sunt **art. 1 alin. (3)** care garantează demnitatea omului, dreptatea și statul de drept, **art. 4** care garantează prioritatea tratatelor internaționale în materia drepturilor omului, **art. 7** care garantează supremația Constituției, **art. 20** care grantează dreptul la satisfacție efectivă (remediu efectiv) din partea instanțelor, **art. 26** care garantează dreptul la apărare, **art. 54** în care rezidă principiul proporționalității restrângerii drepturilor; **art. 119 și 124** care prevăd obligația justiției de a asigura ordinea de drept și **art. 134 și 140** care asigură rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției.

77. În paralel, dreptul la reabilitare este protejat și prin art. 6 și 13 CEDO, precum și prin art. 4 §2 din Protocolul nr. 7 CEDO, care prevede expres posibilitatea redeschiderii procesului în cazul descoperirii unui viciu fundamental de procedură sau a unor fapte noi ori recent descoperite, fără posibilitatea derogării de la această regulă, dar și prin principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5, principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28, rRaționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970 și prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false.*

78. Natura juridică a dreptului la reabilitare prevede că reabilitarea nu este o simplă formalitate post-penală, ci reprezintă restabilirea integrității juridice și morale a persoanei condamnate pe nedrept. Ea implică restabilirea onoarei și reputației persoanei; restabilirea echității, recunoașterea erorii judiciare de către stat și repunerea în toate drepturile civile, patrimoniale și profesionale. Astfel, reabilitarea este expresia dreptului la un proces echitabil (art. 6 CEDO) și a dreptului la un remediu efectiv (art. 13 CEDO), ambele garantate în dreptul intern prin art. 20 și art. 26 din Constituție.

79. Imposibilitatea reabilitării, blocarea sau refuzul reabilitării cauzează o încălcare în lanț a drepturilor fundamentale, in concreto:

1. **Dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1, afectat prin menținerea unei condamnări în baza probelor de învinuire falsificate;
2. **Dreptul la apărare** garantat de art. 26, afectat prin lipsa căii de revizuire eficientă înseamnă imposibilitatea de a combate o eroare judiciară;
3. **Dreptul la un proces echitabil** garantat de art. 20 Constituție, art. 6 CEDO, vătămat prin imposibilitatea revizuirii ce transformă hotărârea greșită într-o injustiție perpetuă;
4. **Dreptul la un remediu efectiv** garantat de art. 13 CEDO, or vidul legislativ privind reabilitarea post constatare a infracțiunilor comise în legătură cu judecarea ordinară a cazului anulează garanțiile de reparare;
5. **Dreptul la egalitate în fața legii și justiției** garantat de art. 16 Constituție, or persoanele aflate în situații similare, dar care constatare a infracțiunilor în termenul de prescripție cu condamnare executorie a făptuitorilor, pot obține revizuirea, pe când cele persoanele ale căror infracțiuni comise în legătură cu judecarea cauzei au fost constatate după termen prescris, sunt private de acest drept;
6. **Dreptul la proprietate** (art. 46 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO) – deoarece condamnarea nejustificată produce consecințe patrimoniale asupra averii lui Gherman Ion și a drepturilor patrimoniale ale SRL Penomet Grup.

CONSIDERENTELE PRIVITOR LA IMPERATIVUL INTERVENȚIEI CURȚII CONSTITUȚIONALE LA DECLARAREA NECONSTITUȚIONALĂ A OMISIUNII LEGIUITORULUI

de a norma situația/comndiția de revizuire în cazul în care a fost constatat faptul comiterii unei infracțiuni în legătură cu judecarea cauzei (pe caz de falsificare a probelor conform art.361 Cod penal), fiind încetată urmărirea penală pe temei de nereabilitare prevăzut de art. 275 pct. 4) CPP **fiind astfel dizolvat caracterul legal și efectiv al actelor de nereabilitare constatative de infracțiune ale organului**

și prin prisma maximei *Lex dixit minus quam voluit*

80. **Ingerința este prevăzută de lege: Nu există dubiu că limitarea accesului la revizuire decurge dintr-o prevedere legală expresă – art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod procedură penală, care impune condiția ca infracțiunea să fie constatată *„printr-o sentință penală irevocabilă"*. Astfel, cerința de legalitate formală a restrângerii este îndeplinită.**

81. Respectiv imposibilitatea reabilitării reprezintă o restrângere disproporționată și nejustificată a exercițiului drepturilor fundamentale și este incompatibilă cu prevederile art. 54 din Constituție, orice limitare trebuie să fie necesară și proporțională cu scopul urmărit. Or, în speță, nu există un scop legitim care să justifice negarea dreptului la reabilitare — dimpotrivă, aceasta perpetuează o situație de injustiție și contravine principiului efectului util al controlului constitutional.

82. **Scopul legitim al ingerinței**: Cerința ca revizuirea să fie permisă doar dacă există o condamnare penală definitivă pentru infracțiunea descoperită urmărește, aparent, un scop legitim. Acest scop constă în protejarea securității raporturilor juridice și a autorității de lucru judecat (res judicata), precum și prevenirea abuzului de căi extraordinare de atac neîntemeiate. **Or, este de menținut expres voința de origine a Legiuitorului care a dorit să se asigure că doar în cazuri temeinic probate – confirmate de o condamnare definitivă a făptuitorului – se poate redeschide o procedură penală finalizată**. De asemenea, se poate susține că scopul este și de a filtra revizuirile astfel încât revizuirea să nu devină o „a doua judecată" pe motive speculative, ci să intervină doar când există dovada solidă a unui viciu (infracțiune) ce a afectat procesul inițial.

83. **Existența unei legături raționale între mijloc și scop:** În forma sa actuală, condiția impusă de art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP – prezentarea unei sentințe penale irevocabile de condamnare a autorului infracțiunii incidente – **are o legătură rațională până la un punct cu scopul legitim.** Raționamentul legiuitorului pare a fi că numai o condamnare penală definitivă oferă garanția certă că infracțiunea a existat și a influențat cauza, justificând astfel repunerea în discuție a hotărârii definitive atacate. În principiu, existența unei hotărâri judecătorești de condamnare confirmă *dincolo de orice îndoială rezonabilă* că s-a comis infracțiunea respectivă. **Prin urmare, condiția are o logică internă: evitarea revizuirilor bazate pe acuzații neconfirmate sau pe simple suspiciuni.**

84. **Cu toate acestea, trebuie subliniat că, în situația specială a falsurilor procesuale, scopul legii (asigurarea corectitudinii proceselor) este direct legat de adevărul despre existența infracțiunii care a viciat procesul. Dacă acest adevăr este stabilit definitiv prin alte mijloace decât o sentință (de exemplu, o ordonanță a procurorului cu caracter constatator, neatacată sau rămasă definitivă, ori o încheiere ori decizie definitivă a unei instanțe într-un alt proces), atunci mijlocul ales de legiuitor devine prea îngust.** În cazul petiționarului, există o ordonanță executorie care echivalează în fapt cu constatarea vinovăției, însă simplul fapt că nu a fost urmată de o sentință de condamnare – din motive procedurale ce țin de cursul urmăririi penale (prescripția) – face ca norma să considere că nu s-a „constatat" infracțiunea. Aceasta este o fractură de logică: finalitatea protejării certitudinii probării infracțiunii era atinsă în mod egal de ordonanța definitivă a procurorului, dar legea nu o ia în considerare. Astfel, legătura rațională a mijlocului cu scopul se rupe în asemenea cazuri atipice, deoarece mijlocul (condiția sentinței) exclude fără temei situații ce, din perspectiva scopului, ar trebui incluse.

85. Or, există măsuri alternative mai puțin intruzive și la fel de eficiente, **se poate identifica ușor o măsură alternativă de politică legislativă care ar fi fost la fel de eficientă în atingerea scopului legitim**, dar mult mai puțin intruzivă asupra drepturilor petiționarului: **anume, legiuitorul ar fi putut permite revizuirea și în baza altor hotărâri sau acte judiciare definitive care constată existența infracțiunii ce a afectat cauza (cum ar fi ordonanțe ale procurorului sau hotărâri judecătorești rămase definitive pe alte căi decât o sentință de condamnare propriu-zisă)**. O asemenea abordare ar menține un prag probatoriu ridicat – solicitând tot o constatare oficială definitivă a faptei penale – dar nu ar exclude cazurile în care, de exemplu, procedura penală împotriva făptuitorului nu a putut avansa până la o sentință din motive neimputabile revizuientului. De altfel, ordonanțele procurorului emise în temeiul **art. 275 pct. 4) CPP (*încetarea urmăririi penale pe motive de nereabilitare, cum este prescripția*) au, conform legii, caracter executoriu similar hotărârilor judecătorești (art. 313 alin. (6) CPP coroborat cu art. 467 CPP).** Ignorarea acestor acte echivalente și impunerea exclusiv a formatului de „sentință" este o opțiune legislativă formalistă, nu una indispensabilă scopului legitim. Așadar, există măsuri mai puțin restrictive *(de ex. formularea normei în sensul "s-a constatat definitiv, printr-un act jurisdicțional, comiterea unei infracțiuni...")* **care ar fi asigurat în egală măsură că revizuirea se bazează pe dovezi solide, permițând totodată accesul la justiție al persoanelor condamnate pe nedrept.**

86. **Proporționalitatea strictă a ingerinței trebuie analizată ca efect dacă este capabilă să afecteze substanța sau existența dreptului, or cerința exclusivă a existenței unei sentințe penale irevocabile, fără nicio flexibilitate pentru situații excepționale, apare ca o măsură disproporționată în raport cu scopul urmărit.** Principiul proporționalității (art. 54) nu este respectat, întrucât mijlocul legislativ ales (condiția "sentinței penale irevocabile") depășește ceea ce ar fi adecvat și necesar pentru atingerea scopului legitim, generând efecte vădit injuste. Ea devine o piedică absolută în calea dreptului fundamental la reabilitare și la un recurs efectiv împotriva unei condamnări nedrepte.

87. În cazul dat, efectul practic al aplicării acestei cerințe este acela că îi anulează complet dreptul de a obține revizuirea, chiar dacă s-a demonstrat că temelia factuală a condamnării sale este frauduloasă. **Or, interesul public în stabilitatea hotărârilor judecătorești, deși legitim, nu poate justifica menținerea unei condamnări vadit injuste, bazate pe fals, atunci când acest fals a fost descoperit și dovedit.** Atingerea adusă drepturilor petiționarului este una gravă: el rămâne condamnat (și suportă consecințele unei condamnări penale) în pofida faptului că probele-cheie împotriva sa s-au dovedit ulterior falsificate. Prin contrast, beneficiul societal al menținerii acestei limitări în lege este minimal sau inexistent în asemenea situații – nimeni nu are un interes legitim ca o eroare judiciară să persiste. Echilibrul între interese este, așadar, rupt.

88. **Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că statele au obligația de a pune la dispoziție remedii efective pentru a corecta erorile judiciare grave. De exemplu, în cauza *Bochan c. Ucrainei (nr. 2)* (2015)**, s-a **constatat o încălcare a dreptului la un proces echitabil** (art. 6 §1 din Convenție) tocmai din cauza refuzului instanței supreme de a remedia o eroare judiciară stabilită anterior. **În jurisprudența sa, CtEDO a subliniat că menținerea unei condamnări pronunțate în urma unui proces inechitabil sau viciat subminează încrederea în justiție și constituie o încălcare continuă a drepturilor fundamentale.**

89. De asemenea, principiul fundamental **nemo auditur propriam turpitudinem allegans** (nimeni nu poate invoca în apărarea sa propria necinste) este pertinent: partea care a beneficiat de pe urma falsificării probelor (în speță, acuzarea, care a obținut o condamnare pe baza falsurilor) nu poate pretinde menținerea avantajului obținut pe această cale. **Or, statu-quo-ul impus de norma criticată exact asta produce – conservă efectele unei proceduri viciate de frauda procesuală, împiedicând restabilirea dreptății.**

90. **Mai mult, din perspectiva constituțională internă, principiul supremației Constituției și al statului de drept (art. 1 alin. (3) și art. 7 din Constituție) impune ca nicio lege să nu contravină valorilor fundamentale de dreptate și adevăr.** Curtea Constituțională a afirmat constant că securitatea raporturilor juridice **(res judicata) nu este absolută și nu poate servi ca scut pentru nedreptate**, atunci când ies la iveală elemente ce zdruncină temelia unei hotărâri definitive.

91. **Finalitatea actului de justiție este aflarea adevărului și protejarea drepturilor omului,** iar inviolabilitatea hotărârilor definitive cedează dacă se demonstrează că acestea au fost obținute prin încălcarea gravă a legii sau a drepturilor (spre exemplu, prin folosirea de probe ilegale sau false). În cazul de față, suntem exact într-o asemenea situație excepțională: adevărul judiciar inițial este pus sub semnul întrebării de dovezi noi și incontestabile ale unui viciu fundamental. **A menține obstacolul legal în calea corectării acestei erori**

echivalează cu perpetuarea unei injustiții și, totodată, cu negarea rolului Curții Constituționale de garant al supremației Constituției (art. 134 alin. (3) și art. 140 Constituție).

92. Rezultă că sintagma „... prin sentință penală irevocabilă ..." impune o condiție disproporționat de strictă, care sacrifică drepturile fundamentale ale condamnatului pe altarul formalismului juridic. **Această restricție nu este necesară într-o societate democratică decât dacă ar exista absolut nicio altă modalitate de a preveni abuzul de revizuire.** Or, cum s-a arătat, există soluții normative mai echilibrate ce permit revizuirea în cazuri justificate fără a periclita autoritatea de lucru judecat în general. În schimb, menținerea formulei actuale creează o imposibilitate absolută de a remedia erori judiciare dovedite, atingând astfel substanța însăși a drepturilor la un proces echitabil, la apărare și la justiție ale persoanei condamnate.

93. Având în vedere toate argumentele expuse – încălcarea exigențelor de claritate a legii, ingerința disproporționată în drepturile la justiție și apărare ale petiționarului, contrariatea cu principiile statului de drept și jurisprudența relevantă a CtEDO – **suntem în drept să desfășurăm analiza infra prin care să dovedim că sintagma contestată nu corespunde cerințelor constituționale.**

94. **Respectiv este cert neexprimată** lexic corect și deplin voința de origine a Legiuitorului, **în context juridic situația fiind cunoscută *Lex dixit minus quam voluit,*** or Legiuitorul a dorit ca situațiile de constatare certă a unor infracțiuni în legătură cu judecarea cauzei să fie capabile să declanșeze revizuirea cauzei pe fond prin revizuire.

95. **În cazul stabilirii unor omisiuni de către Legiuitor, Înalta Curte se poate conduce de raționamentele din HCC nr. 11 din 23.09.2025 privitor la declararea neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a prevderea aspect procedural imperative funcțiunării Constituției.**

96. **Respectiv Curtea Constituțională urmează să constate această omisiune normative și să declare neconstituțională omisiuna normative, precum în jurisprudența constantă a Înaltei Curți.**

97. Înalta Curte în calitatea sa de Legiuitor pasiv/negativ s-a expus în asemeni situații și a intervenit multiplu ori de câte ori s-a constatat incidența prin text obstrucționalizant, sau prin efect, sau prin omisiune a Legiuitorului de a institui un cadru normativ capabil să regleze un raport litigios, precum în prezenta speță.

98. În acest sens în Hotărârea nr. 12 din 06.04.2021 la **§ 35. În jurisprudența sa, Curtea a reţinut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curţii Constituţionale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23), dar și raționamentele din HCC nr. 11 din 23.09.2025 privitor la declararea neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a prevderea aspect procedural imperative funcțiunării Constituției.**

99. **<u>În acest sens este elocventă și jurisprudența recentă a Curții Constituționale în HCC nr.11 din 23.09.2025 prin care Curtea a admis sesizarea de omisiune legislativă și a *declarat neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare</u>** în codul de procedură penală, **Înalta Curte acționând în calitatea sa de Legiuitor pasiv.**

100. **Sunt pertinente direct raționamente Înaltei Curți expuse în HCC nr. 17 din 19 mai 2016 , §** 71. **În acest context,** Curtea reţine că, fiind în prezenţa unei omisiuni legislative şi în virtutea rolului său de garant al supremaţiei Constituţiei, **<u>nu poate ignora viciul de neconstituţionalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso,* încălcarea dreptului constituţional al persoanei de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle</u>.** Or, Curtea Constituţională, potrivit art. 134 din Legea fundamentală, garantează supremaţia Constituţiei, ceea ce presupune, printre altele, **<u>conformitatea întregului drept cu Constituţia</u>**. Reacţia de intervenţie a Curţii este expusă în **§ 72** *În această ordine de idei,* ***Curtea reţine*** *critica de neconstituţionalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală,* ***în partea ce ţine de nereglementarea*** *unui termen rezonabil pentru care poate fi dispusă măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar,* ***<u>deoarece tocmai omisiunea şi imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat.</u>*** **Respectiv adresarea la Înalta Curte are obiect de sesizare justificat integral și urmează a fi cercetată de Curte și în virtutea rolului de Legiuitor pasiv.**

101. Or, **imposibilitatea, fie negarea, reabilitării (cu încălcarea tuturor drepturilor supreme ce decurg din acest viciu)** reprezintă o restrângere disproporționată și nejustificată a exercițiului drepturilor fundamentale și este incompatibilă cu prevederile art. 54 din Constituție, orice limitare trebuie să fie necesară și proporțională cu scopul urmărit. **Or, în speță, nu există un scop legitim care să justifice negarea dreptului la reabilitare — dimpotrivă, aceasta perpetuează o situație de injustiție și contravine principiului efectului util al controlului constitutional.**

102. **Dreptul la reabilitare este o expresie a drepturilor fundamentale învederate supra.** Analiza de incidență cu drepturile fundamentale efectuată, demonstrează că **fiecare articol constitutional menționat ca fiind incident normei sesizate și fiecare principiu fundamental de drept, listat este afectat simultan și interdependent de prevederile contestate.**

103. Astfel, Curtea Constituțională, în exercitarea rolului său de legislator negativ și garant al supremației Constituției, este datoare să declare neconstituțională omisiunea de reglementare care face imposibilă reabilitarea efectivă a lui Ion Gherman dar pe viitor și a altor persoane aflate în situații similare, consolidând dreptul la restabilirea ordinii de drept și a demnității umane.

104. **Legalitatea procesului penal este o condiție *sine qua non* a Statului de drept și a Supremației Constituției, în practică și în acțiune, nu în teorie.**

105. Potrivit art. 7 din Constituție, ***Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică***.

106. Conform paragraf 64 al **Hotărârii Curții Constituționale** nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova „**Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**".

107. Și în conformitate cu ***HOTĂRÂREA Nr. HCC1/2014 din 28.01.2014 cu privire la aprobarea Raportului privind exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2013 - Excepțiile de neconstitutionalitate*** *[...]* ***dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată*** *sau care a fost deja aplicată* ***vine în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova,*** *instanța de judecată formulează o sesizare către instanța de jurisdicție constituțională [...] Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată nemijlocit de către instanța de judecată în cadrul unui proces sau chiar de către părțile în proces [...]* ***fără a interveni în conținutul acesteia.***

108. Pertinente sunt raționamentele din par. 68. *În Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova Curtea a menționat: „3.3.* ***Excepţia de neconstituţionalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituţionalitate şi fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din iniţiativa părţilor sau din oficiu de instanţa de judecată. Elementele principale ale excepţiei de neconstituţionalitate sunt:*** *- necesitatea efectuării unui control de neconstituţionalitate;* ***- existenţa raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituţională, instanţa de judecată, în faţa căreia se invocă neconstituţionalitatea, şi Curtea Constituţională, chemată să soluţioneze excepţia de neconstituţionalitate;*** *- obiectul excepţiei de neconstituţionalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci şi alte acte normative).*

109. Înalta Curte reține și la paragraful 86 și 87 din Hotărârea respectivă că, prin **ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței de judecată**.

110. În susținerea afirmației vin și raționamentele din par. 86. ***Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești*** în coroborare cu raționamentele din par. 87. *Având în vedere cele menționate,* ***orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.*** Reiese clar că instanța de drept comun are obligația de a ridica chestiunea sesizării spre analiză Curții Constituționale, fiind întrunite condițiile de admisibiliate listate de Legiuitor *(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanţa de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate,* **totuși condiția de admisibilitate la alin (4)** *"nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate"* **– fiind o condiție care ține de jurisdicția contenciosului constituțional, și în inițial examinăruii sesizărilor, oricum este analizată de Curtea Constituțională.**

111. Imediat considerăm oportun de a atrage atenția că **articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută" cu privire la un „drept"** despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea,

pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, **dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil".** În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că **aspectul „civil" este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane** *(Denisov v. Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].*

112. **Or, în speța dată este prezentă în mod incontestabil și existența unui drept „civil" , aflat în legătură indisolubilă cu acuzația în materie penală adusă în baza actelor dovedite falsificate, drept care poate fi apărat și reparat în justiție, astfel consideră întemeiat și sub acest aspect ca Înalta Curte să supună controlului constituțional incidența legii incompatibile cu Convenția și omisiunii normative cu garantarea supremației Constituției și a protejării drepturilor fundamentale învederate supra.**

113. Astfel, potrivit paragrafului 79 din aceeași Hotărâre, Curtea menționează că, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.**

114. Curtea la paragraful 80, reține că **dreptul de acces al cetățeanului prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.** Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

115. Iar în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 *„Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală"*, ***Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept***.

116. **Dreptul la reabilitare este o expresie a drepturilor fundamentale învederate supra. Analiza de incidență cu drepturile fundamentale efectuată la capitol D, *supra*, demonstrează că** fiecare articol constitutional menționat ca fiind incident normei sesizate și fiecare principiu fundamental de drept, listat *infra* este afectat simultan și interdependent de sintagma contestată.

117. Negarea acestui drept prin lipsa unui mecanism clar de revizuire post-constatare a neconstituționalității echivalează cu refuzul de a corecta o eroare judiciară, contravenind nu doar Constituției, ci și art. 6, 13 și Protocolului nr. 7 § 2 CEDO.

118. Astfel, Curtea Constituțională, în exercitarea rolului său de legislator negativ și garant al supremației Constituției, este datoare să declare neconstituțională omisiunea de reglementare care face imposibilă reabilitarea efectivă a lui Ion Gherman dar pe viitor și a altor persoane aflate în situații similare, consolidând dreptul la restabilirea ordinii de drept și a demnității umane.

119. Or, **articolul 1 alin. (3) din Constituție** plasează în centrul ordinii constituționale demnitatea, dreptatea și statul de drept. **Menținerea unei condamnări pe probe falsificate, deși falsul a fost constat definitiv, răstoarnă însăși ideea de justiție și goleşte de conținut demnitatea și dreptatea.**

120. **Articolul 4 din Constituție** obligă statul să respecte standardele CEDO (par (2) art. (4) Protocol 7 CEDO, art. 6 și 13), iar blocarea revizuirii pe motive formaliste face ineficient recursul efectiv.

121. **Articolul 20 din Constituție** garantează accesul la justiție, dar acesta devine iluzoriu dacă revizuirea este închisă în exact ipoteza falsului judiciar constatat.

122. **Articolul 23 din Constituție** cere claritate și previzibilitate, or sintagma ***„...prin sentință penală irevocabilă..."*** este formulată vag și susceptibilă de interpretări formaliste, capabile să inducă instanțele în eroare prin respingere cererii de revizuire **din motive formale sau de interpretare eronată Legiuitorului la scrierea textului legal.**

123. **Articolul 26 din Constituție** protejează dreptul la apărare, însă apărarea devine lipsită de eficiență dacă nu poate epura dosarul de produse ale infracțiunii.

124. **Articolul 54 din Constituție** impune testul de proporționalitate: limitarea impusă de sintagmă este excesivă și nu se justifică într-o societate democratică, **or faptul că a expirat termenul de prescripție la momentul constatării infracțiunilor constituie o carență ce poate fi imputată exclusiv Statului, omul nefiind organ constatator, iar carențele Statului sunt imputabile exclusive Statului, raționament CEDO arhicunoscut.**

125. **Articolul 119 din Constituție** consacră principiul că justiția se face pe baza **probelor legale și veridice**, iar menținerea unei condamnări clădite pe falsuri definitive **contravine acestei cerințe imperative din Legea Supremă.**

126. **Articolele 134 și 140 din Constituție** definesc rolul Curții Constituționale ca garant al supremației Constituției și legislator negativ, or **Curtea are obligația să intervină și să excludă textul normativ care face imposibilă corectarea erorilor judiciare.**

127. În continuare se impune analiza principiilor fundamentale de drept în coliziune cu sintagma neconstituțională, prin prisma fundamentului lor în Constituție.

128. **Principiul legalității** aplicat la caz presupune că o hotărâre judecătorească nu poate fi menținută pe baza unor probe care constituie ele însele produse ale infracțiunii. Justiția penală trebuie să se bazeze numai pe **probe obținute în condiții de legalitate și veridicitate**. Orice probă falsificată este nulă și nu poate fundamenta o hotărâre.

Fundament constituțional se regăsește în:

- **Art. 1 alin. (3) din Constituție** – statul de drept și dreptatea: statul de drept nu admite menținerea unei condamnări întemeiate pe probe ilicite.
- **Art. 23 din Constituție** – calitatea și previzibilitatea legii: cetățeanul trebuie să știe că numai probele legale contează.
- **Art. 119 din Constituție** – înfăptuirea justiției: justiția se realizează exclusiv pe baza probelor legale.

Drepturi fundamentale ocrotite:

- Dreptul la un proces echitabil garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 CEDO
- Dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituție
- Dreptul la demnitate și reabilitare în un stat de drept (art. 1 alin. (3) din Constituție)

129. **Principiul aflării adevărului judiciar** presupune *inter alia* finalitatea procesului penal prin **stabilirea adevărului și restabilirea adevărului. Principiul concurent *Res judicata* nu poate prevala asupra descoperirii faptului real**, mai ales când probele false în sensul art. 361 Cod penal au determinat condamnarea. Dacă adevărul obiectiv stabilit ulterior sentinței de condamnare este că probele/corpuri delicte au fost falsificate, menținerea hotărârii doar pentru „stabilitatea formală" contravine în mod fundamental art. 119 din Constituție în care rezidă modalitățile legale de înfăptuire a Justiției.

Fundament constituțional se regăsește în:

Art. 1 alin. (3) din Constituție – dreptatea ca valoare supremă.
Art. 20 din Constituție – accesul la justiție: garantează acces la o judecată care să restabilească adevărul.
Art. 119 din Constituție – înfăptuirea justiției: instanțele trebuie să decidă pe baza adevărului judiciar, nu pe falsuri, chiar dacă falsificarea a fost dovedită prin acte definitive și irevocabile ulterior pronunțării sentinței de condamnare definitive și irevocabile

Drepturi fundamentale ocrotite:

Dreptul la demnitate umană (art. 1 alin. (3) din Constituție)
Dreptul la un proces echitabil (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO)
Dreptul la demnitate și reabilitare în un stat de drept (art. 1 alin. (3) din Constituție)

130. **Principiul reabilitării persoanei** presupune *inter alia* reabilitarea care este dimensiunea umană a justiției: omul condamnat pe nedrept are dreptul să își redobândească demnitatea, reputația și statutul social. Condamnarea pe falsuri constituie o atingere gravă adusă personalității umane. Revizuirea este ultima garanție a acestui drept. Dacă sintagma contestată rămâine în vigoare și blochează revizuirea, reabilitarea reală devine imposibilă.

135. Res judicata protejează stabilitatea juridică. Totuși, atunci când se dovedește că hotărârea a fost întemeiată pe falsuri, adevărul judiciar și reabilitarea persoanei condamnate urmează să prevaleze. **A lăsa condamnarea neatinsă în cazul dat, ar transforma res judicata într-un mecanism de protejare a nedreptății, or stabilitatea formală nu mai poate prevala asupra adevărului judiciar și a dreptului persoanei la reabilitare.**

136. **Balanța constituțională trebuie să încline spre corectarea erorii judiciare, mai ales că la caz:**

- falsul a fost constatat conform prevederii penale prevăzute la art. 361 Cod penal
- lipsa condamnării autorilor ține strict de cauze de nereabilitare (prescripție), fapta penală fiind comisă, **ceea ce constituie infracțiune în sensul avut în vedere de Legiuitor la** instituirea normei pct 1) alin (3) art 458 CPP, or reiese vădit din logica aplicată de Legiuitor dar și din principiile unanim recunoscute de drept
- menținerea hotărârii întemeiate pe falsuri ar transforma res judicata într-un scut al nedreptății.

137. În susținerea ipotezei de drept constituțional susținem afirmația prin jurisprudența permanentă a Curții Constituționale și CEDO care au afirmat constant că **stabilitatea juridică nu poate prevala atunci când se dovedește că hotărârea se bazează substrat ilegal în varii forme, la caz pe probe false.** În asemenea cazuri, res judicata cedează în fața **principiilor legalității, adevărului și reabilitării.**

138. **Or conform Jurisprudenței permanente a Curții Constituționale, între principiul lucrului judecat și principiul legalității, pârghia balanței mereu înclină în favoarea principiul legalității și adevărului judiciar.**

Infra este prezentat Tabelul de prevalență a principiilor ce prevalează vs. *res judicata*

Principiu	**Conținut**	**Efect în cauză**	**Raport cu res judicata**	**Prevalență**
Legalitatea (art. 1(3) Constituție)	Numai probele legale și autentice pot sta la baza hotărârilor	Condamnarea s-a bazat pe falsuri, deci hotărârea este nulă	Legalitatea are caracter absolut – hotărârile pe probe ilegale nu pot fi protejate de res judicata	**Prevalează**
Adevărul judiciar (art. 119 Constituție)	Justiția presupune stabilirea adevărului obiectiv	Falsurile constatate definitiv arată că adevărul judiciar nu a fost stabilit	Res judicata servește doar stabilității, dar fără adevăr e gol de conținut	**Prevalează**
Reabilitarea persoanei (art. 1(3), 20, 26 Constituție)	Persoana condamnată pe nedrept are dreptul de a-și reface demnitatea	Gherman Ion a fost condamnat pe falsuri, iar lipsa revizuirii blochează reabilitarea	Res judicata nu poate prevala asupra demnității și reputației omului	**Prevalează**
Proporționalitatea (art. 54 Constituție)	Restricțiile trebuie să fie necesare și adecvate	Blocarea revizuirii e excesivă și disproporționată	Res judicata nu justifică o restricție disproporționată	**Prevalează**
Res judicata	Stabilitatea juridică	Protejează hotărârea formală, chiar dacă e viciată	Intră în conflict cu legalitatea, adevărul și reabilitarea	**Cedează**

139. În concluzie, dat fiind că în balanța constituțională, atunci când se dovedește că o hotărâre s-a sprijinit pe falsuri constatate definitiv, **principiile legalității, aflării adevărului și reabilitării prevalează, sintagma „...prin sentință penală irevocabilă..." din art. 458 alin. (3) pct. 1 CPP împiedică exercitarea acestor principii și este, prin urmare, neconstituțională.**

140. **"Art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7 stabileşte o limitare a aplicării principiului securităţii juridice în materie penală. Cerinţa de securitate juridică nu este absolută şi, în materie penală, trebuie să se aprecieze în lumina acestei dispoziţii, care autorizează în mod expres statele contractante să instituie un mecanism de redeschidere a procesului în cazul apariţiei unor fapte noi sau al descoperirii unui viciu fundamental în procedură"** [Mihalache împotriva României (MC), 2019, pct. 129].

141. Coroborarea normelor constituţionale (art. 1 alin. (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134 şi art. 140) şi a principiilor fundamentale (legalitatea, loialitatea probei, loialitatea procesuală, aflarea adevărului judiciar, proporţionalitatea şi reabilitarea) arată că **niciun drept fundamental nu poate fi ocrotit efectiv fără eliminarea acestei sintagme restrictive.**

142. În calitatea sa de **legislator negativ şi garant al supremaţiei Constituţiei**, Curtea Constituţională este chemată să restabilească echilibrul dintre **res judicata** şi **adevărul judiciar**, prin declararea ca **neconstituţională** sau, cel puţin, printr-o interpretare conformă a sintagmei „...prin sentinţă penală irevocabilă...", în sensul că aceasta include şi **ordonanţele constatative de nereabilitare şi deciziile irevocabile ce stabilesc comiterea unei infracţiuni**.

Concluzii privitor la incidenţa sintagmei "..., prin sentinţă penală irevocabilă, ..." cu Constituţia Republicii Moldova

143. Incidenţa cu articolul 1 alin. (3) Constituţie.
Valorile supreme: **demnitatea omului, dreptatea, statul de drept**

- **Drepturi ocrotite:** demnitatea umană, dreptatea şi legalitatea procesului judiciar.
- **Principii incidente:** principiul legalităţii, principiul adevărului judiciar, principiul reabilitării persoanei condamnate.
- **Efectul vătămării:** menţinerea unei condamnări întemeiate pe falsuri constatate definitiv subminează demnitatea persoanei şi valorile fundamentale ale statului de drept. Statul nu poate pretinde că respectă dreptatea dacă protejează prin formalism o hotărâre judecătorească pronunţată pe baza unor produse ale infracţiunii.
- **Concluzie:** sintagma "..., prin sentinţă penală irevocabilă, ..." din norma contestată contravine art. 1 alin. (3), pentru că împiedică aflarea adevărului şi reabilitarea judiciară, valori ce prevalează asupra simplei stabilităţi formale a hotărârii.

144. Incidenţa cu articolul 4 Constituţie
Prioritatea tratatelor internaţionale

- **Drepturi ocrotite:** dreptul la un proces echitabil (art. 6 CEDO), dreptul la un recurs efectiv (art. 13 CEDO) şi prevederile la par (2) art. (4) Protocol 7 CEDO
- **Principii incidente:** principiul efectivităţii remedierii încălcărilor, principiul echităţii procesului penal.
- **Efectul vătămării:** excluderea revizuirii în ipoteza în care infracţiunea a fost constatată definitiv prin ordonanţe sau decizii irevocabile, chiar şi în lipsa unei sentinţe de condamnare din motivul intervenţiei motivelor de nereabilitare prevăzute de art. 275 pct.4) CPP, **goleşte de conţinut garanţiile art. 6 şi 13 CEDO**, or persoana condamnată pe baza unor falsuri definitive nu mai are niciun remediu efectiv.
- **Concluzie:** sintagma "..., prin sentinţă penală irevocabilă, ..." contestată este incompatibilă cu art. 4 Constituţie, pentru că nu asigură aplicarea prioritară a CEDO şi standardelor europene privind remediul împotriva erorilor judiciare.

145. Incidenţa cu articolul 20 Constituţie
Accesul liber la justiţie

- **Drepturi ocrotite:** accesul efectiv la instanţă şi la căi de atac eficiente, inclusiv prin procedure extraordinare precum revizuirea

- **Principii incidente:** principiul efectivității căilor extraordinare de atac, principiul garanției reabilitării judiciare.
- **Efectul vătămării:** blocarea revizuirii în exact ipoteza în care falsul a fost constatat definitiv închide accesul la justiție pentru persoana condamnată. Revizuirea devine un drept iluzoriu și pur formal, lipsit de conținut practic.
- **Concluzie:** sintagma "..., prin sentință penală irevocabilă, ..." contestată restrânge nejustificat art. 20 și urmează a fi eliminată/interpretată conform pentru a permite accesul real la o cale de atac efectivă.

146. Incidența cu articolul 23 Constituție

Calitatea și previzibilitatea legii

- **Drepturi ocrotite:** dreptul persoanei de a înțelege norma și efectele ei juridice, claritatea și previzibilitatea reglementărilor procedurale.
- **Principii incidente:** principiul calității legii și al securității juridice.
- **Efectul vătămării:** formularea „...prin sentință penală irevocabilă..." este susceptibilă de o interpretare formalistă și imprevizibilă, capabilă să inducă instanțele în eroare și să blocheze accesul la revizuire, **deși legiuitorul a intenționat că constatarea în sine a comiterii unei infracțiuni în timpul urmăririi penale sau în legătură cu judecarea cauzei urmează să constituie temei legal independent de revizuire.**
- **Concluzie:** sintagma "..., prin sentință penală irevocabilă, ..." contestată nu respectă exigențele art. 23 și este neconstituțională pentru lipsă de claritate și previzibilitate, dar și nu exprimă în practica judiciară voința Legiuitorului

147. Incidența cu articolul 26 Constituție

Dreptul la apărare

- **Drepturi ocrotite:** dreptul la o apărare efectivă, egalitatea armelor între acuzare și apărare.
- **Principii incidente:** principiul loialității procesuale, principiul loialității probei.
- **Efectul vătămării:** imposibilitatea de a epura dosarul de produse ale infracțiunii (falsuri) face apărarea iluzorie. Persoana condamanată în baza probelor (corpuri delicte) falsificate nu poate obține reabilitarea cauzei deși falsificarea este dovedită definitive conform art. 361 Cod penal
- **Concluzie:** excluderea revizuirii prin sintagma "..., prin sentință penală irevocabilă, ..." ca circumstanță exclusivă și limitativă, încalcă dreptul la apărare și contravine art. 26 Constituție.

148. Incidența cu articolul 54 Constituție

Restrângerea exercițiului unor drepturi

- **Drepturi ocrotite:** toate drepturile fundamentale a Omului vizate de accesul la revizuire.
- **Principii incidente:** testul scop-adecvare-necesitate-proporționalitate (testul proporționalității)
- **Efectul vătămării:** restrângerea accesului la revizuire doar pentru lipsa unei „sentințe de condamnare" este excesivă și neproporțională. Există mijloace mai puțin restrictive (interpretarea conformă) care ating scopul securității juridice fără a sacrifica dreptul la reabilitare.
- **Concluzie:** sintagma "..., prin sentință penală irevocabilă, ..." criticată nu trece testul proporționalității prin prisma argumentelor învederate și respectiv este neconstituțională.

149. Articolul 119 Constituție

Înfăptuirea justiției conforme standardelor internaționale

- **Drepturi ocrotite:** dreptul ca hotărârile judecătorești să se întemeieze pe probe legale și veridice, nu pe probe falsificate și derivate din acestea în sensul doctrine excluderii (fructul pomului otrăvit)
- **Principii incidente:** principiul adevărului judiciar, integritatea probelor.

- **Efectul vătămării:** norma contestată permite ca o hotărâre bazată pe produse ale infracțiunii să rămână în vigoare, chiar dacă falsurile au fost constatate definitive conform art. 361 Cod penal. Aceasta contravine însăși ideii de justiție.
- **Concluzie:** art. 119 din Constituție impune ca revizuirea să fie deschisă în asemenea cazuri, fiind în acest sens clară și voința originală a Legiuitorului, respectiv sintagma "..., prin sentință penală irevocabilă, ..." criticată blochează corectarea erorilor judiciare.

150. Articolele 134 și 140 Constituție
Rolul Curții Constituționale

- **Drepturi ocrotite:** supremația Constituției și respectarea drepturilor fundamentale.
- **Principii incidente:** rolul Curții ca legislator negativ și garant al supremației Constituției.
- **Efectul vătămării:** dacă sintagma este menținută, Curtea ar tolera o încălcare flagrantă a drepturilor fundamentale, prin urmare, are obligația de a elimina sau interpreta conform textul pentru a **asigura aplicarea imediată atât la caz car și conform principiului *erga omnes*.**
- **Concluzie:** Curtea trebuie să admită excepția, să declare neconstituțională sintagma contestată sau să pronunțe o hotărâre interpretativă cu efect imediat și erga omnes care să soluționeza problema abordată de neconstituționalitate.

151. Continuând analiza juridică, prin tabelul prezentat *infra*, de demonstrează că **principiile constituționale și convenționale au prevalență absolută față de textul retrictiv al normei prin sintagma neconstituțională, concluzionând că orice interpretare restrictivă a art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP devine incompatibilă cu Constituția și CEDO.** Tabel nr. 1. Analiza principiilor constituționale și convenționale (Valori supreme) în prevalență absolută față de textul retrictiv a sintagmei ***„... , doar sentință penală irevocabilă de condamnare, ... "***

Principii constituționale și convenționale (valori supreme)	**Sintagma restrictivă neconstituțională din art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP**	**Prevalența și raționamentul**
Art. 1 alin. (3) Constituție – Demnitatea umană, dreptatea, statul de drept	Condiționarea revizuirii exclusiv de existența unei „sentințe penale irevocabile de condamnare"	Demnitatea și dreptatea nu pot fi subordonate unei formalități restrictive. Statul de drept cere repararea erorilor judiciare indiferent de prescripția răspunderii penale sau de formalizarea constatării comiterii infracțiunii, din moment ce a fost constatată în temeiul unei norme penale (la caz art. 361 Cod penal).
Art. 20 Constituție și Art. 13 CEDO – Dreptul la un recurs efectiv	Blocarea revizuirii în lipsa unei condamnări punitive executorii, chiar dacă falsul a fost dovedit definitiv	Principiul prevalează: orice persoană are dreptul la un remediu efectiv atunci când condamnarea s-a bazat pe probe falsificate.
Art. 21 Constituție și Art. 6 CEDO – Prezumția de nevinovăție și dreptul la un proces echitabil	Menținerea condamnării obținute prin probe false, pe motiv că falsificatorii nu au fost condamnați efectiv prin sentință executorie	Principiul prevalează: o condamnare bazată pe fals nu poate fi menținută fără a încălca echitatea procesului și dreptul la reabilitare.
Art. 16 Constituție și Art. 14 CEDO – Egalitatea în fața legii	Tratament diferit între cazurile unde falsul a fost constatat, dar fără condamnare, și cazurile cu condamnare	Principiul prevalează: situații identice în fapt (constatarea falsului) nu pot fi tratate diferit în drept.

Art. 23 Constituție – Accesibilitatea și previzibilitatea legii	Text vag și imprecis („sentință penală irevocabilă") interpretat restrictiv de procurori și instanțe	Principiul prevalează: legea trebuie să fie clară și să permită interpretări conforme cu Constituția și CEDO.
Art. 54 Constituție și Art. 18 CEDO – Proporționalitatea restrângerii drepturilor	Excluderea revizuirii pentru condamnările bazate pe fals, în lipsa unei condamnări a falsificatorului	Principiul prevalează: restrângerea afectează însăși esența dreptului la apărare și la repararea erorilor judiciare.

152. **În continuare se supune testul de constituționalitate și prin prisma calității Legii, adecvare și proporționalitate în stricto sensu**

1. **Calitatea legii (art. 23)** – sintagma criticată este imprevizibilă și induce instanțele în eroare: exclude ordonanțele/deciziile constatative, deși finalitatea normei este de a permite revizuirea atunci când se dovedește că procesul a fost viciat de o infracțiune.
2. **Adecvare** – menținerea unei condamnări pe falsuri nu servește securității, ci o subminează.
3. **Proporționalitate stricto sensu** – prejudiciul adus drepturilor fundamentale depășește orice beneficiu al stabilității formale.

153. **Toate aceste norme și principii se află într-o legătură organică și converg spre aceeași concluzie:** revizuirea este instrumentul constituțional menit să corecteze erorile judiciare cauzate de probe ilicite, **iar excluderea revizuirii printr-o formulare formalistă dictate de textul legii în vigoare prin sintagma *„.... , doar sentință penală irevocabilă de condamnare, ...* " golește de conținut întregul sistem de garanții fundamentale.**

154. Continuând analiza juridică, infra este formulat tabelul de incidență a sintagmei din normă cu Constituția, prin care se justifică admiterea excepției spre examinare în fond de către Curtea Constituțională. Tabel nr. 2. Tabelul de incidență a sintagmei ***„.... , doar sentință penală irevocabilă de condamnare, ...*** " din normă cu Constituția

Prevederea Legii Supreme	**Drepturi ocrotite**	**Principii incidente**	**Efectul vătămării**	**Concluzie**
Art. 1 alin. (3) – demnitate, dreptate, stat de drept	Demnitatea, dreptatea	Legalitate, adevăr judiciar, reabilitare	Menținerea unei condamnări pe falsuri constatate definitiv contravine valorilor supreme	Incident, impune eliminarea sintagmei
Art. 4 – prioritatea tratatelor	Drept la proces echitabil (art. 6 CEDO), remediu efectiv (art. 13 CEDO)	Eficacitatea remediei	Revizuirea formalist exclusă încalcă obligațiile internaționale	Incident, necesară interpretare conformă
Art. 20 – acces la justiție	Acces la instanță și căi de atac	Efectivitatea remediului	Blocarea revizuirii în ipoteza falsului constat închide accesul efectiv	Încălcare clară
Art. 23 – calitatea legii	Claritate, previzibilitate	Calitatea normei	Sintagma este imprecisă, capabilă să ducă instanța în eroare	**Neconstituțională**
Art. 26 – dreptul la apărare	Apărare efectivă, egalitatea armelor	Loialitate procesuală, loialitatea probei	Persoana condamnată nu poate epura dosarul de probe ilicite	**Încălcare gravă**

Art. 54 – proporționalitate	Proporționalitatea restrângerii	Scop–adecvare–necesitate–balans	Restricția este excesivă și disproporționată	Incident, **justifică eliminarea sintagmei**
Art. 119 – înfăptuirea justiției	Hotărâri pe probe legale	Integritatea probelor	Hotărârea se sprijină pe produse ale infracțiunii	Încălcare
Art. 134 și 140 – rolul Curții Constituționale în cazul dat	Supremația Constituției, rol de legislator negativ	Corectiv constituțional / Legiuitor negativ / interpretare	Curtea are obligația de a elimina/clarifica sintagma	**Incident, urmând a fi admisă excepția**

155. Faptul că comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 361 Cod penal, adică constatarea falsului probelor atribuite cu statut de corp delict a fost **definitiv constatat**, dar nu printr-o sentință de condamnare, ci prin ordonanțe de nereabilitare sau decizii irevocabile de apel, nu poate constitui un impediment de revizuire în temeiul prevăzut de Legiuitor la pct. 1) alin (3) art. 458 CPP, or și voința Legiuitorului a fost prescrisă anume pentru asemeni situații, **reieșind nu doar din litera legii, dar considerând și logica și spiritul Legii.**

156. **Coroborarea prevederilor Legii Supreme și principiilor arată că niciun drept nu poate fi protejat în mod efectiv fără revizuirea pe baza constatărilor definitive de fals, or**

1. **fără demnitate și dreptate (art. 1 alin. 3), accesul la justiție (art. 20) este iluzoriu;**
2. **fără claritatea legii (art. 23), nici apărarea (art. 26) nu poate fi exercitată loial;**
3. **fără proporționalitate (art. 54), securitatea juridică se transformă în protecție a nedreptății;**
4. **fără înfăptuirea justiției pe probe legale (art. 119), însăși supremația Constituției (art. 134 și 140) este compromisă.**

157. Prin urmare, **sintagma contestată nu poate fi menținută în ordinea constituțională**, iar excluderea ei – fie prin declararea neconstituționalității, fie printr-o hotărâre interpretativă – este necesară pentru a restaura echilibrul între **res judicata** și **adevărul judiciar**, în favoarea reabilitării persoanei condamnate pe nedrept.

Tabel nr. 3. Concluzii de incidență și neconstituționalitate

Norma contestată	**Critica**	**Norme constituționale incidente**	**Concluzie**
art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP – sintagma ***„...prin sentință penală irevocabilă..."***	Sintagma este imprecisă și excesiv formalistă: exclude ordonanțele constatative de nereabilitare și deciziile irevocabile ce stabilesc infracțiuni. Face iluzorie revizuirea în cazurile de falsuri constatate definitiv și blochează reabilitarea persoanei condamnate pe nedrept.	**Art. 1 alin. (3)** – demnitatea, dreptatea, statul de drept **Art. 4** – prioritatea tratatelor (art. 6 și 13 CEDO) **Art. 20** – accesul la justiție **Art. 23** – claritatea și previzibilitatea legii **Art. 26** – dreptul la apărare **Art. 54** – proporționalitate **Art. 119** – înfăptuirea justiției	Sintagma contestată contravine Constituției. Se impune: **Declararea neconstituționalității, sau o hotărâre interpretativă** prin care ordonanțele constatative și deciziile irevocabile care stabilesc infracțiuni să fie asimilate „sentinței penale irevocabile" în sensul atribuit de Legiuitor normei reieșind din Spiritul Legii Supreme

158. În virtutea analizei și raționamentelor învederate supra, considerăm întemeiat că urmează a fi admisă spre examinare în fond de către Curtea Constituțională excepția de neconstituționalitate ce vizează sintagma ***„..., prin sentință penală irevocabilă, ..."*** din art. 458 alin. (3) pct. 1 CPP, care este neconstituțională pentru că împiedică revizuirea hotărârilor pecum în cazul sesizat **încălcând flagrant garanțiile supreme consfințite de Constituție și valorile supreme în un Stat de Drept**, or, sintagma sesizată din norma contestată nu mai poate fi menținută în ordinea juridică, întrucât contravine simultan mai multor dispoziții constituționale care garantează drepturi fundamentale ale Omului și valori supreme în un Stat de Drept.

159. Curtea Constituțională are la caz verificarea condițiilor inerente legislației normative sesizate prin prizma previzibilității și suficiența preciziei, pentru a exclude arbitrariul la interpretarea și aplicarea normelor de drept, care sunt transpuse în legislația organică reieșind din valorile și principiile fundamentale de drept internațional și din valorile supreme consfințite de Constituție. Potrivit sursei ***PATRIMONIUL CONSTITUȚIONAL ȘI VALORILE DEMOCRATICE*** *volum omagial dedicat împlinirii a 30 de ani de la aprobarea Constituției României prin referendumul național din data de 8 decembrie 1991 și de la adoptarea Declarației de Independență a Republicii Moldova în data de 27 august 1991 (CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI și CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA, 2021 Editura Hamangiu)* - **Curtea Constituțională are menirea să cenzureze omisiunile legislative care aduc atingere drepturilor și libertăților fundamentale, având rolul de legiuitor pasiv.**

160. **Conform sursei învederate, potrivit autorului Dr. Gheorghe RENIȚĂ** *Asistent judiciar al Curții Constituționale a Republicii Moldova* **Controlul de constituționalitate al omisiunilor legislative, autorul a fundamentat următoarele raționamente -** Cum e posibil să verifici constituționalitatea unor prevederi care nu există și, *a fortiori*, să le declari neconstituționale? Această întrebare este formulată de unii ca un reproș la adresa Curților Constituționale care s-au pronunțat în privința unor omisiuni legislative. Totuși, în urma studiului efectuat am ajuns la concluzia că **atât Curtea Constituțională a României, cât și Curtea Constituțională a Republicii Moldova verifică constituționalitatea unor prevederi existente, însă care conțin omisiuni legislative susceptibile să afecteze drepturile fundamentale**. În acest sens, testul aplicat de către Curțile Constituționale poate să difere în funcție de natura omisiunii. În unele situații se pune accentul pe testul legalității, în altele – o pondere mai mare o are fie testul scopului legitim, fie testul punerii în balanță a principiilor concurente. **În orice caz, omisiunile legislative susceptibile să afecteze drepturile fundamentale trebuie cenzurate de către Curțile Constituționale.**

161. Curțile Constituționale sunt sesizate adesea să se pronunțe în privința unor omisiuni legislative. Conștientizând această realitate, problema omisiunilor legislative în jurisprudența constituțională a constituit genericul **celui de-al XIV-lea Congres al Conferinței Curților Constituționale Europene, care a avut loc pe 2-7 iunie 2008 în orașul Vilnius.**

> **În raportul prezentat de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova la acest congres se notează că autorii sesizărilor adresate Curții pot invoca și lacunele din legislație.** Există cazuri când aceștia scot în evidență lacunele actului supus controlului constituționalității și omisiunile organului legislativ și pe cele ale guvernului. La rândul ei, dacă Curtea constată existența unor lacune sau omisiuni normative în legislație, care se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituției, atunci în conformitate cu art. 281 alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale poate să formuleze o adresă pentru a atrage atenția organelor respective asupra lichidării acestor lacune.
>
> De asemenea, în același raport se subliniază că „[a]dresa constituie actul prin intermediul căruia **Curtea Constituțională, fără a se substitui organului legislativ, își exercită, potrivit dispozițiilor art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, rolul său de «legislator pasiv», insistând asupra unor lacune sau carențe existente în legislația în vigoare, datorate nerealizării prevederilor Constituției** sau asupra necesității de a se opera modificări în reglementările legale, care au făcut obiectul controlului de constituționalitate".
>
> **Prima hotărâre a Curții Constituționale a Republicii Moldova prin care s-a declarat neconstituționalitatea unei prevederi legale în partea ce ține de omi siunea legislativă de a reglementa un anumit aspect a fost pronunțată în 2016.** În particular, Curtea

Constituțională a Republicii Moldova trebuit să se pronunțe cu privire la constituționalitatea art. 191 C. proc. pen., articol care reglementează liberarea provizorie sub control judiciar. Problema centrală a constat în faptul că legislatorul nu a stabilit termenul maxim pentru care să poată fi dispusă această măsura preventivă (*i.e.* liberarea provizorie sub control judiciar). **Curtea a constatat că lipsa termenului de aplicare a măsurii liberării provizorii sub control judiciar constituie o omisiune legislativă contrară Constituţiei. În acest context, Curtea a reţinut că, fiind în prezenţa unei omisiuni legislative şi în virtutea rolului său de garant al supremaţiei Constituţiei, ea nu poate ignora viciul de neconstituţionalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituţional al persoanei de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle.** Din aceste motive, Curtea a admis parţial excepţia de neconstituţionalitate şi a declarat neconstituţional art. 191 C. proc. pen., în partea ce ţine de omisiunea de a reglementa termenul pentru care poate fi dispus controlul judiciar şi durata maximă a acestei măsuri. **În consecință, în vederea remedierii deficienței de reglementare şi înlăturării viciului de neconstituţionalitate, Curtea a emis o Adresă pentru Parlament, pentru a opera modificări în Codul de procedură penală, ținând cont de raționamentele menţionate.**

162. **Astfel reieșind din Jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, considerăm prezenta adresare întemiată, legală și care corespunde în mod total atribuțiilor Curții Constituționale de legiuitor pasiv.**

163. **În acest sens este elocventă jurisprudența recentă a Curții Constituționale în HCC nr.11 din 23.09.2025 prin care Curtea a admis sesizarea de omisiune legislative și a *declarat neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare** în codul de procedură penală.

164. Se impune referința și la **loialitatea constituțională**, care reprezintă atașamentul fața de valorile constituționale, respectarea Constituției în litera și în spiritul acesteia, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor și respectarea drepturilor pe care Constituția le prevede, încadrarea în limitele de competență stabilite de textele constituționale și respectarea competenței reglementate pentru toate autoritățile publice, cooperarea, colaborarea, consultarea **în îndeplinirea competențelor concurente.**

165. În România ca și în Republica Moldova, obligația de loialitate constituțională nu are o consacrare expresă în Constituție, aceasta fiind dedusă de către Curtea Constituțională pe calea interpretării normelor Legii fundamentale. Jurisprudența Curții a evoluat de la o simplă enunțare a conceptelor de *„loialitate"* și *„comportament loial"*, la circumstanțerea unor *„norme de loialitate constituțională"* derivând dintr-un principiu expres consacrat de Constituție – cel al separației și echilibrului puterilor în stat, **care circumstanțiază obligația unui comportament loial în raport de Constituție precum și de cooperare loială între autoritățile publice**. Chiar dacă obligația menționată nu are o consacrare constituțională expresă, obligativitatea deciziilor Curții Constituționale în întregul lor, ca unitate a considerentelor și dispozitivului, determină astfel încât cele statuate în motivarea deciziilor să se impună tuturor subiectelor de drept.

166. Reiterăm că Republica Moldova ca stat semnatat al Acordului de Asociere are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f),** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precumutilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

167. Reieşind din obiectivul strategic al Republicii Moldova de integrare europeană, **consfinţit şi în art. 140[1] din Constituţie** prezintă un interes sporit cunoaşterea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene şi in ce măsura valorile constituţionale ale statului nostru corespund acestora. Astfel, Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de instituire a Comunităţii Europene, semnat la 13.12.20074, recunoaşte că din moştenirea culturală, religioasă şi umanistă a Europei **s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile şi inalienabile ale persoanei, precum şi libertatea, democraţia, egalitatea şi statul de drept.**

168. Pentru toate aceste motive, se impune admiterea excepției de neconstituționalitate și declararea ca neconstituțională a sintagmei „... prin sentință penală irevocabilă ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală. **Această soluție ar alinia legislația la Constituție și la standardele internaționale, permițând revizuirea cauzelor atunci când există constatări judiciare definitive ale unor infracțiuni ce au viciat actul de justiție, chiar dacă acele constatări nu iau forma strictă a unei sentințe de condamnare.**

169. Subsidiar, dacă Curtea va considera oportun, ar putea emite o interpretare constituțională a textului, de natură să extindă semnificația sintagmei în sensul cuprinderii tuturor actelor jurisdicționale prin care se stabilește definitiv comiterea unei infracțiuni ce pune în dubiu temeinicia hotărârii atacate. O asemenea hotărâre interpretativă ar elimina viciul de neconstituționalitate ***per relationem*** (prin conformare cu art. 20 și 54 Constituție), asigurând totodată securitatea raporturilor juridice în măsura rezonabil necesară.

170. În final, menționăm că admiterea prezentei excepții de neconstituționalitate ar reprezenta o aplicare firească a principiului supremației Constituției asupra legilor (art. 7 din Constituție) și o garantare efectivă a drepturilor fundamentale. Curtea Constituțională are competența și datoria de a preveni ca o normă legală ambiguă și formalistă să anuleze eficacitatea garanțiilor constituționale, mai ales în domeniul justiției penale, unde miza este libertatea și reputația persoanei. **Justiția nu poate triumfa acolo unde frauda rămâne necorijată; de aceea, calea constituțională rămâne ultimul resort de protecție a individului împotriva *menținerii unei condamnări injuste* bazate pe fals.**

171. Prezenta cauză ilustrează necesitatea intervenției Curții pentru a restabili ordinea de drept: a declara neconstituțional textul ce blochează revizuirea sau a-l interpreta conform Constituției, astfel încât adevărul să primeze asupra aparenței de legalitate viciate de fals și să permită reabilitarea persoanei condamnate pe nedrept.

172. Urmare a ansamblului aspectelor învederate, este **îndrituită integral intervenția Curții Constituționale în vederea**

1) Admiterii judecării în contenciosul constituțional a neconstituționalității sesizate **din cauza omisiunii Legiuitorului** de a reglementa reabilitarea prin revizuire în cazul constatării ulterioare a faptului comiterii infracțiunii de falsificare a **probelor de acuzare** (conform art. 361 Cod penal în temeiul temeiului de nereabilitare prevăzut de art. 275. pct. 4) CPP, executorie conform art. 467 CPP).

2) **Declarării neconstituționalității sintagmei *„...prin sentință penală irevocabilă...*"** din art. 458 alin. (3) pct. 1) CPP, din motiv de incidență prevederilor stipulate la art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituția Republicii Moldova, **în măsura** în care exclude din sfera revizuirii situațiile în care **infracțiunea este constatată definitiv și executoriu conform art. 467 CPP prin ordonanțe constatative de infracțiune pe temeiuri de nereabilitare, în concreto art. 275 pct. 4) CPP,** ori alte acte judiciare irevocabile constatative de infracțiune executorii conform art. 313 alin. (6) CPP; **sau, în subsidiar, emiterea unei hotărâri interpretative care să stabilească expres că actele judiciare constatative de infracțiune (inclusiv ordonanțele executorii, corelate cu art. 467 și art. 313 alin. (6) CPP) sunt asimilate „sentinței penale irevocabile" ca temei pentru revizuire,** fiind afectate direct dreptul la reabilitare prin revizuire garantat de Constituție, în care rezidă dreptul la demnitate și reputație garantat de art. 1 din Constituție, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituție, dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în fața legii și justiției (art. 16 din Constituție), dreptul la proprietate (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

3) Dispunerii efectelor **erga omnes** și **pro futuro, cu aplicabilitate imediată** în cauza nr. 2008030943 (revizuire), pentru a permite revizuirea efectivă cu **epurarea probelor falsificate și derivate din falsificate în virtutea doctrine fructului pomului otrăvit** și **reabilitarea** persoanei condamnate în baza documentelor dovedite falsificate ca produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal comise de Vutcărău Vasile, reprezentant al pretinsei părți vătămate SRL Elvitis Com.

**** Sfârșit capitol E ****

F. Lista documentelor relevante

Spre examinare în contenciosul constituţional urmează a fi prezentat Înaltei Curţi de către Instanţă

1. Raport de expertiză contabilă în comisie Nr. 139 Nr. 26 din 28.04.2017 al C.N.A. executat în dosarul penal nr.2016978068
2. Raport de expertiză contabilă în comisie Nr. 10/202 din 24.02.2016 executat in cadrul dosarului nr.2016978068 gestionat de C.N.A. sub conducerea Procuraturii Anticorupţie
3. Raport de expertiză contabilă Nr. 11/369 din 15.09.2017 executat de Baroul de Expertize CREDIBILITATE
4. Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN
5. Materialul integral al dosarului nr. 2008030943

Şi cele anexate cu prezenta Sesizare:

1. Ordonanța din 13.04.2022 (dosar nr. 2017030118) – actul procurorului Anticorupție prin care s-a constatat comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal (falsificarea probelor) de către Vutcărău Vasile, acesta fiind liberat de răspundere penală pe temeiul de nereabilitare prevăzut de art. 275 pct. 4) CPP (prescripție); ordonanța are caracter constatator al vinovăției şi putere executorie (asimilată unei hotărâri judecătoreşti, cf. art. 313 alin. (6) şi art. 467 CPP).

2. Proces verbal de constatare a dispariției documentelor din 12.04.2022 al Procuraturii mun.Chişinău sediul Răscani (constatare în dosar nr.2017030118).

3. Ordonanța din 06.09.2022 Procuraturii Anticorupție (dosar nr.20190360465) – act de constatare comiterii infracțiunii art.329 Cod penal de către DCCO a DSO al MAI RM.

4. Proces verbal de constatare a dispariției documentelor din dosar penal din 04.04.2022 al Procuraturii mun.Chişinău sediul Răscani (constatare în dosar nr.2009990087).

5. Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chişinău (Colegiul penal) din 18 iulie 2025 – hotărâre judecătorească prin care s-a stabilit expres că responsabilitatea pentru prezentarea probelor ulterior dovedite ca falsificate (identificate prin Ordonanța din 13.04.2022) revine lui Vutcărău Vasile şi complicelui său, Focşa Iurie. Această decizie confirmă, aşadar, legătura cauzală dintre acțiunile frauduloase ale acestor persoane şi condamnarea din dosarul nr. 2008030943.

6. Decizia definitivă şi irevocabilă a Curții de Apel Chişinău din 17.04.2024 – hotărâre judecătorească pronunțată în dosarul nr. 20210200537, prin care s-a confirmat comiterea infracțiunii de falsificare a probelor de acuzare în dosarul nr. 2009990087 (cauză conexă celei a petiționarului). Decizia arată că Tonconog Anatolie a falsificat un act procedural esențial, fapt ce a avut repercusiuni asupra legalității urmăririi penale în dosarul petiționarului.

7. Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chişinău din 14 iulie 2025 (dosar nr. 2014020206)

(Toate documentele enumerate mai sus sunt ataşate sau se vor depune în copie certificată, după caz, în vederea examenului constituțional.)

G. Declarația și semnătura autorilor sesizării

Declarăm pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și veridice.

Locul: mun.Chișinău, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

Data: **"_22_" decembrie 2025**

AVOCATUL CEACHIR ANATOLIE

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL „Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

AVOCATUL VADIM VIERU

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL „Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN ALA, soția, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN PAVEL, feciorul, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(l) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

in integrum a sintagmei
"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă" din **art.458 alin. (3) pct.4)** Cod de procedură penală, la incidentă cu prevederile Constituției RM la **art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140**

și în conexiune cu faptul constatării de către Curtea Constituțională a încălcării drepturilor ocrotite de Constituție ale lui Gherman Ion în cauza nr. 2008030943, prin DCC nr.81 din 18.11.2016 *(sesizare nr. 128g/2016)* prin încălcarea dreptului avocatului Gh.Ulianovschi de sesizare a Curții Constituționale întru declararea în timp util a neconstituționalității a art. 287 alin (1) CPP, normă neconstituțională aplicată în cauză, ulterior declarată neconstituțională de Curte

în măsura în care norma, prin formalism lexic excesiv, este capabilă să împiedice, în prezent, revizuirea efectivă a unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale a persoanei de către Înalta Curte prin DCC și nu prin HCC *(formalism inechitabil și discriminatoriu)*, **dar și prin prisma omisiunii Legiuitorului de a norma situația de revizuire în cazul în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC încălcarea unui drept ocrotit de Constituție**

considerând și jurisprudența pertinentă a Comisiei de la Veneția *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **nereflectată în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, care reclamă expres efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală, raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din CPP invocate în timp util la neconstituționalitate și ulterior condamnării declarate neconstituționale de Înalta Curte,**

afectându-se indirect **dreptul la reabilitare** în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție: **dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1 din Constituție, **dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție, **dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), **dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), **dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție), **dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocolul CEDO)

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
2 JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
SEDIUL BUIUCANI
Intrare Nr. 04-F/31693/12
"22" 12 2025

A. Autorii excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: PAVEL

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ALA

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient, reprezentat de avocați mandatați

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ION

5. **Reprezentat de: Avocații ANATOLIE CEACHIR și VADIM VIERU**

A.3. Instanța de judecată

1. **Judecătoria Chișinău, Sediul Buiucani**
2. **Judecător: NATALIA PATRAȘCU**
4. Stefan cel Mare si Sfant Boulevard 200, MD-2004, Chișinău
5. Telefon: 022 204 903

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

1. Prima, **în calitate de argument juridic incontestabil vin raționamentele imperative ale Curții Constituționale exprimate în Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016** (**anexată**) a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele omului de afaceri Gherman Ion, citate pertinente direct infra:

> Par. 20. În același timp, **Curtea reține că legislația procesual-penală și procesual-civilă atribuie hotărârilor Curții Constituționale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituțională.**
>
> Par. 25. În acord cu cele statuate în hotărârea menționată, Curtea reține că, în **cazul în care ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanțele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută și nu produc consecințe juridice.**
>
> Par. 26. Totodată, Curtea constată că **apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucție ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) din CPP, iar cererea sa a fost respinsă.**
>
> Par. 27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.**
>
> Par. 28. În acest sens, cu atât mai mult **se impune precizarea că soluția Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.**

2. **În concluzie, de către Înalta Curte, prin Decizie de inadmisibilitate a fost constatată încălcarea unui drept fundamental al lui Gherman Ion, în concreto fiind indicat expres că Gherman Ion a fost privat de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime, fapt ce contravine Constituției și prevederilor internaționale pertinente, superioare legii interne în virtutea art. 4 și 8 din Constituție, iar în pofida eforturilor multiple ale avocatului Gheorghe Ulianovschi de invocare a neconstituționalității prevederilor art. 287 alin (1) CPP** *(versiune în vigoare în perioada a. 2011-2012)*, **aceste cereri au fost response de către judecătorul de instrucție Gh. Morozan invocând pretinsa adresare tardive a avocatului la controlul judiciar, invocând semnătura acestuia pe actul ordonanța din 26.04.2011, și ulterior respinse de judecătorul O. Melniciuc, precum detaliat cu lux de detaliu infra,** dar și actele judiciare conexe, de control ierarhic superior în ambele procedure nominalizate, fiind întemeiate pe același .

3. **Secunda.** Ordonanța din 26.04.2011, pe lângă faptul că este un act jridic lovit de nulitate absolute pe faptul încălcării prevederilor par. (1) ale art. 4 Protocol 7 CEDO, fapt constatat de Înalta Curte prin **Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016**, viciu fundamental de drept invocat *ab initio* și în timp util de către Gheorghe Ulianovschi, complementar s-a dovedit în prezent că **semnătura și înscrisul de pe verso *citat* "Copia ordonanței am primit 30.11.2011" imputată de funcționarii Procuraturii lui Gheorghe Ulianovschi s-a dovedit prin acte de expertiză judiciară că nu aparține domnului Ulianovschi, ci a fost executată de către o altă persoană prin imitare, iar prin actele anexate se dovedește că regretatul apărător a cerut prin eforturi asidui să fie auzit de instanțe în acest sens, fiind neauzit și ignorat – respectiv a fost eronat în fapt și respective în mod automat și în drept temeiul de culpă al avocatului care pretins ar fi omis termenul de atac al actului ilegal din 26.04.2011 emis cu încălcarea Constituiei, ci a fost culpa direct de ducere în eroare a instanței de către angajații procuraturii care au pus pe masa judecătoriilor un act ilicit (falsificat).**

4. **Astfel ordonanța din 26.04.2011 cade sub incidența nulității, constituind pomul otrăvit, iar toate actele de menținere a acesteia cad sub regula excluderii or constituie fructele pomului otrăvit, ce rezidă în doctrină fructului pomului otrăvit.**

5. Or, prin **Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN**, în privința înscrisurilor de pe verso a ordonanței din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General Andrei Pântea, au fost stabilite de către experți următoarele **circumstanțe recent descoperite OFICIAL care constituie, simultan, și un viciu fundamental**:

   - Or, a fost stabilit de expert că inscripțiile manuscrise cu conținutul ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** de pe verso ordonanței din 26.04.2011 **nu au fost executate de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin executare liberă.**

   - Semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi amplasată imediat alăturat textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*, **la fel nu a fost executată de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe.**

6. **Respectiv în rezultatul celor învederate supra, anterior, la judecarea ordinară a cauzei, s-a constatat dincolo de orice dubiu rezonabil că instanțele de judecată au fost duse în eroare de Instituția Procuraturii Generale prin prezentarea ordonanței din 26.04.2011 ca fiind adusă la cunoștință sub semnătură avocatului Gheorghe Ulianovschi – iar avocatul a invocat expres și în repetate acest fapt la timpul potrivit, fapt dovedit prin actele anexate, circumstanță ce a indus direct la invocarea presupusei tardivități a adresării în instanța de judecată de către avocatul Gheorghe Ulianovschi pretins imputabilă avocatului Gheorghe Ulianovschi, fost judecător, magistrat, autor la dezvoltarea Codului Penal și de Procudură Penală în Republica Moldova, un Om Respectat în Societate, fiind pus în situație de pretinsă ducere în eroare a instanței de judecată.**

7. Și conform principiului ***"nemo auditur propriam turpitudinem allegans"*** (nimeni nu poate invoca propria turpitudine) **este o regulă fundamentală în drept care stipulează că o persoană nu poate cere protecție juridică sau nu poate invoca în favoarea sa o situație de fapt/vină** (propriul comportament imoral, necinstit, culpabil) **pe care chiar ea a creat-o sau din care a profitat,** pentru a obține un beneficiu sau a se elibera de obligații. Acesta se aplică în toate ramurile dreptului (civil, penal, administrativ) și descurajează auto-contrazicerea, impunând o conduită morală participanților la raporturile juridice, **fiind strâns legat de nulitatea actelor juridice, or procuratura era obligată să acționeze diligent și să informeze instanțele de judecată despre aceste fapte stabilite prin expertiză (circumstanțe recent descoperite) iar instanțele erau obligate să verifice afirmațiile avocatuluji Gherorghe Ulianovschi, or era și un om de prestigiu în sistemul judecătoresc penal.**

8. **În acest sens este relevantă invocarea încheirii din 14.02.2012 a ex-judecătorului Ghenadie Morozan**, citat ***"Mai mult ca atât, conform materialelor dosarului penal nr. 2008030943, vol III f.d. 75 avocatul Gh. Ulianovschi la data de 30.11.2011 pe verso contrasemnătură a primit copia ordonanței prim adjunctului Procurorului General al RM Pîntea A. din 26.04.2011, însă în ședința judiciară a dus instanța în eroare.*** *Cu plângere în instanța de judecată ... s-a adresat doar la data de 23.11.2011 cu nr de intrare 27537, adică peste douăzeci și trei zile de la data primirii ordonanței de reluare a urmăririi penale. Astfel, instanța conchide că avocatul primind un exemplar al ordonanței de reluare a urmăririi penale la data de 30.11.2011 urma ca până la data de 10.12.211 (inclusiv) să o conteste în instanța de judecată"* – **pe când în lumina constatărilor noi și recent descoperite, se dovedește că nu Gheorghe Ulianovschi a dus instanța în eroare, ci Procuratura prin prezentarea unui act ilegal pretins semnat de avocat la 30.11.11, fapt ce a DECLANȘAT în sine un lanț de ÎNCĂLCĂRI FLAGRANTE soldate cu încălcarea drepturilor fundamentale ale lui GHERMAN ION.**

9. **În contextul complex de încălcare flagrantă și sistemică a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion de către instanțele de drept comun, este de notat expres că Înalta Curte prin raționamentele sale neinterpretabile și imperative din Decizia 18.11.2016** (**anexată**) a Președintelui Curții Constituționale

Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion a reținut expres și neinterpretabil că *27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.***

10. **Încălcările Constituționale flagrante, învederate supra, dat fiind că nu au fost curmate la etapa corespunzătoare, iar în mod ilegal accesul în timp util la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale în anul 2011 a art. 287 alin (1) CPP, a fost împiedicat prin uz de fals și abuzuri instituționale – constituie circumstanțe care au dus DIRECT la continuarea unor proceduri viciate, nule ab initio, derivate din pomul otrăvit și respectiv prin prin acte procedurale derivate din pomul otrăvit, respectiv anume această încălcare Constituțională a dreptului avocatului Gheorghe Ulianovschi a dus iremediabil la încălcarea multiplelor altor drepturi ale lui Gherman Ion, ce asemeni drepturilor învederate supra, la fel constituie drepturi fundamentale, încălcări neîngăduite în un Stat de drept și anume**

   a. **Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse cu încălcarea drepturilor fundamentale din Constituție ale avocatului Gheroghe Ulianovschi și Gherman Ion, fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016**
   b. **Condamanarea ilegală în baza documentelor falsificate și declarațiilor mincinoase depuse asupra documentelor de ordin financiar și tehnic falsificate de către comitenții infracțiunii de falsificare**
   c. **Privarea ilegală de liberate a persoanei nevinovate cu plasare în condiții inumane și degradamnta** (DECIZIA CURȚII EDO în privința lui Gherman Ion. Cunoscută Agentului Guvernamental)
   d. **Distrugerea sănătății** (Documentată prin Raportul RCVT MEMORIA, învederat)
   e. **Afectarea directă a drepturilor patrimoniale a lui Gherman Ion ce adus indirect și la vătămarea drepturilor patrimoniale ale întregii familii – succesor de drepturi morale și materiale prin devălmășie – soția, Gherman Ala și prin succesoriat unic – feciorul, Pavel Gherman**
   f. **Afectarea imaginii familiei oamenilor de afaceri, fiind afectată și imaginea soției și a feciorului – oameni de afaceri cunoscuți în sector și peste hotare**
   g. **Revizuienților le-a fost vătămat dreptul la soț, tată, familie, viață de familie**
   h. **Revizuienților le-a fost vătămat dreptul la liniște, sănătate, dezvoltare și încredere în ziua de mâine într-un stat pretins de drept**
   i. **A fost afectat dreptul la libera desfășurare a afacerilor a agenților economici ai familei, care au fost torturați și distruși în urma infracțiunilor comise împotriva victimei Gherman Ion și SRL Penomet grup din interese materiale și cu scopul atacului RAIDER la FABRICA DE FRUCTE USCATE GORDIN a FAMILIEI GHERMAN**

11. Prin **Încheierea Curții Supreme de Justiție din 30 mai 2024** (anexată), a fost declinată competența de examinare în fond la nivel de primă instanță de către Judecătoria Chișinău sediul Buiucani a următoarelor cereri de revizuire a dosarului penal nr. 2008030943, conexate spre examinare în procedură unică:
   1) Cererea de revizuire din 22.03.2019 depusă la Procuratura Generală în temeiul art.458 alin.(1), alin.(3) pct.2) din CPP
   2) Cererea de revizuire din 10.03.2021 depusă la Procuratura mun. Chișinău, Of. Râșcani depusă în temeiul art.458 alin.(1), alin.(3) pct.2) din CPP
   3) Cererea de revizuire din 07.12.2023 depusă la Curtea de Apel Chișinău în temeiul art.458 alin.(1), alin.(3) pct.1) și 2) din CPP
   4) Cererea de revizuire din 29.09.2024 depusă la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecătorului Natalia Patrașcu în temeiul **art.458 alin.(1), alin.(3) pct.1), 2) și pct. 4) din CPP – respectiv procedura de revizuire urmând a fi deschisă și sub aspect de stabilire de către Înalta Curte a faptului aplicării a unui norme neconstituționale la judecarea ordinară a cazului nr. 2008030943, i.e. art. 287 alin. (1) din CPP, declarat neconstituțional prin HCC din 14 mai 2015, în coraborare cu faptul constatării de către Curtea Constituțională a încălcării drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion prin DCC din 18.11.2016**, fiind constat de către Înalta Curte că la judecarea ordinară a cauzei nr. 2008030943, în prezent în revizuire, a fost aplicată o prevedere declarată neconstituțională, **încălcare flagrantă a Constituției și a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion, carență ce**

urma a fi cenzurată încă la judecarea ordinară a cazului, fapt ignorat de toate instanțele ce s-au expus anterior, motiv din care în prezent, în mod imperativ se impune revizuirea a cauzei inclusiv pe făgaș Constituțional în temeiul constatării faptului aplicării în cauza respectivă a normei legale art. 287 alin (1) din CPP declarate neconstituționale de Înalta Curte prin HCC din 14 mai 2015.

12. **Potrivit probelor/temeiurilor cererilor de revizuire**, subsidiar încălcărilor flagrante a drepturilor garantate de Constituție, s-a stabilit că în cadrul dosarului nr. 2008030943, **omul de afaceri Gherman Ion și compania de construcții SRL Penomet Grup, au fost acuzați prin documente oficiale și publice de ordin fiscal-contabil (financiar) și tehnico-constructiv dovedite falsificate la 13.04.2022 conform art. 361 Cod penal, la falsificarea cărora a participat și martorul mincinos Focșa Iurie,** care a acordat instrumente criminale fals-pretinsei părți vătămate Vutcărău Vasile, care rezultat a acestor acțiuni criminale, au fost cauzate multiple atingeri a drepturilor și libertăților fundamentale exprimate în fapt prin

1. Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse după 26.04.2011 cu încălcarea prevederilor la par. (1), (2) și (3) a art. 4 Protocol 7 CEDO în conexiune cu art. 4 alin (2) din Constituție, **toate actele procedurale ulterior datei de 26.04.2011 fiind nule *ab initio*, respectiv absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

2. Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse cu încălcarea drepturilor fundamentale consfințite prin Constituție ale avocatului Gheorghe Ulianovschi și Gherman Ion, **fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016, respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

3. **Împiedicarea ilegală de către instanța de drept comun lui Gherman Ion prin intermediul avocatului Gheorghe Ulianovschi de acess la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale a art. 287 alin. (1) CPP, prin arogarea de către instanțele de drept comun a jurisdicției Curții Constituționale, fiind încălcată jurisdicția, fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016** la par. *27. Astfel, Curtea reține că prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, **și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv** al apărării drepturilor și intereselor sale legitime*, **respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

4. **Împiedicarea accesului lui Gherman Ion prin intermediul avocatului Gheorghe Ulianovschi la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale a art. 287 alin. (1) CPP, prin prezentarea judecătorului de către Procuratură verso a ordonanței din 26.04.2011 cu** inscripțiile manuscrise cu conținutul ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** și semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi amplasată imediat alăturat textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*, în prezent dovedite **a fi executate de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe – adică prin falsificare, fapt dovedit prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 *executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN*, totodată fiind și o "reluare" bazată pe teiuri inexistente în fapt și ulterior dovedite falsificate prin Decizia definitivă și irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17.04.2024** prin care a fost stabilită comiterea infracțiunii de falsificare a probelor de acuzare și în dosarul nr. 2009990087, **respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

PREAMBUL CONSTITUȚIONAL PRIVIND NOVITATEA CRITICILOR DE NECONSTITUȚIONALITATE INEXISTENȚA IDENTITĂȚII DE OBIECT FAȚĂ DE HCC NR. 21/2018, CONTAMINAREA DOSARULUI PRIN PROBE FALSE CU EFECTELE CONSTITUȚIONALE, ȘI ÎNDEPLINIREA CONDIȚIILOR DE ADMISIBILITATE

vis-a-sis de pronunțările anterioare ale Curții Constituționale privitor la constituționalitatea *pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală*

13. Prezentul preambul are rolul de a delimita **cadrul constituțional al novității** sesizării și de a demonstra, într-o manieră unitară și coerentă, **îndeplinirea condițiilor de admisibilitate**, în sensul jurisprudenței constante a Curții Constituționale.

14. Analiza de mai jos nu anticipează soluția pe fond și nu solicită reconsiderarea hotărârilor anterioare ale Curții, ci urmărește să evidențieze faptul că sesizarea actuală ridică **o problemă constituțională distinctă și nouă**, este determinată de circumstanțe juridice și factuale ulterioare, are caracter concret, actual și relevant pentru soluționarea cauzei și nu poate fi respinsă pentru pretinsă identitate de obiect cu jurisprudența anterioară.

15. Această abordare este conformă rolului Curții de garant al supremației Constituției și al efectivității drepturilor fundamentale, potrivit art. 1 alin. (3), art. 20, art. 26 și art. 54 din Constituție. Sesizarea de față vizează o reluare a dezbaterii soluționate prin HCC nr. 21 din 01.10.2018, si aduce în discuție **o problemă constituțională care nu a fost examinată și nu putea fi examinată la acel moment, novitatea sesizării rezultând cumulativ din următoarele elemente:**

    a) **Evoluția contextului juridic**, or în prezent, adică ulterior anului 2018, a devenit evidentă tensiunea dintre standardul aplicat prin **HCC nr. 21/2018** și jurisprudența Curții Constituționale din 2016 prin care a fost constatată încălcarea Constituție de către procuratură și instanțește de drept comun, *in concreto* **DCC nr. 81 din 18.11.2016**, care consacră revizuirea ca mecanism reparator indispensabil în caz de încălcare a drepturilor fundamentale.
    b) **Apariția unor circumstanțe factuale noi, decisive,** și anume stabilirea, prin expertiză, a falsificării unor înscrisuri ce au stat la împiedicarea contestării neconstituționalității reluării urmăririi penale de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, fapt ce configurează existența unui **viciu fundamental al procedurii**, care nu a fost documentat oficial și examinat în cadrul unor examinări **abstracte și cu caracter general** anterioare, inclusiv HCC nr. 21/2018.
    c) **Impactul concret al normei contestate**, or art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP nu funcționează, în speță, ca o normă procedurală neutră, ci ca un **filtru determinant de acces la revizuire**, cu efect direct asupra menținerii unei condamnări definitive în pofida constatării unor încălcări constituționale.

16. Aceste elemente, analizate împreună, conferă sesizării un caracter **nou, autonom și calitativ diferit** față de dezbaterl anterioare în contenciosul constituțional.

17. Este certă **lipsa identității de obiect și imposibilitatea respingerii ca inadmisibilă spre examinare pe fond.** Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, identitatea de obiect nu se stabilește prin simpla coincidență formală a normei examinate, ci prin **identitatea problemei constituționale**, a criticilor formulate și a circumstanțelor relevante. În speță, istoric, prin HCC nr. 21/2018 înalta Curte a analizat, în abstract, efectele în timp ale hotărârilor Curții și raportul general dintre securitatea juridică și legalitate, pe când **prezenta sesizare vizează remedierea efectivă a încălcării deja constatate de Curtea Constituțională prin DCC nr. 81 din 18.11.2016 a dreptulurilor lui Gherman Ion caracterul omisiv și efectele restrictive** ale acestor constatări în coraport cu art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP, în contextul unui viciu fundamental dovedit și al imposibilității de a obține un remediu efectiv. Prin urmare, nu există identitate de obiect, iar sesizarea nu poate fi calificată drept repetitivă sau redundantă.

18. **Norma contestată este relevantă direct,** or art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP este **norma determinantă** pentru admisibilitatea cererii de revizuire în cauza pendinte. Aplicarea sa în forma actuală împiedică valorificarea unei constatări anterioare a Curții Constituționale, blochează decontaminarea dosarului de probe false și transformă revizuirea din remediu efectiv într-un mecanism iluzoriu. În aceste condiții, sesizarea nu are caracter teoretic sau abstract, ci este formulată într-un **context litigios concret,** în care soluția Curții este decisivă pentru protecția drepturilor garantate de art. 20 și art. 26 din Constituție.

19. Aplicarea restrictivă a art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP constituie o **limitare a accesului la un remediu constituțional**. Orice asemenea limitare trebuie să respecte condițiile stricte ale art. 54 din Constituție: legalitate, necesitate, proporționalitate și respectarea substanței dreptului. În ipoteza unui viciu fundamental al procedurii, demonstrat prin prin prezenta sesizare, **excluderea accesului la revizuire** nu este necesară într-o societate democratică, nu este proporțională scopului invocate și **afectează însăși substanța dreptului la satisfacție efectivă.** Această constatare consolidează caracterul **admisibil și necesar** al sesizării prin prisma art. 54 din Constituție.

20. Prezenta sesizare nu urmărește reconsiderarea abstractă a efectelor în timp ale hotărârilor Curții Constituționale și nu repune în discuție raționamentele generale din HCC nr. 21 din 01.10.2018. Ea ridică o **problemă constituțională nouă, concretă și distinctă, care afectează drepturi reale ale revizuienților, drepturi garantate de Constituție,** apărută ca rezultat al **contradicției dintre jurisprudența Curții din DCC nr. 81 din 18.11.2016 și realitatea probatorie ulterior stabilită pe de o parte**, cu raționamentele generaliste ale **Curții în HCC nr. 21/2018.**

21. În lumina celor expuse, rezultă că prezenta sesizare este întemeiată pe circumstanțe noi, raportate la prevederile Constituției ce le reglementează, fiind ingerințe de nivel constitutional. Sesizarea nu are identitate de obiect cu jurisprudența anterioară este relevantă și determinantă pentru soluționarea cauzei pendinte și ridică o problemă reală de efectivitate a drepturilor fundamentale. Prin urmare, **condițiile de admisibilitate sunt întrunite**, iar examinarea sesizării pe fond apare ca fiind necesară pentru a preveni perpetuarea efectelor unei proceduri fundamental viciate și pentru a asigura efectul util al Constituției și al jurisprudenței Curții Constituționale. Având în vedere competența Curții de a garanta supremația Constituției atât pentru societate cât și pentru individ, calitatea procesuală și interesul legitim al autorilor, relevanța normei contestate, inexistența identității de obiect cu jurisprudența anterioară, existența elementelor de noutate și caracterul concret al sesizării, **Curtea este chemată să constate că sunt întrunite toate condițiile de admisibilitate** și să dispună examinarea sesizării pe fond, în vederea asigurării efectivității controlului de constituționalitate și a respectării drepturilor fundamentale consacrate de Constituție, listate cu luc de detaliu *infra*.

22. **Critică doctrinar-constituțională privește și imperativul depășirii formalismului și alinierii la standardele Comisiei de la Veneția și la exigențele art. 1, 20, 26 și 54 din Constituție.** Prezenta sesizare nu contestă caracterul definitiv al HCC nr. 21 din 01.10.2018, însă relevă că raționamentul adoptat prin această hotărâre este **insuficient sub aspect constituțional**, întrucât a operat cu un **formalism excesiv**, care a condus la **neutralizarea efectului reparator al controlului de constituționalitate**.

23. **Raționamentele generale din HCC nr. 21 din 01.10.2018 nu sunt întocmai compatibile raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), **or conform Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4:* ***The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*** *https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

24. Într-un stat de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, Curtea Constituțională nu poate limita controlul la coerența abstractă a sistemului normativ, ci are obligația de a asigura **efectivitatea drepturilor fundamentale**, în special atunci când sunt în joc libertatea individuală și dreptul la apărare (art. 20 și art. 26), în acest context neputând fi **ignorat nici testului funcțional impus de Comisia de la Veneția.**

25. Comisia de la Veneția a stabilit fără echivoc că **nu calificarea formală a unei norme ca „procedurală" este decisivă**, ci **rolul său funcțional**. O normă procedurală care determină menținerea unei condamnări sau împiedică înlăturarea efectelor unei neconstituționalități **trebuie tratată ca având impact material** și supusă garanțiilor de legalitate, remediu efectiv și proporționalitate.

26. HCC nr. 21/2018 a eludat acest test funcțional și a absolutizat distincția material/procedural, tratând art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP ca o normă neutră, de simplă tehnică procesuală. În realitate, această normă **funcționează ca un filtru de acces la revizuire** și, prin aceasta, decide dacă o condamnare întemeiată pe o normă neconstituțională sau pe o procedură viciată poate fi sau nu corectată. **Această omisiune metodologică este incompatibilă cu standardele Comisiei de la Veneția și cu exigențele art. 20 din Constituție.**

27. Totodată raționamentele din HCC nr. 21/2018 acordă o prioritate aproape automată principiului securității juridice, tratând revizuirea ca o excepție care trebuie restrânsă la minimum. Această abordare este problematică din perspectivă constituțională, deoarece **securitatea juridică nu este un scop în sine**, ci un instrument al justiției.

28. **Comisia de la Veneția este explicită** în acest sens: în materie penală, **res judicata nu poate prevala asupra libertății individuale** atunci când condamnarea se întemeiază pe o normă neconstituțională sau pe un viciu fundamental al procedurii. A menține efectele unei asemenea condamnări în numele stabilității juridice înseamnă a transforma securitatea juridică într-un **mecanism de conservare a nedreptății**, contrar art. 1 alin. (3) și art. 20 din Constituție.

29. Un deficit major al HCC nr. 21/2018 constă în **lipsa unei balanțe individualizate** între gravitatea încălcării drepturilor fundamentale, existența unui viciu fundamental, **inclusiv de falsificare a probelor de acuzare sau de falsificare a actelor de procedură ce urmează să fie reglementate de principiul legalității, precum în speță**, efectele persistente ale condamnării și interesul general al securității juridice. În Hotărârea adoptată, Curtea a optat pentru o analiză abstractă, de sistem, **fără a construi un test aplicabil situațiilor concrete.** Această abordare este incompatibilă cu art. 54 din Constituție, care impune ca orice limitare a exercițiului drepturilor să fie **necesară, proporțională și să nu afecteze însăși substanța dreptului**. În cauzele în care revizuirea este **singurul remediu capabil să înlăture efectele unei încălcări constituționale**, refuzul sau blocarea acesteia echivalează cu negarea dreptului la satisfacție efectivă garantat de art. 20.

30. Or, prin DCC nr. 81 din 18.11.2016, Curtea Constituțională a stabilit clar că revizuirea este **mecanismul indispensabil** pentru contracararea efectelor hotărârilor judecătorești întemeiate pe norme neconstituționale. **Curtea a subliniat că principiul efectelor pentru viitor nu poate servi drept pretext pentru menținerea unor încălcări constatate ale drepturilor fundamentale**. HCC nr. 21/2018 nu integrează această jurisprudență într-un cadru coerent, ceea ce a permis, în practică, ca **constatarea încălcării drepturilor să fie lipsită de orice efect reparator real**. Această discontinuitate jurisprudențială afectează autoritatea Curții și contravine obligației sale constituționale de garant al supremației Constituției.

31. **Subsidiar, HCC nr. 21/2018 a ignorat dimensiunii viciului fundamental în ipoteza probelor falsificate.** Or, HCC nr. 21/2018 fiind pronunțată într-un cadru abstract, fără a analiza situații în care procedura penală este **contaminată prin probe falsificate**. În asemenea cazuri, problema nu mai este una de simplă retroactivitate, ci de **legitimitate a actului jurisdicțional**. Stabilirea, prin expertize, a falsificării unor înscrisuri procedural esențiale sau a unor probe materiale de ordin finaciar (atribuite cu statut de corpuri delicie), transformă cauza într-una de **viciu fundamental**, care afectează direct **dreptul la reabilitare** în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție - **dreptul la demnitate și reputație** garantat de

art. 1 din Constituție, **dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție, **dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), **dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), **dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție), **dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

32. **A refuza revizuirea în asemenea condiții înseamnă a accepta menținerea unei condamnări obținute printr-o procedură viciată structural, ceea ce este incompatibil cu exigențele statului de drept.**

33. Având în vedere considerentele expuse în preambulul privind noutatea sesizării și îndeplinirea condițiilor de admisibilitate, rezultă că problema ridicată nu poate fi soluționată printr-o examinare formală sau prin raportare exclusivă la jurisprudența anterioară, ci impune o **analiză de fond a compatibilității normei contestate cu Constituția**.

34. Întrucât art. 458 alin. (3) pct. 4) din Codul de procedură penală funcționează, în contextul cauzei pendinte, ca un **criteriu determinant de acces la un remediu constituțional**, examinarea sa trebuie realizată prin prisma efectului real al normei asupra drepturilor fundamentale, coerenței cu jurisprudența Curții Constituționale și conformității cu exigențele art. 1 alin. (3), art. 20, art. 26 și art. 54 din Constituție.

35. Analiza de fond se impune cu atât mai mult cu cât aplicarea normei contestate este susceptibilă să producă **efecte continue și ireversibile**, prin menținerea unei condamnări definitive în pofida existenței unor indicii temeinice privind un viciu fundamental al procedurii și a unei constatări anterioare a Curții Constituționale privind încălcarea drepturilor fundamentale. În aceste condiții, Curtea este chemată să examineze dacă soluția legislativă consacrată de art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP asigură efectivitatea dreptului la satisfacție efectivă, respectă exigențele proporționalității și permite realizarea rolului revizuirii ca instrument constituțional de decontaminare a procedurilor viciate.

36. Pe acest temei, se impune trecerea la **examinarea pe fond a sesizării**, pentru a determina dacă norma contestată, astfel cum este formulată și aplicată, este compatibilă cu Constituția **în măsura în care norma, prin formalism lexic excesiv, este capabilă să împiedice, în prezent, revizuirea efectivă a unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale a persoanei de către Înalta Curte prin DCC și nu prin HCC** *(formalism inechitabil și discriminatoriu),* **dar și prin prisma omisiunii Legiuitorului de a norma situația de revizuire în cazul în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC încălcarea unui drept ocrotit de Constituție, considerând și jurisprudența pertinentă a Comisiei de la Veneția** *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **nereflectată în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, care reclamă expres efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală, raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din CPP, invocate în timp util la neconstituționalitate și ulterior condamnării declarate neconstituționale de Înalta Curte.**

37. Or, prevederea normativ-procesuală introdusă de Legiuitor la ***pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă..."*** prin natura lacunară și textul imprecis și limitativ a realizării drepturilor fundamentale consfințite de Constituția Republicii Moldova, fiind **lipsită de minimum de precizie necesară** în vederea protejării drepturilor supreme consfințite de constituție, este **neconstituțională prin prisma drepturilor fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova,*** *este contrară rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO* **și este contrară raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** *(AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE*

APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)), **or conform Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4*: ***The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*** *https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

38. Așadar din momentul în care prin **DCC din 18.11.2016 a fost constatat de Înalta Curte încălcarea dreptului fundamental al lui Gherman Ion și Avocatului Gheorghe Ulianovschi, împiedicat la acel moment de a declara drept neconstituțională norma art. 287 din CPP, și respective** dat fiind că procedura de revizuire urmează a fi deschisă inclusiv și în temeiul *pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală* – **se constată o omisiune a legiuitorului de a reglementa cu text lipsit de imprevizibilități condiția în care constatarea încălcării unui drept fundamental protejat de Constituție a avut loc prin o Decizie a Curții Constituționale, limitându-se la textul în lege care prevede doar o Hotărâre, literă a legii capabilă să creeze o confuzie de interpretarea etapa de admisibilitate și judecare în instanța de drept comun, motiv din care a și fost ridicată prezenta excepție în fața Curții.**

39. Or, anume pe norma procesuală stipulată la *pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală* este întemeiată în prezenta procedură de revizuire Cererea de revizuire din 29.09.2024 depusă la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, judecătorului Natalia Patrașcu, fiind întemeiată inclusiv în temeiul **art.458 alin.(1), alin.(3) pct.1), 2) și pct. 4) din CPP, respectiv norma invederată constituie o normă procesuală ce urmează a fi aplicată la examinarea corectă și legală a prezentei proceduri de revizuire, examinarea neconstituționalității normei respective prin prisma argumentelor de neconstituționalitate invocate constituind și o condiție *sine qua non*** pentru examinarea corectă și pleni-aspectuală a procedurii respective, inclusiv sub aspect de încălcare flagrantă inadmisibilă a Constituției la judecarea ordinară a cauzei nr. 2008030943.

40. **Reieșind din argumentele învederate în prezenta sesizare, norma neconstituțională reprezintă un risc de vătămare a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion și SRL Penomet Grup, fiind puse în pericol GARANȚIILE LEGII SUPREME și anume**

- **DREPTUL DE ACCES EFECTIV LA JUSTIȚIE ȘI REABILITARE (REMEDIU EFECTIV) garantat de art. 20 din Constituție alin.** (1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. **(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.**
- **DREPTUL LA APĂRARE consfințit de alin (1) art. 26 din Constituție** (1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.

41. **Drepturile fundamentale vătămate, învederate în prezenta sesizare, urmează toate a fi reparate prin procedura de revizuire a dosarului nr. 2008030943, incluiv sub aspectul constitutional, și anume cel de aplicare pe caz de către instanțele naționale în toate procedurile anterioare – a unor norme declarate neconstituționale, VICIU JUDICIAR ce poate fi cenzurat și reparat exclusiv prin revizuirea cauzei respective, inclusive sub aspectul prevăzut de art. 458 alin (3), pct. 4, în urma vercetării constituționalității acestuia prin prisma *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova***, *rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO* **și raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009))*, **potrivit Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4*: ***The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.***

42. **Este relevant în fapt că în contextul sesizat, <u>dreptul fundamental vătămat garantat de Constituție este DREPTUL LA REABILITARE</u> a lui Gherman Ion, este ÎN LEGĂTURĂ INDISOLUBILĂ și cu faptul condamnării <u>ÎN FAPT</u> în baza unor probe dovedite falsificate în sensul art. 361 Cod penal și a derivatelor din acestea care toate cad sub incidența reguli excluderii promovate de doctrina fructului pomului otrăvit promovat de Curtea EDO și în sine îmbină mai multe drepturi fundamentale vătămate, incidente sintagmei din norma contestată, toate fiind a fi capabile de a fi reparate EXCLUSIV în procedură de revizuire veritabilă în FOND,** *in concreto*:

1. **Dreptul la reabilitare prin revizuire inclusiv sub temei constitutional prevăzut de art. 458 alin (3) pct 4), din moment ce Curtea Constituțională a stabilit <u>cert</u> încălcarea unui drept fundamental consfințit de Constituție, unicul remediu fiind revizuirea, fapt idnicat expres la par.** *28. În acest sens, cu atât mai mult se impune precizarea că soluția Curții Constituționale, pronunțată* ***prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.***

2. **Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și traiul în un stat de drept consfințit de art. 1 alin. (3) din Constituție** or menținerea unei condamnări sprijinite pe falsuri dovedite definitiv contravine valorilor supreme, astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și **reabilitare** într-un stat de drept sunt vătămate și se impune necesitatea intervenției înaltei Curți.

3. **Drepturile şi libertăţile omului consfințit de Art. 4 din Constituție**, prevede prioritatea tratatelor: statul trebuie să asigure respectarea prevederilor **art. 6 CEDO** (proces echitabil) și **art. 13 CEDO** (remediu efectiv); inclusiv cerințele la par. (2) art. (4) Protocol nr. 7 CEDO, or lipsa revizuirii în ipoteza constatării definitive prin ordonanță **încalcă** aceste garanții. Totodată prin sintagma limitativă se încalcă prin prisma alin (2) din art. 4 din Constituție și

   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
   - Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
   - prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*

4. **Dreptul fundamental de acces liber la justiție consfințit de Art. 20 din Constituție**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a revizui o cauză nedreaptă iar sintagma criticată **închide** calea revizuirii în exact situația în care e mai necesară - **procedura extraordinară de revizuire și reabilitare, inclusive în temeiul Constituțional prevăzut de pct. 4) alin (3) a art. 458 CPP.**

5. **Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle consfințit de Art. 23 din Constituție**, or claritatea și previzibilitatea legii sunt condiții *sine qua non* a conformității actelor normative-procesuale, iar formularea actuală permite o **interpretare imprecisă, imprevizibilă, restrictivă și limitativă**, capabilă „să ducă în eroare instanța", or **instanța se conduce numai de textul (litera) legii, Curtea trebuie să elimine <u>ORICE</u> ambiguitate prin intervenție de execepție în calitatea sa de Legiuitor negative, ori pasiv, după caz, și să excludă oricare sintagma limitativă care aduce atingere dreptului fundamental la reabilitare în tmei constitutional sau ar promova menținerea unor sentințe pronunțate în baza unor norme declarate neconstituționale, inclusiv și pe latură procedurală, or și procedura de reluare a fost una neconstituțională, precum dovedit prin acte definitive, <u>prin inducerea în eroare a instanței de judecată prin semnătură contrafăcută de Procuratură privitor la culpa pretinsă a avocatului Gheorghe Ulianovschi de tardivitate a</u>**

adresării cu urmarea de îngrădire a accesului lui Gherman Ion la mecanismul de apărare împotriva normei neconstituționale art. 287 CPP semnalate încă din anul 2011 prin intermediul Curții Constituționale, normă declarată neconstituțională în anul 2015 în temeiul exact aceloraşi argumente invocate de apărătorul lui Gherman Ion, dar şi o procedură reluată întemeiată pe temeiuri inexistente şi ulterior dovedite şi izvorâte din acte falsificiate.

6. **Dreptul fundamental la apărare consfinţit de Art. 26 din Constituţie**, or apărarea nu poate valorifica căile de revizuire, iar fără posibilitatea de a **epura dosarul atât de încălcarea Legii Supreme, prin încălcarea drepturilor ocrotite de Constituţia a lui Gherman Ion şi dreptul avocatului de a sesiza Curtea Constituţională în această privinţă,** cât şi de produsul infracţiunii art. 361 Cod penal – atât apărarea cât şi procedura de revizuire ar deveni iluzorie şi formală fără a răspunde exigenţelor reale ale societăţii şi voinţei Legiuitorului.

7. **Încălcarea principiului echităţii şi principiului garantor al proporţionalităţii în procesul judiciar consfinţit de Art. 54 din Constituţie, or** restrângerea accesului la revizuire din motive formaliste sau de eroare a textului normative este inadmisibilă şi **excesivă**, neadecvată scopului legitim şi nu trece testul proporţionalităţii în contrapunere cu scopul general al **revizuirii în temei Constituţional** şi rolului procedurii respective în Statul de Drept.

8. **Dreptul de folosire a căilor de atac garantat de Art. 119 din Constituţie,** hotărârile, desi irevocabile, **dar care se întemeiază pe încălcări flagrante a Constituţiei şi a drepturilor ocrotite de Constituţie , dar şi pe probe dovedite falsificate şi neveridice, împotriva acestora urmează a fi garantate căi de atac extraordinare,** iar revizuirea e unicul instrumentul corectiv constitutional şi menţinerea sintagmei sesizate va restrânge dreptul de a folosi o cale de atac împotriva unor erori judiciare.

43. Respectiv prezenta sesizare vizează încălcarea concomitentă a unui set complex de drepturi fundamentale garantate de Constituţia Republicii Moldova şi de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, prin aplicarea şi interpretarea restrictivă a **art. 458 alin.(3) pct.4) CPP**, în sensul excluderii posibilităţii revizuirii atunci când **Curtea Constituţională constată, prin decizie (DCC), încălcarea unui drept fundamental.**

RETORSPECTIVA ÎNCĂLCĂRII FLAGRANTE A DREPTURILOR CONSACRATE PRIN CONSTITUŢIE, CE DICTEAZĂ IMPERATIVITATEA EXAMENULUI CONSTITUŢIONAL ÎN VIRTUTEA CRITICILOR COMPLEXE ADUSE.

44. **În speţă apare necesitatea sesizării Curţii Constituţionale privind incertitudinea în constituţionalitatea acestui text din art.458 alin.(3) pct.4) CPP** în sensul atribuit acestuia în practica judiciară de interpretare şi aplicare a lui este impusă de circumstanţele menţionate supra, care acreditează examinarea în fondul forului constituţional al prezentei sesizări, or

1. **Cauza penală în privinţa lui I.Gherman a fost începută prin ordonanţa serviciului urmărire penală a DIF MAI din 18 iulie 2008** în baza art. 195 alin.(2) CP.
2. **Prin ordonanţa organului de urmărire penală din 8 august 2008** I.Gherman a fost recunoscut în calitate de bănuit.
3. **Peste mai mult de 2 ani de la recunoaşterea lui I.Gherman ca bănuit, procurorul în procuratura Anti-corupţie A. Popenco prin ordonanţa din 28 februarie 2011 a încetat urmărirea penală** din următoarele motive:
   - la 8 noiembrie 2008 calitatea de bănuit a lui I.Gherman a încetat de drept, iar prin hotărîrea nr.26 din 23.11.2010 Curtea Constituţională a declarat neconstituţional art.63 alin.(6) CPP şi acest fapt împiedică aplicarea art.63 alin.(6) CPP în privinţa lui I.Gherman şi el nu mai poate fi pus sub învinuire pentru aceiaşi faptă;
   - litigiul iscat între directorul SRL"Elvitis-Com" V. Vutcarău şi directorul SRL"Penomet Group" I. Gherman poartă un caracter civil, soluţionarea căruia ţine de competenţa instanţei de judecată. De aceea în acţiunile apelantului I. Gherman lipsesc semnele infracţiunii şi el nu mai poate fi pus sub învinuire pentru aceiaşi faptă. (copia ordonanţei se anexează – anexa nr.16.c.);

4. **Prim-adjunctul Procurorului General A.Pântea, neglijînd hotărîrea Curții Constituționale nr.26 din 23.11.2010,** prin care a fost declarat neconstituțional art.63 alin.(6) CPP, în baza temeiurilor prevăzute în art. 287 alin.(1) CPP, prin ordonanța din 26.04.2011 a dispus anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale în privința lui I.Gherman din 28.02.2011 și reluarea urmăririi penale în cauză.
5. **Prin ordonanța Procurorului General din 27 decembrie 2011 plângerea apărătorului lui I.Gherman a fost respinsă** ca neîntemeiată din motivul că Prim-adjunctul Procurorului General A. Pântea prin ordonanța din 26 aprilie 2011 ar fi dispus legal anularea ordonanței de încetare a urmăririi penale din 28 februarie 2011 și reluarea urmăririi penale în cauză **în condițiile prevăzute de art. 287 alin.(1) CPP.**
6. **În cadrul procedurii de examinare a plângerii apărătorului lui I.Gherman înaintate împotriva ordonanțelor Prim-adjunctului Procurorului General A. Pîntea și a Procurorului General din 26 aprilie 2011 și, respectiv, din 27 decembrie 2011, judecătorul de instrucție al judecătoriei Râșcani mun. Chișinău Gh. Morozan prin încheierea din 8 februarie 2012 a respins cererea apărătorului lui I.Gherman și a refuzat să informeze Curtea Supremă de Justiție despre faptul că prevederile art. 287 alin(1) CPP aplicate de către Prim-adjunctul Procurorului General A. Pântea la reluarea urmăririi penale în cauză sunt contrare art. 6 par.1, art 4 Protocol 7 CEDO și art. 21 din Constituție pentru a sesiza conform art. 7 alin(3) CPP Curtea Constituțională**. În aceleași condiții **prin altă încheiere din 14 februarie 2012 judecătorul de instrucție al judecătoriei Râșcani Gh. Morozan** a respins plângerea apărătorului lui I.Gherman privind anularea ordonanțelor Prim-adjunctului Procurorului General A. Pântea din 26 aprilie 2011 și a Procurorului General din 27 decembrie 2011 – **fiind astfel menținută *ab initio* încălcarea dreptului fundamental invocate în timp util de apărătorul Gheorghe Ulianovschi.**
7. **De către Gh. Ulianovschi a fost adresat Recurs în anulare la Colegiul Penal al Curții Supreme de Justuție (anexat) din 06.03.2012, cu invocarea detaliată, inter alia, a faptului că SEMNĂTURA INTRODUSĂ DE PROCURORI ÎN ORDONANȚA DIN 26.04.2021 ȘI IMPUTATĂ LUI GH. ULIANOVSCHI – ÎN FAPT NU ÎI APARȚINE iar reluarea a avut loc cu încălcarea drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion, drepturi garantate de art. 6 par.1 CEDO, art. 4 Protocol 7 CEDO, și art 21 din Constituție. Potrivit Deciziei CSJ din 13.06.2012, se documentează că Ulianovschi Gherorghe a solicitat dispunerea rejudecării cauzei din motivul că judecătorul de intrucție Gh. Morozan, a respins plângerea ca tardivă prin ce a încălcat dreptul de acces liber la justiție, în concreto la Curtea Constituțională prin intermediul CSJ, întru declararea neconstituționalității prevederilor în vigoare la acel moment are art. 287 alin (1) CPP. Colegiul indicând expres că dat fiind jurisdicția de fond pendinte de examinare – această cerință urmează a fi asigurată lui Gherman Ion în cadrul procedurii de fond, (i.e. judecătorul Oleg Melniciuc), instanța având și rolul de verificare că probele administrate sunt legale, veridice și în conformitate cu legislația (a se atrage atenția în acest sens, la constatarea comiterii infracțiunii de falsificare de către Vutcărău Vasile conform art 361 Cod penal, la 13.04.2022 în procesul penal nr. 2017030118), la acel moment CSJ statuând următoarele raționamente, citat:**

*"În speța dată, Colegiul statuează că este evident că **pentru a se pronunța asupra motivelor invocate de petiționar în recursul în anulare, urmează a fi studiate materialele dosarului penal, care se află în prezent la stadia de examinare în primă instanță... astfel art. 297 alin (4) CPP prevede că toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza ....** Colegiul consideră că în speța dată petiționarul este în drept să formuleze în prima instanță motivele invocate în recurs în anulare, care urmează a fi examinate de către aceasta în baza materialelor dosarului penal aflat pe rol ... prima instanță soluționează prin sentință fondul cauzei penale ca rezultat a examinării nemijlocite a circumstanțelor cauzei și a provelor, verificând totodată dacă acestea au fost dobândite în conformitate cu legislația procesual penală."*

8. Urmând indicațiile Curții Supreme de Justiție – avocatul Gh. Ulianovschi a forumlat judecătorului Oleg Melniciuc - **Cerere depusă în ședința de judecată la 26.06.2012 prin care a reiterat argumentele prezentate în fața Curții Supreme de Justiție precum și a făcut referință exactă la Jurisprudența CEDO *Popovici vs Moldova* (Hotârârea din 27.11.2007) citat *"în cazul în care o persoană a fost condamnată în urma unor proceduri, care s-au desfășurat cu încălcări ale***

cerințelor prevăzute de articolul 6 al Convenției, o rejudecare sau redeschidere a cauzei, dacă este cerută, reprezintă, în principiu o modalitate adecvată de redresare a violării (vezi par. 76-79 și 87 a hotărârii Popovici c. Moldovei, 27.11.2007, CEDO)"

9. **Judecătorul Oleg Melniciuc** *(**care era pârtinitor lui Vutcărău Vasile, și a scris și cuvântul de învinuire în locul lui Vutcărău Vasile – dovezi prezentate și fapte relatate în Cererea de revizuire din 10.03.2021** depusă la Procuratura municipală of. Râșcani conexată cu Cererea de revizuire din 22.03.2019 depusă la Procuratura Generală prin ordonanța din 26.04.2021 a Procuraturii municipal of. Rîșcani de dechidere a procedurii de revizuire a dosarului nr. 2008030943)* **a emis o încheiere ilicită din 15.10.2012 prin care indicațiile Curții Supreme de Justiție de obligațiune de expunere pe marginea plângerii avocatului – AU FOST DISTORSIONATE VĂDIT DE JUDECĂTORUL OLEG MELNICIUC, PRECUM CĂ C.S.J. – S-AR FI EXPUS PE FOND PE CAPETELE DE CERERE ÎNAINTATE LA CSJ, abdicând cu cinism de la funcția și rolul său în acest sens,** citat infra

*"Prin Decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 13.06.2012 a fost decisă inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de Gherman Ion și avocatul său Gheorghe Ulianovschi împotriva încheierii judecătorului de instrucție a Judecătoriei Râșcani mun. Chișinău din 14.02.2012... **Astfel, în situația în care deja la etapa urmăririi penale, instanța deja s-a expus asupra pretențiilor avocatului Gheorghe Ulianovschi, depuse în interesele inculpatului Gherman Ion Vasile privind anularea ordonanței prim adjunctului Procurorului Genral din 26.04.2011 prin care a fost anulată ordonanța de încetare a urmăririi penale pe cauza nr. 2008030943, emisă de procurorul Anticorupție Adrian Popenco, recunoașterea faptului că prim adjunctul Procurorului General prin ordonanța de reluare a urmăririi penale din 26.04.2011 i-a încălcat drepturile lui Ion Gherman la un proces echitabil, recunoașterea ca fiind nule a tuturor acțiunilor efectuate de organul de urmărire penală după reluarea urmăririi penale în temeiul ordonanței din 26.04.2011... or instanța nu se poate expune REPETAT asupra pretențiilor care au fost obiectul examinării și în acest sens există o hotărâre irevocabilă a instanței de judecată" – CE CONSTITUIE UN UZ DE FALS CRAS ȘI OBRAZNIC DE CĂTRE JUDECĂTORUL OLEG MELNICIUC VIS-À-VIS DE DECIZIA DIN 13.06.2012 A C.S.J. OR PRIN DECIZIA DIN 13.06.2012 C.S.J. NU S-A EXPUS ASUPRA PRETENȚIILOR LEGAL ÎNDRITUITE ALE AVOCATULUI ANUME INDICÂND CĂ ACEST ROL URMEAZĂ A FI EXERCITAT DE OLEG MELNICIUC, ASTFEL NEFIIND PREZENĂ LA CAZ O FALS-INVOCATĂ "instanța nu se poate expune REPETAT" – OR NU A EXISTAT O EXPUNERE PENTRU A EXISTA O REPETIȚIE A PROCEDURII!***

45. **Ulterior, prin Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016 a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, a fost constatat de Înalta Curte că drepturile fundamentale protejate de Constituție ale lui Gherman Ion au fost încălcate flagrant de către instanțele de drept comun, fapt stipulat expres de Înalta Curte la par. 27,** *citat*

> 27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.**

46. Or, la par. 25, 26 din DCC din 18.11.2016 a Curții Constituționale, Înașta Curte a stipulat, citat "...25. În acord cu cele statuate în hotărârea menționată, Curtea reține că, în **cazul în care ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanțele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută și nu produc consecințe juridice.** 26. Totodată, Curtea constată că **apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucție ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) din CPP, iar cererea sa a fost respinsă.**

47. Respectiv, este petinent direct speței raționamentul Înaltei Curți expus la par. 28 din DCC din 18.11.2016, citat

> 28. În acest sens, cu atât mai mult **se impune precizarea că soluţia Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.**

48. Respectiv de către Curtea Constituțională ulterior condamnării lui Gherman Ion, a fost stabilit că **absolut toate actele judecătorești luate asupra ordonanței din 26.04.2011 au fost VICIATE FUNDAMENTAL ÎN DREPT, or a fost constatat chiar de Înalta Curte că**

49. **Ordonanța din 26.04.2011 – NU A FOST BAZATĂ PE CIRCUMSTANȚELE ÎNTEMEIATE LA ART. 287 CPP, ASTFEL ACEASTA ESTE LOVITĂ DE NULITATE ABSOLUTĂ ȘI NU PRODUCE CONSECINȚE JURIDICE, NICI EA ȘI NICI UN ACT PROCESUAL ADOPTAT DUPĂ ACESTA** – citat 25. În acord cu cele statuate în hotărârea menționată, Curtea reține că, în **cazul în care ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanțele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută și nu produc consecințe juridice.**

50. **JUDECĂTORUL DE INSTRUCȚIE A ÎNCĂLCAT DREPTUL AVOCATULUI ȘI RESPECTIV DREPTUL LA UN REMEDIU EFECTIV A LUI GHERMAN ION CE CONSTITUIE O VIOLARE INCOMPATIBILĂ CU PRINCIPIUL *RES JUDECATA* CE URMEAZĂ A FI REPARATĂ PRIN REVIZUIRE** - *citat* 27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.**

51. **DECIZIA URMEAZĂ A FI REVIZUITĂ CU REPARAREA IMPERATIVĂ A CONSECINȚELOR JURIDICE CE SE PRODUC PÂNĂ ÎN PREZENT** – *citat* 28. În acest sens, cu atât mai mult **se impune precizarea că soluţia Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.**

52. În coraborare vine și **Scrisoarea explicativă a Curții Constituționale din 06.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015**, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, prin care Înalta curte a statuat expres că **"...În Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 Curtea a subliniat că o hotărâre judecătorească, deși definitivă și irevocabilă, nu poate fi considerată legală atâta timp cât se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme. Curtea a reținut că principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și libertățile fundamentale**...".

53. **Curtea Constituțională în hotărîrea nr.33 din 10.10.2013** privind interpretarea art.140 din Constituție a subliniat că *"hotărîrea de jurisdicție constituțională, prin care se asigură supremația Constituției, sunt definitive, **incontestabile pentru oricine și obligatorii**. Această deducție se desprinde și din norma constituțională, potrivit căreia Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravene prevederilor Constituției nu are putere juridică (art.7)." (vezi § 31-32 a hotărîrii).*

54. ***Mai mult,*** *„Curtea Constituțională fiind unica autoritate, abilitată prin lege să exercite controlul de constituționalitate, are plenitudinea de jurisdicție constituțională în acest domeniu. A accepta ca efectele deciziilor sale să fie interpretate, în procesul de aplicare a legii, de către alte instituții ale statului ar echivala cu o știrbire a competenței Curții" (vezi §59 a hotărîrii). "De aceea, Curtea, pentru a preveni fie o practică neunitară, fie încălcarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale sau, in extremis, pentru a evita nesocotirea hotărârilor sale, are îndatorirea ca să arate efectele pe care acestea urmează a le produce" (vezi § 58 a hotărîrii).*

55. **Tot în această hotărîre Curtea Constituțională a mai statuat că** *„respectarea principiului separării puterilor implică nu doar faptul că nici una din ramurile puterii nu intervine în competenţele unei alte ramuri, dar şi faptul că nici una dintre aceste ramuri nu îşi va neglija atribuţiile pe care este obligată să le exercite în domeniul specific de activitate* - ***îndeosebi atunci când o astfel de obligaţie este statuată în Legea Supremă sau a fost impusă printr-o hotărâre a Curţii Constituţionale,*** *instanţă care, în virtutea art.134 din Constituţie, asigură în cele din urmă realizarea principiului separării puterii de stat." (vezi § 51 a hotărîrii)*

56. **Curtea Constituțională în hotărîrea nr.16 din 25.06.2013 a statuat că orice persoană poate beneficia** ***„de posibilitatea retractării unei hotărîri judecătorești prin intermediul revizuirii în cazul în care actul normativ declarat neconstituțional și care a fost aplicat la emiterea hotărîrii judecătorești s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și Convenția Europeană, iar consecințele grave ale acestei încalcări continuie să se producă și nu pot fi remediate decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate".*** *(vezi §84 a hotărîrii).*

57. **În acest sens Curtea Constituțională s-a expus și în decizia nr.81 din 18 noiembrie 2016 (EXPUSĂ EXPRES ANUME PE CAUZA GHERMAN ION) privind excepția de neconstituționalitate a art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională,** ridicată în cauza penală a condamnatului I.Gherman, în care Curtea a reiterat, că ***„posibilitatea revizuirii unei hotărîri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției, constituie singură modalitate de contracărare a efectelor unei legi, care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și libertățile fundamentale".*** *(vezi §§21-22 a deciziei).*

58. **La cele menționate reiterăm și faptul esențial, că Curtea Constituțională** în decizia nr.81 din 18 noiembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională ridicată în cauză penală nr.2008030943 expres a constatat că ***"apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucție ridicarea excepției de neconstituționalitate a art.287 alin.(1) CPP, iar cererea sa a fost respinsă".*** *(vezi §26 a deciziei).*

59. **De aceea, Curtea Constituțională a statuat că** ***„prin respingerea de către judecător a ridicării exepției de neconstituționalitate a prevederilor art.287 alin.(1) CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime"*** *(vezi §27 a deciziei). În acest sens, cu atît mai mult se impune precizarea că soluția Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărîrea nr.12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărîrii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuie să se producă". (vezi* ***§*** *28 a deciziei).*

60. **De-jure și de-facto, prin aceste constatări Curtea Constituțională a stabilit, că hotărîrea sa poate constitui temei pentru revizuirea procesului penal prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP în cazul în care prin hotărîrea Curții s-a constatat că prevederea legii declarată neconstituțională și care a fost aplicată în cauza respectivă, s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și Convenția E.D.O., iar consecințele grave ale acestei încalcări continuie să se producă și nu pot fi remediate decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate.**

61. Totodată, prin **Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025** executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, în privința înscrisului și semnăturii de pe **ordonanță din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General, procurorul Andrei Pântea**, au fost stabilit de către experți următoarele circumstanțe:

    1. Inscripțiile manuscrise cu conținutul ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** de pe verso ordonanței din 26.04.2011 **nu au fost executate de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin executare liberă.**
    2. Semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi amplasată imediat alăturat textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011",* **la fel nu a fost executată de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe.**

62. Respectiv, reieșind din Decizia din 30 mai 2024 a Curții Supreme de Justiție și din contextul procedurii de revizuire a cauzei penale nr. 2008030943, fiind anexate mai multe acte și extrase pertinente, în adresa Procuraturii Generale a fost adresat **Demersul din 24.02.2025 cu solicitarea de remediere din oficiul a uzului de fals anterior admis de Procuratura Generală prin emiterea actului ordonanța din 26.04.2011 și *"aducerea la cunoștință avocatului Gheorghe Ulianovschi la 30.11.11"* de către prim-adjunct al Procurorului General Andrei Pantea,** chestiuni legale aflate în legătură indisolubilă cu procedura de revizuire a cauzei nr. 2008030943, care urmează a fi soluționată exclusiv de către oficiul Procurorului General, oficiu emitent a actului ilicit vizat – **or prin raport de expertiză recent obținut este constatat de către autoritatea de expertiză că aceste înscrisuri - NU AU FOST executate de către avocatul, fost judecător, Gheorghe Ulianovschi, și semnătura acestuia de pe ordonanța din 26.04.2011 - NU A FOST executată de către Gheorghe Ulianovschi, ci a fost executată în fapt de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe.**

63. Totodată, revizuienții dosarului nr. 2008030943, în interesele omului de afaceri Gherman Ion și agentului economic SRL"Penomet Grup", **au stabilit mai multe ilegalități și abuzuri, care deja au fost stabilite prin acte definitive (res judicata), dar au stabilit și alte circumstanțe noi și recent descoperite** prin **Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025** - care urmează a fi constatate în prezent în cadrul procedurii de revizuire, or sunt imperative spre a fi remediate în spiritul dictat de **Articolul 13 CEDO**.

64. Fiind supusă analizei **Încheierea din 14 februarie 2012 emisă de către judecătorul Gheorghe Morozan**, se documentează următoarele fapte înscrise în actul judiciar:

1. Instanța a transpus în actul judiciar faptul că avocatul Gheorghe Ulianovschi a invocat în cadrul ședinței de judecată în care a fost prezent procurorul Vitalie Rusu, că actul ilegal ordonanța din 26.04.2011 **nu i-a fost comunicată și nu i-a fost înmânată prin semntătură**. La pagina 5 a încheierii vizate este documentat acest fapt, citat: ***"În ședința de judecată avocatul Gh. Ulianovschi a comunicat că copia ordonanței prim adjunctului Procurorului General al RM din 26.04.2011, nu i-a fost adusă la cunoștință, nu a fost informat despre emiterea acestei ordonanțe".*** Instanța a marcat acest fragment de text cu text îngroșat, pentru a evidenția acest fapt, or este de natură determinantă în soluționarea cauzei.

2. **Totuși, diametral contrar argumentelor avocatului,** la pagina 6 din încheierea respectivă, **instanța a transpus în actul judiciar faptul că anume avocatul Gheorghe Ulianovschi ar fi dus în eroare instanța** privitor la faptul că nu i-ar fi fost adusă la cunoștință ordonanța din 26.04.2011, și nu ar fi fost informat despre emiterea acestei ordonanțe din 26.04.2011. La pagina 6 a încheierii vizate este documentat acest fapt, citat: ***"Mai mult ca atât, conform materialelor dosarului penal nr. 2008030943, vol III f.d. 75 avocatul Gh. Ulianovschi la data de 30.11.2011 pe verso contra semnătură a primit copia ordonanței prim adjunctului Procurorului General al RM Pîntea A. din 26.04.2011, însă în ședința judiciară a dus instanța în eroare. Cu plângere în instanța de judecată ... s-a adresat doar la data de 23.11.2011 cu nr. de intrare 27537, adică peste douăzeci și trei zile de la data primirii ordonanței de reluare a urmăririi penale. Astfel, instanța conchide că avocatul primind un exemplar al ordonanței de reluare a urmăririi penale la data de 30.11.2011 urma ca până la data de 10.12.211 (inclusiv) să o conteste în instanța de judecată"*** – instața respingând examinarea plângerii ca fiind depusă pretins tardiv.
În actul judiciar nu sunt documentate careva intervenții ale procurorului prezent în ședință Vitalie Rusu, care în mod natural era obligat în virtutea funcției deținute să intervină în vederea clarificării acestor circumstanțe enunțate de către Gheorghe Ulianovschi, care prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 au fost dovedite ADEVĂRATE, astfel în virtutea probelor doveditoare se atestă cu suficientă precizie și certitudine că NU AVOCATUL GHEORGHE ULIANOVSCHI A DUS INSTANȚA ÎN EROARE – **CI ANUME PROCURATURA GENERALĂ A FOST CEA CE A DUS INSTANȚA ÎN EROARE – PUNÂND PE MASA JUDECĂTORULUI UN ACT PRETINS SEMNAT DE CĂTRE AVOCATUL GHEORGHE ULIANOVSCHI,** OR INSTANȚA DE JUDECATĂ PREZUMĂ CĂ ACTELE ÎNTOCMITE DE PROCURATURĂ AR URMA A REFLECTA ELEMENTUL DE FAPT ADEVĂRAT, ASTFEL BALANȚA A FOST GREȘIT ÎNCLINATĂ ÎN FAVOAREA INSTITUȚIEI DESTAT, PREZUMÎNDU-SE CĂ PROCURATURA GENERALĂ PREZINTĂ ȘI SUSȚINE DOCUMENTE CARE

AR REFLECTA CONȚINUT ȘI ÎNSCRISURI VERIDICE, CE S-A DOVEDIT ULTERIOR A FI FALS, **RESPECTIV ANUME ÎN ASEMENI CIRCUMSTANȚE A INTERVENIT PRETINSA TARDIVITATE A ADRESĂRII AVOCATULUI.**

În condițiile actuale, aceleași aberații și falsuri NU MAI POT FI REȚINUTE sub nici o formă, și urmau a fi recunoscute de Procuratura Generală prin acte oficiale adresate Instanței de revizuire – Judecătoriei Chișinău Sediul Buiucani, unde are loc revizuirea dosarului nr.2008030943 inclusiv în temeiul prevăzut de art. 459 alin. (3) pct.4) – temei constituțional de revizuire, pe faptul declarării neconstituționale a normei art. 287 alin (1) din CPP – declarată neconstituțională, dar aplicată în cauza respectivă, fapt prin care au fost încălcate drepturile și libertățile fundamentale ale lui GHERMAN ION, fapt dovedit și prin DCC din 18 noiembrie 2016 a Curții Constituționale

3. **Totodată, în ceea ce ține de temeinicia în fond a plângerii avocatului Gheorghe Ulianovschi, în ordonanța din 26.04.2011, prim-adjunctul Procurorului General A. Pîntea a invocat ca temei de reluare a urmăririi penale în cauza nr. 2008030943 – pretinsa invocare de către numitul Vutcărău Vasile că în privința lui GHERMAN ION ar mai fi examinate și alte cauze penale, invocînd: nr. 2009990087, 2009990433 și 2009990461, fapt ce nu a constituit obiectul controlului judiciar efectuat de judecătorul Ghenadie Morozan anume din motivul pretinsei încălcări a termenului de procedură imputabil avocatului Gheorghe Ulianovschi (temei dovedit fals, în pct. 1 și 2 supra), or în lumina circumstanțelor de fapt adevărate constatate ulterior s-a constatat prin probe următoarele:**

a)- **NU SE REGĂSEȘTE la materialul dosarului nr. 2008030943 o careva pretinsă adresare în baza art.299 CPP a numitului Vutcărău Vasile către prim-adjuctul Procurorului General, prin care numitul vizat ar fi "invocat" careva asemeni informații cu caracter confidențial privitor la aflarea pe rol concomitent a pretinselor altor cauze penale: nr. 2009990087, nr. 2009990433 și nr. 2009990461.** Totodată, fiind examinată structura enunțului respectiv din ordonanță - invocarea în sine de către un cetățean de rând precum Vutcărău Vasile a unor asemeni informații care constiuite secret al urmăririi penale și informații secrete – **ridică în sine întrebări inexplicabile în făgaș legal. Prin urmare, Procuratura Generală în prezent are obligațiunea imperativă întru susținerea unor asemeni afirmații de drept, de a găsi plîngerea formulată în temeiul prevederilor art.299 CPP de către V.Vutcarău, cu prezentarea acestei în materialul dosarului nr.2008030943 în procedură de revizuire.**

b)- Prin proba anexată instanței – **ordonanța de conexare din 18 noiembrie 2009** emisă de procurorul în Procuratura Anticorpție Adrian Popenco – se documentează **că la data de 18 noiembrie 2009** cauzele penale **nr. 2009990087, 2009990433 și 2009990461 – au fost conexate într-o procedură unică nr. 2009990087 – materialul fiind clasat prin ordonanța din 28.12.2010. Respectiv, se dovedește just și incotestabil, că prim-adjunctul Procuraturii Generale A. Pîntea pentru a legaliza „reluarea" cauzei penale nr.2008030943 (încetată de drept la 08.11.2008) în temeiul art.287 alin.(1) CPP intenționat și cu bună știință a introdus FALSURI în actul procesual-penal emis: ordonanța din 26.04.2011. Or, în virtutea și altitudinea funcției înalte deținute, prim-adjunctul Procuraturii Generale A. Pîntea era obligat să verifice informații invocate (avînd acces nelimitat pe interiorul Procuraturii) până a introduce FALSURI în acte procesuale, prin ce au fost grav afectate drepturile și libertățile fundamentale ale Omului –** fapte grave care la fel au fost invocate de avocatul Gheorghe Ulianovshi în plângere depusă în ordinea art.313 CPP, fapte care dar nu au fost supuse examinării **în temeiul intervenției pretinsei tardivități a adresării în instanță imputabilă avocatului Gheorghe Ulianovschi** prin pretinsa semnare pe verso a textului ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** cu aplicarea semnăturii avocatului Gheorghe Ulianovschi - **fapt contrat prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025. ÎN CONSECINȚĂ DIRECTĂ SE DOCUMENTEAZĂ CĂ TEMEIUL DE TARDIVITATE INDICAT DE JUDECĂTORUL Gh. MOROZAN ÎNTEMEIAT PE APARTENENȚA SEMNĂTURII AVOCATULUI GH. ULIANOVSCHI – A FOST UNUL FALS ȘI CONSTITUIE EROARE JUDICIARĂ IREPARABILĂ. Or, la examinarea plângerilor conform prevederilor art. 313 CPP RM, judecătorul de instrucție nu este în drept să-și asume obligațiile organului de urmărire penală sau a expertului GRAFOSCOPIC** – acțiuni inadmisibile juridic ale judecătorului Gh. Morozan care și-a atribuit roluri ce nu i se cuvin conform atribuțiilor de serviciu instituite prin Lege – iar Procuratura Generală ca instituție are obligațiunea de a prezenta instanței DATE și INFORMAȚII VERIDICE , FAPT CE NU A AVUT LOC LA CAZ.

c)- Prin proba anexată instanței – **ordonanța din 28 decembrie 2010 privind încetarea urmăririi penale în dosarul nr. 2009990087** emisă de procurorul în Procuratura Anticorpție Adrian Popenco și verificată de procurorul ierarhic superior Vasile Levițki – se documentează **că la data de 28 decembrie 2010** – cauza penală **nr. 2009990087a fost încetată de drept – respectiv la data emiterii ordonanței din 26.04.2011, adică cu mult ulterior conexării cauzelor prin ordonanța din 18.11.2009 – informațiile invocate de prim-adjunctul Procuraturii Generale A. Pîntea nu corespundeau adevărului procesual și faptic – urmărirea penală în cauza dată fiind încetată de drept încă din 28.12.2010, adică cu 4 luni până la emiterea actului ilegal din 26.04.2011 întemeiat pe circumstanțe inexistente la momentul emiterii – adică pe FALSURI,** fapte ce la fel au fost invocate de avocatul Gheorghe Ulianovshi în plângere depusă în ordinea art.313 CPP, dar nu au fost supuse examinării **în temeiul intervenției pretinsei tardivități a adresării în instanță imputabilă avocatului Gheorghe Ulianovschi** prin pretinsa semare pe verso a textului *"**Copia ordonanței am primit 30.11.2011**"* și aplicarea semnăturii avocatului Gheorghe Ulianovschi, **fapt contrat de Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025.**

d)- Prin proba anexată instanței – **ordonanța de nereabilitare din 04.11.2021 (anexată) emisă în procesul penal nr. 20210200537 constatativă de comitere a infracțiunii prevăzute de art.361 Cod penal în dosarul nr. 2009990087 menținută prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17 aprilie 2024 (anexată) - pe faptul constatării comiterii infracțiunii de falsificare a probei de învinuire care a stat la baza hărțuirii oamenilor de afaceri soților ION GHERMAN și ALA GHERMAN, dar și a companiilor familiei SRL „GORDINCOM" și SRL „PENOMET GRUP" – se dovedește că dosarul nr. 2009990087 format din cauzele penale nr. 2009990087, nr. 2009990433 și nr. 2009990461 învederate FALS de prim-adjunctul Procuraturii Generale A. Pîntea în ordonanța sa din 26.04.2011 – a fost o hărțuire în baza unor probe de ordin fiscal-contabil dovedite falsificate, în acest sens fiind emise și decizii de despăgubire de către Curtea Supremă de Justiție conform Legii 1545/1998, care sunt publice în portalul instanțelor judecătorești și respectiv sunt disponibile spre verificare de către instanță.**

4. **Totodată, în ceea ce ține de temeinicia în fond a plângerii avocatului Gheorghe Ulianovschi** – avocatul a statuat expres că conform **art. (4) alin. (2) din Protocolul nr. 7 CEDO** – este îngăduită reluarea urmăririi penale exclusiv în cazul descoperirii circumstanțelor noi sau recent descoperite sau a unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente – **or, în caz contrar, se încalcă art. 21 din Constituție, cît și Convenția, or folosirea necorespunzătoare a procedurii de reluare a urmăririi penale contrar principiilor unanim recunoscute de drept – este în sine contrară Convenției. Totuși procurorul Vitalie Rusu prezent în ședință de judecată la rândul său a susținut că afirmațiile avocatului Gheorghe Ulianovschi ar fi neîntemeiate.** Acest fapt este documentat la pagina 4 citat *"...Procurorul nu a fost de acord cu motivele invocate de apărător a solicitat respingerea plângerii ca **neîntemeiată**..."* – **fapt contrat prin HCC din 14 mai 2015, prin care a fost declarată neconstituțională norma art. 287 alin (1) din CPP**

Totodată, în continuare, conform textului documentat în încheierea din 14.02.2012 judecătorului Gh.Morozan se documentează poziția procurorului Vitalie Rusu, citat: *"...astfel conform prevederilor art. 19 din CPP Prim adjunctul Procurorului General al RM temeinic și corect a ajuns la concluzia necesității anulării ordonanței de încetare a urmăririi penale.* ***Totodată potrivit art.287 alin.(1) CPP reluarea urmăririi penale după încetarea ei se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă ulterior se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale inclusiv și pentru faptul că hotărârea precedentă a fost adoptată fără a fi efectuate toate acțiunile de urmărire penală***"

"În această ordine de idei reluarea urmăririi penale este un procedeu legal de desfășurare normal a investigațiilor ***și nu afectează prin sine careva drepturi sau libertăți constituționale ale lui Gherman Ion***"

Prevederil pertinente ale Constituției

Articolul 4
Drepturile şi libertăţile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) **Dacă există neconcordanțe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.**

Prevederile Constituției la art. 4 alin. (2) erau existente la data ședinței de judecată din 14 februarie 2012, care statuează expres **că cazul în care o normă de procedură națională încalcă principiile de drept unanim recunoscute sau Legile internaționale – prioritate au prevederile internaționale asupra cadrului normative local al Statului semnatar.**

Atragem atenția instanței, că orice procuror în virtutea funcției este obligat să cunoască Constituția R.M. şi prevederile Protocolului nr. 7 CEDO la art. 4 par. (1), (2) şi să cunoască că conform paragrafului 3 din art. 4 a Protocolul nr. 7/1984 la Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 **Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din convenţie.**

Astfel. izvorul de drept prioritar pertinent speței este articolul 4 din Protocolul nr. 7/1984 la Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950, prezentat *infra*.

Protocolul nr. 7/1984 la Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950

1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicţiile aceluiaşi stat pentru săvârşirea infracţiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii şi procedurii penale ale acestui stat.

2. Dispoziţiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului conform legii şi procedurii penale a statului respectiv, **dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunţată.**

3. Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din convenţie.

În acest sens par. (2) şi (3) din art. (4) Protocol nr. 7 CEDO – constituie prevederi prioritare care impun Statelor contractante ale Convenției – intorducerea şi menținerea unui cadru normativ ce reglementează reluarea urmăririi penal strict în baza Convenției, i.e. reluarea urmăririi penale fiind îngăduită exclusiv în baza apariției circumstanțelor noi / recent descoperite sau în situația descoperirii unui viciu fundamental, **prin para (3) nefiind îngăduită nici o derogare de la prevederile imperative limitative ale para (2) art. 4 Protocol nr. 7 CEDO.**

65. **În continuarea fortificării raționamentelor DE DREPT - prin HOTĂRÂREA CURŢII CONSTITUŢIONALE nr. 12 din 14 mai 2015 a fost declarat neconstituțional alineatul (1) din art. 287 din Codul de procedură penală, fapt invocat direct de către avocatul Gheorghe Ulianovschi în ședință de judecată vizată supra, cu solicitarea ridicării excepției de neconstituționalității, dar care nu a fost respinsă şi examinat de către instanță în temiul pretinsei tardivități imputabile avocatului Gheorghe Ulianovschi – fapt ce a fost devedit FALS prin raport de expertiză de către experți îndrituiți în domeniu specializat cu drept de expunere, astfel fiind prin uz de fals îngrădit dreptul avocatului la Forul Constituțional, fapt ce şi-a avut consecințele directe asupra revizuientului Gherman Ion.**

66. Şi potrivit **Scrisorii explicative a Curţii Constituţionale din 6.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curţii Constituţionale nr. 12 din 14 mai 2015 (anexată)**, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele omului de afaceri Gherman Ion, prin care înalta Curte a statuat expres că: **În Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 Curtea a subliniat că o hotărâre judecătorească, deşi definitivă şi irevocabilă, nu poate fi considerată legală atâta timp cât se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme. Curtea a reţinut că principiul stabilităţii raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituţionale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătoreşti pronunţate cu încălcarea Constituţiei constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituţionale ce garantează drepturile şi libertăţile fundamentale.**

67. **Totodată, în calitate de argument juridic incontestabil vin raţionamentele imperative ale Curţii Constituţionale exprimate în Decizia Curţii Constituţionale din 18.11.2016** (**anexată**) a Preşedintelui Curţii Constituţionale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele omului de afaceri Gherman Ion:

> Par. 20. În acelaşi timp, **Curtea reţine că legislaţia procesual-penală şi procesual-civilă atribuie hotărârilor Curţii Constituţionale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătoreşti irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituţională.**
>
> Par. 25. În acord cu cele statuate în hotărârea menţionată, Curtea reţine că, în **cazul în care ordonanţele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanţele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută şi nu produc consecinţe juridice.**
>
> Par. 26. Totodată, Curtea constată că **apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucţie ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a art. 287 alin. (1) din CPP, iar cererea sa a fost respinsă.**
>
> Par. 27. Astfel, Curtea reţine că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepţiei de neconstituţionalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituţionale, şi prin soluţionarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor şi intereselor sale legitime.**
>
> Par. 28. În acest sens, cu atât mai mult **se impune precizarea că soluţia Curţii Constituţionale, pronunţată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecinţele grave ale încălcării continuă să se producă.**

68. Reieşind din considerentele învederate *supra,* dar şi reieşind din faptul fiind că jurisdicţia contenciosului constituţional depăşeşte jurisdicţia instanţei de drept comun, unica putere în stat îndrituită cu dreptul de expunere asupra conformităţii legislaţiei normative şi procesuale prevederilor şi drepturilor fundamentale consfinţite prin Legea Supremă, fiind Curtea Constituţională a Republicii Moldova, prin prezenta cerere este ridicată în faţa Înaltei Curţi chestiunea imperativităţii examinării în arealul de drept constituţional de către unica autoritate împuternicită în Stat - Curtea Constituţională a Republicii Moldova, în vederea cercetării constituţionalităţii a sintagmei normativ-procesuale *in integrum* stipulate de Legiuitor la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituţională a recunoscut drept neconstituţională prevederea legii aplicată în cauza respectivă...". **Reieşind din prevederile supreme ale Constituţiei, instanţa de drept comun nu este îndrituită să cerceteze constituţionalitatea sau se expună sub aspect constituţional** în privinţa chestiunilor de neconstituţionale abordate în faţa instanţei de drept comun, chestiuni juridice de neconstituţionalitate aflate în legătură indisolubilă cu deschiderea procedurii de revizuire **pe faptul constatării de către Curtea Constituţională prin DCC din 18.11.2016** a aplicării în dosarul nr. 2008030943 a unei norme declarate neconstituţionale, **i.e. art. 287 alin. (1) declarat neconstituţional prin HCC din 14 mai 2015.**

69. Curtea reține la paragraful 86 și 87 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 că, prin **ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței de judecată.** Având în vedere cele menționate, **orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât putere, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale**. Curtea reține la paragraful 83 din Hotărârea nominalizată, că verificarea constituționalității normelor contestate **constituie competența exclusivă a Curții Constituționale**. Astfel **judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale**, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82. Potrivit paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 , *Judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, **limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*** (1)**Obiectul excepției intră în categoria actelor** cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) **Excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia**, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) **Prevederile** contestate **urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei**; (4)**Nu există o hotărâre anterioară a Curții** având ca obiect prevederile contestate.

70. Pertinente sunt raționamentele din par. 68. *În Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin.(1) lit. g) din Constituţia Republicii Moldova Curtea a menționat: „3.3. **Excepţia de neconstituţionalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituţionalitate şi fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din iniţiativa părţilor sau din oficiu de instanţa de judecată. Elementele principale ale excepţiei de neconstituţionalitate sunt: - necesitatea efectuării unui control de neconstituţionalitate;- existenţa raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituţională, instanţa de judecată, în faţa căreia se invocă neconstituţionalitatea, şi Curtea Constituţională, chemată să soluţioneze excepţia de neconstituţionalitate; - obiectul excepţiei de neconstituţionalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci şi alte acte normative)***. În continuare sunt pertinente raționamentele din pct. *3.4. [...] sintagma „excepţia de neconstituţionalitate" în sensul dispoziţiei art.135 alin.(1) lit. g) din Constituţie poate fi interpretată ca o procedură de iniţiere de către instanţele ordinare de judecată, la iniţiativa părţilor sau din oficiu, a controlului conformităţii unei legi sau altui act normativ în întregul său, ori în majoritatea cazurilor parţial cu normele constituţionale. [...]"*, **respectiv sunt întrunite condițiile de admisibilitate (1) – (3) menționate în** par. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, dat și în Legea procesuală.

71. Privitor la întrunirea condiției de admisibilitate nr. (4) *nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate*, Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională prevede că identitatea de obiect **este aplicabilă situațiilor în care obiectul sesizării este identic cu obiectul sesizărilor anterior depuse la Curte şi nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenţei Curţii**. Potrivit ***Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională*** – "Această condiție presupune existența unei hotărâri anterioare având la bază **același motiv**, pentru care ar fi valabile aceleași argumente. De exemplu, în Decizia nr. 40 din 8 mai 2018, Curtea a constatat că aceleași prevederi legale au mai fost supuse controlului de constituţionalitate în Hotărârea nr. 9 din 9 martie 2017. **De principiu, această situaţie nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituţionalitate din perspectiva altor critici de neconstituţionalitate. Curtea a observat că în sesizare se invocă şi alte argumente, prin urmare, aceasta conţine elemente noi. Aşadar, instanţa de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepţiei de neconstituţionalitate."**

72. La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – **"Aşadar, faptul că există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau există o decizie de inadmisibilitate nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituţionalitate din perspectiva altor critici de neconstituţionalitate." În acest sens și în acest spirit, se constată cu certitudine că nu există o identitate de obiect cu alte careva sesizări anterioare ale înaltei Curți în privința art. 458 alin (3) pct. 4) din CPP prezenta sesizare conținând critici specifice și exacte de neconstituționalitate, care nu au fost niciodată supuse examenului în Forul Constituțional, și anume**

a. **Supunerea examenului constitutional al prevederii ca fiind neconstituțională în coraport cu drepturile fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova reieșind din complexitatea speței și natura argumentelor invocate, în măsura în care este capabilă să împiedice revizuirea unei cauze din moment ce Curtea Constituțională a constatat încălcarea unui drept fundamental ocrotit de Constituție al persoanei indiferent de formalitatea constatării prin Decizie sau Hotărâre.**

b. **Supunerea examanului constitutional al prevederii ca fiind neconstituțională în coraport cu raționamentele și recomandările Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)),* **or conform Concluziilor și recomandărilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: **The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.** https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

c. **Constatarea la 13.04.2022 a comiterii infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal de către reptezentantul pretinsei părți vătămate Vutcărău Vasile, de falsificare a probelor atribuite cu statut de corp delict constituite din documente oficiale și publice, inclusiv de ordin patrimonial, din care au izvorât și alte ate derivate ("fructul pomului otrăvit") care au stat la baza învinuirii/condamnării, dar și constatarea prin ordonanța de nereabilitare din 04.11.2021 emisă în procesul penal nr. 20210200537 constatativă de comitere a infracțiunii prevăzute de art.361 Cod penal în dosarul nr. 2009990087 la fel de falsificare a probelor de învinuire menținută prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17 aprilie 2024 – circumstanțe ce au constituit pretins temei la reluare ilegală a urmăririi penale în baza falsurilor de către procurorul Andrei Pântea, acțiuni pretins „justificate" în Spiritul Legii**.

Aceste circumstanțe factual-juridice sunt pe larg reflectate în **Sesizarea SIMULTANĂ a excepției de neconstituționalitate a sintagmei " ..., prin sentință penală irevocabilă, ..." din pct. 1) a art. 458 alin. (3)** Cod de procedură penală, ca fiind incidentă prevederilor Legii Supreme stipulate la art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituție, ce se constituie un alt temei legat de revizuire a cauzei. Pertinenă îb acest sens este și **Decizia irevocabilă a Colegiului penal al Curtii de Apel Chisinau din 18 iulie 2025** prin care s-a stabilit expres că răspunderea pentru prezentarea probelor dovedite falsificate la 13.04.2022 organului în fața procurorului Victor Olărescu în calitate de probe pretins veridice și remise experților în calitate de probe pretins veridice și pretins verificate de procuror, fiind atribuite și cu statut de corpuri delicte în dosarul nr. 2008304093, revine lui Vutcărău Vasile și Focșa Iurie, martorul său

d. **Constatarea prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 a faptului că textul *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** și semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi de pe verso ordonanței din 26.04.2011 - **nu au fost executate de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin executare liberă, prin care se dovedește că temeiul de tardivitate imputat de instanță în control preliminar avocatului Gheorghe Ulianovschi în baza actului prezentat de Procuratură – A FOST UNUL FALS ȘI CONSTITUIE EROARE JUDICIARĂ IREPARABILĂ.** Totodată este de notat că la examinarea plângerilor conform prevederilor art. 313 CPP RM, judecătorul de instrucție nu era în drept să-și asume obligațiile organului de urmărire penală sau a expertului GRAFOSCOPIC să se expună asupra apartenenței semnăturii lui Gheorghe Ulianovschi, or avocatul a invocat expres acest fapt, fapt documentat în actul judiciar, iar instanța l-a tratat ca o tentativă de ducere în eroare a instanței de judecată, or în lumina circumstanțelor recent descoperite raționamentele judecătorului în control preliminar: ***"Mai mult ca atât, conform materialelor dosarului penal nr. 2008030943, vol III f.d. 75 avocatul Gh. Ulianovschi la data de 30.11.2011 pe verso***

contra semnătură a primit copia ordonanței prim adjunctului Procurorului General al RM Pîntea A. din 26.04.2011, însă în ședința judiciară a dus instanța în eroare. Cu plângere în instanța de judecată ... s-a adresat doar la data de 23.11.2011 cu nr. de intrare 27537, adică peste douăzeci și trei zile de la data primirii ordonanței de reluare a urmăririi penale. Astfel, instanța conchide că avocatul primind un exemplar al ordonanței de reluare a urmăririi penale la data de 30.11.2011 urma ca până la data de 10.12.211 (inclusiv) să o conteste în instanța de judecată" – sunt contrare adevpărului, fapt prin care avocatului și respectiv lui Gherman Ion – le-au fost încălcate o serie de drepturi constituționale octotite de Constituție.

e. **Nesoluționarea până în prezent a constatărilor Curții Constituționale de încălcare a drepturilor fundamentale a lui Gherman Ion, care continuă să producă efecte până în prezent (mai mult de 10 ani) reieșind din raționamentele constatative din Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016** la par. 27. *Astfel, Curtea reține că prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și* ***prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime***. Și par. 28. *În acest sens, cu atât mai mult se impune precizarea că soluţia Curții Constituționale, pronunțată prin* ***Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă***.

73. **Relevantă direct în acest sens este și Jurisprudența Curții Constituționale** în dosarul alăturat prezentei revizuiri nr. 2014020206 în care Vutcărău Vasile are statut de învinuit pe faptul depunerii declarațiilor mincinoase în dosarul în revizuire nr. 2008030943 și anume **Decizia nr. 60 din 05.06.2025 pivind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 22 alin. (2) și art. 287 alin. (2) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale de către judecătorul de instrucție)**, privitor la dreptul judecătorului de intrucție de reluare a urmăririi penale, **raționamente imperative ale Curții care făcându-se trimitere la DCC nr. 85 din 25 iulie 2024, § 15, spun că o normă deja controlată poate fi contestată din nou pe baza altor critici**:

> **"... par. 16. Curtea observă că prevederile articolului 287 alin. (2) din Codul de procedură penală au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, dar prin prisma altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 21 din 9 martie 2017). De principiu, această situație nu reprezintă un impediment pentru un nou control de constituționalitate al prevederilor contestate, din perspectiva altor critici (a se vedea DCC nr. 85 din 25 iulie 2024, § 15). ..."**

74. **Conform principiului legalității procesului penal, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției** și ale Codului de procedură penală (art.7 alin.(1) CPP), iar **hotărîrile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sunt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal**.

75. **Referitor la conținutul art.20 din Constituție, Curtea Constituțională în hotărîrea nr.16 din 28 mai 1998 "cu privire la interpretarea art.20 din Constituția R.M. "** a statuat că *"**dreptul persoanei de a se adresa justiției, este o condiție sine qua non a eficacității drepturilor și libertăților sale**... Pentru asigurarea protecției efective a drepturilor omului nu este suficient ... a preciza pe cale constituțională condițiile minime pentru realizarea unei justiții echitabile... **Este necesar, de asemenea, de a stabili unele garanții procedurale de natură să consolideze mecanismele de protecție a acestor drepturi**."*

76. **Mai mult, Curtea Constituțională, înterpretînd art.4, 20 și 54 din Constituție, în hotărîrea nr.16 din 23 iunie 2013**, în care a declarat neconstituționale art.XI pct.16 din Legea nr.29 din 6 martie 2012 privind excluderea temeiului de revizuire cuprins în art.449 lit.f) din CPC (în cauza a fost aplicată o lege declarată

neconstituțională de către Curtea Constituțională), concomitent, luînd în vedere și temeiul pentru revizuirea hotărîrilor în cauze penale prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP *(vezi §57 a hotărîrii)*, expres a reținut că *„...**principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unei norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărîri judecătorești pronunțată cu încălcarea Constituției constituie modalitate de contracarare efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale, ce garantează drepturile și libertățile fundamentale**" (vezi § 66 a hotărîrii).*

77. Reieșind din interpretările art. 4 și 20 din Constituție, jurisprudența Curții Europene și prevederile Convenției Europene și similar temeiului pentru revizuire prevăzut la art.449 lit.h) din CPC, Curtea a menționat că *„**cadrul legal național urmează să reglementeze posibilitatea revizuirii hotărîrilor judecătorești în cazul în care printr-o hotărîre a Curții Constituționale a fost declarată neconstituțională o anumită prevedere legală, în temeiul căreia a fost emisă hotărîrea judecătorească**" (vezi § 81 a hotărîrii).*

78. **Statuînd astfel, luînd în vedere și prevederile art.458 alin.(3) pct.4) CPP, Curtea a reținut că** *"excluderea prin Legea nr.29 din 6 martie 2012, a temeiului cuprins la art.449 lit. f) CPC, **lipsește persoanele de un remediu intern efectiv a apărării drepturilor sale și constituie o limitare nepermisă a mijloacelor procedurale care asigură dreptul persoanei la o satisfacție efectivă.** Or, art.54 din Constituție statuează că în Republica Moldova **nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile ale omului și ale cetățianului**" (vezi §§82-83).*

79. În deplin acord cu argumentele expuse în opinia scrisă a Președintelui R.Moldova în această cauză, **Curtea de asemenea a reținut că** *„...**neretroactivitatea hotărîrilor instanței de jurisdicție constituțională nu poate prevala în situația în care la baza hotărîrilor judecătorești sunt puse prevederi legale care contravin drepturilor și libertăților fundamentale și prin efect sunt declarate neconstituționale**" (vezi §68 a hotărîrii).*

80. Reieșind din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 *"39. **Parlamentul Republicii Moldova consideră** că interpretarea articolului 458 alin. (3) pct. 4) din Codul de procedură penală, contestată de către autorul sesizării, este una arbitrară, deoarece **norma citată nu stabilește o distincție între normele substanțiale și cele procedurale declarate neconstituționale.**"*

81. Tot reieșind din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 *"40. **În opinia prezentată de Guvern se menționează că articolul 458 alin. (3) pct. 4) din Codul de procedură penală nu stabilește o distincție între normele substanțiale și cele procedurale declarate neconstituționale, fapt care presupune că revizuirea poate fi cerută în ambele cazuri.** În același timp, Guvernul susține că, pentru a fi solicitată revizuirea, norma declarată neconstituțională trebuie să fie aplicată la pronunțarea hotărârii judecătorești irevocabile și ca **prin aplicarea ei să încalce drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, iar consecințele grave ale încălcării să nu se poată remedia decât pe calea revizuirii.**"*

82. Tot reieșind din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 *„44. Din acest motiv, legislatorul a reglementat și un al treilea efect în timp al hotărârilor Curții Constituționale, menționat implicit în norma contestată de către autorul sesizării, care prevede posibilitatea revizuirii hotărârii judecătorești irevocabile pronunțate într-o cauză penală, dacă Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea legală aplicată în acea cauză. **Astfel, în situația revizuirii, hotărârea Curții Constituționale manifestă un efect retroactiv (ex tunc).**"*

83. Tot reieșind din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 *„45. **În plan temporal, executarea hotărârilor prin care se declară neconstituționalitatea unei prevederi legale ține atât de efectul pentru viitor al acestora**, care se manifestă prin excluderea normei din fondul activ al legislației, **cât și de efectul retroactiv**, **manifestat prin combaterea, pe calea revizuirii, a consecințelor produse de norma declarată neconstituțională.** Dacă efectul pentru viitor al hotărârilor Curții este reglementat de articolul 140 alin. (1) din Constituție, **efectul retroactiv se bazează pe un principiu general, i.e. principiul supremației Constituției, garantat de articolul 7 din Legea fundamentală.**"*

84. Tot reieșind din raționamentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 ***„46. Curtea reține că efectul retroactiv al hotărârilor Curții Constituționale reprezintă o redresare a consecințelor negative ale procedurilor penale soluționate definitiv prin aplicarea unei norme declarate neconstituționale. De altfel, în Hotărârea nr. 16 din 25 iunie 2013, Curtea a reținut că posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției reprezintă singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale. De asemenea, Curtea a menționat că neretroactivitatea hotărârilor sale nu poate prevala în situația în care la baza hotărârilor judecătorești stau dispoziții legale care contravin drepturilor și libertăților fundamentale și sunt declarate neconstituționale (§§ 66 și 68). De aici rezultă faptul că hotărârile judecătorești irevocabile bazate pe prevederi legale declarate neconstituționale pot fi revizuite. Astfel, spre deosebire de celelalte efecte în timp ale hotărârilor Curții, în situația efectului retroactiv, pârghia balanței pe care stau principiul securității raporturilor juridice și principiul legalității înclină în favoarea celui din urmă."***

85. Curtea Constituțională expres a menționat în jurisprudența sa despre *„...**necesitatea persoanei de a beneficia de posibilitatea retractării unei hotărîri judecătorești prin intermediul revizuirii în cazul în care prin hotărîrea Curții Constituționale sa constatat că prin actul normativ declarat neconstituțional și care a fost aplicat la emiterea hotărîrii judecătorești irevocabile s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și Convenția Europeană, iar consecințele grave ale acestei încalcări continuie să se producă și nu pot fi remediate decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate**" (vezi §84 a hotărîrii).*

86. Potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – "**În viziunea Comisiei de la Veneția, este important ca doar Curtea Constituțională să-și poată revizui hotărârile.**"

87. La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* - "**Curtea Constituțională a reținut în mod constant caracterul de instrument viu al Constituției care trebuie interpretată în lumina condițiilor actuale de viață.** Actele Curții reprezintă interpretări care se bucură de autoritate, în lumina condițiilor sociale și morale și a nivelului de cunoaștere științifică existente în momentul pronunțării lor. De obicei, ele sunt respectate și invocate de către aceasta în interesele certitudinii juridice și ale evoluției ordonate a jurisprudenței sale. **Totuși, Curtea poate hotărî ulterior că interpretarea pe care a oferit-o în cauzele precedente poate fi dezvoltată sau că există alte motive incontestabile pentru a-și schimba interpretarea, inclusiv pentru a se asigura că modul în care interpretează Constituția reflectă schimbările sociale și coincide cu condițiile de viață ale prezentului."**

88. **În concluzie reieșind din cele învederate supra, obiectul sesizării îl constituie textul *"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP ca fiind neconstituțională în coraport cu drepturile fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova reieșind și din raționamentele și recomandările Comisiei de la Veneția** expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), prin concluzia și recomandarea Comisiei la întrebarea 4: **Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law* - **în măsura în care textul omisiv și incert al normei este capabilă să împiedice revizuirea unei cauze din moment ce Curtea Constituțională a constatat încălcarea unui drept fundamental ocrotit de Constituție al persoanei indiferent de formalitatea constatării prin Decizie sau Hotărâre, dat fiind că încălcarea constatată de Curtea Constituțională prin DCC din 18.11.2016**, că la judecarea ordinară a cauzei nr. 2008030943, în prezent în revizuire, a fost aplicată o prevedere declarată neconstituțională, urmare ce constituie o **încălcare flagrantă a Constituției și a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion, carență ce urma a fi cenzurată încă la**

judecarea ordinară a cazului, fapt ignorat de toate instanțele ce s-au expus anterior, motiv din care în prezent, în mod imperativ se impune revizuirea a cauzei inclusiv pe temeiul Constituțional prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP în temeiul constatării faptului aplicării în cauza respectivă a normei legale art. 287 alin (1) din CPP declarate neconstituționale de înalta Curte prin HCC din 14 mai 2015.

89. **Respectiv condițiile învederate la par. 83 din Hotărârea nominalizată prevăzute sub aspect procedural la art. 7 alin. (3[1]) a), b), c), d) din CPP sunt întrunite cumulativ, fiind îndrituită judecarea în contenciosul constituțional, cu considerarea raționamentelor și recomandărilor Comisiei de la Veneția** expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), or conform Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: **Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*

CONSIDERENTELE PRIVITOR LA IMPERATIVUL INTERVENȚIEI CURȚII CONSTITUȚIONALE LA DECLARAREA NECONSTITUȚIONALĂ A OMISIUNII LEGIUITORULUI

de a norma situația de revizuire în cazul în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC și nu doar prin HCC - încălcarea unui drept ocrotit de Constituție **fiind astfel dizolvat caracterul legal și efectiv al Deciziilor Curții Constituționale**

90. Speța prezentă dovedește că **Legiuitorul a omis o situația practică de asigurare a unui remediu prin revizuire echitabilă și nediscriminatorie, tuturor persoanelor, ale căror drepturi fundamentale au fost constatate ca fiin încălcate de către Curtea Constituțională în cadrul unui control de constituționalitate concluzionat cu o decizie de inadmisibilitate și nu prin Hotărâre**, fiind incident un formalism excesiv de formă, în acest sens fiind elocventă **DCC nr.81 din 18.11.2016** *(sesizare nr. 128g/2016)* prin care Curtea Constituțională a constatat cu exactitate și precizie că lui Gherman Ion i-au fost încălcate drepturi fundamentale consfințite de Constituție, prin încălcarea dreptului avocatului Gh.Ulianovschi de sesizare a Curții Constituționale întru declararea în timp util a neconstituționalității a art. 287 alin (1) CPP, normă neconstituțională aplicată în cauză, ulterior declarartă neconstituțională de Curte, **iar unicul remediu adecvat al viciului fundamental de drept – fiind revizuirea efectivă a cauzei cu înlăturarea consecințelor negative ce se produc până în prezent.**
91. **Înalta Curte, considerând și jurisprudența pertinentă a Comisiei de la Veneția** *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **nereflectată în jurisprudența anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova, care reclamă expres efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală,** raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din CPP invocate în timp util la neconstituționalitate și ulterior condamnării declarate neconstituționale de înalta Curte, urmează să cerceteză în contenciosul constitutional măsura în care norma, prin formalism lexic excesiv, este capabilă să împiedice, în prezent, revizuirea efectivă a unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale a persoanei de către Înalta Curte prin DCC și nu prin HCC *(formalism inechitabil și discriminatoriu)*, **or în cazul nesoluționării, continuă** producerea efectului neîncetat de producere a ingerinței în **dreptul la reabilitare a lui Gherman Ion, drept complex** în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție:
    - **dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1 din Constituție,
    - **dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție,
    - **dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO),
    - **dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO),

- **dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție),
- **dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

92. **Respectiv Curtea Constituțională urmează să constate această omisiune normative și să declare neconstituțională omisiuna normative, precum în jurisprudența constantă a Înaltei Curți.**

93. Înalta Curte în calitatea sa de Legiuitor pasiv/negativ s-a expus în asemeni situații și a intervenit multiplu ori de câte ori s-a constatat incidența prin text obstrucționalizant, sau prin efect, sau prin omisiune a Legiuitorului de a institui un cadru normativ capabil să regleze un raport litigios, precum în prezenta speță.

94. În acest sens în Hotărârea nr. 12 din 06.04.2021 la **§ 35. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23), dar și raționamentele din HCC nr. 11 din 23.09.2025 privitor la declararea neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a prevederea aspect procedural imperative funcțiunării Constituției.**

95. **În acest sens este elocventă și jurisprudența recentă a Curții Constituționale în HCC nr.11 din 23.09.2025 prin care Curtea a admis sesizarea de omisiune legislativă și a *declarat neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare** în codul de procedură penală, **înalta Curte acționând în calitatea sa de Legiuitor pasiv.**

96. **Sunt pertinente direct raționamente înaltei Curți expuse în HCC nr. 17 din 19 mai 2016 , § 71. În acest context, Curtea reține că, fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.** Or, Curtea Constituțională, potrivit art. 134 din Legea fundamentală, garantează supremația Constituției, ceea ce presupune, printre altele, **conformitatea întregului drept cu Constituția**. Reacția de intervenție a Curții este expusă în **§ 72** *În această ordine de idei,* ***Curtea reține*** *critica de neconstituționalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală,* ***în partea ce ține de nereglementarea*** *unui termen rezonabil pentru care poate fi dispusă măsura preventivă liberarea provizorie sub control judiciar,* ***deoarece tocmai omisiunea și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat.*** **Respectiv adresarea la înalta Curte are obiect de sesizare justificat integral și urmează a fi cercetată de Curte și în virtutea rolului de Legiuitor pasiv.**

97. Or, **imposibilitatea, fie negarea, reabilitării (cu încălcarea tuturor drepturilor supreme ce decurg din acest viciu)** reprezintă o restrângere disproporționată și nejustificată a exercițiului drepturilor fundamentale și este incompatibilă cu prevederile art. 54 din Constituție, orice limitare trebuie să fie necesară și proporțională cu scopul urmărit. **Or, în speță, nu există un scop legitim care să justifice negarea dreptului la reabilitare — dimpotrivă, aceasta perpetuează o situație de injustiție și contravine principiului efectului util al controlului constitutional.**

98. **Dreptul la reabilitare este o expresie a drepturilor fundamentale învederate supra.** Analiza de incidență cu drepturile fundamentale efectuată, demonstrează că **fiecare articol constitutional menționat ca fiind incident normei sesizate și fiecare principiu fundamental de drept, listat este afectat simultan și interdependent de prevederile contestate.**

99. Astfel, Curtea Constituțională, în exercitarea rolului său de legislator negativ și garant al supremației Constituției, este datoare să declare neconstituțională omisiunea de reglementare care face imposibilă reabilitarea efectivă a lui Ion Gherman dar pe viitor și a altor persoane aflate în situații similare, consolidând dreptul la restabilirea ordinii de drept și a demnității umane.

100. **Legalitatea procesului penal este o condiție *sine qua non* a Statului de drept și a Supremației Constituției, în practică și în acțiune, nu în teorie.**

101. Potrivit art. 7 din Constituție, ***Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege şi nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică***.

102. Conform paragraf 64 al **Hotărârii Curții Constituționale** nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova „**Curtea reține că soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**".

103. Și în conformitate cu ***HOTĂRÂREA Nr. HCC1/2014 din 28.01.2014 cu privire la aprobarea Raportului privind exercitarea jurisdicţiei constituţionale în anul 2013 - Excepţiile de neconstitutionalitate*** *[...]* ***dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată*** *sau care a fost deja aplicată* ***vine în contradicţie cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova,*** *instanţa de judecată formulează o sesizare către instanța de jurisdicție constituțională [...] Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată nemijlocit de către instanța de judecată în cadrul unui proces sau chiar de către părțile în proces [...]* ***fără a interveni în conținutul acesteia.***

104. Pertinente sunt raționamentele din par. 68. *În Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin. (1) lit. g) din Constituţia Republicii Moldova Curtea a menționat: „3.3.* ***Excepţia de neconstituţionalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituţionalitate şi fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din iniţiativa părţilor sau din oficiu de instanţa de judecată. Elementele principale ale excepţiei de neconstituţionalitate sunt:*** *- necesitatea efectuării unui control de neconstituţionalitate;* ***- existenţa raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituţională, instanţa de judecată, în faţa căreia se invocă neconstituţionalitatea, şi Curtea Constituţională, chemată să soluţioneze excepţia de neconstituţionalitate;*** *- obiectul excepţiei de neconstituţionalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci şi alte acte normative).*

105. Înalta Curte reține și la paragraful 86 și 87 din Hotărârea respectivă că, prin **ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței de judecată**.

106. În susținerea afirmației vin și raționamentele din par. 86. ***Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești*** în coroborare cu raționamentele din par. 87. *Având în vedere cele menționate,* ***orice instanță judiciară chemată să soluţioneze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituţionalitatea unei dispoziţii, are atât puterea, cât şi obligaţia să se adreseze Curţii Constituţionale.*** Reiese clar că instanța de drept comun are obligația de a ridica chestiunea sesizării spre analiză Curții Constituționale, fiind întrunite condițiile de admisibiliate listate de Legiuitor *(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate,* **totuși condiția de admisibilitate la alin (4)** *"nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate"* **– fiind o condiție care ține de jurisdicția contenciosului constituțional, și în inițial examinăruli sesizărilor, oricum este analizată de Curtea Constituțională.**

107. Imediat considerăm oportun de a atrage atenția că **articolul 20 din Constituție își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, trebuie să existe o „dispută" cu privire la un „drept"** despre care se poate afirma că este recunoscut în dreptul național, indiferent dacă este protejat sau nu de Convenție. De asemenea,

pentru ca articolul 6 § 1 din Convenție să fie aplicabil, **dreptul în privința căruia există o dispută trebuie să aibă un caracter „civil".** În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că **aspectul „civil" este aplicabil și în cazurile care, la prima vedere, nu pun în discuție un drept civil, dar care pot avea repercusiuni directe și semnificative asupra drepturilor private patrimoniale sau nepatrimoniale ale unei persoane** *(Denisov v. Ucraina [MC], 25 septembrie 2018, §§ 50-51) [DCC nr 137 din 29 septembrie 2022, §§ 25-27].*

108. **Or, în speța dată este prezentă în mod incontestabil și existența unui drept „civil" , aflat în legătură indisolubilă cu acuzația în materie penală adusă în baza actelor dovedite falsificate, drept care poate fi apărat și reparat în justiție, astfel consideră întemeiat și sub acest aspect ca Înalta Curte să supună controlului constituțional incidența legii incompatibile cu Convenția și omisiunii normative cu garantarea supremației Constituției și a protejării drepturilor fundamentale învederate supra.**

109. Astfel, potrivit paragrafului 79 din aceeași Hotărâre, Curtea menționează că, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.**

110. Curtea la paragraful 80, reține că **dreptul de acces al cetățeanului prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.** Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitatea Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

111. Iar în conformitate cu pct. 3 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 13.02.2001 *„Pentru controlul constituționalității prevederilor art. 82 și art. 223 din Codul de procedură penală"*, ***Curtea Constituțională exercită nu numai controlul constituționalității actelor normative contestate, dar examinează și sensul atribuit acestora în practica aplicării lor de către organele de drept***.

112. În aceeași ordine de idei potrivit jurisprudenței Curții Constituționale (Hotărârea Curții Constituționale nr. 36 din 05.12.2013 *privind interpretarea art. 13 alin.(1) din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova*, (Sesizările nr. 8b/2013 și 41b/2013), § 91), ***orice control de constituționalitate sau orice interpretare urmează a avea în vedere nu doar textul Constituției, ci și principiile constituționale din blocul de constituționalitate***.

113. Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională prevede că **identitatea de obiect este aplicabilă situațiilor în care obiectul sesizării este identic cu obiectul sesizărilor anterior depuse la Curte şi nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenţei Curţii**. Potrivit *Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* - "Această condiție presupune existența unei hotărâri anterioare având la bază același motiv, pentru care ar fi valabile aceleași argumente. De exemplu, în Decizia nr. 40 din 8 mai 2018, Curtea a constatat că aceleași prevederi legale au mai fost supuse controlului de constituţionalitate în Hotărârea nr. 9 din 9 martie 2017. De principiu, această situaţie nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituţionalitate din perspectiva altor critici de neconstituţionalitate. Curtea a observat că în sesizare se invocă şi alte argumente, prin urmare, aceasta conţine elemente noi. Aşadar, instanţa de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepţiei de neconstituţionalitate." La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – "Aşadar, faptul că există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau există o decizie de inadmisibilitate **nu constituie un impediment** pentru a ridica o altă excepție de neconstituţionalitate **din perspectiva altor critici de neconstituţionalitate**."

114. Pertinente sunt și raționamentele la par. 71. *Astfel,* ***excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare,*** *prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței cu prevederile Constituției a unor dispoziții legale aplicabile în cauza dedusă instanței de judecată* **în coraborare cu raționamentele la pct. *3.2.2. Rolul judecătorului ordinar la ridicarea excepției de neconstituționalitate*:** par. 74. **Curtea menționează că procedura de soluţionare a excepţiei de neconstituţionalitate presupune parcurgerea a două etape distincte:** (1) ***etapa judiciară*, premergătoare, ce constă în invocarea excepţiei de neconstituţionalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanţe judecătoreşti şi pronunţarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curţii Constituţionale;** (2) ***etapa de contencios constituțional*** **propriu-zis, ce constă în soluţionarea excepţiei de neconstituţionalitate de către Curtea Constituţională**.

115. **Respectiv este de rolul exclusiv al Curții Constituționale de a se expune asupra incidenței normelor contestate în contenciosul constitutional din momentul invocării încălcării unui drept fundamental.** Sunt pertinente în acest sens raționamentele la par. 75. *Curtea reține că, la prima etapă, rolul determinant aparține judecătorului ordinar, care, în cele din urmă, dispune ridicarea excepției de neconstituționalitate. Acesta poate fi numit „primul judecător constituțional", care în procesul de aplicare a legii sesizează aspectele de neconstituționalitate* **în coroborare** cu par. 76. ***Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.***

116. În susținerea afirmației vin și raționamentele din pct. ***3.2.3. Raportul între judecător și partea litigiului care ridică excepția de neconstituționalitate*** par. 77. Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată de către: ***(1) instanța de judecată*** **din oficiu, care, respectând principiul supremației Constituției, nu este în drept să aplice o normă în privința căreia există incertitudini de constituționalitate;** *(2) părțile în proces,* inclusiv reprezentanții acestora, drepturile și interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituționale la soluționarea cauzei. **Aceste raționamente confirmă dincolo de orice dubiu că instanța de drept comun nu poate supune examenului constitutional stabilirea identității de obiect constitutional, or acest examen poate fi exercitat doar de către Înalta Curte.** Or și conform par. 79. *Astfel,* ***controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate,*** și respectiv la par. 80. *Curtea menționează că* ***dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.*** *Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă, de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.*

117. Rolul garantor este învederat expres la par. 81. *Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține că* ***suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze*** în conexiune cu raționamentele din par. 82. ***Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*** *(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.*

118. În susținerea afirmației sunt elocvente raționamentele din par. 84. *În cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: „Este conform funcţionării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluţioneze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise,* ***nu este exclus ca, în unele circumstanţe, refuzul exprimat de o instanţă naţională, chemată să se pronunţe în ultimă instanţă, ar putea aduce atingere principiului echităţii procedurii, aşa cum este enunţat la articolul 6 § 1 al Convenţiei, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar*** *(Coëme şi alţii v. Belgia, nr. 32492/96, 32547/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 şi 33210/96, § 114, CEDO 2000-VII şi Wynen v. Belgia, nr. 32576/96, § 41, CEDO 2002-VIII)".*

119. În același spirit sunt și raționamentele din par. 85. *Totodată, în cauza Pronina v. Ucraina (no. 63566/00) Curtea Europeană a statuat că dispoziţiile Convenției Europene nu garantează dreptul de acces la o instanţă cu competenţa de a invalida sau de a nesocoti o dispoziţie legală, ori de a da o interpretare oficială acesteia. De asemenea, a reținut că prevederile art. 6 din Convenție nu garantează dreptul ca o instanță națională sau internațională să fie sesizată cu o chestiune prejudiciară. În același timp, față de sistemul de drept ucrainean, în care* ***persoanele fizice nu pot sesiza direct instanţa constituţională, ci numai prin intermediul instanţelor de fond, care au o marjă de apreciere în privinţa sesizării,*** *Curtea Europeană a statuat că* ***instanţele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilităţii cu dispoziţiile constituţionale şi, prin urmare, ignorând acest aspect, deşi el era specific, important şi pertinent, au determinat încălcarea dispoziţiilor art. 6 paragraful I din Convenţie.***

120. În conformitate cu prevederile paragrafului 54 a Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 *pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova,* ***„Excepția de neconstituționalitate este mijlocul de apărare, prin care partea chemată în fața unei instanțe de judecată invocă neconstituționalitatea unei norme legale****. Excepția de neconstituționalitate, cu particularitățile sale, reprezintă un mijloc de acces indirect al persoanelor la instanța de contencios constituțional prin intermediul instanței de judecată".*

121. La paragraful 63 din aceeași Hotărâre, „Curtea subliniază că **dreptul la un proces echitabil presupune *eo ipso* prezumția de conformitate a actelor normative interpretate și aplicate de instanța judecătorească în actul de înfăptuire a justiției cu normele constituționale** și legislația internațională".

**** Sfârșit capitol B. Continuare pe pagina următoare ****

C. Obiectul sesizării

122. **Obiectul sesizării îl constituie textul *"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP**, la incidentă cu prevederile Constituției RM la **art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 și în conexiune cu faptul constatării de către Curtea Constituțională a încălcării drepturilor ocrotite de Constituție ale lui Gherman Ion în cauza nr. 2008030943, prin DCC nr.81 din 18.11.2016** *(sesizare nr. 128g/2016)* prin încălcarea dreptului avocatului Gh.Ulianovschi de sesizare a Curții Constituționale întru declararea în timp util a neconstituționalității a art. 287 alin (1) CPP, normă neconstituțională aplicată în cauză, ulterior declarată neconstituțională de Curte **în măsura în care norma, prin formalism lexic excesiv, este capabilă să împiedice, în prezent, revizuirea efectivă a unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale a persoanei de către Înalta Curte prin DCC și nu prin HCC** *(formalism inechitabil și discriminatoriu)*, **dar și prin prisma omisiunii Legiuitorului de a norma situația de revizuire în cazul în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC încălcarea unui drept ocrotit de Constituție considerând și jurisprudența pertinentă a Comisiei de la Veneția** *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **nereflectată în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, care reclamă expres efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale,** fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală, raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, **fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din CPP invocate în timp util la neconstituționalitate și ulterior condamnării declarate neconstituționale de Înalta Curte,** afectându-se indirect **dreptul la reabilitare** în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție:

- **Dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1 din Constituție,
- **Dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție,
- **Dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO),
- **Dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO),
- **Dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție),
- **Dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

123. Precum argumentat explicit la cap. B, sintagma ***"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP este capabilă de a împiedica și de a invalida voința de origine a Legiuitorului de a redeschide procedurile finalizate spre revizuire în cazul în care a fost constatată de către Curtea Constituțională încălcarea unui drept garantat și consfințit de Constituție precum la caz prin raționamentele imperative ale Curții din DCC 18.11.2016 prin** care s-a reținut expres că *"prevederile art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nu sunt aplicabile în cazul în care se solicită revizuirea unei hotărîri judecătorești avînd ca temei existența unei hotărîri a Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituțională prevederea legii aplicată în cauză.* ***Or, în respectiva situație urmează a fi aplicate nemijlocit prevederile art.458 alin.(3) pct.4) din CPP"*** *(vezi §29 a deciziei).*

124. **Reieșind din argumentele învederate supra, dat fiind că încălcarea continua să își producă efectele juridice, este imperativă supunerea examenului constitutional al prevederii ca fiind neconstituțională în coraport cu drepturile fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova reieșind și din raționamentele și recomandările Comisiei de la Veneția** expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)),* prin concluzia și recomandarea Comisiei la întrebarea 4: **Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29.*

Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law - **în măsura în care textul omisiv și incert al normei este capabilă să împiedice revizuirea unei cauze din moment ce Curtea Constituțională a constatat încălcarea unui drept fundamental ocrotit de Constituție al persoanei indiferent de formalitatea constatării prin Decizie sau Hotărâre.**

125. Incertitudinea privind constituționalitatea textului ***"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"*** din art.458 alin.(3) pct.4) CPP s-a creat în procedura de revizuire a procesului penal în cauza respectivă, în care revizuirea este cerută și în baza temeiului prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP din motivul că Curtea Constituțională prin hotărîrea nr.12 din 14 mai 2015 a declarat neconstituțional art.287 alin.(1) CPP, aplicat anterior și la reluarea urmăririi penale în această cauză penală.

126. Or, anterior, în această cauză, **instanțele judecătorești de drept comun, CU ÎNCĂLCAREA JURISDICȚIEI și atribuindu-și atribuții ale Curții Constituționale, deci improprii instanței de judecată**, la interpretarea și aplicarea acestui text al art.458 alin.(3) pct.4) CPP, **au considerat eronat în drept că temei pentru revizuirea procesului penal pot constitui numai hotărîrile Curții Constituționale prin care a fost recunoscută drept neconstituțională o normă de drept penal material aplicată în cauza respectivă.**

127. Abordarea juridică eronată a fost contrată de **Curtea Constituțională prin DCC din 18.11.2016** care a reținut expres că ***"prevederile art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nu sunt aplicabile în cazul în care se solicită revizuirea unei hotărîri judecătorești avînd ca temei existența unei hotărîri a Curții Constituționale prin care s-a declarat neconstituțională prevederea legii aplicată în cauză. Or, în respectiva situație urmează a fi aplicate nemijlocit prevederile art.458 alin.(3) pct.4) din CPP"*** *(vezi §29 a deciziei).*

128. **Or prin Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016 a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, a fost constatat de Înalta Curte că drepturile fundamentale protejate de Constituție ale lui Gherman Ion au fost încălcate flagrant de către instanțele de drept comun, fapt stipulat expres de Înalta Curte la par. 27,** *citat*

> 27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.**

129. Or, la par. 25, 26 din DCC din 18.11.2016 a Curții Constituționale, înșta Curte a stipulat, citat "...25. În acord cu cele statuate în hotărârea menționată, Curtea reține că, în **cazul în care ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanțele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută și nu produc consecințe juridice.** 26. Totodată, Curtea constată că **apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucție ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) din CPP, iar cererea sa a fost respinsă..."**

130. Or, **Curtea Constituțională, prin decizia din 18 noiembrie 2016** a declarat inadmisibilă sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională din motivul că ***„legislația procesual-penală și procesual-civilă atribuie hotărîrilor Curții Constituționale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărîrilor judecătorești irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituțională"*** *(vezi §20 a deciziei).*

131. **Se atrage atenția că raționamentele din DCC din 18 noiembrie 2016** sunt conforme **spiritului ghidant al Recomandărilor COMISIEI de la VENEȚIA**

132. În acest sens, este petinent direct speței raționamentul Înaltei Curți expus la par. 28 din DCC din 18.11.2016, citat **expus asupra efectelor nule ale actelor dispuse în baza norme procedurale art. 287 CPP, ulterior declarate neconstituționale**

> 28. În acest sens, cu atât mai mult **se impune precizarea că soluția Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.**

133. În același spirit vine și **Scrisoarea explicativă a Curții Constituționale din 06.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015**, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, prin care Înalta curte a statuat expres că **"...În Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 Curtea a subliniat că o hotărâre judecătorească, deși definitivă și irevocabilă, nu poate fi considerată legală atâta timp cât se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme. Curtea a reținut că principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și libertățile fundamentale**...".

134. Or chiar și în **Decizia din 26 noiembrie 2015 a Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție în prezenta cauză** deși a respins recursurile în anulare declarate împotriva hotărîrilor irevocabile de condamnare a lui I.Gherman, a menționat expres faptul **că hotărîrea Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2015 constituie temei prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP, pentru revizuirea hotărîrilor judecătorești irevocabile de condamnare a lui I.Gherman (vezi pag.28 a deciziei – V.9, f.d.237).**

135. **Reieșind din raționamentele indicate supra ale Înaltei Curți în Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016, CURTEA A STABILIT expres că GHERMAN ION ESTE ÎN DREPT SĂ SOLICITE REVIZUIREA hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în baza unor norme declatare ulterior neconstituționale, SUB ASPECT DE ÎNCĂLCARE A DREPTURILOR CONSTITUȚIONALE FUNDAMENTALE, hotărâri contrare Constituției, dar ale căror efect ilegal continuă să se producă în dosarul nr. 2008030943, mai ales în condițiile în care apărătorul a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a normei art 287 alin (1) CPP, Înalta Curte constatând că avocatului și respectiv lui Gherman Ion – le-a fost flagrant încălcat acest drept de adresare la Curte de către judecătorul de instrucție prin încheierea din 8.02.2012 (fapt indicat expres în DCC din 18.11.2016).**

136. **Conform art.7 din Constituție nici o lege și nici un alt act juridic care contravene prevederilor Constituției nu are putere juridică.**

137. Sub acest aspect Curtea Constituțională în pct.65-66 a hotărîrii nr.16 din 25.06.2013 a statuat că ***"O hotărîre judecătorească, deşi definitivă şi irevocabilă, nu poate fi considerată legală atît timp cît se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme."... "Posibilitatea revizuirii unei hotărîri judecătoreşti pronunţate cu încălcarea Constituţiei constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituţionale, ce garantează drepturile şi libertăţile fundamentale".***

138. Mai mult, Curtea Constituțională în decizia nr.81 din 18.11.2016 de inadmisibilitate privind exepția de neconstituționalitate a art. 26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională (efectele hotărîrilor Curții Constituționale), ridicată în prezenta cauză, a reținut că ***"legislația procesual-penală și procesual-civilă atribuie hotărârilor Curții Constituționale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituțională".*** *(vezi §20 a acestei decizii).*

139. **Reiterăm că sunt pertinente direct raționamente Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE*

(Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)), **or conform Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4*: ***The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*** *https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

140. Tot în decizia nominalizată supra, Curtea Constituțională, reiterîndu-și interpretările din hotărîrea nr.16 din 25.06.2013 a statut că ***"neretroactivitatea hotărârilor instanţei de jurisdicţie constituţională nu poate prevala în situaţia în care la baza hotărârilor judecătoreşti sunt puse prevederi legale care contravin drepturilor şi libertăţilor fundamentale şi prin efect sunt declarate neconstituţionale".*** *(vezi §21 a acestei decizii).*

141. De aceea Curtea Constituțională și în această decizie a reținut că ***"principiul stabilităţii raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituţionale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătoreşti pronunţate cu încălcarea Constituţiei constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituţionale, ce garantează drepturile şi libertăţile fundamentale".*** *(vezi §22 a acestei decizii).*

142. **Respectiv, în condițiile în care prin DCC din 18.11.2016 a fost stabilit expres de Curtea Constituțională că în cauza respectivă nr. 2008030943 a fost aplicată o normă neconstituțională, fapt prin ce au fost încălcate drepturile fundamentale ale lui Gherman Ion,** prevederea normativ-procesuală introdusă de Legiuitor la *pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă..."* prin natura lacunară și textul imprecis și limitativ a realizării drepturilor fundamentale consfințite de Constituția Republicii Moldova, este **lipsită de minimum de precizie necesară** în vederea protejării drepturilor supreme **consfințite de Constituție ÎN VEDEREA REVIZUIRII ȘI ANULĂRII TUTUROR ACTELOR JUDICIARE EMISE PE CAZ CU ÎNCĂLCAREA FLAGRANTĂ A CONSTITUȚIEI**, și **respectiv, fiind permisivă de arbitrariu și abuz, lipsită de precizie și imperativitate - este neconstituțională prin prisma drepturilor fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova,*** fiind contrară și rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO și **raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA la concluziile COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4*: ***The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*** *https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

143. **Când este vorba despre protecţia drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului, Convenţiile internaţionale în speţă, ratificate, sunt prioritare legislaţiei naţionale, inclusiv Constituţiei, şi se aplică direct, fiind la cazul sesizat pertinente**

- art. 6 al Convenției E.D.O Dreptul la un proces echitabil
- par. (2) art. 4 a Protocolului nr. 7 CEDO
- art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 CEDO Protecția proprietății
- art. 13 al Convenției E.D.O. de garantare a unui remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor fundamentale
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
- Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
- Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declarația asupra principiilor dreptului internațional privind relațiile prietenești și de cooperare dintre state, conform Cartei Națiunilor Unite din 24.10.1970

- prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*
- și prevederile Supreme consfințite la art. art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 119 din Constituție.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituției

Articolul 1
Statul Republica Moldova

...

(3) **Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile şi libertăţile lui,** libera dezvoltare a personalităţii umane, dreptatea şi pluralismul politic **reprezintă valori supreme şi sunt garantate.**

Articolul 4
Drepturile şi libertăţile omului

(1) Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte şi legile ei interne, **prioritate au reglementările internaţionale.**

Articolul 6
Separaţia şi colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă şi judecătorească **sunt separate şi colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituţiei.**

Articolul 7
Constituţia, Lege Supremă

Constituţia Republicii Moldova este Legea ei Supremă. **Nici o lege şi niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituţiei nu are putere juridică.**

Articolul 8
Respectarea dreptului internaţional
şi a tratatelor internaţionale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizaţiei Naţiunilor Unite şi tratatele la care este parte, să-şi bazeze relaţiile cu alte state pe principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internaţional conţinând dispoziţii contrare Constituţiei va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 16
Egalitatea

(1) Respectarea şi ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.
(2) Toţi cetăţenii Republicii Moldova sînt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20
Accesul liber la justiţie

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime.
(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

Articolul 26
Dreptul la apărare
(1) Dreptul la apărare este garantat.
(2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.

Articolul 54
Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi
(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.
(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.
(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi **nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.**

Articolul 119
Folosirea căilor de atac
Împotriva hotărârilor judecătoreşti, părţile interesate şi organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condiţiile legii.

Articolul 134
Statutul
(1) Curtea Constituţională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova.
(2) Curtea Constituţională este independentă de orice altă autoritate publică şi se supune numai Constituţiei.
(3) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească şi **garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean** şi a cetăţeanului faţă de stat.

Articolul 135
Atribuţiile
(1) Curtea Constituţională:
a) exercită, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

Articolul 140
Hotărârile Curţii Constituţionale
(1) Legile şi alte acte normative sau unele părţi ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curţii Constituţionale.

Prevederile relevante ale Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională:

Articolul 2
Autoritatea de jurisdicţie constituţională

„(1) Unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova este Curtea Constituţională.

(2) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 6
Limitele de competenţă

„(1) Curtea Constituţională soluţionează numai probleme ce ţin de competenţa sa. Dacă în procesul examinării apar chestiuni de competenţa altor organe, Curtea remite acestora materialele sau comunică faptul părţilor şi organelor interesate, dând explicaţiile de rigoare.

(2) Curtea Constituţională îşi stabileşte ea însăşi limitele de competenţă.

(3) **Controlând constituţionalitatea actului contestat, Curtea Constituţională poate pronunţa o hotărâre şi în privinţa altor acte normative a căror constituţionalitate depinde în întregime sau parţial de constituţionalitatea actului contestat."**

Prevederile relevante ale Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului
(adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 8

Orice persoană are dreptul să se adreseze în mod efectiv instanţelor judiciare competente împotriva actelor care **violează drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituţie** sau prin lege.

Articolul 10

„Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil şi public de către un tribunal independent şi imparţial care va hotărî fie asupra drepturilor şi obligaţiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzări în materie penală îndreptată împotriva sa."

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixtiuni arbitrare în viaţa sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondenţă, nici al unor atingeri ale onoare sau reputaţiei sale. Orice persoană are dreptul la protecţia legii împotriva unor astfel de imixtiuni sau atingeri.

Articolul 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate atât singură cât şi în asociere cu alţii.
2. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Articolul 28

Fiecare persoană are dreptul să beneficieze, pe plan social şi internaţional, de existenţa unei ordini care să permită ca drepturile şi libertăţile enunţate în prezenta Declaraţie să-şi poată găsi o realizare deplină.

Prevederile relevante din **PACTUL INTERNATIONAL Nr. 31 din 16-12-1966 CU PRIVIRE LA DREPTURILE CIVILE ŞI POLITICE**

Articolul 2

1. Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute in prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.

2. **Statele părţi la prezentul Pact se angajează ca, potrivit cu procedura lor constituţională şi cu dispoziţiile prezentului Pact, să adopte măsurile care să permită luarea unor măsuri legislative sau de alt ordin, menite să traducă în viaţă drepturile recunoscute în prezentul Pact care nu ar fi încă în vigoare.**

3. Statele părţi la prezentul Pact se angajează:
a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale;
b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional;
c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

Articolul 5

1. Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute in Pact.
2. Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.

Prevederile relevante CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privinţa statul candidat Republica Moldova, prin **Acord de asociere între Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de o parte, şi Republica Moldova, pe de altă parte** prin angajamentele luate la

Articolul 2

(1) **Respectarea principiilor democratice, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, astfel cum sunt proclamate în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului şi definite în Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Actul final de la Helsinki din 1975 al Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa, precum şi în Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 1990**, reprezintă baza politicilor interne şi externe ale părţilor şi constituie un element esenţial al prezentului acord. Combaterea proliferării armelor de distrugere în masă, a materialelor conexe şi a vectorilor acestora constituie, de asemenea, un element crucial al prezentului acord.

(3) **Părţile îşi reafirmă respectul faţă de principiile statului de drept şi ale bunei guvernanţe, precum şi obligaţiile lor internaţionale**, în special în cadrul ONU, al Consiliului Europei şi al OSCE.

Articolul 12

Statul de drept

(1) În cadrul cooperării în spaţiul de libertate, securitate şi justiţie, părţile acordă o importanţă deosebită promovării statului de drept, inclusiv independenţei sistemului judiciar, accesului la justiţie şi dreptului la un proces echitabil.

(2) Părţile cooperează pe deplin cu privire la funcţionarea eficace a instituţiilor în domeniul asigurării respectării legii şi al administrării justiţiei.

(3) **Respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale va ghida toate activităţile de cooperare în domeniul libertăţii, al securităţii şi al justiţiei.**

Articolul 16

Prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate, a corupţiei şi a altor activităţi ilegale

(1) Părţile cooperează în ceea ce priveşte prevenirea şi combaterea tuturor formelor de activităţi infracţionale şi ilegale, organizate sau nu, inclusiv cele cu caracter transnaţional, cum ar fi:

(a) traficul de migranți și traficul de persoane;

(b) contrabanda și traficul de bunuri, inclusiv în domeniul armelor de calibru mic și al drogurilor ilicite;

(c) activitățile economice și financiare ilegale, cum ar fi contrafacerea, frauda fiscală și fraudele legate de achizițiile publice;

(d) frauda, astfel cum se specifică în titlul VI (Asistență financiară și Dispoziții antifraudă și de control) din prezentul acord, referitoare la proiecte finanțate de către donatori internaționali;

(e) corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență;

(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false, precum și

Raționamentele și recomandările Comisiei de la Veneția
EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW
(VENICE COMMISSION)
AMICUS CURIAE BRIEF
FOR THE CONSTITUTIONAL COURT
OF GEORGIA
ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION
AND THE RETROACTIVE PREVENTION
OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE
Adopted by the Venice Commission
at its 78th Plenary Session
(Venice, 13-14 March 2009)
on the basis of comments by
Mr James HAMILTON (Substitute Member, Ireland)
Ms Maria Fernanda PALMA (Member, Portugal)

Conclusions: *Question 4:*

The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.

However, the qualification of a provision as substantive or procedural has to be made from a functional perspective. Where a limitation period has already run it is possible that the principle of legality could be invoked to prevent its revival.

144. **Și potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 33 din 10.10.2013 privind interpretarea articolului 140 din Constituție – Hotărârile Curții Constituționale au efecte juridice immediate și nu pot fi interpretate sau contestate de nimeni – fiind imperative spre implementare fără nici o condiție de formă și constituie IZVOR DE DREPT :**

Par 46. Curtea reține, conținutul normelor constituționale este cel definit implicit în jurisprudența instanței de jurisdicție constituțională, care **are un caracter regulator și constituie izvor de drept prin efectele sale.**

Par 47. **Interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice. Hotărârea prin care se interpretează un text constituțional are putere de lege și este obligatorie, prin considerentele pe care se sprijină, pentru toate organele constituționale ale Republicii Moldova. Aceasta se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă.**

Par 48. Scopul oricărei interpretări a normelor constituționale este de a asigura unitatea și înțelegerea corectă a conținutului și sensului lor autentic, de a soluționa divergențele juridice și politice apărute în legătură cu perceperea și aprecierea normelor Legii Supreme. **Interpretarea oficială a normelor constituționale este imperativă.**

Par 49. Astfel, **indiferent de natura hotărârilor Curţii**, fie că sunt de interpretare a Legii Supreme sau de control al constituționalității cadrului normativ subsecvent, **ele îşi produc efectele pe care Constituţia şi legea le conferă, în raport cu atribuţia exercitată de Curte, forţa lor juridică neputând fi contestată sau confirmată de nimeni**.

Par 52. În acest context, **Curtea reaminteşte că respectarea hotărârilor Curţii Constituţionale este o condiţie necesară şi esenţială pentru buna funcţionare a autorităţilor publice ale statului şi pentru afirmarea statului de drept.**

145. **Pertinente direct la caz sunt raționamentele imperative (neinterpretabile) ale** Curții Constituționale care indică expres raționamentele **Curții Europene pentru Drepturile Omului** în cauza ***Radchikov vs Rusia*** conform căreia: ***"simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost "incomplete și neobiective" nu poate în sine... să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente***." (vezi pct. 75 a HCC **nr.12 din 14 mai 2015**).

146. **Respectiv, atât alegațiile aberante în prezent ale Procuraturii cât și temeiurile ordonanței de reluare ilegală a urmăririi penale, cât și alegațiile procurorului Vitalie Rusu în ședința de judecată din 14.02.2012, și respective alegațiile aberante în prezent ale procurorului Tatiana Gulea – în mod categoric nu mai pot fi reținute în drept, or:**

- **Alegația procurorului Vitalie Rusu în ședința din 14.02.2012 :** *"...Procurorul nu a fost de acord cu motivele invocate de apărător a solicitat respingerea plângerii ca* ***neîntemeiată****..."* și *"...astfel conform prevederilor art. 19 din CPP Prim adjunctul Procurorului General al RM temeinic și corect a ajuns la concluzia necesității anulării ordonanței de încetare a urmăririi penale. Totodată potrivit art. 287 alin.(1) CPP reluarea urmăririi penale după încetarea ei se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă ulterior se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale inclusiv și pentru faptul că hotărârea precedentă a fost adoptată fără a fi efectuate toate acțiunile de urmărire penală"* – **nu rezistă criticilor aduse prin prezenta plângere, or a fost absolut legală și întemeiată plângerea avocatului Gheroghe Ulianovschi, fapt dovedit prin Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016** (**anexată**) a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion: 25. În acord cu cele statuate în hotărârea menționată, Curtea reține că, în **cazul în care ordonanțele de reluare a urmăririi penale nu sunt întemeiate pe circumstanțele art. 287 alin. (4) din CPP, acestea sunt lovite de nulitate absolută și nu produc consecințe juridice.**

- **Alegația procurorului Vitalie Rusu în ședința din 14.02.2012 :** *"În această ordine de idei reluarea urmăririi penale este un procedeu legal de desfășurare normal a investigațiilor* ***și nu afectează prin sine careva drepturi sau libertăți constituționale ale lui Gherman Ion***" – **nu rezistă criticilor aduse prin prezenta plângere, or a fost absolut întemeiată plângerea avocatului Gheroghe Ulianovschi, fapt dovedit prin Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016** (**anexată**) a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion: par 26. Totodată, Curtea constată că **apărătorul condamnatului, la reluarea urmăririi penale, a solicitat judecătorului de instrucție ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) din CPP, iar cererea sa a fost respinsă** și par 27. Astfel, Curtea reține că **prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.**

147. **Rezumând ÎN DREPT raționamentele Curții Constituționale învederate supra - se constată că Procuratura Generală prin emiterea ordonanței din 26.04.2011 de către prim-adjunctul Procuraturii Generale A.Pîntea și menținerea acesteia ca fiind pretins "legale" de către instanțele de drept comun care s-au expus anterior pe marginea prezentei cauze în revizuire:**

- **au încălcat flagrant prevederile la paragraf par. (2) din art. 4 a Protocolului nr. 7 CEDO,** care prevede expres ca temei de reluare a urmăririi penale descoperirea faptelor noi sau recent descoperite sau a unui viciu fundamental.
- au încălcat flagrant prevederile la paragraf art. 3 din art. 4 a Protocolului nr. 7 CEDO, care **interzice orice derogare de la condițiile impuse de protocol nu doar procurorilor în exercițiu funcției, dar Statelor membre cu titlu de principiu.**
- au încălcat flagrant jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza ***Radchikov vs Rusia* (2007),** și anume: ***"simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost "incomplete și neobiective" nu poate în sine... să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente."*** (vezi pct. 75 a HCC **nr.12 din 14 mai 2015**).
- **au încălcat flagrant prevederile la art. 4 alin (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova**

148. **Rezumând ÎN FAPT - se constată că prin emiterea ordonanței din 26.04.2011 de către prim-adjunctul Procuraturii Generale A.Pîntea, Procuratura Generală cu menținerea acesteia ca fiind pretins "legale" de către instanțele de drept comun care s-au expus anterior pe marginea prezentei cauze în revizuire:**

- **s-a invocat ca temei de reluare a urmăririi penale o pretinsă plângere inexistentă** la materialul dosarului nr. 2008030943 a numitului Vutcărău Vasile, potrivit căruia în Procuratură concomitant la cel moment s-ar afla pe rol cauzele penale nr. 2009990087, nr. 2009990433 și nr. 2009990461 în privința lui Gherman Ion, care în fapt prin ordonanța din 18 noiembrie 2009 au fost conexate într-o procedură unică nr. 2009990087, iar prin ordonanța din 28 decembrie 2010 privind încetarea urmăririi penale în dosarul nr. 2009990087 emisă de procurorul în Procuratura Anticorpție Adrian Popenco și verificată de procurorul ierarhic superior Vasile Levițki – **a fost încetată de drept la 28.12.2010, deci fiind invocată din oficiul Procuraturii Generale UN FALS, o circumstanță inexistentă la data emiterii ordonanței din 26.04.2011 ca temei de reluare a urmăririi penale, iar ulterior prin ordonanța de nereabilitare din 04.11.2021 emisă în procesul penal nr.20210200537 a fost constatată definitiv comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 Cod penal în dosarul nr. 2009990087 menținută prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17 aprilie 2024** dovedindu-se că în fapt dosarul nr. 2009990087 format din cauzele penale nr.2009990087, nr.2009990433 și nr.2009990461 – **a fost o hărțuire în baza unor probe dovedite falsificate, în acest sens fiind emise și decizii de despăgubire de către Curtea Supremă de Justiție conform Legii 1545/1998**, care sunt publice în portalul instanțelor judecătorești și respectiv sunt disponibile spre verificare de către instanță.

- contrar alegațiilor procurorului Vitalie Rusu în instanța de judecată din 14.02.2012 - actul ilegal ordonanța din 26.04.2011 emis de A.Pîntea **nu i-a fost comunicat și nu i-a fost înmâinat prin înscrisul și semntătură avocatului Gheorghe Ulianovschi**, în acest sens prin **Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025** executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, în privința înscrisurilor de pe verso a ordonanței din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General Andrei Pântea, fiind stabilite de către experți următoarele circumstanțe:

- Inscripțiile manuscrise cu conținutul ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** de pe verso ordonanței din 26.04.2011 **nu au fost executate de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin executare liberă.**

- Semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi amplasată imediat alăturat textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*, **la fel nu a fost executată de către avocatul Gheorghe Ulianovschi, dar de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe.**

149. **Respectiv în rezultatul celor învederate supra instanța de judecată a fost dusă în eroare de Instituția Procuraturii Generale prin prezentarea ordonanței din 26.04.2011 ca fiind adusă la cunoștință sub semnătură avocatului Gheorghe Ulianovschi – dovedite FALSIFICATE, fapt ce a indus direct presupusa tardivitate a adresării în instanța de judecată de către avocatul Gheorgeh Ulianovschi pretins imputabilă avocatului Gheorghe Ulianovschi, fost judecător, magistrat, autor la dezvoltarea Codului Penal și de Procedură Penală în Republica Moldova, un Om Respectat în Societate, fiind pus în situație de pretinsă ducere în eroare a instanței de judecată. În acest sens este relevantă reiterarea încheirii din 14.02.2012,** citat ***"Mai mult ca atât, conform materialelor dosarului penal nr. 2008030943, vol III f.d. 75 avocatul Gh. Ulianovschi la data de 30.11.2011 pe verso contrasemnătură a primit copia ordonanței prim adjunctului Procurorului General al RM Pîntea A. din 26.04.2011, însă în ședința judiciară a dus instanța în eroare****. Cu plângere în instanța de judecată ... s-a adresat doar la data de 23.11.2011 cu nr de intrare 27537, adică peste douăzeci și trei zile de la data primirii ordonanței de reluare a urmăririi penale. Astfel, instanța conchide că avocatul primind un exemplar al ordonanței de reluare a urmăririi penale la data de 30.11.2011 urma ca până la data de 10.12.211 (inclusiv) să o conteste în instanța de judecată"* – **pe când în lumina constatărilor noi și recent descoperite, se dovedește că nu Gheorghe Ulianovschi a dus instanța în eroare ci Procuratura prin prezentarea unui act ilegal pretins semnat de avocat la 30.11.11, fapt ce a atras după sine și încălcarea drepturilor fundamentale ale lui GHERMAN ION, fapt notat expre de înalta Curte prin raționamentele sale neinterpretabile și imperative din Decizia 18.11.2016** (**anexată**) a Președintelui Curții Constituționale Alexandu TĂNASE, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion *27. Astfel, Curtea reține că* ***prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv al apărării drepturilor și intereselor sale legitime.***

150. **Dat fiind că la Demersul adresat Procuraturii Generale de a recunoaște toate încălcările flagrante în prezent în procedura de revizuire, și de a nu împiedica deschiderea procedurii de revizuire conform art. 458 alin (3) pct. 4) din CPP a fost primit un răspuns OBRAZNIC, PONEGRITOR, CALOMNIOS și DEFĂIMĂTOR al Procurorului-șef al Secției urmărire penală a Procuraturii Generale Tatiana GULEA, Procuratura Generală insistând în continuare pe încălcarea Constituției în dosarul nr. 2008030943 - se ajunge la situația inevitabilității ridicării excepției sintagmei** in integrum*"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* **din art.458 alin.(3) pct.4) CPP – ca fiind neconstituțional din motivul că contravine art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova**, contravine *rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO* și contravene raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA la concluziile COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law. https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e.*

151. **În concluzie reieșind din cele învederate supra, obiectul sesizării îl constituie textul *"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP ca fiind neconstituțională în coraport cu drepturile fundamentale și garanțiilor supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova reieșind și din raționamentele și recomandările Comisiei de la Veneția** expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), prin concluzia și recomandarea Comisiei la Întrebarea 4: **Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law* - **în măsura în care textul omisiv și incert al normei este capabilă să împiedice revizuirea unei cauze din moment ce Curtea Constituțională a constatat încălcarea unui drept fundamental ocrotit de Constituție al persoanei indiferent de formalitatea constatării prin Decizie sau Hotărâre, dat fiind că încălcarea constatată de Curtea Constituțională prin DCC din 18.11.2016**, că la judecarea ordinară a cauzei nr. 2008030943, în prezent în

revizuire, a fost aplicată o prevedere declarată neconstituțională, urmare ce constituie o **încălcare flagrantă a Constituției și a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion, carență ce urma a fi cenzurată încă la judecarea ordinară a cazului, fapt ignorat de toate instanțele ce s-au expus anterior, motiv din care în prezent, în mod imperativ se impune revizuirea a cauzei inclusiv pe temeiul Constituțional prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP în temeiul constatării faptului aplicării în cauza respectivă a normei legale art. 287 alin (1) din CPP declarate neconstituționale** de Înalta Curte prin HCC din 14 mai 2015.

*** *Sfârșit capitol C. Continuare pe pagina următoare* ***

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

152. **În fapt, potrivit cererilor de revizuire, subsidiar încălcărilor flagrante a drepturilor garantate de Constituție, s-a stabilit că în cadrul dosarului nr. 2008030943, omul de afaceri Gherman Ion și compania de construcții SRL Penomet Grup, au fost acuzați prin documente oficiale și publice de ordin fiscal-contabil (financiar) și tehnico-constructiv dovedite falsificate la 13.04.2022 conform art. 361 Cod penal, la falsificarea cărora a participat și martorul mincinos Focșa Iurie, care a acordat instrumente criminale fals-pretinsei părți vătămate Vutcărău Vasile, care rezultat a acestor acțiuni criminale, au fost cauzate multiple atingeri a drepturilor și libertăților fundamentale exprimate în fapt prin**

- Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse după 26.04.2011 cu încălcarea prevederilor la par. (1), (2) și (3) a art. 4 Protocol 7 CEDO în conexiune cu art. 4 alin (2) din Constituție, toate actele procedurale ulterior datei de 26.04.2011 fiind nule *ab initio*, **respectiv absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

- Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse cu încălcarea drepturilor fundamentale consfințite prin Constituție ale avocatului Gheorghe Ulianovschi și Gherman Ion, fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016, **respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

- **Împiedicarea ilegală de către instanța de drept comun lui Gherman Ion prin intermediul avocatului Gheorghe Ulianovschi de acess la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale a art. 287 alin. (1) CPP, prin arogarea de către instanțele de drept comun a jurisdicției Curții Constituționale, fiind încălcată jurisdicția, fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016** la par. *27. Astfel, Curtea reține că prin respingerea de către judecător a ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 287 alin. (1) din CPP, care ulterior au fost declarate neconstituționale, **și prin soluționarea definitivă a litigiului persoana a fost privată de un remediu efectiv** al apărării drepturilor și intereselor sale legitime*, **respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

- **Împiedicarea accesului lui Gherman Ion prin intermediul avocatului Gheorghe Ulianovschi la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale a art. 287 alin. (1) CPP, prin prezentarea judecătorului de către Procuratură verso a ordonanței din 26.04.2011 cu** inscripțiile manuscrise cu conținutul ***"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*** și semnătura manuscrisă din numele lui Gheorghe Ulianovschi amplasată imediat alăturat textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"*, în prezent dovedite **a fi executate de către o altă persoană prin imitarea semnăturii autentice a lui Ulianovschi Gheorghe – adică prin falsificare, fapt dovedit prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015** din 04 februarie 2025 *executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN*, **totodată fiind și o "reluare" bazată pe teiuri inexistente în fapt și ulterior dovedite falsificate prin Decizia definitivă și irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 17.04.2024** prin care a fost stabilită comiterea infracțiunii de falsificare a probelor de acuzare și în dosarul nr. 2009990087, **respectiv iarăși, și sub acest aspect, absolut toate actele procedurale întocmite după data de 26.04.2011 pe dosar cad sub incidența regulii excluderii promovată de doctrina fructului pomului otrăvit promovată de Curtea E.D.O.**

153. **Încălcările Constituționale flagrante, învederate supra, dat fiind că nu au fost curmate la etapa corespunzătoare, iar în mod ilegal accesul în timp util la Forul Constituțional în vederea declarării neconstituționale în anul 2011 a art. 287 alin (1) CPP, a fost împiedicat prin uz de fals și abuzuri instituționale – constituie circumstanțe care au dus DIRECT la continuarea unor proceduri viciate, nule ab initio, derivate din pomul otrăvit și respectiv prin prin acte procedurale derivate din pomul otrăvit, respectiv anume această încălcare Constituțională a dreptului avocatului Gheorghe Ulianovschi a dus iremediabil la încălcarea multiplelor altor drepturi ale lui Gherman Ion, ce asemeni drepturilor învederate supra, la fel constituie drepturi fundamentale, încălcări neîngăduite în un Stat de drept și anume**

a. **Condamnarea ilegală în baza unor proceduri penale ilegale dispuse cu încălcarea drepturilor fundamentale din Constituție ale avocatului Gheroghe Ulianovschi și Gherman Ion, fapt constatat expres de Înalta Curte prin DCC din 18.11.2016**
b. **Condamanarea ilegală în baza documentelor falsificate și declarațiilor mincinoase depuse asupra documentelor de ordin financiar și tehnic falsificate de către comitenții infracțiunii de falsificare**
c. **Privarea ilegală de liberate a persoanei nevinovate cu plasare în condiții inumane și degradamnta** (DECIZIA CURȚII EDO în privința lui Gherman Ion. Cunoscută Agentului Guvernamental)
d. **Distrugerea sănătății** (Documentată prin Raportul RCVT MEMORIA, învederat)
e. **Afectarea directă a drepturilor patrimoniale a lui Gherman Ion ce adus indirect și la vătămarea drepturilor patrimoniale ale întregii familii – succesor de drepturi morale și materiale prin devălmășie – soția, Gherman Ala și prin succesoriat unic – feciorul, Pavel Gherman**
f. **Afectarea imaginii familiei oamenilor de afaceri, fiind afectată și imaginea soției și a feciorului – oameni de afaceri cunoscuți în sector și peste hotare**
g. **Revizuienților le-a fost vătămat dreptul la soț, tată, familie, viață de familie**
h. **Revizuienților le-a fost vătămat dreptul la liniște, sănătate, dezvoltare și încredere în ziua de mâine într-un stat pretins de drept**
i. **A fost afectat dreptul la libera desfășurare a afacerilor a agenților economici ai familei, care au fost torturați și distruși în urma infracțiunilor comise împotriva victimei Gherman Ion și SRL Penomet grup din interese materiale și cu scopul atacului RAIDER la FABRICA DE FRUCTE USCATE GORDIN a FAMILIEI GHERMAN**

154. **Reieșind din argumentele învederate supra, norma neconstituțională reprezintă un risc de vătămare a drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion și SRL Penomet Grup, fiind puse în pericol GARANȚIILE LEGII SUPREME și anume**

- **DREPTUL DE ACCES LA JUSTIȚIE ȘI REABILITARE garantat de art. 20 din Constituție alin.** (1) Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. **(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.**

- **DREPTUL LA APĂRARE consfințit de alin (1) art. 26 din Constituție** (1) Dreptul la apărare este garantat. (2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.

155. **Drepturile fundamentale vătămate, învederate supra, urmează toate a fi reparate prin procedura de revizuire a dosarului nr. 2008030943, incluiv sub aspectul constitutional, și anume cel de aplicare pe caz de către instanțele naționale în toate procedurile anterioare – a unor norme declarate neconstituționale, VICIU JUDICIAR ce poate fi cenzurat și reparat exclusiv prin revizuirea cauzei respective, inclusive sub aspectul prevăzut de art. 458 alin (3), pct. 4, în urma vercetării constituționalității acestuia prin prisma *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova*, rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO și raționamentelor Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE*

APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)), **potrivit Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: **The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.***

156. **În contextul sesizat, dreptul fundamental vătămat garantat de Constituție este DREPTUL LA REABILITARE a lui Gherman Ion, ca rezultat a condamnării în baza unor probe dovedite falsificate în sensul art. 361 Cod penal și a derivatelor din acestea care toate cad sub incidența reguli excluderii promovate de doctrina fructului pomului otrăvit promovat de Curtea EDO și în sine îmbină mai multe drepturi fundamentale vătămate, incidente sintagmei din norma contestată**

- **Dreptul la reabilitare prin revizuire inclusiv sub temei constitutional prevăzut de art. 458 alin (3) pct 4), din moment ce Curtea Constituțională a stabilit cert încălcarea unui drept fundamental consfințit de Constituție, unicul remediu fiind revizuirea, fapt idnicat expres la par.** *28. În acest sens, cu atât mai mult se impune precizarea că soluția Curții Constituționale, pronunțată **prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a fi valorificată prin solicitarea revizuirii hotărârii judiciare, în cazul în care consecințele grave ale încălcării continuă să se producă.***

- **Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și traiul în un stat de drept consfințit de art. 1 alin. (3) din Constituție** or menținerea unei condamnări sprijinite pe falsuri dovedite definitiv contravine valorilor supreme, astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și **reabilitare** într-un stat de drept sunt vătămate și se impune necesitatea intervenției înaltei Curți.

- **Drepturile şi libertăţile omului consfințit de Art. 4 din Constituție**, prevede prioritatea tratatelor: statul trebuie să asigure respectarea prevederilor **art. 6 CEDO** (proces echitabil) și **art. 13 CEDO** (remediu efectiv); inclusiv cerințele la par. (2) art. (4) Protocol nr. 7 CEDO, or lipsa revizuirii în ipoteza constatării definitive prin ordonanță **încalcă** aceste garanții. Totodată prin sintagma limitativă se încalcă prin prisma alin (2) din art. 4 din Constituție și

  - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la art. 2 și art. 5
  - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 și 28
  - Raționamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
  - prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privința statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente și prezentarea de declarații false*

- **Dreptul fundamental de acces liber la justiție consfințit de Art. 20 din Constituție**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a revizui o cauză nedreaptă iar sintagma criticată **închide** calea revizuirii în exact situația în care e mai necesară - **procedura extraordinară de revizuire și reabilitare, inclusive în temeiul Constituțional prevăzut de pct. 4) alin (3) a art. 458 CPP.**

- **Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle consfințit de Art. 23 din Constituție**, or claritatea și previzibilitatea legii sunt condiții *sine qua non* a conformității actelor normative-procesuale, iar formularea actuală permite o **interpretare imprecisă, imprevizibilă, restrictivă și limitativă**, capabilă „să ducă în eroare instanța", or **instanța se conduce numai de textul (litera) legii, Curtea trebuie să elimine ORICE ambiguitate prin intervenție de execepție în calitatea sa de Legiuitor negative, ori pasiv, după caz, și să excludă oricare sintagma limitativă care aduce atingere dreptului fundamental la reabilitare în tmei constitutional sau ar promova menținerea unor sentințe pronunțate în baza unor norme declarate neconstituționale, inclusiv și pe latură procedurală, or și procedura de reluare a fost una neconstituțională, precum dovedit prin acte**

definitive, prin inducerea în eroare a instanței de judecată prin semnătură contrafăcută de Procuratură privitor la culpa pretinsă a avocatului Gheorghe Ulianovschi de tardivitate a adresării cu urmarea de îngrădire a accesului lui Gherman Ion la mecanismul de apărare împotriva normei neconstituționale art. 287 CPP semnalate încă din anul 2011 prin intermediul Curții Constituționale, normă declarată neconstituțională în anul 2015 în temeiul exact aceloraşi argumente invocate de apărătorul lui Gherman Ion, dar şi o procedură reluată întemeiată pe temeiuri inexistente şi ulterior dovedite şi izvorâte din acte falsificiate.

- **Dreptul fundamental la apărare consfințit de Art. 26 din Constituție**, or apărarea nu poate valorifica căile de revizuire, iar fără posibilitatea de a **epura dosarul atât de încălcarea Legii Supreme, prin încălcarea drepturilor ocrotite de Constituția a lui Gherman Ion şi dreptul avocatului de a sesiza Curtea Constituțională în această privință,** cât şi de produsul infracțiunii art. 361 Cod penal – atât apărarea cât şi procedura de revizuire ar deveni iluzorie şi formală fără a răspunde exigențelor reale ale societății şi voinței Legiuitorului.

- **Încălcarea principiului echității şi principiului garantor al proporționalității în procesul judiciar consfințit de Art. 54 din Constituție, or** restrângerea accesului la revizuire din motive formaliste sau de eroare a textului normative este inadmisibilă şi **excesivă**, neadecvată scopului legitim şi nu trece testul proporționalității în contrapunere cu scopul general al **revizuirii în temei Constituțional** şi rolului procedurii respective în Statul de Drept.

- **Dreptul de folosire a căilor de atac garantat de Art. 119 din Constituție,** hotărârile, desi irevocabile, d**ar care se întemeiază pe încălcări flagrante a Constituției şi a drepturilor ocrotite de Constituție , dar şi pe probe dovedite falsificate şi neveridice, împotriva acestora urmează a fi garantate căi de atac extraordinare**, iar revizuirea e unicul instrumentul corectiv constitutional şi menținerea sintagmei sesizate va restrânge dreptul de a folosi o cale de atac împotriva unor erori judiciare.

157. Respectiv prezenta sesizare vizează încălcarea concomitentă a unui set complex de drepturi fundamentale garantate de Constituția Republicii Moldova şi de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prin aplicarea şi interpretarea restrictivă a **art. 458 alin.(3) pct.4) CPP**, în sensul excluderii posibilității revizuirii atunci când **Curtea Constituțională constată, prin decizie (DCC), încălcarea unui drept fundamental**.

158. **Articolul 1 alin. (3) din Constituție prevede valorile supreme ale statului de drept.** Constituția consacră ca valori fundamentale **demnitatea umană, dreptatea şi preeminența dreptului**. Aplicarea formalistă a art. 458 alin.(3) pct.4) CPP, care restrânge revizuirea doar la ipoteza unei HCC, golind de efect deciziile de constatare ale Curții (DCC), va **submina principiul dreptății materiale**. Statul de drept nu poate accepta situația în care o persoană (Gherman Ion) are dreptul să i se recunoască o încălcare constituțională, dar este lipsită de mijlocul efectiv de reparare. Aceasta reprezintă o **denegare de justiție constituțională** şi o negare a scopului suprem al statului de drept — realizarea justiției în fapt, nu doar în formă.

159. **Articolul 4 şi articolul 8 din Constituție prevăd principiul supremației tratatelor internaționale** Prin art. 4 alin. (1) şi art. 8 Constituție, statul este obligat să **interpreteze şi să aplice normele interne în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului** şi jurisprudența Curții de la Strasbourg. Limitarea revizuirii doar la HCC, ignorând o DCC care constată o încălcare a dreptului, **contravine obligației pozitive de conformitate cu art. 6 şi art. 13 CEDO**. CEDO a statuat constant (Bochan (nr. 2) c. Ucraina) că **dreptul la revizuire** este parte integrantă a **dreptului la un proces echitabil** atunci când s-a comis o eroare fundamental şi când Statul are prevăzut mecanismul de revizuire în Legislația națională.

160. **În acest sens există şi o opinia explicită a judecătorilor YUDKIVSKA şi LEMMENS în cauza Bochan vr. Ukraina (no. 2), potrivit căreia la pct. 3 indică expres că principiul res judicata şi cel al securității raporturilor juridice pot fi legal răsturnate din moment ce statul prevede procedura de revizuire în Legisația națională.**

161. **Or, în lumina circumstanțelor ordonanța din 26 aprilie 2011** cu aplicarea şi în condițiile alin(1) art. 287 CPP contrar art. 21 din Constituție şi declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015, **este lovită de nulitate absolute or este emisă cu încălcări flagrante CARE CONTINUĂ SĂ PRODUCĂ EFECTE JURIDICE ILICITE CONTRAR GANRANȚIILOR instituite prin art. 21 din Constituție, art. 4 §§1-**

2 a Protocolului nr. 7 la Convenția E.D.O. și art. 22 CPP ce asigurau dreptul revizuentului Ion Gherman de a nu fi urmărit, judecat și pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă. Plus la acestea, reluarea urmăririi penale încetate și redeschiderea procesului penal desfășurat în cauză cu aplicarea art. 287 alin(1) CPP contrar art. 21 din Constituție și declarat neconstituțional de către Curtea Constituțională **a constituit și o încălcare flagrantă a principiului legalității procesului penal garantat de art. 7 alin(1) CPP, deoarece nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția**.

162. Conform **art. 251 alin(1) CPP** încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal **atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea acestui act procedural.**

163. Curtea Constituțională, declarând neconstituțional alin(1) art. 287 CPP ca contrar art. 21 din Constituție, în hotărârea nr. 12 din 14 mai a statuat că ***"condițiile care admit reluarea urmăririi penale prevăzute de alin(1) al art. 287 CPP depășesc limitele circumscrise de Convenția Europeană, constituind o derogare inadmisibilă de la prevederile art. 4 al Protocolului nr. 7"*** și *"statele nu sunt în drept de a institui, prin lege, alte temeiuri de redeschidere a proceselor încetate."* (vezi pct. 58 și 70 a hotărârii)

164. În jurisprudența sa, **Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, judecînd recursul în anulare declarat împotriva hotărîrii irevocabile de condamnare a lui I.Digori, în decizia din 16 iunie 2016 a constatat,** că ordonanțele procurorului din 24 februarie 2011 și din 25 februarie 2011 de încetare a urmăririi penale în privința lui I.Digori n-au fost contestate și conform art.467 alin.(1) CPP se echivalează cu o hotărîre judecătorească irevocabilă cu autoritate de lucru judecat, **care nu permite declanșarea unei noi proceduri cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană decît conform prevederilor art.287 alin.(4) CPP.** Ordonanța Prim-adjunctului Procurorului Genaral din 5 mai 2011 prin care s-au anulat aceste ordonanțe de încetare a urmăririi penale și s-a dispus reluarea urmăririi penale în speța dată, a fost întemeiată în baza art.287 alin.(1) CPP *(vezi pag.12 a deciziei).* **Avînd în vedere dispozițiile art.7 alin.(6), art.22 alin.(2), art.251, art.287 alin.(4) CPP și ținînd seama de hotărîrea Curții Constituționale cu privire la declararea neconstituționalității art.287 alin.(1) CPP, Plenul Colegiului penal a coinchis, că dacă ordonanța de reluare a urmăririi penale, în cazul în care anterior a fost încetată urmărirea penală, nu este întemeiată pe circumstanțele prevăzute în art.287 alin.(4) CPP ea este lovită de nulitate absolută și nu poate produce careva consecințe juridice** *(vezi pag.13 a deciziei).*

165. **Statuînd astfel, Plenul Colegiului penal a decis admiterea recursului în anulare, casarea hotărîrii judecătorești irevocabile de condamnare a lui I.Digori și încetarea procesului penal** *(vezi pag.13-16 a deciziei, copia căreia este anexată la apel).*

166. **În cauza penală a lui Gh.Deliu, stabilind aceeași situație de fapt și de drept Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție prin decizia din 16 iunie 2016** (dosarul nr.4-1re-94/2016) a aplicat hotărîrea Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2015 și a decis admiterea recursului în anulare, **casarea hotărîrilor judecătorești irevocabile de condamnare a lui Gh.Deliu la 10 ani închisoare și a dispus încetarea procesului penal și eliberarea imediată a condamnatului Gn.Deliu din penitenciar** *(vezi pag.9-14 a deciziei, copia căreia este anezată la apel).*

167. **În ceea ce privește aplicarea hotărîrii Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2015 de către Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în procedura recursului ordinar – a se vedea decizia din 4 august 2015 în cauza penală a lui V.Țintiu** *(vezi pag.5-10 a deciziei, copia căreia este anexată la apel).*

168. **ESTE IMPERIOS NECESAR A FI INDICAT FAPTUL CĂ PRIN DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE DIN 18.11.2016 A FOST CONSTATAT FAPTUL – că apărătorul condamnatului I.Gherman la urmărirea penală a cerut judecătorului de instrucție al judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău Gh.Morozan să sesizeze Curtea Constituțională despre neconstituționalitatea alin.(1) art.287 CPP, aplicat de Prim-adjunct Procurorului General A.Pîntea la reluarea urmăririi penale în cauză prin ordonanța din 21 aprilie 2011, exact din aceleași motive în baza**

cărora ulterior Curtea Constituțională prin hotărîrea nr.12 din 14 mai 2015 a declarat neconstituțional alin.(1) art.287 CPP. Însă, atunci judecătorul de instrucție Gh.Morozan a considerat că art.287 alin.(1) CPP nu contravine art.21 din Constituție și prin încheierea din 8 februarie 2012 a respins cererea apărătorului apelantului I.Gherman privind ridicarea excepției de neconstituționalitate art.287 alin.(1) CPP ca neîntemeiată – CEEA CE CONFORM RAȚIONAMENTELOR IMPERATIVE ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE CONSTITUIE ÎNCĂLCARE FLAGRANTĂ A DREPTURILOR OCROTITE ALE LUI GHERMAN ION DE CONSTITUȚIE ȘI CONVENȚIA E.D.O. – ȘI URMEAZĂ A FI ANULATE INTERGAL, OR EFECTELE ILICITE ALE VIOLĂRII CONTINUĂ SP PRODUCĂ EFECTE JURIDICE PÂNĂ ÎN PREZENT.

169. **REIEȘIND DIN RAȚIONAMENTELE INDICAT SUPRA - carențele autorităților statului la adoptarea și aplicarea art.287 alin.(1) CPP și art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nu pot fi imputabile apelantului I.Gherman și nu trebuie să-l pună într-o situație defavorabilă pe el la aplicarea horărîrii Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2015 privind exepția de neconstituționalitate a art.287 alin.(1) CPP (reluarea urmăririi penale).** *(în acest sens vezi §74 a acestei hotărîri nr.12 din 14 mai 2015).*

170. **PRIVITOR LA APLICABILITATEA RETROACTIVĂ (EX-TUNC) ANUME ÎN DOSARUL NR. 2008030943, alăturat raționamentelor generale cu titlu de principiu din Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 - ACEST DREPT ȘI OBLIGAȚIUNE A STATULUI AU FOST INDICATE EXPRES ÎN DECIZIA CURȚII CONSTITUȚIONALE DIN 18.11.2016 în baza adresării avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, unde ÎNALTA CURTE A REȚINUT CLAR LA PARAGRAFUL** "... 20. În același timp, **Curtea reține că legislația procesual-penală și procesual-civilă atribuie hotărârilor Curții Constituționale caracter retroactiv, prin posibilitatea revizuirii hotărârilor judecătorești irevocabile în cazul în care norma aplicată litigiului a fost declarată neconstituțională..." coraborând** în același spirit cu **Scrisoarea explicativă a Curții Constituționale din 06.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015**, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, prin care înalta curte a statuat expres că **"...În Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 Curtea a subliniat că o hotărâre judecătorească, deși definitivă și irevocabilă, nu poate fi considerată legală atâta timp cât se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme. Curtea a reținut că principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și libertățile fundamentale...**". Or chiar și în **Decizia din 26 noiembrie 2015 a Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție în prezenta cauză** deși a respins recursurile în anulare declarate împotriva hotărîrilor irevocabile de condamnare a lui I.Gherman, a menționat expres faptul **că hotărîrea Curții Constituționale nr.12 din 14 mai 2015 constituie temei prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP, pentru revizuirea hotărîrilor judecătorești irevocabile de condamnare a lui I.Gherman (vezi pag.28 a deciziei – V.9, f.d.237).**

171. **Reieșind din raționamentele indicate supra ale Înaltei Curți în Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016, CURTEA A STABILIT expres că GHERMAN ION ESTE ÎN DREPT SĂ SOLICITE REVIZUIREA hotărârilor judecătorești irevocabile pronunțate în baza unor norme declatare ulterior neconstituționale, ale căror efect ilegal continuă să se producă în dosarul nr. 2008030943, mai ales în condițiile în care apărătorul a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a normei art 287 alin (1) CPP, înalta Curte constatând că avocatului și respectiv lui Gherman Ion – le-a fost flagrant încălcat acest drept de adresare la Curte de către judecătorul de instrucție prin încheierea din 8.02.2012 (fapt indicat expres în DCC din 18.11.2016).**

172. **ACEST DREPT ESTE GARANTAT și prin raționamentele Curții Constituționale din Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 01.10.2018 prin care Curtea s-a expus clar că URMEAZĂ A FI REVIZUITE DOSARELE în care a fost aplicată norma art. 287 alin (1) CPP declarată ulterior NECONSTITUȚIONALĂ prin prin Hotărârea Curții Constituționale din nr. 12 din 14 mai 2015**, *citat.*

"... 58. Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea s-a referit la posibilitatea revizuirii hotărârii judecătorești irevocabile bazate pe o normă de procedură penală declarată neconstituțională. Astfel, Curtea a menționat că soluția Curții Constituționale, pronunțată prin Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015 [referitoare la reluarea urmăririi penale], nu împiedică, ci, dimpotrivă, dă posibilitatea de a se solicita revizuirea hotărârii judiciare (DCC nr. 81 din 18 noiembrie 2016, § 28 –ANUME DECIZIA CURȚII EMISĂ PE CAZUL LUI GHERMAN ION) ..."

173. **În coraborare cu raționamentele enunțate supra ale Înaltei Curți, acestea urmează a fi coraborate cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015 prin care au fost declarate neconstituționale prevederile a art. 287 alin (1) din CPP în coraborare cu Scrisoarea explicativă a Curții Constituționale din 6.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14 mai 2015, Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016 și Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 a Curții Constituționale – care impun în mod imperativ în prezent revizuirea pe faptul încălcării flagrante a art. 287 alin (1) din CPP în privința lui Gherman Ion în dosarul nr. 2008030943 comisă de procurori și judecători la judecarea ordinară a cauzei.**

174. **Potrivit Jurisprudenței Curții de la Starsbourg în precedentul *Ialamov vs Moldova* de condamnare al statului pîrît Republica Moldova în ceea ce ține de încălcarea pe caz de către procurorii S. Croitor și V, Olărescu a prevederilor art.63, art. 230 și art. 251 CPP *"... Guvernul a invocat că acest termen limită este optional și nerespectarea acestuia nu duce la eliberarea persoanei. Totuși această interpretare este contrară prevederilor art 230 CPP potrivit căreia este prevăzută în termini expliciți că omisiunea de a respecta termenul limită prevăzut pentru exercitarea unui drept procedural DUCE LA PIERDEREA ACESTUI DREPT și NULITATEA ACTELOR EFECTUIATE CU ÎNCĂLCAREA TERMENULUI LIMITĂ .... Nu există nici un indiciu în susținerea argumentului Guvernului că acest termen este optional. Corespunzător a avut loc violarea Articolului 5 par.1 din Convenție."* și respectiv Curtea a considerat că constatările de mai sus sunt suficiente pentru a constata viloarea Convenției de către statul pîrît, fără a examina cauza juridică ridicată în fond, această violare fiind suficientă pentru a declarara violarea Convenției E.D.O. - precedent pertinent direct ordonanței ilegale și nule din 24.11.2008 a procurorului ordinar S. Croitor** (nefiind o ordonanță de reluare a urmăririi penale **conformă prevederilor art.287 CPP și prevederilor imperative la Protocolul nr. 7 art. 4 CEDO**, care ar fi putut servi careva pretins temei de drept continuare a urmăririi penale în cauza penală nr.2008030943 în privința lui Gherman Ion) **și respective a tutuor acțiunilor ulterioare ilicite efectuate în afara unei procedure legal deschise cu respectarea principilului legalității, principiului loialității procesuale, loialității probelor și principiului contradictatorialității de către procurorul Victor Olărescu, cu încălcarea flagrantă a termenului limită imus la art.63 și respectiv art. 230 și art. 251 CPP – care duc inevitabil la nulitatea tuturor actelor ilicite efectuate peste termenul limită.**

175. Este pertinentă de referință Jurisprudența Curții E.D.O. în cauza ***Radchikov vs Rusia*** conform căreia ***"simpla părere că investigațiile într-o anumită cauză ar fi fost "incomplete și neobiective" nu poate în sine...să indice prezența unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente."*** (vezi pct. 74 a hotărârii) – **precedent pertinent direct ordonanței ilegale și nule din 26.04.2011 a procurorului Andrei Pântea**

176. Cu referire la redeschiderea urmăririi penale pe motiv că ancheta inițială nu a fost completă, Curtea Constituțională a subliniat că în cauza ***Stoianova și Nedelcu vs România***, Curtea Europeană a menționat că ***"dacă redeschiderea urmăririi penale a fost ordonată pe motivul că ancheta inițială nu a fost completă, în acest caz, asemenea lipsuri din partea autorităților nu pot fi imputate reclamanților și nu ar trebui în concluzie să-i plaseze pe acesștia într-o situație defavorabilă... carențele autorităților nu pot fi imputabile reclamanților și nu trebuie să-i pună într-o situație defavorabilă."*** (vezi pct. 74 a hotărârii) – **precedent pertinent direct tutoror acțiunilor ilicite ale statului în dosarul nr. 2008040943**

177. Este pertinentă de referință Jurisprudența Curții E.D.O. în cauza ***Popovici vs Moldova*** **(Hotârârea din 27.11.2007) citat *"în cazul în care o persoană a fost condamnată în urma unor proceduri, care s-au desfășurat cu încălcări ale cerințelor prevăzute de articolul 6 al Convenției, o rejudecare sau redeschidere a cauzei, dacă este cerută, reprezintă, în principiu o modalitate adecvată de redresare a***

***violării** (vezi par. 76-79 și 87 a hotărârii Popovici c. Moldovei, 27.11.2007, CEDO)"* – **precedent ce impune revizuirea dosarului nr. 2008030943 – luat în ansambu și cu Scrisoarea explicativă a Curții Constituționale din 6.09.2016 a dispozitivului Hotărârii Curții Constitușionale nr. 12 din 14 mai 2015**, la Cererea avocatului Gheorghe Ulianovschi în interesele lui Gherman Ion, prin care înalta curte a statuat expres că **În Hotărârea nr. 16 din 23 iunie 2013 Curtea a subliniat că o hotărâre judecătorească, deși definitivă și irevocabilă, nu poate fi considerată legală atâta timp cât se întemeiază pe un act normativ contrar prevederilor Legii Supreme. Curtea a reținut că principiul stabilității raporturilor juridice nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale. Posibilitatea revizuirii unei hotărâri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției constituie singura modalitate de contracarare a efectelor unei legi care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și lebertățile fundamentale.**

178. Pentru a stabili dacă procedura în ansamblu a fost echitabilă, este necesar totodată să se determine dacă a fost respectat dreptul la apărare. **În special, trebuie verificat dacă reclamantul a avut posibilitatea de a contesta autenticitatea probelor şi de a se opune folosirii acestora**. Totodată trebuie să se ia în considerare **calitatea probelor, inclusiv să se clarifice aspectul dacă circumstanţele în care au fost obţinute aruncă îndoiala asupra credibilităţii sau exactităţii lor**. Dacă nu se pune neapărat o problemă de echitate atunci când proba obţinută nu se coroborează cu alte elemente, trebuie notat că, în cazul în care proba respectivă este foarte solidă şi nu conduce la nicio îndoială, nevoia altor elemente de susţinere se micşorează [*Bykov împotriva Rusiei* (MC), pct. 89; *Jalloh împotriva Germaniei* (MC), pct. 96]. În această privinţă, Curtea acordă importanţă clarificării aspectului **dacă elementul de probă respectiv a exercitat vreo influenţă decisivă asupra rezultatului procesului penal** [*Gäfgen împotriva Germaniei*, (MC)]. **Aplicarea la speță – constatarea la 13.04.2022 a falsificării probelor (corpuri delicte) de învinuire de către fals pretinsa parte vătămată împreună cu martorul său mincinos și falsificarea semnăturii avocatului Gheorghe Ulianovschi pe ordonanța din 13.04.2024 – dovgedesc că acest standard de calitate a actului judecătoresc nu a fost respectat, constituind o încălcare flagrantă a principiilor convenționale.**

179. În contextul falsificărilor, și în continuarea raționamentului este pertinent direct și următorul raționament al Curții EDO - **Este necesar să se examineze dacă procedura, inclusiv modul în care au fost obținute probele, a fost echitabilă în ansamblu, ceea ce implică examinarea ilegalității respective şi, în cazul în care se constată în cauză încălcarea unui alt drept protejat de Convenţie, natura acestei încălcări** (*Khan împotriva Regatului Unit*, pct. 34; *P.G. şi J.H. împotriva Regatului Unit*, pct. 76; *Allan împotriva Regatului Unit*, pct. 42).

180. **Articolul 6 din Constituție care prevede separația puterilor în stat.** Articolul 6 consacră separarea și cooperarea loială între puteri. Parlamentul, prin omisiunea de a include cert că nu există diferențiere între Deciziile Curții (DCC) și Hotărârile Curții (HCC) în sens constatativ al încălcării unor drepturi fundamentale, ambele constituindu-se printre temeiurile revizuirii, refuză să dea efect deciziilor Curții Constituționale. Această pasivitate **perturbă echilibrul constituțional** și forțează Curtea să intervină în calitate de **legislator negativ**, dar și pasiv, pentru restabilirea coerenței constituționale. **În acest sens Înalta Curte prin HCC nr. 11 din 23.09.2025 a declarant ca fiind neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a reglementa proceduri expres și lipsite de incertitudine în Codul de procedură penală, Curtea având în acest sens capaciatetea și dreptul legal să acționeze similar în prezenta speță.**

181. **Articolul 7, 134 și 140 din Constituție prevăd supremația Constituției și rolul Curții Constituționale.** Aceste articole fundamentează **rolul exclusiv al Curții Constituționale în garantarea supremației Constituției**. A considera că doar o HCC poate produce efecte de revizuire, iar o DCC – nu, înseamnă a **fragmenta autoritatea Curții** și a i se contesta implicit competența constituțională de a constata o încălcare. Or atât **HCC-urile**, cât și **DCC-urile** sunt acte ale Curții cu **forță juridică constituțională**, iar a le trata diferențiat în privința efectelor juridice încalcă principiul **unității și plenitudinii controlului constituțional**, consacrat în jurisprudența Curții. Curtea Constituțională, în calitatea sa de **garant al supremației Constituției**, trebuie să intervină și ca **legislator pasiv**, declarând neconstituțională interpretarea care golește de conținut propriile sale decizii și omisiunile Legiuitorului e a emite acte normative care să corespundă exigențelor realității și vieții cotidiene.

182. **Articolul 16 din Constituție care prevede egalitatea în fața legii și a autorităților publice.** Persoanele aflate în situații identice trebuie tratate în mod egal. În prezent, o persoană ale cărei drepturi sunt recunoscute ca încălcate printr-o **HCC** are dreptul la revizuire, în timp ce alta, care beneficiază de o **DCC de constatare**, ar fi lipsită de orice cale de remediu, c ear fi un non-sens. **O asemeni abordare și** diferență de tratament **nu se bazează pe niciun criteriu obiectiv sau rezonabil**, fiind o **discriminare procedurală** contrară art. 16 Constituție și art. 14 CEDO.

183. **Articolul 20 din Constituție garantează accesul liber la justiție și dreptul la un remediu efectiv.** Accesul la justiție include nu doar dreptul formal de a te adresa instanței, ci și **dreptul de a obține o soluție efectivă și proporțională cu încălcarea suferită**. Blocarea revizuirii conform pct. 4 alin (3) art 458 CPP atunci când Curtea Constituțională a constatat prin DCC o încălcare de drepturi fundamentale, ar echivala cu **suprimarea remediului efectiv**, contrar art. 20 Constituție și art. 13 CEDO. Curtea Europeană a subliniat că odată ce statele contractante prevăd procedura de revizuire în instituită prin Lege, **nedeclanșarea unui mecanism intern de revizuire ar echivala cu încălcarea art. 6 și 13 din Convenție.** Prin urmare, norma procesuală contestată, prin textul imprevizibil și care poate fi interpretat eronat – este capabil să creeaze o **restrângere nejustificată a dreptului la acces la justiție**, în contradicție cu standardele europene și Constituția.

184. **Articolul 26 din Constituție garantează dreptul la apărare.** Dreptul la apărare implică accesul la toate căile de atac legale și la remediile care pot înlătura efectele unei erori judiciare.

185. **Prin excluderea posibilității revizuirii ca rezultat a constatării încălcării unui drept fundamental prin o Decizie (DCC),** norma contestată va **îngrădi apărarea reală** și va transforma procedura de revizuire într-o **ficțiune procedurală**. Acest fapt este amplificat în prezenta cauză de semnătura contrafăcută a avocatului Ulianovschi, dovedită falsă prin expertiză la încercarea avocatului de a contesta ordonanța ilegală din 26.04.2011 și de a sesiza Curtea COnstituțională privitor la neconstituționalitatea art. 287 alin (1) în cauza respectivă încă în anul 2011, de **probele de învinuire dovedite falsificate la 13.04.2022** și de **constatarea Curții de Apel Centru prin Decizia din 18.07.2025**, care a stabilit consecința urmării răspunderii pentru prezentarea organului a probelor falsifciate în calitate de probe veridice celui care le-a falsificat art. 361 CP și prezentat, i.e. Vutcărău Vasile și martorului său Focșa Iurie. Or, **apărarea este golită de sens atunci când statul recunoaște încălcarea drepturilor fundamentale ocrotite de Constituție și falsurile, dar refuză să redeschidă cauza.**

186. **Articolul 54 din Constituție, în care rezidă testul proporționalității.** Orice restrângere a unui drept fundamental trebuie să fie **necesară, proporțională și rezonabilă**. Excluderea ipotetică a revizuirii doar pentru că decizia Curții este o DCC (și nu o HCC) este o **restrângere arbitrară și disproporționată**, fără scop legitim, care servește doar formalismului, nu justiției. Proporționalitatea cere ca mijlocul ales (revizuirea) să fie disponibil în toate cazurile în care s-a constatat o încălcare constituțională de către Curte, precum la caz, indiferent de forma actului Curții.

187. **Articolul 119 din Constituție – rolul judecătorului în realizarea justiției** Judecătorul este chemat să aplice legea conform Constituției. În cazul dat, instanțele de fond la judecarea ordinară a cauzei și la procedurile anterioare **și-au arogat în mod illegal jurisdicție de For Constituțional,**expunându-se din oficiu asupra constituționalității prevederilor aplicate în cauza respective. Această conduită **încalcă principiul supremației Constituției** și transformă judecătorul într-un simplu executant al textului legal, în loc de **garant al dreptului constitutional** pe de o parte dar și încalcă și **Articolul 134 care preveder Statutul Curții Constituționale (1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.**

188. **Articolele 6 și 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Articolul 6 CEDO** garantează dreptul la un proces echitabil, inclusiv dreptul la corectarea erorilor judiciare.

189. **Articolul 13 CEDO** impune statului să asigure un **remediu efectiv** împotriva încălcărilor drepturilor. Refuzul revizuirii după o DCC încalcă ambele dispoziții. Curtea Europeană a statuat în *Bochan (2) c. Ucraina* că **„dreptul la un proces echitabil ar fi iluzoriu dacă statul ar refuza să corecteze o eroare fundamentală odată ce aceasta a fost recunoscută**". Republica Moldova, prin menținerea formalismului „HCC-only", se situează în afara standardului european.

190. **Protocolul nr. 7 la CEDO, articolul 4 paragraful (2) – interdicția dublului proces și excepția revizuirii.** Acest text prevede că redeschiderea unei cauze este admisibilă **dacă au apărut fapte sau probe noi ori dacă s-a constatat o eroare fundamentală în procedura anterioară**.

191. Prin urmare, revizuirea nu este o atingere a securității juridice, ci **un instrument al adevărului judiciar**. Art. 458 alin.(3) pct.4) CPP, în forma sa actuală, **contravine Protocolului nr. 7**, pentru că exclude redeschiderea chiar și după constatarea unei erori constituționale evidente prin o Decizie a Curții Constituționale.

192. **Urmează a fi considerată lipsa clarității și previzibilității normei contestate.** Or, norma nu precizează dacă se aplică doar hotărârilor de neconstituționalitate asupra normei (HCC) sau și deciziilor de constatare (DCC) și dacă efectele unei DCC privind încălcarea dreptului pot constitui temei de revizuire pentru persoana vizată. Această ambiguitate creează **incertitudine juridică** și face imposibilă aplicarea previzibilă a legii. Jurisprudența Curții impune **cerința clarității și previzibilității legii**, ca element al statului de drept. Din raționamentele învederate supra și analiza descrisă se poate conchide că textul normei la art. 458 alin.(3) pct.4) încalcă **principiul calității legii**.

193. **Sinteza incidenței cumulative este prezentată în Tabelul infra**

Drept Constituţional / Convenţional	Natura încălcării	Efectul asupra prezentei cauze
art. 1 alin. (3)	Prevalarea unui formalism asupra adevărului	Menţinerea unei hotărâri bazate pe falsuri şi încălcări a drepturilor Constituţionale
art. 20, 26 Constituţie, art. 6, 13 CEDO	Lipsa remediului efectiv	O constatare a Curţii Constituţionale de încălcare a drepturilor fundamentale prin DCC, dar fără efect reparator în practică ulterior constatării Curţii,
art. 16	Tratament inegal între Hotărâri ale Curţii şi Decizii ale Curţii în sens constatator al raţionamentelor din actul emis	Discriminare procedurală, izvorâtă din formalisme
art. 54	Lipsa proporţionalităţii	Restrângere arbitrară care nu trece testul proporţionalităţii
art. 7, 134, 140	Subminarea rolului Curţii Constituţionale, inclusiv în constatarea încălcărilor drepturilor fundamentale ale cetăţenilor	Este golită de efect autoritatea deciziilor (DCC) şi a raţionamentelor imperative ale Înaltei Curţi
Protocolul 7 art.4(2)	Refuzul revizuirii deşi există eroare fundamental şi încălcare a Constituţiei	Contrar Constituţiei şi a standardului european

194. **În concluzie generală asupra incidenței drepturilor** textul actual al normei art. 458 alin.(3) pct.4) CPP **încalcă claritatea și previzibilitatea normei** (art. 23 Constituție, implicit); **încalcă egalitatea procedurală** (art. 16); **refuză accesul efectiv la justiție** (art. 20); **ignoră rolul Curții Constituționale în garantarea supremației Constituției** (art. 7, 134, 140); **este disproporționată și contrară art. 54** și **contravine art. 6, 13 și Protocolului 7 art. 4(2) CEDO**.

195. Prin urmare, norma contestată trebuie declarată **neconstituțională**, cu anularea integrală în calitate de legiuitor negative al textului, sau redactarea textului în o altă versiune prin aplicarea de către Curte a rolului d elegiuitor pasiv, fie Curtea, în urma analizei urmează să statueze o interpretare care să clarifice incertitudinea create, prin care să concretizeze că **raționamentele constatative de încălcări constituționale prin deciziile sale (DCC)** produc aceleași efecte constituționale ca hotărârile de neconstituționalitate (HCC) în privința revizuirii, pentru a garanta efectivitatea protecției drepturilor fundamentale și a avea funcția reparatorie garantată de Constituție.

196. **Or, în cauza dată, statul a încălcat esența Constituției: dreptatea, claritatea, egalitatea, proporționalitatea și supremația sa. Or, odată ce Curtea Constituțională a constatat încălcarea dreptului lui Gheorghe Ulianovschi de a se adresa Înaltei Curți și de a declara în termen util neconstituțional art. 287 alin (1) CPP, fapt ce l-a afectat direct pe Gherman Ion, o ipoteză de refuz a revizuirii în condițiile constatate va constitui o nouă încălcare, deja mai gravă, deoarece perpetuează eroarea judiciară.**

197. **Conform Art. 134 și 140 din Constituție rolul Curții este anume garantarea supremației Constituției și a drepturilor fundamentale ale Omului și în cazul în care aceste drepturi sunt încălcate este imperativă intervenția Înaltei Curți cu imperativitatea de a interveni ca legislator negativ și a de a elimina sintagma neconstituțională, prin admiterea examinării în fond a prezentei excepții, în contenciosul constitutional, sau, în subsidiar, să adopte o hotărâre interpretativă prin care să declare că revizuirea este permisă și când Curtea, prin decizie (DCC), a constatat încălcarea unui drept constituțional concret, nu doar când a declarat neconstituțională o normă, asigurând eliminarea vidului normativ prin care hotărârile de constatare (DCC) rămân fără efect reparator. Numai astfel poate fi garantată reabilitarea lui Ion Gherman și înlăturată consecința gravă a unei condamnări pronunțate pe baza falsurilor judiciare constatate definitiv.**

198. **Drepturile fundamental la apărare și de acces la justiție își găsesc transpunere în Art. 6 par. 1 CEDO** Dreptul la un proces echitabil *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil...*

199. **Drepturile fundamental la apărare și de remediu efectiv împotriva actelor ilicite a organelor de stat prin intermediul la justiției își găsesc transpuner în revederile art. 13 al Convenției E.D.O**. care garantează un remediu efectiv prin intermediul unei instanțe naționale împotriva arbitrarului și a încălcării drepturilor *Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta Convenţie au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.*

200. Art. 13 din Convenția privește, așadar, în principiu, capete de cerere referitoare la încălcarea materială a dispozițiilor Convenției. Enunțând în mod explicit obligația statelor de a proteja drepturile omului în primul rând în propria ordine juridică, **art. 13 stabilește în beneficiul justițiabililor o garanție suplimentară pentru respectarea efectivă a drepturilor în discuție** (Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 152], 2, scopul art. 13 este de a oferi un mijloc prin intermediul căruia justițiabilii pot obține, la nivel național, reparație pentru încălcările drepturilor lor garantate de Convenție, înainte de activarea mecanismului internațional de plângere în fața Curții de la Starsbourg.

201. Cerințele prevăzute la art. 13, ca și celelalte dispoziții ale Convenției, sunt de ordinul unei GARANȚII, nu al simplei bunăvoințe sau acordului practic [Čonka împotriva Belgiei, 2002, pct. 83; Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franței, 2007; pct. 66; Singh și alții împotriva Belgiei, 2012, pct. 98; A.C. și alții împotriva Spaniei, 2014, pct. 95; Allanazarova împotriva Rusiei, 2017, pct. 97]. Aceasta este o consecință a preeminenței dreptului, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, inerent tuturor articolelor din Convenție.

202. **Aplicarea incompletă a garanțiilor de la art. 13 ar afecta funcționarea caracterului subsidiar al Curții în cadrul mecanismului Convenției, și, în general, ar face ca sistemul de protecție a drepturilor omului creat prin Convenție să piardă din eficacitate, atât pe plan național, cât și pe plan internațional [Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 155].**

203. Or, victimile unei infracțiuni urmează a fi restabilite în drepturi, iar prejudiciul cauzat urmează a fi reparat de cel ce a cauzat prejudiciul prin infracțiune – **acesta fiind o condiție *sine qua non* a art. 13 din Convenție.**

204. Și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 12.12.2007, care in conformitate cu prevederile art. 6 al Tratatului de la Lisabona are aceeași valoare juridică ca cea a tratatului, proclamă: „Conştientă de patrimoniul său spiritual şi moral, **Uniunea este intemeiată pe valorile indivizibile şi universale ale demnităţii umane, libertăţii, egalităţii şi solidarităţii; aceasta se intemeiază pe principiile democraţiei şi statului de drept".**

205. Și conform **Pactului internaţional despre drepturile civile şi politice din 19.12.1966, drepturile omului nu pot fi obiectivul oricăror limitări**, cu excepţia celor prevăzute de lege, necesare pentru protecţia securităţii statului, ordinii publice, eticii (moralei) populaţiei sau drepturilor şi libertăţilor altor oameni, compatibile şi recunoscute de alte drepturi.

206. **Și conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 2 pct.1*** *Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute in prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.*

207. **Totodată conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 2 pct.3***
Statele părţi la prezentul Pact se angajează:
a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale;
b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional;
c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

208. **Conform principiilor pertinente din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice la *Articolul 5 pct.1 și 2*** *1. Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ **vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute in Pact.** 2. **Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului** recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.*

209. Subsidiar sunt imperative principiile pertinente din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970 ***stipulat la lit* g) Principiul potrivit căruia statele trebuie să îndeplinească cu bună-credinţă obligaţiile pe care şi le-au asumat conform Cartei. Orice stat are obligaţia de a favoriza, împreună cu alte state sau separat, respectarea universală şi efectivă a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform Cartei.**

**** Sfârşit capitol D. Continuare pe pagina următoare ****

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

210. Curtea reține în decizia sa de constatare a unei încălcări constituționale, i.e. DCC din 18.11.2016 prin care a fost constatat de Înalta Curte încălcarea dreptului fundamental al lui Gherman Ion și Avocatului Gheorghe Ulianovschi, împiedicat la acel moment de a declara drept neconstituțională norma art. 287 din CPP, din perspectiva art. 20 și art. 140 din Constituție, un temei suficient pentru redeschiderea și revizuirea cauzei. A condiționa revizuirea exclusiv de existența unei hotărâri de neconstituționalitate asupra normei (HCC) ar lipsi de efect util controlul constituțional subiectiv și ar consacra formalismul în detrimentul adevărului judiciar.

211. În speță, ratarea invocării și declarării neconstituționalității în timp util de către Gherman Ion și Gheorghe Ulianovschi, din motivul presupușilor termeni depășiți, sunt circumstanțe care au condus instanța să fundamenteze refuzuri atât pe un înscris dovedit fals prin expertiza nr. 015/04.02.2025 cât și pe arogarea instanței de drept comun a competențelor jurisdicționale ale Curții Constituționale, ceea ce transformă atât întreaga soluție de respingere în timp util a declarării neconstituționalității ca tardivă într-o eroare judiciară, ireparabilă altfel decât prin revizuire și casare, instanța de revizuire constituind o instanță extraordinară de casație, în acest sens. Constatarea încălcării drepturilor fundamentale ale Avocatului care a acționat în interesele lui Ion Gherman și hotărârile constatative de falsificare de probatoriu în dosarul nr. 200803943, **configurează împreună un viciu fundamental al procedurii, care impune revizuirea ca o condiție imperativă reabilitării unei erori judiciare, care își produce efectele până în prezent.**

212. Potrivit textului normei la pct. 4 din alin. (3) a art. 458 CPP Temeiurile de revizuire a procesului penal (3) Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: **4) Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă**

213. Curtea Constituțională în hotărîrea nr.16 din 25.06.2013 a statuat că orice persoană poate beneficia *„de posibilitatea retractării unei hotărîri judecătorești prin intermediul revizuirii în cazul în care actul normativ declarat neconstituțional și care a fost aplicat la emiterea hotărîrii judecătorești s-au încălcat drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și Convenția Europeană, iar consecințele grave ale acestei încalcări continuie să se producă și nu pot fi remediate decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate". (vezi §84 a hotărîrii).*

214. **În acest sens Curtea Constituțională s-a expus deja în cazul lui Gherman Ion prin Decizia nr.81 din 18 noiembrie 2016 privind excepția de neconstituționalitate a art.26 alin.(7) din Legea cu privire la Curtea Constituțională,** ridicată în cauza penală dată, în care Curtea a reiterat, că ***„posibilitatea revizuirii unei hotărîri judecătorești pronunțate cu încălcarea Constituției, constituie singură modalitate de contracărare a efectelor unei legi, care contravine principiilor constituționale ce garantează drepturile și libertățile fundamentale"***. *(vezi §§21-22 a deciziei)* .

215. **Cu toate că de-jure și de-facto, prin aceste constatări Curtea Constituțională a stabilit, că hotărîrea sa poate constitui temei pentru revizuire a procesului penal prevăzut de art.458 alin.(3) pct.4) CPP,** textului imprevizibil al normei stipulate la pct. 4 din alin. (3) a art. 458 Revizuirea poate fi cerută în cazurile în care: *4) Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă* **– poate aduce la concluzia că ar exista o discriminare între constatarea încălcării drepturilor constituționale ale unui cetățean constatate pe de o parte prin Decizie și pe de altă parte prin Hotărâre a Curții, ce ar fi neconstituțional, or raționamentel Înaltei Curți sunt unice pentru toți și universale.**

216. Deși constatarea încălcării drepturilor fundamentale consfințite de Constituție a lui Gherman Ion a avut loc în o Decizie și nu o Hotărâre, **reieșind atât din conținutul raționamentelor imperative ale Deciziei, cât și din Spiritul Legii Supreme, Decizia nr.81 din 18 noiembrie 2016 are efect reparatoriu constitutional,** or stabilește o încălcare **concretă** a dreptului fundamental al lui Gherman Ion, și se expune cu certitudine că acest temei **trebuie să declanșeze revizuirea** în sensul art. 20 Constituție. **Or Președintele Curții Constituționale prin DCC din 18.11.2016, în interesele lui Ion Gherman,** a constatat **încălcarea unui drept constituțional** atât prin refuzul ridicării excepției de neconstituționalitate a art. 287 alin (1) în dosarul nr. 2008030943 șcât și prin modul **neconstituțional** de aplicare a normei procesuale în cauză, soldată cu condamanare, fără a se ține cont de încălcarea Constituției - **respectiv Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă, așa cum, prevede norma, adică în cauza nr. 2008030943, prin raționamentele elocvente și concludente în acest sens din Decizia nr.81 din 18 noiembrie 2016.**

217. Prin norma contestată în redacția actuală sunt afectate drepturile constituționale ale lui Ion Gherman. În continuare. Or **Articolul 1 alin. (3) din Constituție** prevede expres demnitatea umană, dreptatea, preeminența dreptului. Conform prevderii supreme Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile constituie valori supreme. Incidența are loc pe faptul că o normă inexactă poate fi interpretată eronat sau aplicată eronat ca refuz de a corecta o eroare judiciară dovedită. Efectul pentru lui Ion Gherman este riscul de a i se nega însăși esența „dreptății materiale", fiind menținută o hotărâre clădită pe falsuri, fiind încălcate astfel și drepturile revizuienților, care sunt membri de familie.

218. **O altă incidență este cu Articolul 4 și Articolul 8 din Constituție** care proclamă supremația dreptului internațional și obligația de conformare la CEDO. Constituția impune respectarea tratatelor internaționale și interpretarea legii interne conform Convenției. Incidența are loc pe faptul că prin inetrpretare eronată a textului neclar al Legii, un eventual refuz al revizuirii în pofida unei decizii constituționale care a constatat încălcarea dreptului va contravine art. 6 și 13 CEDO. Efectul ăentru Ion Gherman va fi că ar fi lipsit de un remediu efectiv pentru o încălcare deja recunoscută, fiind încălcate astfel și drepturile revizuienților, care sunt membri de familie.

219. **O altă incidență este cu Articolul 6 din Constituție**, separarea și colaborarea loială între puteri, or norma prevede că puterile statului colaborează în scopul realizării principiilor constituționale. Incidență constă în o omisiune legislativă esențială or Parlamentul prin scrierea textului legii ignoră efectele unei decizii a Curții Constituționale, tratând-o ca „inexistentă" pentru revizuire. Efectul este un dezechilibru între puteri; Curtea este lipsită de autoritatea deciziilor sale, **iar persoana afectată nu are protecție și reabilitare împotriva drepturilor constituționale încălcat,** fiind încălcate astfel și drepturile revizuienților, care sunt membri de familie.

220. **Articolele 7, 134 și 140 din Constituție – supremația Constituției și forța obligatorie a tuturor actelor Curții Constituționale, inclusiv Hotărâri, Decizii, etc. Incidența are loc pe faptul că prin DCC din 18.11.2016 s-a constatat încălcarea drepturilor lui Ion Gherman, însă există un risc de refuz să-i acorde efect juridic, ca efect decizia Curții ar fi tratată ca un act „decorativ", contrar art. 140 alin.(1). Or, standardul dictează că efectul erga omnes include obligația de a repara situațiile juridice născute din încălcări constatate de Curte.**

221. Totodată, textul normei este caracterizat de imprecizie și imprevizibilitate, or în o ipoteză că art. 458 alin.(3) pct.4) CPP ar enumeră formal doar necesitatea existenței exclusive a unei Hotărârii a Curții Constituționale, excluzând Deciziile motivate ale Curții Constituționale – **s-ar crea o incidență suplimentară celor învederate supra cu articolul 16 din Constituție, prin o situație de inegalitate între persoanele ale căror încălcări de drepturi fundamentale au fost constatate prin Decizii și a altor persoane privilegiate, ale căror încălcări de drepturi s-au constatat în cadrul unor Hotărâri, creându-se un dezechilibru de egalitate formalist, egalitatea fiind o condiție *sine qua non* de funcționare a Constituției, principiul egalității rezidând în articolul 16 din Constituție, respectiv textul neclar al normei – este neconstituțional și prin incidență cu articolul 16 din Constituție.** Or, conform art. 16 Toți sunt egali în fața legii și a autorităților publice. Incidența constă în faptul că o persoană al cărei drept e recunoscut prin HCC beneficiază de revizuire, dar alta, precum Gherman Ion, al cărei drept e recunoscut încălcat prin DCC, este lipsită de remediu, efectul fiind că Ion Gherman este discriminat procedural fără temei rațional.

222. **Este incident și Articolul 20** accesul liber la justiție și dreptul la un remediu efectiv. Norma prevede că orice persoană are dreptul la un remediu efectiv împotriva actelor ce îi încalcă drepturile. Incidența are loc pe faptul că Ion Gherman a obținut o decizie constituțională care i-a recunoscut încălcarea dreptului, dar norma în redacția prescrisă în Cod poate împiedica redeschiderea cauzei. **Efectul direct ar fi în asemeni ipoteză o denegare de justiție — dreptul fiind recunoscut teoretic, dar imposibil de valorificat.**

223. **Articolul 23 din Constituție g**arantează că Legea trebuie să fie clară, previzibilă și accesibilă. Incidență cu art. 458 alin.(3) pct.4) are loc în mod direct ori textul normei nu precizează dacă se aplică doar HCC sau și DCC, generând incertitudine. Efectul este o normă lipsită de claritate, care permite interpretări contradictorii și aplicare arbitrară.

224. **Este incident și Articolul 26 – dreptul la apărare. Or norma prevede că Orice persoană are dreptul la apărare efectivă în toate fazele procesului. Incidența are loc că încălcarea Constituției în cazul lui Ion Gherman și multiplele falsuri dovedite ar elimina apărarea reală a lui Ion Gherman, iar un eventual refuz al revizuirii i-ar bloca accesul la restabilirea adevărului și reabilitare în temeiul faptelor constatate definitiv și infracțiunilor comise în legătură cu urmărirea penală și judecarea ordinară a cauzei. Efectul**

este încălcarea dublă a dreptului la apărare, prin încălcarea ab initio a dreptului Constituțional, prin falsuri, menținerea încălcării, prin falsuri și falsul definiti concstatat al probelor și resepctiv prin refuzul corectării erorii judiciare.

225. **Este incident și Articolul 54** care prevede proporționalitatea restrângerii drepturilor, or orice limitare a dreptului trebuie să fie proporțională scopului legitim. Incident a constă în faptul că limitarea revizuirii doar la HCC ar deveni o restrângere disproporționată, care nu ar servei niciun scop legitim, ci doar formalismului. Efectul ar fi lipsirea de remediu este excesivă în raport cu scopul urmărit.

226. **Incident este și Articolul 119 – obligația judecătorului de a realiza justiția. Norma prevede că Judecătorul este independent și se supune doar legii și Constituției. Incidența are loc pe faptul că Judecătorii au refuzat aplicarea directă a Constituției deja pe caz, au admis încălcarea constituției prin arogare ilegală de jurisdicție Constituțională și s-au expus asupra constituționalității din oficiu contrar rigorilor imperative ale Constituției la art. 7, art. 134, art. 140 Constituție. Ca efect justiția a abdicat de la rolul său constituțional — nu a realizat justiția, ci doar a perpetuat o ilegalitate, care își priduce efectele până în prezent.**

227. **Respectiv, este incident principiul supremației Constituției (art. 7, art. 134, art. 140 Constituție).** Constituția este legea supremă, iar Curtea Constituțională este unica autoritate care garantează respectarea ei. Incidența în cauza Gherman constă în faptul că instanțele de drept comun în lipsa intervenției Curții Constitutoionale ar putea să nu dea efect deciziei Curții Constituționale, tratând-o ca neprevăzută de normă ca temei de revizuire, c ear fi contrar Spiritului normei dar și cel mai important Spiritului Legii Supreme.

228. **Principiul separației și echilibrului puterilor (art. 6 Constituție).** Puterile statului colaborează loial pentru realizarea justiției constituționale. **Incidența are loc din moment ce Parlamentul** (LEgiuitorul) a omis să includă deciziile Curții Constituționale constatative de încălcare a dreptului fundamental (DCC) printre temeiurile revizuirii, ceea ce impune Curții să intervină pentru a restabili echilibrul. În fața pasivității legislative, Curtea are obligația constituțională de a acționa ca **legislator negativ**, asigurând coerența sistemului.

229. **Principiul efectivității drepturilor fundamentale (art. 1(3), art. 20, art. 26 Constituție; art. 6 și 13 CEDO).** Drepturile nu pot fi teoretice sau iluzorii, ci efective și reale. **Incidență în cazul** Gherman Ion are loc pe faptul că există o decizie constituțională (DCC) care i-a recunoscut încălcarea dreptului, dar nu are nicio cale de reparație efectivă. Ca effect dreptul la justiție devine teoretic, iar remediul constituțional este golit de conținut. Or, **principiul efectivității prevalează asupra stabilității formale a hotărârilor, atunci când s-a produs o încălcare constituțională.**

230. **Principiul proporționalității (art. 54 Constituție).** Orice restrângere a unui drept trebuie să fie proporțională scopului legitim urmărit. **Incidență are loc pe faptul** restrângerii dreptului la revizuire doar la HCC ce este o condiție disproporționată și arbitrară. Drept effect se sacrifică reparația unei erori judiciare în numele unui formalism procedural. Proporționalitatea prevalează asupra formalismului, or statul trebuie să asigure mijloace rezonabile și echitabile pentru remedierea erorilor.

231. **Principiul egalității și nediscriminării (art. 16 Constituție).** Toți sunt egali în fața legii și a autorităților. **Incidența constă în faptul că** persoanele cu o HCC pot revizui cauza, dar cele cu o DCC (deși dreptul lor e încălcat) nu, ca rezultat efectul fiind o diferență arbitrară de tratament fără justificare obiectivă. **Egalitatea prevalează asupra separației formale între actele Curții, or toate raționamentle constatative de încălcare a drepturilor fundamentale m indifferent de formalitatea constatării, DCC sau HCC - trebuie să aibă efecte reparatorii egale.**

232. **Principiul clarității, calității și previzibilității legii (art. 23 Constituție).** Normele trebuie să fie clare, precise și previzibile. **Incident are loc pe motiv că** art. 458 alin.(3) pct.4) nu stabilește dacă deciziile CC de constatare a încălcării drepturilor fundamentale pot fi temei pentru revizuire. Efect direct este ambiguitatea normei care poate eventual genera aplicări contradictorii, lipsind cetățeanul de previzibilitate juridică. Claritatea normei este premisă a securității juridice, respective lipsa clarității normei impune intervenția Curții.

233. **Principiul adevărului judiciar și al preeminenței dreptului (art. 1(3), art. 124, art. 119 Constituție).** Justiția are ca scop aflarea adevărului și restabilirea legalității. **Incidență are loc pe faptul că menținerea unei hotărâri bazate încălcări a Constituției și pe probe falsificate** contravine scopului procesului penal. Drept effect se perpetuează o eroare judiciară contrară adevărului judiciar.

234. **Prevalență are adevărul judiciar ce rezidă în principiul legalității.** Adevărul judiciar prevalează asupra autorității de lucru judecat (*res judicata*) atunci când hotărârea este viciată de fals.

235. **Este important de reiterat că principiul securității juridice și res judicata – cedează atât în fața principiului legalității, fapt reiterat în permanență de Curtea Constituțională cât și în fața tuturor principiilor învederate supra.** Hotărârile judecătorești trebuie să fie stabile și respectate. Securitatea juridică nu poate proteja **o hotărâre obținută prin fals sau în violarea Constituției.** Securitatea formală nu poate prevala asupra corectitudinii substanțiale.

236. Doar justiția fondată pe adevăr este demnă de protecția res judicata. **Reiterăm în acest sens că există și o opinie concurentă a judecătorilor YUDKIVSKA și LEMMENS în cauza Bochan vr. Ukraina (no. 2), potrivit căreia la pct. 3 indică expres că principiul res judicata și cel al securității raporturilor juridice pot fi legal răsturnate din moment ce statul prevede procedura de revizuire în Legisația națională.**

237. **În contextul enunțat principiile prevalante sunt principiul legalității și adevărului judiciar, Supremația Constituției, Efectivitatea drepturilor, Proporționalitatea, Egalitatea, Calitate și previzibilitatea Legii,** principiile **cedante** fiind autonomia procedurală a CPP, res judicata, stabilitatea formală, formalismul, diferențierea artificială între DCC și HCC, etc.

238. **În concluzie** în speța **Ion Gherman**, principiile fundamentale ale ordinii constituționale se află într-un conflict aparent între **securitatea juridică (res judicata)** *pe de o parte* și **adevărul judiciar, supremația Constituției, proporționalitatea și efectivitatea drepturilor precum și principiile prevalante precum principiul legalității și adevărului judiciar, Supremația Constituției, Efectivitatea drepturilor, Proporționalitatea, Egalitatea, Calitate și previzibilitatea Legii** *pe de altă parte.*

239. Conform jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, **în asemenea conflict prevalează principiile axiologice – adevărul, dreptatea, echitatea și efectivitatea protecției drepturilor,** deoarece acestea exprimă **substanța statului de drept** (art. 1 alin.(3) Constituție).

240. **Așadar adevărul judiciar și imperativitatea reabilitării prevalează asupra *res judicata* și stabilității raporturilor juridice; supremația Constituției prevalează asupra formalismului procedural; echitatea procesuală prevalează asupra legalității formale; iar proporționalitatea prevalează asupra rigidității legislative.**

241. **Privitor la recunoașterea omisiunii legislative ca formă de neconstituționalitate,** în Hotărârea nr. 11 din 23.09.2025, Curtea Constituțională a reținut că **tăcerea legislativului asupra unei materii esențiale pentru exercitarea unui drept constituțional** poate constitui, ea însăși, o **formă de neconstituționalitate materială.** Curtea a subliniat că, deși atribuția de reglementare aparține Parlamentului, acesta are și **o obligație pozitivă derivată din Constituție** – aceea de a adopta norme procedurale care să facă drepturile efective, nu iluzorii. Prin neadoptarea unei reglementări care să permită valorificarea unei decizii constituționale de constatare a încălcării unui drept (DCC), Parlamentul a creat o **lacuna juridică** care a condus la imposibilitatea exercitării reale a dreptului la revizuire, prevăzut implicit de art. 20 din Constituție.

242. **Privitor la efectele juridice ale constatării omisiunii legislative,** Curtea a precizat în HCC 11/2025 că **omisiunea legislativă** nu înseamnă doar lipsa unei norme, ci **neîndeplinirea unei obligații constituționale de reglementare.** În asemenea situații, Curtea are competența de a constata neconstituționalitatea **prin omisiune,** și de a stabili **obligația pozitivă a Parlamentului** de a completa cadrul normativ. În cazul de față, lipsa unei prevederi care să asimileze **deciziile Curții de constatare (DCC)** hotărârilor de neconstituționalitate în scopul revizuirii cauzelor penale reprezintă o **omisiune procedurală esențială.** Aceasta blochează aplicarea directă a art. 140 din Constituție și transformă dreptul la justiție efectivă într-un concept teoretic, contrar exigențelor de claritate și efectivitate a dreptului.

243. **Privitor la necesitatea intervenției Curții ca garanție a efectivității Constituției:** Prin HCC nr. 11/2025, Curtea a reafirmat că, atunci când omisiunea legislativă produce o **ineficiență a protecției constituționale,** Curtea este datoare să intervină **nu pentru a crea lege, ci pentru a restabili efectul suprem al Constituției.** Astfel, Curtea nu substituie Parlamentul, ci **îndeplinește funcția sa corectivă de gardian al Constituției,** eliminând efectele paralizante ale tăcerii normative. În consecință, în prezenta cauză, Curtea trebuie să declare **neconstituțională omisiunea legislativă a Parlamentului** de a reglementa expres **revizuirea cauzelor în baza deciziilor sale de constatare a încălcării unui/unor drepturi fundamentale (DCC),** întrucât această lacună afectează substanța dreptului la un remediu efectiv, la apărare și la aplicarea directă a Constituției (art. 1(3), 20, 26, 54, 140).

244. **Potrivit principiul efectului util al controlului constitutional,** Curtea Constituțională a subliniat în mod constant că **rațiunea existenței sale este asigurarea efectului util al Constituției** în ordinea juridică internă. Această finalitate rezultă din articolele **1 alin. (3), 7, 134** și **140** din Constituție, care consacră **supremația Constituției** și **caracterul obligatoriu al deciziilor Curții**. Un control constituțional care nu produce efecte practice asupra raporturilor juridice individuale ar transforma Constituția într-un text declarativ, iar Curtea într-o autoritate consultativă. Or, Constituția impune ca drepturile fundamentale să fie **„practice și efective, nu teoretice și iluzorii"**

245. **Aplicarea principiului în materia revizuirii.** În contextul de față, principiul efectului util al controlului constituțional impune ca **deciziile Curții Constituționale (DCC) – prin care se constată încălcarea unui drept fundamental – să fie tratate, din perspectiva remedierii judiciare, la același nivel cu hotărârile de neconstituționalitate (HCC)**. Or, a admite contrariul ar însemna ca o persoană (precum Ion Gherman), deși beneficiază de o decizie constituțională favorabilă, să nu poată obține nicio reparație în plan procedural. Această interpretare ar face controlul constituțional **inutil în practică**, iar dreptul recunoscut – **pur simbolic**, în contradicție cu art. 20 din Constituție (dreptul la un remediu efectiv).

246. Curtea a reținut în HCC nr. 11/23.09.2025 că **efectul util al Constituției prevalează asupra formalismului procedural**, întrucât justiția constituțională nu are scop declarativ, ci **restaurator al ordinii constituționale încălcate**. În mod similar, atunci când pasivitatea legislativă sau o interpretare restrictivă a legii subminează efectul deciziilor Curții, aceasta are nu doar dreptul, ci **obligația constituțională** de a restabili echilibrul. Prin urmare, Curtea trebuie să declare că omisiunea legislativă de a include **DCC** între temeiurile revizuirii și interpretarea „HCC-only" a art. 458 CPP contravin principiului efectului util și **golesc de conținut controlul constituțional însuși**.

247. **Curtea Constituțională, în exercitarea atribuțiilor sale de legiuitor negativ și pasiv, trebuie să constate că omisiunea legislativă** din art. 458 alin.(3) pct.4) CPP a generat un vid de protecție constituțională care afectează direct drepturile fundamentale ale lui Ion Gherman. Totodată în spiritul și logica jurisprudenței HCC 11 din 23.09.2025, Înalta Curte urmează: **să corecteze această lacună prin interpretare, să declare interpretarea restrictivă neconstituțională și să recomande Parlamentului completarea legii, astfel încât orice constatare de către Curtea Constituțională a unui drept fundamental, indiferent de formalitatea actului - să fie recunoscute ca temei de revizuire.** Astfel, Curtea își îndeplinește misiunea constituțională integral, nu doar de a elimina neconstituționalitatea, ci de a **restabili efectivitatea Constituției în viața persoanei**.

248. Or, în ipoteza neintroducerii modificărilor corective în sintagma sesizată și respectiv un eventual refuz al instanțelor de a acorda efect reparator unei decizii a Curții Constituționale prin care s-a constatat încălcarea unui drept fundamental, va echivala eventual cu refuzul de a aplica Constituția. În sensul art. 140 alin. (1) din Constituție, **efectul deciziilor Curții este erga omnes și direct executoriu**, indiferent de forma actului. Astfel, pentru a asigura **efectul util al controlului constituțional**, Curtea trebuie să confirme că DCC-urile produc consecințe reparatorii în planul procedurii de revizuire, garantând aplicarea efectivă a art. 20, 26 și 54 din Constituție.

249. Reiterăm că Republica Moldova ca stat semnatat al Acordului de Asociere are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f),** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precumutilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

250. Reieşind din obiectivul strategic al Republicii Moldova de integrare europeană, **consfinţit şi în art. 140[1] din Constituţie** prezintă un interes sporit cunoaşterea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene şi in ce măsura valorile constituţionale ale statului nostru corespund acestora. Astfel, Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de instituire a Comunităţii Europene, semnat la 13.12.20074, recunoaşte că din moştenirea culturală, religioasă şi umanistă a Europei **s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile şi inalienabile ale persoanei, precum şi libertatea, democraţia, egalitatea şi statul de drept.**

PRIVITOR LA BALANTA INTERESELOR INDIVIDUALE vs INTERESUL DE STAT, ȘI PRESUPUSE RISCURI DE INUNDAȚIE DE CERERI

251. Poziționarea generală pe standardul constituțional și CEDO aplicabil cauzei dar și in lato sensu, **Curtea Constituțională nu poate plasa abstract „interesele statului" deasupra drepturilor garantate** de Constituție și Convenție.

252. **În anticipare, admitem că Statul poate invoca protecția bunului public și riscul de inundație de cereri, dar aceste raționamente nu prevalează nici din perspectiva Convenției nici Constituție în care rezidă obligațua Statului de a repara erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă şi instanţele judecătoreşti.**

253. Sub aspect de legitimitate, **interesul Statului (inclusive cel financiar) în situația reabilitărilor, revizuirilor și reparațiilor - nu este un drept fundamental, capabil să fie pus în contrapunere cu dezideratele Constituției, dar și din obligațiunile asumate de Republica Moldova prin Actele, Tratatele, Pactele internaționale.**

254. Or, odată ce o ingerință ilegală în drepturile fundamentale a avut loc – **efortul și costul remediilor efective** nu poate servi o justificare suficientă pentru a **negaranta** un remediu constituțional ce rezidă în obligația generală a statului de a asigura o Justiție echitabilă și de a garanta supremația drepturilor fundamentale, chiar și în situații precum cea învederată în prezenta speță. **Chiar și Curtea Europeană respinge „apărările bugetare" sau formale atunci când există încălcări dovedite și remedii efective disponibile.**

255. **Elementul cheie în balanță este interesul individual și cel public veritabil: deci nu de a „ține ușa închisă" erorilor constatate, ci a corecta prompt erorile judiciare și a întări încrederea în justiție. Aceasta sporește, nu subminează, ordinea de drept.**

256. **Principiul director este că statul nu poate opune efortul de revizuire, timpul consumat sau bugetul propriilor obligații de respectare a drepturilor omului.** În ordinea constituțională a Republicii Moldova, drepturile fundamentale și obligațiile asumate prin tratatele internaționale în materia drepturilor omului (în special Convenția Europeană și protocoalele sale) au o **prioritate normativă** clară față de orice considerente de oportunitate administrativă sau de echilibru bugetar.

257. **A invoca, în aceste condiții, careva „greutăți de efort, timp sau bugetare" pentru a evita reparația prin revizuire și reabilitare - ar însemna ca statul să se prevaleze de propria sa omisiune normativă - ceea ce este inadmisibil într-un stat de drept.**

258. Or și articolele 1, 4, 7 și 8 din Constituție, coroborate cu art. 53 alin. (2), impun statului să asigure un **remediu efectiv** pentru erorile judiciare, să garanteze **efectul util** al Convenției și al protocoalelor sale și chiar **să aplice direct standardele CEDO și Constituția atunci când legislația internă este insuficientă sau neconformă.**

259. În această arhitectură, interesul statului pentru protecția bugetului sau „evitarea unei inundații de cereri" are o **valoare legitimă doar relativă** or **interesul sau efortul presupus al statului nu este un drept fundamental**, ci doar un interes administrativ general. **Or, atunci când acest interes intră în conflict cu reparația unei erori judiciare dovedite, cu accesul la justiție și cu drepturile fundamentale ale victimei erorii judiciare, balanța trebuie în mod necesar înclinată în favoarea drepturilor individuale.** Or, interesul de a proteja bugetul public este **legitim doar în abstract** reiterăm, nefiind un drept fundamental și respectiv anticipând o asemeni poziție argumentăm că acest interes nu poate justifica menținerea sau perpetuarea unor încălcări constatate ale drepturilor omului.

260. Pe de altă parte teama de „inundație de cereri" nu este o justificare acceptabilă pentru a bloca accesul la justiție în condiții precum în prezenta speță, or asemeni situații nu constituie o situație comună, ci o situație excepională, deci extraordinară, motiv din care și se soluționează în procedura excepțională de revizuire. Dacă statul apreciază că va exista un volum mare de cereri, **soluția pe de o parte este o procedură clară și criterii unitare, care să cuprindă exhaustive mecanisme de protecție a absolut tuturor drepturilor consfințite de Constituție, iar pe de altă parte instituire de mecanisme, inclusiv de regres care să responsabilizeze angajații poliției, procuraturii și a instanțelor să nu încalce drepturile fundamentale ale persoanelor fizice și juridiece, ci nicidecum nu refuz de acces/remediu.**

261. **Respectiv nici volumul efortului judiciar, nici careva presupus cost financiar** și nici o presupusă „inundație de cereri" eventuală, la fel nu pot servi justificări acceptabile sau motive pentru a refuza un remediu efectiv prin revizuire și reabilitare

262. **Instanța constituțională chiar dacă nu are dreptul de a legifera** în locul Parlamentului, în sensul că Curtea Constituțională nu elaborează textele legii, însă are obligația:

1. Să controleze conformitatea legilor și a interpretării lor cu Constituția;
2. Să declare neconstituționale dispozițiile sau interpretările care golesc de conținut drepturile fundamentale;
3. Să formuleze, atunci când este cazul, soluții de tip „în măsura în care", prin care să oblige instanțele să aplice o lectură conformă cu Constituția și CEDO.

263. **„Loialitatea constituțională** reprezintă atașamentul fața de valorile constituționale, respectarea Constituției în litera și în spiritul acesteia, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor și respectarea drepturilor pe care Constituția le prevede, încadrarea în limitele de competență stabilite de textele constituționale și respectarea competenței reglementate pentru toate autoritățile publice, cooperarea, colaborarea, consultarea **în îndeplinirea competențelor concurente.**

264. Urmare a ansamblului aspectelor învederate, **este îndrituită integral intervenția Curții Constituționale în vederea constatării omisiunii Legiuitorului de a norma imperativitatea revizuirii în situația în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC încălcarea unui drept ocrotit de Constituție, considerând și jurisprudența pertinentă a Comisiei de la Veneția** *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **nereflectată în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, care reclamă expres efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală, raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, creîndu-se riscul real ca dreptul la reabilitare prin intermediul revizuirii a persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, să devină un drept iluzoriu, respectiv,**

Se solicită Curții Constituționale

1) Declararea admisibilă a sesizării și exercitarea controlului în contenciosul constituțional a neconstituționalității sesizate, **cu declararea drept neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a norma prin procedură clară și previzibilă, imperativitatea revizuirii în situația în care Curtea Constituțională a constatat prin DCC încălcarea unui drept ocrotit de Constituție**

2) Exercitarea controlului constituționalității textului: *"Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP **prin prisma garanțiilor supreme consfințite de Constituție la *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova***, prin prisma rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO și prin prizma **concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law,* expuse de Comisia de la Veneția în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)* **și în conexiune cu faptul constatării prin DCC din 18.11.2016 de către Curtea Constituțională a încălcării drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion în cauza în revizuire nr. 2008030943,**

3) **Declarării neconstituționalității sintagmei *Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă"* din art.458 alin.(3) pct.4) CPP** în măsura în care aceasta poate împiedica revizuirea unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale de către Înalta Curte prin Decizie de inadmisibilitate, precum **DCC din 18.11.2016, prin care Curtea Constituțională a constatat încălcarea drepturilor constitutionale a lui Gherman Ion**

4) Dispunerii efectelor **erga omnes** și **pro futuro, dar cu aplicabilitate imediată** în cauza nr. 2008030943 (revizuire), pentru a permite revizuirea efectivă cu **epurarea probelor falsificate și derivate din falsificate în virtutea doctrinei fructului pomului otrăvit** și **reabilitarea** persoanei condamnate în baza documentelor dovedite falsificate ca produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal comise de Vutcărău Vasile, reprezentant al pretinsei părți vătămate SRL Elvitis Com.

5) **Cazul în care Înalta Curte consideră oportun emiterea unei hotărâri interpretative** care să statueze că, **în sensul art. 458 alin.(3) pct.4), Deciziile Curții Constituționale în care au fost constatate a încălcării unui drept constitutional, precum în DCC din 18.11.2016 - sunt asimilate temeiului de revizuire respectiv**, întrucât protejează **efectivitatea** art. 20, 26 și art. 140 Constituție, sau sunt asimilate prin garanțiile stipulate de Legiuitor la temeiul prevăzut de **art. 458 alin.(3) pct.2) CPP anume din perspectiva și funcția de garantare a principiului legalității și principiului supremației Constituției.**

F. Lista documentelor relevante

Spre examinare în contenciosul constituțional urmează a fi prezentat Înaltei Curți de către Instanță

I. Documente anexate cu Cererea de sesizare a Curții Constituționale

1. AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009). sursa https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e*

II. Materialul integral al dosarului nr. 2008030943 urmând a fi prezentate de Înaltei Curți de către Instanță.

1. **Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025** executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, în privința înscrisurilor de pe verso din ordonanța din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General Andrei Pântea
2. **Decizia Curții Constituționale nr.81 din 18.11.2016** *(sesizare nr. 128g/2016)* adoptată asupra materialului dosarului penal nr.2008030943 cu constatarea faptului încalcării drepturilor lui Ion Gherman.
3. Scrisoare/răspuns SCC-01/1188 din 06.09.2016 al Curții Constituționale în adresa avocatului Gh.Ulianovschi.
4. Ordonanța din 28.02.2011 Procuraturii Anticorupție de încetare urmăririi penale nr.2008030943.
5. Ordonanța din 26.04.2011 lui ex-adjunct a Procurorului General Andrei Pântea.
6. Plîngere din 14.12.2011 în baza art.298-299[1] CPP Procurorului General V.Zubco.
7. Ordonanța din 27.12.2011 Procurorului General V.Zubco.
8. Plîngere din 23.12.2011 în baza art.313 CPP Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău
9. Plîngere suplimentară din 10.01.2012 (în baza art.313 CPP) judecătorului Gh.Morozan.
10. Încheiere din 14.02.2012 Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău (jud.Gh.Morozan).
11. Recurs în anulare din 06.03.2012 Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție (în baza art.452 CPP)
12. Recurs în anulare din 11.04.2012 Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție (în baza art.452 alin.(3) CPP).
13. Decizie din 13.06.2012 Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție.
14. Recurs în anulare din 24.08.2012 Plenului Curții Supreme de Justiție (în baza art.452 CPP).
15. Încheiere din 15.10.2012 Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău (jud.O.Melniciuc).
16. Decizie din 25.10.2012 Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție.

III. După posibilitate tehnică - materialul integral al dosarului nr. 2008030943

G. Declarația și semnătura autorilor sesizării

Declarăm pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și veridice.

Locul: mun.Chișinău, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

Data: **"_22_" decembrie 2025**

AVOCATUL CEACHIR ANATOLIE

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL „Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

AVOCATUL VADIM VIERU

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL „Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN ALA, soția, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN PAVEL, feciorul, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(l) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

în integrum a sintagmei
"...nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate..."
din **lit. d)** a **art. 7 alin. (3¹)** Cod de procedură penală,

la incidentă cu prevederile Constituției RM la
art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140

în măsura în care sintagma nu face distincție clară între „**identitate formală**" și „**identitate materială**" (principiu general de claritate și previzibilitate a legii ce rezidă în art. 23 din Constituție), în măsura lipsei de precizie care **prin lecturare eronată de către destinatarul Legii este capabilă să "atribuie" instanțelor de drept comun competențe de jurisdicție constituțională la cercetarea admisibilității spre contenciosul Constituțional** (contrar articolelelor 134–135 din Constituție), **creează un filtru arbitrar și disproporționat** prin riscul de împiedicare a sesizării Curții din perspectiva noilor critici și argumente de neconstituționalitate (cu încălcarea principiului **supremației Constituției** ce rezidă în art. 7 din Constituție și încălcarea proporționalității prin imprevizibilitate a restricției contrar art. 54 din Constituție)

fiind prin efect capabilă să pună sub risc sesizarea Curții Constituționale cu privire la imperativitatea alinierii Hotărârilor Curții prin prisma jurisprudenței Comisiei de la Veneția *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* **care reclamă EXPRES efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincție și în egală măsură cazului declarării neconstituționalității unei norme de materie penală, raționament aplicabil direct în prezenta speță de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din CPP invocate în timp util la neconstituționalitate și ulterior condamnării declarate neconstituționale de Înalta Curte,**

afectându-se indirect **dreptul la reabilitare** în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituție: **dreptul la demnitate și reputație** garantat de art. 1 din Constituție, **dreptul la apărare** garantat de art. 26 din Constituție, **dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil** (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), **dreptul la un remediu efectiv** (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), **dreptul la egalitate în fața legii și justiției** (art. 16 din Constituție), **dreptul la proprietate** (art. 46 , art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO)

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
2 JUDECĂTORIA CHIȘINĂU
BĂDIUL GUIDAN
Intrare Nr. 04-31694
" 28 " 10 2025

A. Autorii excepției de neconstituționalitate

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: PAVEL

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ALA

5. **Reprezentant:** ***pro se***

A.1. Persoană fizică – Revizuient, reprezentat de avocați mandatați

1. Nume: GHERMAN
2. Prenume: ION

5. **Reprezentat de: Avocații ANATOLIE CEACHIR și VADIM VIERU**

A.3. Instanța de judecată

1. **Judecătoria Chișinău, Sediul Buiucani**
2. **Judecător: NATALIA PATRAȘCU**
4. Stefan cel Mare si Sfant Boulevard 200, MD-2004, Chișinău
5. Telefon: 022 204 903

B. Informaţii pertinente despre cazul dedus judecăţii instanţei de drept comun

1. Reieşind din prevederile supreme ale Constituţiei, *in concreto* instanţa de drept comun nefiind îndrituită să cerceteze constituţionalitatea sau se expună sub aspect constituţional în privinţa constituţionalităţii unei norme sau asupra chestiunilor de neconstituţionale abordate în faţa Curţii, şi anume chestiunile juridice de neconstituţionalitate aflate în legătură indisolubilă cu deschiderea procedurii de revizuire **pe faptul constatării de către Curtea Constituţională prin DCC din 18.11.2016 a încălcarea drepturilor fundamentale ocrotite de Constituţie a lui Gherman Ion şi apărătorului Gheorghe Ulianovschi în cadrul dosarului nr. 2008030943 prin aplicarea unei norme declarate neconstituţionale, i.e. art. 287 alin. (1) declarat neconstituţional prin HCC din 14 mai 2015, fiind abordată chestiunea juridică de incidenţă** a **lit. d) a art. 7 alin. (3¹)** CPP *" ... d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate...."* **la etapa de expunere a Instanţei asupra admisibilităţii** *Cererii privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate în integrum a sintagmei normativ-procesuale la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituţională a recunoscut drept neconstituţională prevederea legii aplicată în cauza respectivă..." ca fiind una neconstituţională prin prisma drepturilor fundamentale şi garanţiilor supreme consfinţite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituţia Republicii Moldova, contrară rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO*, **se impune ab initio, examinarea preliminară a prezentei cereri** prin care este ridicată în faţa Înaltei Curţi chestiunea imperativităţii examinării în arealul de drept constituţional de către unica autoritate împuternicită în Stat - Curtea Constituţională a Republicii Moldova, în vederea cercetării constituţionalităţii a sintagmei normativ-procesuale *in integrum* a sintagmei normativ-procesuale de ridicare a excepţiei de neconstituţionalitate a lit. d) a art. 7 alin. (3¹) Cod de procedură penală, ca fiind neconstituţional in integrum " ... d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate....", **alăturat cu examinarea în contenciosul constituţional a modului în care noţiunea de identitate de obiect în sensul jurisprudenţei permanente a Curţii Constituţionale este transpus în norma art. lit. d) a art. 7 alin. (3¹) în redacţia actuală din perspectiva garanţiilor Constituţionale sub aspectul de previzibilitate, precizie şi calitate a normei**, măsura în care asigură supremaţia Constituţiei, asigură accesul la Curte Constituţională în cazul incidenţei unei norme de drept cu prevederile Constituţiei, dar şi alăturat sub aspectul neadmiterii asimilării de către instanţa de drept comun a prerogativelor exclusive ale Curţii Constituţionale în materie de drept constitutional, atât pe marginea constituţionalităţii unor norme sau/şi pe latura ce ţine de expunere asupra / aprecierii juridice a identităţii de obiect.
2. **În fapt instanţei de revizuire a procesului penal nr. 2008030943, a fost înaintată** *Cererea privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate in integrum a sintagmei normativ-procesuale la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituţională a recunoscut drept neconstituţională prevederea legii aplicată în cauza respectivă..." ca fiind una neconstituţională prin prisma drepturilor fundamentale şi garanţiilor supreme consfinţite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituţia Republicii Moldova, contrară rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO şi contrară raţionamentelor Comisiei de la Veneţia expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară.*
3. Conform art. 7 CPP Legalitatea procesului penal alin. (1) Procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod şi alin. (2) În cazul existenţei incertitudinii cu privire la constituţionalitatea legilor şi a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi a ordonanţelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanţa de judecată, din oficiu sau **la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituţională pentru a se pronunţa asupra constituţionalităţii acestora.**
4. Potrivit art. 7 alin (3¹) La ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate şi la sesizarea Curţii Constituţionale, **instanţa de judecată nu este în drept să se pronunţe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii normelor contestate cu prevederile Constituţiei**, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiţii: *a) obiectul excepţiei intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituţie; b) excepţia este ridicată de către una dintre părţi sau de reprezentantul acesteia ori de către instanţa de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;* ***d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate.***
5. Respectiv, potrivit art. 7 alin. (3³) **Dacă nu sunt întrunite cumulativ condiţiile indicate la alin. (31), instanţa de judecată refuză**, prin încheiere, ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate.

6. **În Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a pct. 4) a alin. (3) din art. 458 CPP a fost indicat expres că se relevă că nu există o Hotărâre anterioră a Curții Constituționale a RM ce ar fi avut ca <u>obiect identic</u> de examinare a prevederilor** contestate.

7. S-a relevat cu argumentare solidă că nu există o Hotărâre anterioră a Curții Constituționale a RM identică în sensul identității de obiect. **Totuși, în vederea înlăturării oricărui temei de invocare <u>arbitrară</u> a căreiva presupuse <u>identități de obiect</u> reieșind din argumentarea juridică și probantă** – s-a justificat că **<u>nu se atestă identitate de obiect cu nici o examinare similară</u>**, or prin respectiva cerere:
   - Este supusă controlului în contenciosul constituțional prevederea la art. 458 alin. (3) pct. 4 din CPP prin prisma garanțiilor instituite la *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova.*
   - Este întemeiată pe constatarea Înaltei Curți prin DCC din 18.11.2016 a faptului încălcării drepturilor consfințite de Constituție ale lui Gherman Ion și ale avocatului Gheorghe Ulianovschi, acționând în interelese lui Gherman Ion și SRL "Penomet Grup".
   - Este întemeiată pe raționamente Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), potrivit Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: <u>Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial</u>, text sursă *29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law. <u>https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e</u>.*
   - În temeiul constatării că reluarea urmăririi penale a avut loc prin falsuri și falsificări, fapt dovedit prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025 executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, în privința înscrisului și semnăturii de pe ordonanță din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General, procurorul Andrei Pântea, prin care s-a constatat falsificarea semnăturii lui Gheorghe Ulianovschi din numele acestuia și în temeiul constatărilor invocării altor falsuri și administrarea de probe ulterior dovedite falsificate prin acte definitive în sensul art 467 din CPP (res judicata).

8. A fost indicat în cerere că Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională prevede că identitatea de obiect **<u>este aplicabilă situațiilor în care obiectul sesizării este identic cu obiectul sesizărilor anterior depuse la Curte și nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții</u>**. Potrivit ***Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională*** - "Această condiție presupune existența unei hotărâri anterioare având la bază același motiv, pentru care ar fi valabile aceleași argumente. De exemplu, în Decizia nr. 40 din 8 mai 2018, Curtea a constatat că aceleași prevederi legale au mai fost supuse controlului de constituționalitate în Hotărârea nr. 9 din 9 martie 2017. **De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. Curtea a observat că în sesizare se invocă și alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi. Așadar, instanța de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepției de neconstituționalitate."**

9. La fel a fost indicat că potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – **"Așadar, faptul că există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau există o decizie de inadmisibilitate nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate."**

10. La fel a fost indicat că potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* - "**Curtea Constituțională a reținut în mod constant caracterul de instrument viu al Constituției care trebuie interpretată în lumina condițiilor actuale de viață.** Actele Curții reprezintă interpretări care se bucură de autoritate, în lumina condițiilor sociale și morale și a nivelului de cunoaștere științifică existente în momentul pronunțării lor. De obicei, ele sunt respectate și invocate de către aceasta în interesele certitudinii juridice și ale evoluției ordonate a jurisprudenței sale. **Totuși, Curtea poate hotărî ulterior că interpretarea pe care a oferit-o în cauzele precedente poate fi dezvoltată sau că există alte motive incontestabile pentru a-și schimba interpretarea, inclusiv <u>pentru a se asigura că modul în care interpretează Constituția reflectă schimbările sociale și coincide cu condițiile de viață ale prezentului.</u>"**

11. La fel a fost indicat că potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – "**<u>În viziunea Comisiei de la Veneția, este important ca doar Curtea Constituțională să-și poată revizui hotărârile.</u>**"

12. În concluzie fiind indicat că, în conformitate cu paragraful 82 al Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, sesizarea respectivă întrunește condiția că norma respectivă poate fi supusă controlului constituționalității, or aceste chestiuni au tangență directă cu soluționarea cauzei inclusiv prin prisma

problemelor de drept respective, dat fiind faptul că instanța urmează să o aplice, **cu toate acestea norma stipulată la lit d) a art. 7 alin (3¹) CPP în modul imprevizibil, deficitar, necalitativ și vag în care este formulată prezintă un risc de încălcare a Constituției la prezenta etapă procesuală, ce reieșind și așa din natura extra-ordinară a procedurii în care a fost invocată (revizuirea), constituie o ultimă cale de resort și remediu național, urmând a fi tratată cu maximă diligență și cu asigurarea garanțiilor Constituționale.**

PROBLEMA DE INCIDENȚĂ ÎN CONTEXTUL EXPUS A NORMEI CRITICATE CU DREPTURILE SUPREME, PREVEDERILE CONSTITUȚIEI ȘI JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE

13. Reieșind din semantica textului normativ la lit d) a art. 7 alin. (3¹) CPP, rezultă că **textul normativ contestat ar conferi și ar atribui instanțelor de drept comun competența de a verifica identitatea de obiect între excepția ridicată și hotărârile anterioare ale Curții Constituționale, ceea ce ar putea fi asimilat cu o examinare a constituționalității normelor și conformității Constituției a normelor de către instanța de drept comun, or doar Curtea Constituțională este îndrituită să se expună asupra identității de obiect a normei contestate cu prevederile Legii Supeme.**
14. Pe de o parte, instituirea filtrelor de admisibilitate a cererilor de adresare la Curtea Constituțională, urmărește scopul general de a filtra adresările întemeiate de cele neîntemeiate și de a exclude abuzuri.
15. Pe de altă parte, se află interesul individual al Omului și drepturile sale fundamentale supreme, consfințite de Constituție.**Astfel, chiar dacă Legiuitorul a prevăzut un mecanism de filtrare, impunând instanțelor de drept comun aplicarea raționamentelor imperative ale Înaltei Curți în cazuri identice sau conform aplicabilității, în cazul în care adresarea la Curte este identică în materie de obiect, totuși, în practica reală, precum în cazul de față, se justifică intervenția Curții, or stabilirea prevalenței între interesul general de instituire a filtrelor de admisibilitate și interesul individual de acces la Înalta Curte în vederea verificării corespunderii unor texte normative prevederilor supreme ale Constituției, urmează să prevaleze interesul individual, cel garanta de Constituție, or în un Stat de drept valoarea supremă o reprezintă drepturile fundamentale ale Omului, ocrotite de Constituție.**
16. **Respectiv este justificată intervenția de excepție a Curții în calitatea sa de Legiutor negativ.**
17. **Or, dacă instanța de drept comun și-ar atribui** dreptul formal de a respinge în mod superficial și generalist cereri de excepții relevante **invocând simpla existența a unor hotărâri anterioare asupra normelor contestate**, chiar dacă acestea vizau **alte critici** de neconstituționalitate, judecătorul de fond se transformă într-o „pseudo-Curte Constituțională", atribuindu-și roluri improprii.
18. Respectiv, norma contestată încalcă ab initio **art. 134 și art. 135 Constituție**, potrivit cărora Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională. Or, numai Curtea poate decide asupra identității de obiect și asupra eventualei reconsiderări a propriei jurisprudențe, or formularea actuală e **neconstituțională** pentru că permite instanței de fond să aprecieze singură „identitatea de obiect", **or determinarea identității de obiect include și cuprinde examenul de constituționalitate inerent procedurii, ce face parte exclusiv din sfera dreptului constituțional.**
19. Prin menținerea în vigoare a acestui filtru de întrunire a condițiilor cumulative, i.e. **art. 7 alin. (3¹) lit. d) Cod de procedură penală, se creează riscul ca o normă să fie menținută în vigoare, deși este contrară Constituției, doar pentru că instanța ordinară ar putea considera că fie „problema a mai fost examinată" și s-ar expune astfel asupra constituționalității normei respective, îngrădind astefl accesul la un control al constituționalității legal și veritabil de către Înalta Curte, fiind astfel și prejudiciat dreptul la un process echitabil în sensul art. 6 CEDO.**
20. **Respectiv, sintagma contestată creează un filtru arbitrar și disproporționat, golind de conținut accesul la Curtea Constituțională, garantat de art. 20 și art. 26 din Constituție și încalcă art. 134 și art. 135 din Constituție, atribuind instanțelor ordinare rol de filtru de constituționalitate.**
21. **În concluzie, contextul ridicării expeției îl constituie imperativitatea examinării în contenciosul constitutional a modului în care noțiunea de identitate de obiect în sensul jurisprudenței permanente a Curții Constituționale este transpus în norma lit. d) a art. 7 alin. (3¹) în redacția actuală din perspectiva garanțiilor Constituționale sub aspectul de previzibilitate, precizie și calitate a normei**, verificarea măsurii în care norma asigură supremația Constituției, asigură accesul la Curte Constituțională în cazul incidenței unei norme de drept cu prevederile Constituției, și examinarea de către Înalta Curte a aspectului **cenzurării asimilării de către instanța de drept comun a prerogativelor exclusive ale Curții Constituționale** în materie de drept constitutional, atât pe marginea constituționalității unor norme sau/și pe latura ce ține de expunere asupra / aprecierii juridice a identității de obiect.
22. Totodată în prezenta Cerere sunt aduse criticile de neconstituționalitate prin prisma Legii Supreme și a Jurisprudenței permanente a Curții Constituționale, pe latura ce ține de **imprevizibilitatea și neclaritatea normei ce izvorăsc atât din natura redundantă a normei ce constituie una din condițiile cumulative, cât și din o formulare care în esență sa este contrară jurisprudenței Curții Constituționale.**

23. **Drept rezultat norma atât în sine, cât şi prin semantica sa – este capabilă de împiedicare a controlului constituţionalităţii normei art. 458 alin. (3) pct. 4 CPP, or este capabilă să producă riscul ca la examinarea întrunirii condiţiilor cumulative de către instanţă, să fie împiedicată contrar Constituţiei şi Jurisprudenţei Curţii Constituţionale admisibilitatea** *Cererii privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate in integrum a sintagmei normativ-procesuale la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală " ... Curtea Constituţională a recunoscut drept neconstituţională prevederea legii aplicată în cauza respectivă..." ca fiind una neconstituţională prin prisma drepturilor fundamentale şi garanţiilor supreme consfinţite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituţia Republicii Moldova, contrară rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO şi contrară raţionamentelor Comisiei de la Veneţia expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)* **prin care s-a stabilit că constituie o contradicţie cu standardele internaţionale formalismul excesiv care poate bloca retroactivitatea şi remediile efective în materie penală, inclusiv procedural, pe motivul pretinsei „identităţi de obiect" cu alte deicizii şi hotărâri ale Curţii Constituţionale privitor la norma art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP, prin prisma textului normei stipulate la art. 7 alin. (3[1]) lit. d) Cod de procedură penală *: "(...) d) există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate.",*** text normativ care crează un risc real de împiedicare a controlului constituţionalităţii unei norme cu atribuirea de către instanţă de drept comun a prerogativelor exclusive a Curţii Constituţionale.

24. **Respectiv, la admiterea** *Cererii privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate in integrum a sintagmei normativ-procesuale la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală* **instanţa urmează a ţine cont de prevederile la art. 7 alin. (3[1]) lit. d) Cod de procedură penală, una din cele 4 condiţii cumulative întrunitive ale procedurii,** iar într-o **eventuală expunere a instanţei asupra identităţii de obiect şi constituţionalităţii normei contestate**, pe de o parte ar atribui instanţei de drept comun roluri improprii excusive ale Curţii Constituţionale iar pe de altă parte ar reprezenta **o ingerinţă în drepturile consituţionale** ale revizuienţilor de ridicare a excepţiei de neconstituţionalitate a sintagmei la pct. 4) a alin. (3) din art. 458 Cod de procedură penală în contextul deschiderii procedurii de revizuire a procesului nr. 2008030943 şi sub temeiul prevăzut de art. 458 alin. (3) pct. 4 CPP.

25. *Ab initio*, **o careva identitate de obiect nu există**, ce rezultă din conţinutul Cererii propriu zise raportată la drepturile fundamentale şi garanţiile supreme consfinţite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituţia Republicii Moldova. **Respectiv instanţa de drept comun nu poate respinge cererea de ridicare a excepţiei pe motiv formal de identitate de obiect, întrucât aceasta ar echivala cu exercitarea competenţelor exclusive a Curţii Constituţionale, ceea ce contravine art. 134 Constituţie. Singura autoritate competentă să verifice identitatea de obiect este Curtea Constituţională însăşi.**

26. Totodată, **dacă ar exista o identitate de obiect, numai Curtea Constituţională ar putea decide asupra identităţii de obiect în materie constituţională, făcând astfel filtrul la lit. d) din art. 7 alin. (3[1]), ca condiţie cumulativă prealabilă, unul impropriu procedurii, urmând a fi abrogat de Curtea Constituţională reieşind din rolul Înaltei Curţi de Legiuitor negativ**, în cadrul controlului de constituţionalitate a normei sesizate, prin prezenta cerere.

27. Totodată, se relevă că **nu există** o Hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale a Republicii Moldova ce ar fi avut ca **obiect de examinare** aceleaşi **critici şi temeiuri de neconstituţionalitate** şi invocări a incidenţelor de drept cu prevederile la art.art. 1, 4, 6, 7, 8, 20, 26, 54, 119, 134 şi 140 din Constituţie. **Respectiv nu se atestă o careva identitate de obiect.**

28. Reiterând, în vederea înlăturării oricărui temei de invocare arbitrară a unei presupuse „identităţi de obiect", subliniem:

1. **Obiectul controlului prin cererea din 19.05.2025** îl constituie art. 458 alin. (3) pct. 4 CPP **prin prisma garanţiilor** prevăzute de art.art. 1, 4, 6, 7, 8, 20, 26, 54, 119, 134 şi 140 din Constituţie;
2. Excepţia este întemeiată pe constatarea Înaltei Curţi prin DCC 81/18.11.2016 privind încălcarea drepturilor lui Gherman Ion şi ale avocatului Gheorghe Ulianovschi;
3. Excepţia se bazează pe raţionamentele **Comisiei de la Veneţia (Amicus Curiae 2009, Georgia)**, care a stabilit că retroactivitatea se aplică **şi în materie procedurală**, atunci când e necesar pentru protecţia drepturilor fundamentale;
4. În temeiul constatărilor de falsuri succesive (expertiza extrajudiciară CEXIN din 04.02.2025, ordonanţa din 26.04.2011 falsificată, alte probe dovedite false prin acte definitive), **se demonstrează că hotărârea penală în discuţie se întemeiază pe acte nule ab initio, ceea ce suplimentar justifică controlul constitutional, în vederea reabilitării persoanei, în sensul şi în spiritul suprem al Constituţiei.**

29. **Totuși, formalismul semantic excesiv al textului normei, respectiv imprevizibilitatea sintagmei sesizate crează riscul real în care judecătorul, atribuind instanței de drept comun un rol impropriu, cel al Curții Constituționale, poate motiva respingerea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate pe simplu motiv formal că există o careva hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate**, la caz, in concreto privitor la seizarea Curții Constituționale în vederea supunerii controlului constitutional al sintagmelor din norma art. 458 alin. (3) lit. d) din CPP, conform argumentelor din cererea respectivă, **cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a art. 458 alin. (3) lit. d) din CPP având substrat juridic solid:**
    a) **Constatarea Înaltei Curți (DCC 81/18.11.2016) a faptului încălcării drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion și ale avocatului Gheorghe Ulianovschi în dosarul nr. 2008030943 (în revizuire), fiind stipulat expres de Înalta Curte că principiul res judicata** nu poate bloca accesul la un remediu efectiv când hotărârea s-a întemeiat pe o normă ori practică declarată **neconstituțională,** iar pe pirghia balanței între principiul lucrului judecat și principiul legalității, pârghia balanței mereu înclină în favoarea celui din urmă, adică îm favoarea adevărului juridic.
    b) **Constatarea faptului falsificarii pe** ordonanța din 26.04.2011 a **semnăturii și textului *"Copia ordonanței am primit 30.11.2011"* pretins executate de avocatul Gheorghe Ulianovschi, fapt stabilit prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025, circumstanță ce a împiedicat anterior adresarea la etapa cuvenită de către avocatul Gheorghe Ulianovschi la Curtea Constituțională cererea acestuia fiind respinsă ca fiind pretins tardivă în coraport cu pretinsa semnătură a avocatului din 31.11.11,**
    c) Raționamentele pertinente direct din AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)), potrivit Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: **Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial,** text sursă 29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law. https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e. **Comisia a statuat că distincția rigidă între penal material și penal procedural nu poate servi ca barieră pentru corectarea încălcărilor de drepturi fundamentale: atunci când este necesar pentru protecția drepturilor, remediile pot avea efect retroactiv și în materie procedurală.**
    d) **Ridicarea problemelor noi de constituționalitate, de claritate a normei de previzibilitate, de calitate și a caracterului restrictiv al normei în raport atât garanțiile constituționale supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova,** legislația normativ-procesuală fiind un instrument viu care transpune valorile și garanțiile supreme din constituție în anumite garanții judiciare pentru cetățeni, care urmează a fi conforme cu Constituția.

30. **Respectiv, prezenta cerere este justificată și îndrituită în contextul judiciar și etapa judiciară a procedurii de revizuire, or identitatea de obiect o verifică exclusiv Curtea Constituțională, prevederea normativă la pct. 4) din art. 7 alin. (3^1) CPP fiind atât redundantă, cât și cauzatoare de ingerințe și incidențe directe cu art. 134 Constituție care prevede expres că Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională.**

31. Jurisprudența Curții Constituționale HCC nr. 2 din 09.02.2016 stabilește că verificarea constituționalității este **competența exclusivă** a Curții; judecătorul ordinar **nu se pronunță pe temeinicie** și nici pe conformitatea cu Constituția; el verifică doar condițiile formale, iar lit. d) se referă la existența unei hotărâri *anterioare* „având ca obiect prevederile contestate" — nu la o **identitate materială** a **motivului de neconstituționalitate**. Altfel, instanța ordinară și-ar aroga rolul Curții (par. 83; 86–87 HCC 2/2016), această linie fiind clar **redată chiar și în cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a art. 458 alin. (3) lit. d) din CPP, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a art. 458 alin. (3) lit. d) din CPP** aduce novitate adresărilor anterioare Curții Constituționale cât sub aspect juridic atât și sub aspect a incidenței cu prevederile **supreme consfințite prin art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova,** cât și sub aspect de imprecizia textului și calitatea legii care sunt neconcordate cu AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA.

32. Totodată, **se relevă că nu există o Hotărâre anterioră a Curții Constituționale a RM ce ar fi avut ca obiect de examinare prevederile** contestate. **Totuși în vederea înlăturării oricărui temei de invocare arbitrară a căreiva presupuse identități de obiect reieșind din argumentarea juridică și probantă – nu se atestă identitate de obiect cu nici o examinare similară,** or prin prezenta cerere
    - **Este supusă controlului în contenciosul constituțional prevederea la art. 458 alin (3) pct. 4 din CPP prin prisma garanțiilor instituite la prin *art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova***

- **Este întemeiată pe constatarea Înaltei Curți prin DCC din 18.11.2016 a faptului încălcării drepturilor consfințite de Constituție ale lui Gherman Ion și ale avocatului Gheorghe Ulianovschi,acționând în interelese lui Gherman Ion și SRL Penomet Grup**
- **Este întemeiată pe raționamente Comisiei de la Veneția expuse în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară** (*AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009)*), **potrivit Concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial**, text sursă *29. Question 4: **The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law.*** https://www.coe.int/en/web/venice-commission/-/CDL-AD(2009)012-e
- **În temeiul constatării că reluarea urmăririi penale a avut loc prin falsuri și falsificări, fapt dovedit prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. 015 din 04 februarie 2025** executat de Biroul Asociat de Expertiză Judiciară CEXIN, în privința înscrisului și semnăturii de pe **ordonanță din 26.04.2011 a ex-adjunct a Procurorului General, procurorul Andrei Pântea, prin care s-a constatat falsificarea semnăturii lui Gheorghe Ulianovschi din numele acestuia și în temeiul constatărilor invocării altor falsuri și administrarea de probe ulterior dovedite falsificate prin acte definitive în sensul art 467 din CPP (res judicata).**

33. Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională prevede că identitatea de obiect **este aplicabilă situațiilor în care obiectul sesizării este identic cu obiectul sesizărilor anterior depuse la Curte și nu au intervenit elemente noi, de natură să determine reconsiderarea jurisprudenței Curții**. Potrivit ***Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională*** - "Această condiție presupune existența unei hotărâri anterioare având la bază același motiv, pentru care ar fi valabile aceleași argumente. De exemplu, în Decizia nr. 40 din 8 mai 2018, Curtea a constatat că aceleași prevederi legale au mai fost supuse controlului de constituționalitate în Hotărârea nr. 9 din 9 martie 2017. **De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a se solicita controlul de constituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. Curtea a observat că în sesizare se invocă și alte argumente, prin urmare, aceasta conține elemente noi. Așadar, instanța de judecată a procedat corect atunci când a sesizat Curtea în vederea examinării excepției de neconstituționalitate."**

34. La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – **"Așadar, faptul că există o hotărâre prin care o prevedere a fost constatată ca fiind constituțională sau există o decizie de inadmisibilitate nu constituie un impediment pentru a ridica o altă excepție de neconstituționalitate din perspectiva altor critici de neconstituționalitate."**

35. La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* - "**Curtea Constituțională a reținut în mod constant caracterul de instrument viu al Constituției care trebuie interpretată în lumina condițiilor actuale de viață.** Actele Curții reprezintă interpretări care se bucură de autoritate, în lumina condițiilor sociale și morale și a nivelului de cunoaștere științifică existente în momentul pronunțării lor. De obicei, ele sunt respectate și invocate de către aceasta în interesele certitudinii juridice și ale evoluției ordonate a jurisprudenței sale. **Totuși, Curtea poate hotărî ulterior că interpretarea pe care a oferit-o în cauzele precedente poate fi dezvoltată sau că există alte motive incontestabile pentru a-și schimba interpretarea, inclusiv pentru a se asigura că modul în care interpretează Constituția reflectă schimbările sociale și coincide cu condițiile de viață ale prezentului."**

36. La fel potrivit *Ghidului practic privind condițiile de admisibilitate a sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate la Curtea Constituțională* – "**În viziunea Comisiei de la Veneția, este important ca doar Curtea Constituțională să-și poată revizui hotărârile.**"

37. Respectiv textul actual in integrum la **lit. d) din art. 7 alin. (3[1]) CPP constituie și o problemă de constituționalitate,** în măsura în care lit. d) permite instanței de fond să respingă excepția pe motiv de „hotărâre anterioară având ca obiect prevederile contestate", **fără a distinge între identitatea formală a textului și identitatea materială a motivelor, se ajunge la substituirea Curții.**

38. Respectiv, în concluzie, prevederea procedurală la lit. d) urmează a fi supusă controlului Constituționalității atât pe latura de **interpretare conform Constituției** reieșind din faptul că stabilirea **identității de obiect** o face **numai** Curtea Constituțională cît și cu examinarea în fond în contenciosul constitutional cu **reformulatrea sau înlăturarea complete (declararea neconstituțională) pentru a nu încălca art.art. 134–135 din Constituție, care conferă aceste roluri exclusiv Curții Constituționale.**

C. Obiectul sesizării

39. Obiectul sesizării îl constituie controlul constituționalității la incidentă prevederilor Constituției RM la **art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140** *in integrum* a **lit. d) din art. 7 alin. (3¹) Cod de procedură penală**, care prevede:

> *Articolul 7. Legalitatea procesului penal*
>
> *(3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:*
>
> *(...)*
>
> ***" d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate."***

40. Reieșind din raționamentele învederate la capitol B, apare necesitatea justificată de exercitare a testului de constituționalitate a normei in integrum de către Înalta Curte, vis-à-vis de cerințele inerente actelor normative, inclusiv prin prisma Legii 100/2017, în vederea conformării cu următoarele principii și valori supreme consfințite prin Legea Supremă:

1. **Claritatea și previzibilitatea legii, ce izvorăște din Articolul 23 din Constituție**
2. **Competența exclusivă a Curții ce izvorăște din Articolele 134–135 din Constituție**
3. **Accesul la justiție ce izvorăște din Articolul 20 din Constituție și art. 6, 13 CEDO**
4. **Dreptul la apărare ce izvorăște din Articolul 26 din Constituție**
5. **Proporționalitatea ce izvorăște din Articolul 54 din Constituție**
6. **Supremația Constituției ce izvorăște din Articolul 7 din Constituție**

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituției

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]

(3) **Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui,** libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic **reprezintă valori supreme și sunt garantate."**

Articolul 7
Constituția, Lege Supremă
Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. **Nici o lege și niciun alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.**

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) **Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.**
(2) **Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție."**

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle. În acest scop statul publică şi face accesibile toate legile şi alte acte normative.

Articolul 26
Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.
(2) Fiecare om are dreptul să reacţioneze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor şi libertăţilor sale.
(3) În tot cursul procesului, părţile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepseşte prin lege.

Articolul 54
Restrângerea exerciţiului unor drepturi sau al unor libertăţi
(1) **În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.**
(2) **Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege**, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sunt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.
(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.
(4) Restrângerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi **nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.**

Articolul 134
Statutul

„(1) Curtea Constituţională este unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova.
(2) Curtea Constituţională este independentă de orice altă autoritate publică şi se supune numai Constituţiei.
(3) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească şi garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 135
Atribuţiile

„(1) Curtea Constituţională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituţia;

[...]

g) rezolvă cazurile excepţionale de neconstituţionalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiţie;

[...].

(2) Curtea Constituţională îşi desfăşoară activitatea din iniţiativa subiecţilor prevăzuţi de Legea cu privire la Curtea Constituţională."

Articolul 140
Hotărârile Curţii Constituţionale

„(1) Legile şi alte acte normative sau unele părţi ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curţii Constituţionale.
(2) Hotărârile Curţii Constituţionale sunt definitive şi nu pot fi atacate."

Prevederile relevante ale Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională:

Articolul 4
Atribuţiile [Curţii Constituţionale]

„(1) Curtea Constituţională:

a) exercită la sesizare controlul constituţionalităţii legilor, regulamentelor şi hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi dispoziţiilor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituţia;

[...]

g) rezolvă excepţiile de neconstituţionalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiţie;

[...]

(2) **Competenţa Curţii Constituţionale este prevăzută de Constituţie şi nu poate fi contestată de nici o autoritate publică."**

Prevederile relevante ale Codului jurisdicţiei constituţionale nr.502-XIII din 16 iunie 1995:

Articolul 2
Autoritatea de jurisdicţie constituţională

„(1) **Unica autoritate de jurisdicţie constituţională în Republica Moldova este Curtea Constituţională.**

(2) Curtea Constituţională garantează supremaţia Constituţiei, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă şi putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului faţă de cetăţean şi a cetăţeanului faţă de stat."

Articolul 4
Competenţa în materie a Curţii Constituţionale

„(1) În exercitarea jurisdicţiei constituţionale, Curtea Constituţională:

a) efectuează, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărârilor Parlamentului, decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, hotărârilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituţia;

[...]

g) rezolvă excepţiile de neconstituţionalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiţie;

[...]

(2) Se supun controlului constituţionalităţii numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituţiei Republicii Moldova - 27 august 1994.

(3) Curtea Constituţională examinează în exclusivitate chestiuni de drept."

Articolul 6
Limitele de competenţă

„(1) Curtea Constituţională soluţionează numai probleme ce ţin de competenţa sa. Dacă în procesul examinării apar chestiuni de competenţa altor organe, Curtea remite acestora materialele sau comunică faptul părţilor şi organelor interesate, dând explicaţiile de rigoare.

(2) Curtea Constituţională îşi stabileşte ea însăşi limitele de competenţă.

(3) Controlând constituţionalitatea actului contestat, Curtea Constituţională poate pronunţa o hotărâre şi în privinţa altor acte normative a căror constituţionalitate depinde în întregime sau parţial de constituţionalitatea actului contestat."

Prevederile relevante ale Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea Parlamentului nr.217-XII din 28 iulie 1990) sunt următoarele:

Articolul 10

„Orice persoană are dreptul în deplină egalitate de a fi audiată în mod echitabil şi public de către un tribunal independent şi imparţial care va hotărî fie asupra drepturilor şi obligaţiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzări în materie penală îndreptată împotriva sa."

Prevederile relevante ale Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, amendată prin protocoalele adiţionale (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 şi ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr.1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

Articolul 6
Dreptul la un proces echitabil

„1. **Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil**, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunţată în mod public, dar accesul în sala de şedinţe poate fi interzis presei şi publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părţi a acestuia în interesul moralităţii, al ordinii publice ori al securităţii naţionale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecţia vieţii private a părţilor la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanţă atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiţiei. [...]"

* * *

**** Sfârşit capitol C. Continuare pe pagina următoare ****

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

41. **În contextual sesizat, dreptul fundamental vătămat garantat de Constituţie este DREPTUL LA REABILITARE a lui Gherman Ion, ca rezultat a reluării ilegale a urmăririi penale prin ordonanta din 26.04.2011, atât cu încălcarea Constituției fapt invocat în timp util de avocatul Gheorghe Ulianovschi, fapt stabilit cu certitudine în DCC din 18.11.2016, cât și în baza unor temeiuri inexistente și ulterior dovedite false, prin prezentarea Instanței (Gh. Morozan) a pretinsei semnături a avocatului Gheorghe Ulianovschi pe ordonanța din 26.04.2011, dovedită contrafăcută și în baza unor probe dovedite la 13.04.2022 falsificate în sensul art. 361 Cod penal și a derivatelor din acestea care toate cad sub incidența reguli excluderii promovate de doctrina fructului pomului otrăvit promovat de Curtea EDO.**

42. Ab initio, **reieșind din raționamentul că exclusiv Curtea Constituțională poate aprecia existența identității de obiect; judecătorul ordinar nu poate substitui Curții** în acest sens (a se vedea HCC nr. 2 din 09.02.2016, par. 83, 86–87) . Or, raționamentele din **HCC nr. 21/2018** prin care s-a stabilit ca fiind constituționale prevederile la art. 458 alin. (3) pct. 4) omit atât raționamentle **DCC 18.11.2016 pe latura constatării de către Înalta Curte a încălcării dreptului fundamental la un proces echitabil lui Gherman Ion**, care el și avocatul său Gh. Ulianovschi au fost privați de un remediu efectiv, **ceea ce demonstrează necesitatea de a evita repetarea unor asemenea blocaj, iar argumentele eronate din HCC nr. 21/2018 ca fiind lipsite de efect retroactiv și de imperativitatea reparației încălcările flagrante în materie procedurală – contravin fundamental** raționamentelor **Comisiei de la Veneția** (Amicus Curiae 2009) privind necesitatea asigurării unor **remedii efective chiar și în materie de drept procesual, care nu este distinct de dreptul material, ce urmează a avea în mod inerent efecte retroactive pentru a corecta erorile judiciare în sentințele pronunțate cu încălcarea Constituției.**

43. **Drepturile fundamentale vătămate la această etapă de norma contestată:**
   1. **Art. 1 alin. (3) Constituție – Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și traiul (existența) în un stat de drept**, or menținerea în vigoare a unor norme neconstituționale, prin filtrul formalist al art. 7 alin. (3^1) lit. d), poate duce la riscul neadmiterii examenului de constituționalitate a normei art. 458 alin. (3) pct.4) din CPP ce ca rezultat își poate reflecta direct consecințe de afectare a procedurii de revizuire în reabilitare, încălcând astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate și dreptul de trai într-un stat de drept.
   2. **Art. 20 Constituție – Dreptul fundamental de acces liber la justiție**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a invoca noi critici de neconstituționalitate, deoarece instanța ordinară ar putea respinge formal cererea fără a sesiza Curtea, pe faptul că anterior Curtea Constituțională s-ar fi expus asupra constituționalității normei respective, criticate prin prisma noilor critici și argumente de neconstituționalitate.
   3. **Art. 26 Constituție – Dreptul fundamental la apărare**, apărarea nu poate valorifica argumente noi de neconstituționalitate, fiind blocată de un filtru arbitrar, vag, imprevizibil și potential cauzator al hazardului.
   4. **Art. 54 Constituție – Încălcarea principiului garantor al proporționalității în procesul judiciar, or** restrângerea accesului la Curtea Constituțională este disproporționată și afectează însăși substanța dreptului la justiție echitabilă.
   5. **Dreptul la reabilitare, care izvorăște din cumulul mai multor prevederi Constituționale.**

44. **Respectiv norma contestată contravine și prevederilor relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului dar și prevederilor relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale,** prevederile exacte fiind enunțate supra în capitolul invocativ al Legislației pertinente.

45. **Are loc și interferența și contradicția chiar cu art.art. 134, 135 și 140 din Constituție, Legii nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, Codului jurisdicției constituționale nr.502-XIII din 16 iunie 1995** or norma contestată permite instanțelor să uzurpe competența exclusivă a Curții, prin expunerea din oficiu asupra identității de obiect și temeiniciei adresării la Curtea Constituțională, fapt ce contravine Legilor învederate, prevederilor supreme din Constituție, și principiului separării puterilor în stat – Legislativă Judecătorească, considerând și faptul că expecția de neconstituționalitate constituie un element de legiuire negativă, reieșind din competența de legislator negativ al Curții Constituționale.

46. **Interferența și contradicția cu jurisprudența Curții Constituționale:**

1. **HCC nr. 2 din 09.02.2016 (§82–87):** Curtea a stabilit că doar ea are competența să aprecieze constituționalitatea și să decidă asupra admisibilității sesizărilor, iar instanța ordinară nu se poate pronunța asupra temeiniciei excepției și doar Curtea are competența să aprecieze constituționalitatea și să decidă asupra admisibilității sesizărilor; or instanța ordinară nu poate face acest exercițiu, **respectiv și expunerea instanței asupra identității de obiect constitutional ar reprezenta indirect o arogare a instanței de drept comun a rolului exclusiv al Curții Constituționale**
2. **Decizia CC din 05.06.2025 (Președinte Domnica Manole):** faptul că o normă a fost anterior supusă controlului nu exclude un nou control, dacă se invocă alte critici. Curtea a reținut prin vocea președintelui Domnica Manole că faptul că o normă a fost anterior supusă controlului **nu împiedică** un nou control „din perspectiva altor critici de neconstituționalitate".
3. **DCC 18.11.2016 (Președinte Alexandru Tănase):** Gherman Ion a fost privat de un remediu efectiv prin respingerea unei excepții, ceea ce demonstrează necesitatea de a evita repetarea unor asemenea blocaje.
4. **Ghidul practic privind condițiile de admisibilitate:** existența unei hotărâri anterioare nu exclude un nou control, dacă sesizarea aduce **argumente noi**.

47. Totodată, **art. 7 alin. (3¹) lit. d) CPP contravine chiar raționamentelor constante ale Curții Constituționale, fiind incident cu următoarele principii fundamentale:**
1. **Principiul supremației Constituției** (art. 7 Constituție): numai Curtea poate constata conformitatea legilor cu Constituția.
2. **Principiul legalității și al calității Legii**: normele procedurale trebuie să fie clare și să nu lase loc arbitrariului instanțelor, iar rolul de control exclusive aparține Curții Constituționale atât activând ca legiuitor negativ, cât și Legiuitor pasiv (în spiritul HCC nr. 11 din 23.09.2025).
3. **Principiul accesului efectiv la un remediu constituțional**: garantat de art. 20 Constituție și art. 13 CEDO.
4. **Principiul loialității procesuale și al dreptului la apărare**: or un drept procesual în legătură indisolubilă cu drepturi fundamentale - **nu poate fi golit de conținut printr-un filtru formalist.**
5. **Principiul proporționalității**: restricțiile procedurale trebuie să fie adecvate și să nu afecteze esența dreptului.
6. **Reabilitarea persoanei condamnate pe nedrept**, or accesul la Curte trebuie să fie real, nu iluzoriu, mai ales în cauze penale bazate pe probe și corpuri delicte falsificate în sensul infracțiunii prevăzute de art 361 Cod penal, constatate ulterior condamnării, fapte ce inerent constituie temeiuri de revizuire prin prisma principiului supremației dreptului și principiului legalității care guvernează întreaga activitate de înfăptuire a justiției în materie penală,

48. **Reieșind din raționamentele învederate la capitol B și imediat supra, este îndrituită cerința de exercitare a testului de constituționalitate a normei de către Înalta Curte, or sunt stabilite următoarele neconformități inadmisibile ale semanticii sintagmei normative criticate, fiind afectate:**

1. **Claritatea și previzibilitatea legii, ce izvorăște din Articolul 23 din Constituție,** or norma e imprevizibilă și incertă, nu face o distincție între identități formale și materiale și respectiv nu trece testul clarității.
2. **Competența exclusivă a Curții ce izvorăște din Articolele 134, 135, 140 din Constituție,** or norma transferă instanțelor ordinare atribuții constituționale, respectiv nu trece testul separației competențelor.
3. **Accesul la justiție ce izvorăște din Articolul 20 din Constituție și art. 6, 13 CEDO,** or norma blochează accesul la Curte pentru critici noi, respectiv nu trece testul accesului efectiv.
4. **Dreptul la apărare ce izvorăște din Articolul 26 din Constituție,** or apărarea nu poate valorifica mecanismul de verificare a conformității legilor prin intermediul Curții Constituționale, respectiv, norma nu trece testul protecției dreptului la apărare.
5. **Proporționalitatea ce izvorăște din Articolul 54 din Constituție**, or restrângerea este absolută și disproporționată, respectiv nu trece testul proporționalității.
6. **Supremația Constituției ce izvorăște din Articolul 7 din Constituție,** or norma împiedică mecanismul de garantare a supremației Constituției, respectiv nu trece testul supremației Constituției și garantarea rolului exclusiv și suprem al Curții Constituționale

49. **Dreptul fundamental la reabilitare în contextul dat îmbină mai multe drepturi fundamentale vătămate, incidente sintagmei din norma contestată**

1. **Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate şi traiul în un stat de drept consfinţit de art. 1 alin. (3) din Constituţie** or menţinerea unei condamnări sprijinite pe falsuri dovedite definitiv contravine valorilor supreme, astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate şi **reabilitare** într-un stat de drept sunt vătămate şi se impune necesitatea intervenţiei Înaltei Curţi.
2. **Drepturile şi libertăţile omului consfinţit de Art. 4 din Constituţie**, prevede prioritatea tratatelor: statul trebuie să asigure respectarea prevederilor **art. 6 CEDO** (proces echitabil) şi **art. 13 CEDO** (remediu efectiv); inclusiv cerinţele la par. (2) art. (4) Protocol nr. 7 CEDO, or lipsa revizuirii în ipoteza constatării definitive prin ordonanţă **încalcă** aceste garanţii. Totodată prin sintagma limitativă se încalcă prin prisma alin (2) din art. 4 din Constituţie şi

   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la art. 2 şi art. 5
   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 şi 28
   - Raţionamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
   - prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privinţa statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente şi prezentarea de declaraţii false*

3. **Dreptul fundamental de acces liber la justiţie consfinţit de Art. 20 din Constituţie**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a revizui o cauză nedreaptă iar sintagma criticată **închide** calea revizuirii în exact situaţia în care e mai necesară - **procedura extraordinară de revizuire şi reabilitare.**

4. **Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle consfinţit de Art. 23 din Constituţie**, or claritatea şi previzibilitatea legii sunt condiţii *sine qua non* a conformităţii actelor normative-procesuale, iar formularea actuală permite o **interpretare imprecisă, imprevizibilă, restrictivă şi limitativă**, capabilă „să ducă în eroare instanţa", or **instanţa se conduce numai de textul (litera) legii, Curtea trebuie să elimine ambiguitate prin intervenţie de execpţie în calitatea sa de Legiuitor negative şi să exclude sintagma limitativă care aduce atingere dreptului fundamental la reabilitare.**

5. **Dreptul fundamental la apărare consfinţit de Art. 26 din Constituţie**, or apărarea nu poate valorifica căile de revizuire, iar fără posibilitatea de a **epura** dosarul **atât de pronunţarea unei sentinţe cu încălcarea drepturilor Constituţionale, fapt stabilit de Curte prin DCC 18.11.2016 cât şi de produsul direct al infracţiunii art. 361 Cod penal şi derivatele din acestea (fructul pomului otrăvit), iar apărarea devine iluzorie şi formală fără a răspunde exigenţelor reale ale societăţii.**

6. **Încălcarea principiului echităţii şi principiului garantor al proporţionalităţii în procesul judiciar consfinţit de Art. 54 din Constituţie, or** restrângerea accesului la revizuire din motive formaliste sau de eroare a textului normative este inadmisibilă şi **excesivă**, neadecvată scopului legitim şi nu trece testul proporţionalităţii în contrapunere cu scopul general al revizuirii şi rolului procedurii în Statul de Drept.

7. **Dreptul de folosire a căilor de atac garantat de Art. 119 din Constituţie,** hotărârile, desi irevocabile, dar care se întemeiază pe **probe ilegale şi neveridice, împotriva acestora urmează a fi garantate căi de atac extraordinare**, iar revizuirea e unicul instrumentul corectiv constitutional şi menţinerea sintagmei sesizate va restrânge dreptul de a folosi o cale de atac împotriva unor erori judiciare.

50. **Conform Art. 134 şi 140 din Constituţie** rolul Curţii este anume garantarea supremaţiei Constituţiei şi a drepturilor fundamentale ale Omului şi în cazul în care aceste drepturi sunt încălcate este imperativă intervenţia Înaltei Curţi cu imperativitatea de a interveni ca legislator negativ şi a de a elimina sintagma neconstituţională, prin admiterea examinării în fond a prezentei excepţii, în contenciosul constitutional, **sau, în subsidiar, să adopte o hotărâre interpretativă prin care să declare că ordonanţele constatative de nereabilitare şi deciziile irevocabile ce stabilesc comiterea infracţiunilor sunt asimilate „sentinţei penale irevocabile" din semantica actuală a textului normei.** Numai astfel poate fi garantată **reabilitarea lui Ion Gherman** şi înlăturată consecinţa gravă a unei condamnări pronunţate pe baza falsurilor judiciare constatate definitiv.

51. **Drepturile fundamental la apărare şi de acces la justiţie îşi găsesc transpunere în Art. 6 par. 1 CEDO** Dreptul la un proces echitabil *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil...*

52. **Drepturile fundamental la apărare şi de remediu efectiv împotriva actelor ilicite a organelor de stat prin intermediul la justiţiei îşi găsesc transpuner în revederile art. 13 al Convenţiei E.D.O.** care garantează un remediu efectiv prin intermediul unei instanţe naţionale împotriva arbitrarului şi a încălcării drepturilor *Orice persoană, ale cărei drepturi şi libertăţi recunoscute de prezenta Convenţie au fost încălcate, are dreptul de a se adresa efectiv unei instanţe naţionale, chiar şi atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acţionat în exercitarea atribuţiilor lor oficiale.*

53. Art. 13 din Convenţia priveşte, aşadar, în principiu, capete de cerere referitoare la încălcarea materială a dispoziţiilor Convenţiei. Enunţând în mod explicit obligaţia statelor de a proteja drepturile omului în primul rând în propria ordine juridică, **art. 13 stabileşte în beneficiul justiţiabililor o garanţie suplimentară pentru respectarea efectivă a drepturilor în discuţie** (Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 152], 2, scopul art. 13 este de a oferi un mijloc prin intermediul căruia justiţiabilii pot obţine, la nivel naţional, reparaţie pentru încălcările drepturilor lor garantate de Convenţie, înainte de activarea mecanismului internaţional de plângere în faţa Curţii de la Starsbourg.

54. Cerinţele prevăzute la art. 13, ca şi celelalte dispoziţii ale Convenţiei, sunt de ordinul unei GARANŢII, nu al simplei bunăvoinţe sau acordului practic [Čonka împotriva Belgiei, 2002, pct. 83; Gebremedhin [Gaberamadhien] împotriva Franţei, 2007; pct. 66; Singh şi alţii împotriva Belgiei, 2012, pct. 98; A.C. şi alţii împotriva Spaniei, 2014, pct. 95; Allanazarova împotriva Rusiei, 2017, pct. 97]. Aceasta este o consecinţă a preeminenţei dreptului, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăţi democratice, inerent tuturor articolelor din Convenţie.

55. **Aplicarea incompletă a garanţiilor de la art. 13 ar afecta funcţionarea caracterului subsidiar al Curţii în cadrul mecanismului Convenţiei, şi, în general, ar face ca sistemul de protecţie a drepturilor omului creat prin Convenţie să piardă din eficacitate, atât pe plan naţional, cât şi pe plan internaţional [Kudła împotriva Poloniei (MC), 2000, pct. 155].**

56. Or, victimile unei infracţiuni urmează a fi restabilite în drepturi, iar prejudiciul cauzat urmează a fi reparat de cel ce a cauzat prejudiciul prin infracţiune – **acesta fiind o condiţie *sine qua non* a art. 13 din Convenţie.**

57. Şi Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 12.12.2007, care in conformitate cu prevederile art. 6 al Tratatului de la Lisabona are aceeaşi valoare juridică ca cea a tratatului, proclamă: „Conştientă de patrimoniul său spiritual şi moral, **Uniunea este intemeiată pe valorile indivizibile şi universale ale demnităţii umane, libertăţii, egalităţii şi solidarităţii; aceasta se intemeiază pe principiile democraţiei şi statului de drept".**

58. Şi conform **Pactului internaţional despre drepturile civile şi politice din 19.12.1966, drepturile omului nu pot fi obiectivul oricăror limitări**, cu excepţia celor prevăzute de lege, necesare pentru protecţia securităţii statului, ordinii publice, eticii (moralei) populaţiei sau drepturilor şi libertăţilor altor oameni, compatibile şi recunoscute de alte drepturi.

59. **Şi conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 2 pct.1*** *Statele părţi la prezentul Pact se angajează să respecte şi să garanteze tuturor indivizilor care se găsesc pe teritoriul lor şi ţin de competenţa lor drepturile recunoscute in prezentul Pact, fără nici o deosebire, în special de rasă, culoare, religie, opinie politică sau orice altă opinie, origine naţională sau socială, avere, naştere sau întemeiată pe orice altă împrejurare.*

60. **Totodată conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 2 pct.3***

Statele părţi la prezentul Pact se angajează:

a) să garanteze că orice persoană ale cărei drepturi sau libertăţi recunoscute în prezentul Pact au fost violate va dispune de o cale de recurs efectivă, chiar atunci când încălcarea a fost comisă de persoane acţionând în exerciţiul funcţiunilor lor oficiale;

b) să garanteze că autoritatea competentă, judiciară, administrativă ori legislativă sau orice altă autoritate competentă potrivit legislaţiei statului, va hotărî asupra drepturilor persoanei care foloseşte calea de recurs şi să dezvolte posibilităţile de recurs jurisdicţional;

c) să garanteze că autorităţile competente vor da urmare oricărui recurs care a fost recunoscut ca justificat.

61. **Conform principiilor pertinente din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la *Articolul 5, pct. 1.*** *Nici o dispoziţie din prezentul Pact nu poate fi interpretată ca implicând pentru un stat, o grupare sau un individ* ***vreun drept de a se deda la o activitate sau de a săvârşi un act urmărind suprimarea drepturilor şi libertăţilor recunoscute în prezentul Pact ori limitări ale lor mai ample decât cele prevăzute in Pact.*** *2.* ***Nu se poate admite nici o restricţie sau derogare de la drepturile fundamentale ale omului*** *recunoscute sau în vigoare în orice stat parte la prezentul Pact in aplicarea legii, a convenţiilor, regulamentelor sau cutumelor, sub pretextul ta prezentul Pact nu recunoaşte aceste drepturi sau le recunoaşte într-o măsură mai mica.*

62. Subsidiar sunt imperative principiile pertinente din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970 ***stipulat la lit*** **g) Principiul potrivit căruia statele trebuie să îndeplinească cu bună-credinţă obligaţiile pe care şi le-au asumat conform Cartei. Orice stat are obligaţia de a favoriza, împreună cu alte state sau separat, respectarea universală şi efectivă a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform Cartei.**

**** Sfârşit capitol D. Continuare pe pagina următoare ****

E. Argumentarea pretinsei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

63. Precum argumentat explicit dreptul fundamental vătămat garantat de Constituţie este **dreptul la reabilitare a lui Gherman Ion,** or imposibilitatea reabilitării, blocarea sau refuzul reabilitării cauzează o încălcare în lanţ a drepturilor fundamentale, in concreto:

1. **Dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate şi traiul în un stat de drept consfinţit de art. 1 alin. (3) din Constituţie** or menţinerea unei condamnări sprijinite pe falsuri dovedite definitiv contravine valorilor supreme, astfel dreptul fundamental la demnitate, dreptate, echitate şi **reabilitare** într-un stat de drept sunt vătămate şi se impune necesitatea intervenţiei Înaltei Curţi.
2. **Drepturile şi libertăţile omului consfinţit de Art. 4 din Constituţie**, prevede prioritatea tratatelor: statul trebuie să asigure respectarea prevederilor **art. 6 CEDO** (proces echitabil) şi **art. 13 CEDO** (remediu efectiv); inclusiv cerinţele la par. (2) art. (4) Protocol nr. 7 CEDO, or lipsa revizuirii în ipoteza constatării definitive prin ordonanţă **încalcă** aceste garanţii. Totodată prin sintagma limitativă se încalcă prin prisma alin (2) din art. 4 din Constituţie şi

   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice la art. 2 şi art. 5
   - Principiile pertinente invederate la Capitol C, din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului la art. 8, 12, 17 şi 28
   - Raţionamentele învederate supra la capitol C, din Declaraţia asupra principiilor dreptului internaţional privind relaţiile prieteneşti şi de cooperare dintre state, conform Cartei Naţiunilor Unite din 24.10.1970
   - prevederile CARTEI DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE, în privinţa statul candidat Republica Moldova, prin Acordul de Asociere prin angajamentele luate la art. 2, 12, 16 alin (1) lit. *(f) falsificarea de documente şi prezentarea de declaraţii false*

3. **Dreptul fundamental de acces liber la justiţie consfinţit de Art. 20 din Constituţie**, or persoana cade sub riscul privării de posibilitatea de a revizui o cauză nedreaptă iar sintagma criticată **închide** calea revizuirii în exact situaţia în care e mai necesară - **procedura extraordinară de revizuire şi reabilitare.**

4. **Dreptul fiecărui om de a-şi cunoaşte drepturile şi îndatoririle consfinţit de Art. 23 din Constituţie**, or claritatea şi previzibilitatea legii sunt condiţii *sine qua non* a conformităţii actelor normative-procesuale, iar formularea actuală permite o **interpretare imprecisă, imprevizibilă, restrictivă şi limitativă**, capabilă „să ducă în eroare instanţa", or **instanţa se conduce numai de textul (litera) legii, Curtea trebuie să elimine ambiguitate prin intervenţie de execpţie în calitatea sa de Legiuitor negative şi să exclude sintagma limitativă care aduce atingere dreptului fundamental la reabilitare.**

5. **Dreptul fundamental la apărare consfinţit de Art. 26 din Constituţie**, or apărarea nu poate valorifica căile de revizuire, iar fără posibilitatea de a **epura** dosarul **atât de pronunţarea unei sentinţe cu încălcarea drepturilor Constituţionale, fapt stabilit de Curte prin DCC 18.11.2016 cât şi de produsul direct al infracţiunii art. 361 Cod penal şi derivatele din acestea (fructul pomului otrăvit), iar apărarea devine iluzorie şi formală fără a răspunde exigenţelor reale ale societăţii.**

6. **Încălcarea principiului echităţii şi principiului garantor al proporţionalităţii în procesul judiciar consfinţit de Art. 54 din Constituţie, or** restrângerea accesului la revizuire din motive formaliste sau de eroare a textului normative este inadmisibilă şi **excesivă**, neadecvată scopului legitim şi nu trece testul proporţionalităţii în contrapunere cu scopul general al revizuirii şi rolului procedurii în Statul de Drept.

7. **Dreptul de folosire a căilor de atac garantat de Art. 119 din Constituţie,** hotărârile, desi irevocabile, dar care se întemeiază pe **probe ilegale şi neveridice, împotriva acestora urmează a fi garantate căi de atac extraordinare**, iar revizuirea e unicul instrumentul corectiv constitutional şi menţinerea sintagmei sesizate va restrânge dreptul de a folosi o cale de atac împotriva unor erori judiciare.

64. Imposibilitatea reabilitării reprezintă o restrângere disproporţionată şi nejustificată a exerciţiului drepturilor fundamentale şieste incompatibilă cu prevederile art. 54 din Constituţie, orice limitare trebuie să fie necesară şi proporţională cu scopul urmărit. Or, în speţă, nu există un scop legitim care să justifice negarea dreptului la reabilitare — dimpotrivă, aceasta perpetuează o situaţie de injustiţie şi contravine principiului efectului util al controlului constitutional.
65. **Totadată în cazul stabilirii unor omisiuni de către Legiuitor, Înalta Curte se poate conduce de raţionamentele din HCC nr. 11 din 23.09.2025 privitor la declararea neconstituţională omisiunea Legiuitorului de a prevderea aspect procedural imperative funcţiunării Constituţiei.**
66. Dreptul la reabilitare este o expresie a drepturilor fundamentale învederate supra. Analiza de incidenţă cu drepturile fundamentale efectuată la capitol D, *supra*, demonstrează că fiecare articol constitutional menţionat ca fiind incident normei sesizate şi fiecare principiu fundamental de drept, listat *infra* este afectat simultan şi interdependent de sintagma contestată.
67. Negarea acestui drept prin lipsa unui mecanism clar de revizuire post-constatare a neconstituţionalităţii echivalează cu refuzul de a corecta o eroare judiciară, contravenind nu doar Constituţiei, ci şi art. 6, 13 şi Protocolului nr. 7 § 2 CEDO.
68. Astfel, Curtea Constituţională, în exercitarea rolului său de legislator negativ şi garant al supremaţiei Constituţiei, este datoare să declare neconstituţională omisiunea de reglementare care face imposibilă reabilitarea efectivă a lui Ion Gherman dar pe viitor şi a altor persoane aflate în situaţii similare, consolidând dreptul la restabilirea ordinii de drept şi a demnităţii umane.
69. Conform Ghidului practic, Constituţia este un **instrument viu**, interpretabil în funcţie de condiţiile sociale şi juridice actuale. Jurisprudenţa Curţii nu este rigidă: **Curtea poate reveni** asupra interpretării date în trecut, atunci când circumstanţele şi condiţiile de viaţă o impun. **În speţă, falsurile constatate recent şi jurisprudenţa Comisiei de la Veneţia sunt elemente noi care reclamă reconsiderarea.**
70. Ghidul subliniază că, în viziunea Comisiei de la Veneţia, **numai Curtea Constituţională poate revizui propria jurisprudenţă. Dacă instanţa ordinară ar respinge cererea pe motiv de identitate, şi-ar aroga un rol de Curte Constituţională, încălcând art. 134 şi art. 135 din Constituţie.**
71. Conform Ghidului practic privind condiţiile de admisibilitate a sesizărilor la Curtea Constituţională prevede că **identitatea de obiect există doar când obiectul sesizării este identic** cu sesizări anterioare **şi nu au intervenit elemente noi**. Or, prezenta cerere aduce **argumente noi**, bazate pe încălcări constatate ulterior (DCC 81/2016, falsuri stabilite irevocabil, expertize recente), deci **nu există identitate de obiect.**
72. Acelaşi Ghid arată că **faptul că o prevedere a fost deja declarată constituţională sau s-a respins o sesizare anterioară nu constituie impediment** pentru ridicarea unei noi excepţii, dacă se invocă **alte critici de neconstituţionalitate**. Situaţia de faţă exact asta reprezintă: critici noi, fundamentate pe alte temeiuri.
73. În plus, par. 82 al Hotărârii CC nr. 2 din 09.02.2016 statuează clar că normele contestate pot fi supuse controlului constituţional atunci când aplicarea lor are **tangenţă directă cu soluţionarea cauzei**. În dosarul 2008030943, art. 458 alin. (3) pct. 4) CPP urmează a fi aplicat direct de instanţă, ceea ce face excepţia pe deplin admisibilă.
74. Pertinente direct sunt raţionamentele din **Hotărârea nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova** *3.2.1. Aspecte generale privind excepţia de neconstituţionalitate par. 65.* Curtea menţionează că, în vederea asigurării respectării drepturilor şi libertăţilor fundamentale garantate de Constituţie în procesul soluţionării litigiilor de către instanţele judecătoreşti de drept comun, legiuitorul constituant, la art.135 alin. (1) lit. g) din Constituţie, a stabilit că Curtea Constituţională **rezolvă cazurile excepţionale de neconstituţionalitate.**
75. Pertinente sunt raţionamentele din par. 68. *În Hotărârea nr.15 din 6 mai 1997 cu privire la interpretarea art.135 alin.(1) lit. g) din Constituţia Republicii Moldova Curtea a menţionat: „3.3.* ***Excepţia de neconstituţionalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituţionalitate şi fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din iniţiativa părţilor sau din oficiu de instanţa de judecată. Elementele principale ale excepţiei de neconstituţionalitate sunt: - necesitatea efectuării unui control de neconstituţionalitate; - existenţa raportului triunghiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituţională, instanţa de judecată, în faţa căreia se invocă neconstituţionalitatea, şi Curtea Constituţională, chemată să soluţioneze excepţia de neconstituţionalitate; - obiectul excepţiei de neconstituţionalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci şi alte acte normative).*** În continuare sunt pertinente raţionamentele din pct. *3.4. [...] sintagma „excepţia de neconstituţionalitate" în sensul dispoziţiei art.135 alin.(1) lit. g) din Constituţie poate fi interpretată ca o procedură de iniţiere de către instanţele ordinare de judecată, la iniţiativa părţilor sau din oficiu, a controlului conformităţii unei legi sau altui act normativ în întregul său, ori în majoritatea cazurilor parţial cu normele constituţionale. [...]"*

76. Pertinente sunt şi raţionamentele la par. 71. *Astfel,* ***excepţia de neconstituţionalitate reprezintă o acţiune procesuală de apărare,*** *prin care Curtea Constituţională este sesizată asupra neconcordanţei cu prevederile Constituţiei a unor dispoziţii legale aplicabile în cauza dedusă instanţei de judecată* **în coraborare cu raţionamentele la pct. *3.2.2. Rolul judecătorului ordinar la ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate:*** par. 74. **Curtea menţionează că procedura de soluţionare a excepţiei de neconstituţionalitate presupune parcurgerea a două etape distincte:** (1) ***etapa judiciară,*** **premergătoare, ce constă în invocarea excepţiei de neconstituţionalitate în cadrul unui proces aflat pe rolul unei instanţe judecătoreşti şi pronunţarea judecătorului asupra acestui incident procedural, finalizată eventual cu sesizarea Curţii Constituţionale;** (2) ***etapa de contencios constituţional*** **propriu-zis, ce constă în soluţionarea excepţiei de neconstituţionalitate de către Curtea Constituţională**.

77. Respectiv este de rolul exclusiv al Curţii Constituţionale de a se expune asupra incidenţei normelor contestate în contenciosul constitutional din momentul invocării încălcării unui drept fundamental. Sunt pertinente în acest sens raţionamentele la par. 75. *Curtea reţine că, la prima etapă, rolul determinant aparţine judecătorului ordinar, care, în cele din urmă, dispune ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate. Acesta poate fi numit „primul judecător constituţional", care în procesul de aplicare a legii sesizează aspectele de neconstituţionalitate* **în coroborare cu** par. 76. ***Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părţi o anumită incertitudine privind constituţionalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituţionalităţii.***

78. În aceste condiţii evaluarea identităţii de obiect în materie constituţională de către o instanţă de drept comun este neconstituţională **în măsura riscului în care evaluarea identităţii de obiect constitutional ar fi exercitată de instanţa de drept comun prin arogarea atribuţiilor exclusive ale Curţii Constituţionale, exercitându-se astfel un pseudo-control constitutional în instanţa de drept comun. O astfel de situaţie devine** neconstituţională şi incidentă prevederilor Constituţiei RM la **art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140, inclusiv ca fiind în contradicţie cu litera, logica şi spiritul spiritul Legii nr.317-XIII** din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituţională, **Codului jurisdicţiei constituţionale nr.502-XIII** din 16 iunie 1995 şi prevederilor relevante ale **Declaraţiei Universale a Drepturilor Omului** şi **Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale**, amendată prin protocoalele adiţionale.

79. În susţinerea afirmaţiei vin şi raţionamentele din pct. ***3.2.3. Raportul între judecător şi partea litigiului care ridică excepţia de neconstituţionalitate*** par. 77. Curtea menţionează că excepţia de neconstituţionalitate poate fi ridicată de către: ***(1) instanţa de judecată*** **din oficiu, care, respectând principiul supremaţiei Constituţiei, nu este în drept să aplice o normă în privinţa căreia există incertitudini de constituţionalitate;** *(2) părţile în proces,* inclusiv reprezentanţii acestora, drepturile şi interesele cărora pot fi afectate prin aplicarea unei norme neconstituţionale la soluţionarea cauzei. **Aceste raţionamente confirmă dincolo de orice dubiu că instanţa de drept comun nu poate supune examenului constitutional stabilirea identităţii de obiect constitutional, or acest examen poate fi exercitat doar de către Înalta Curte.** Or şi conform par. 79. *Astfel,* ***controlul concret de constituţionalitate pe cale de excepţie constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetăţeanul are posibilitatea de a acţiona pentru a se apăra împotriva legislatorului însuşi, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituţionale sunt încălcate,*** şi respectiv la par. 80. *Curtea menţionează că* ***dreptul de acces al cetăţenilor prin intermediul excepţiei de neconstituţionalitate la instanţa constituţională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.*** *Această cale indirectă, care permite cetăţenilor accesul la justiţia constituţională, oferă, de asemenea, posibilitate Curţii Constituţionale, în calitatea sa de garant al supremaţiei Constituţiei, să-şi exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor şi libertăţilor fundamentale.*

80. Rolul garantor este învederat expres la par. 81. *Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepţiei de neconstituţionalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reţine că* ***suspendarea procesului până la soluţionarea de către Curtea Constituţională a excepţiei de neconstituţionalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituţiei la soluţionarea unei cauze*** în conexiune cu raţionamentele din par. 82. ***Curtea reţine că judecătorul ordinar nu se va pronunţa asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii cu Constituţia a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiţii:*** *(1) obiectul excepţiei intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituţie; (2) excepţia este ridicată de către una din părţi sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanţa de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluţionarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curţii având ca obiect prevederile contestate.*

81. Totuşi raţionamentul din par. 82 la "*(4) nu există o hotărâre anterioară a Curţii având ca obiect prevederile contestate.*" se contrează cu raţionamentul din par. 83. *Curtea reţine că verificarea constituţionalităţii normelor contestate* ***constituie competenţa exclusivă a Curţii Constituţionale.*** *Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părţilor sesizarea Curţii Constituţionale, decât doar în condiţiile*

menționate la paragraful 82, or par. 82 **presupune examenul identității de obiect de către instanța de drept comun, iar speța prezentă dovedește că acest examen nu poate fi exercitat de o instanță de drept comun, din argumentel învederate supra, fapt ce crează o incertitudine și un risc obiectiv de încălcare a dreptului de acces la examentul în contenciosul constitutional al drepturilor fundamentale afectate în procedura de revizuire aflată pe rol.**

82. În susținerea afirmației sunt elocvente raționamentele din par. 84. *În cauza Ivanciuc v. Romania (decizia nr.18624/03), fiind invocat refuzul instanței de judecată de a sesiza Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, Curtea Europeană a menționat: „Este conform funcționării unui asemenea mecanism faptul că judecătorul verifică dacă poate sau trebuie să depună o cerere preliminară, asigurându-se că aceasta trebuie să fie rezolvată pentru a permite să se soluționeze litigiul pe care este chemat să-l cunoască. Acestea fiind zise,* ***nu este exclus ca, în unele circumstanțe, refuzul exprimat de o instanță națională, chemată să se pronunțe în ultimă instanță, ar putea aduce atingere principiului echității procedurii, așa cum este enunțat la articolul 6 § 1 al Convenției, în special atunci când un asemenea refuz este atins de arbitrar*** *(Coëme și alții v. Belgia, nr. 32492/96, 32547/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 și 33210/96, § 114, CEDO 2000-VII și Wynen v. Belgia, nr. 32576/96, § 41, CEDO 2002-VIII)".*
83. În același spirit sunt și raționamentele din par. 85. *Totodată, în cauza Pronina v. Ucraina (no. 63566/00) Curtea Europeană a statuat că dispozițiile Convenției Europene nu garantează dreptul de acces la o instanță cu competența de a invalida sau de a nesocoti o dispoziție legală, ori de a da o interpretare oficială acesteia. De asemenea, a reținut că prevederile art. 6 din Convenție nu garantează dreptul ca o instanță națională sau internațională să fie sesizată cu o chestiune prejudiciară. În același timp, față de sistemul de drept ucrainean, în care* ***persoanele fizice nu pot sesiza direct instanța constituțională, ci numai prin intermediul instanțelor de fond, care au o marjă de apreciere în privința sesizării,*** *Curtea Europeană a statuat că* ***instanțele au omis să analizeze cererea reclamantei din punctul de vedere al compatibilității cu dispozițiile constituționale și, prin urmare, ignorând acest aspect, deși el era specific, important și pertinent, au determinat încălcarea dispozițiilor art. 6 paragraful l din Convenție.***
84. În susținerea afirmației vin și raționamentele din par. 86. ***Curtea reține că, prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești*** în coroborare cu raționamentele din par. 87. *Având în vedere cele menționate,* ***orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.*** Reiese clar că instanța de drept comun are obligația de a ridica chestiunea sesizării spre analiză Curții Constituționale, fiind întrunite condițiile de admisibiliate listate de Legiuitor *(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate,* **totuși condiția de admisibilitate la alin (4)** *"nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate"* **– fiind o condiție care ține de jurisdicția contenciosului constituțional, și în inițial examinăruii sesizărilor, oricum este analizată de Curtea Constituțională.**
85. **Relevantă direct în acest sens este și Jurisprudența Curții Constituționale** în dosarul alăturat prezentei revizuiri nr. 2014020206 în care Vutcărău Vasile are statut de învinuit pe faptul depunerii declarațiilor mincinoase în dosarul în revizuire nr. 2008030943 și anume **Decizia nr. 60 din 05.06.2025 pivind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 22 alin. (2) și art. 287 alin. (2) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale de către judecătorul de instrucție),** privitor la dreptul judecătorului de intrucție de reluare a urmăririi penale, **raționamente imperative ale Curții care făcându-se trimitere la DCC nr. 85 din 25 iulie 2024, § 15, spun că o normă deja controlată poate fi contestată din nou pe baza altor critici:**

> **"...**
>
> **par. 16. Curtea observă că prevederile articolului 287 alin. (2) din Codul de procedură penală au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, dar prin prisma altor critici de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 21 din 9 martie 2017). De principiu, <u>această situație nu reprezintă un impediment pentru un nou control de constituționalitate al prevederilor contestate, din perspectiva altor critici</u> (a se vedea DCC nr. 85 din 25 iulie 2024, § 15).**
>
> **..."**

86. Respectiv, textul normativ sesizat *"... nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate"* este *in integrum* **contrar, de principio Jurisprudenței Curții Constituționale, fiind unul redundant, or din perspectiva unor noi critici de neconstituționalitate, dispare necesitatea filtrului prevăzut de art. 7 alin. (3[1]) lit. d) CPP, iar prerogativa de examinare a identității obiectului sub aspect de critici de neconstituționalitate – oricum reprezintă prerogative exclusive a Curții Constituționale, Instanța de drept comun nefiind în drept de evaluare a identității obiectului sub aspect de drept constitutional, reieșind din prevederile la art.art. 134, 135, 140 din Constituție**

Desfășurarea aspectelor legate de incidență a normei cu drepturile fundamentale și principiile fundamentale de drept

87. **Claritatea și previzibilitatea legii (art. 23 Constituție),** prevede că norma trebuie să fie clară, precisă și previzibilă. Totuși sintagma contestată nu distinge între „**identitate formală**" și „**identitate materială**". În practică, instanțele de drept comun pot interpreta diferit dacă două critici se suprapun sau nu, cee ace atât este o situație capabilă de risc de arogare a instanței de drept comun a atribuțiilor Curții Constituționale dar și la risul de respingere a unei sesizări motivate și justificate în drept constitutional, prin interpretarea greșită a normei sesizate sau prin exercițiul examenului de identitate de obiect constitutional în jurisdicția de drept comun. Rezultatul este lipsa de previzibilitate, or cu toate că partea știe dacă poate ridica excepția atunci când are **critici noi** iar Curtea Constituțională în practică atât supune re-examinării sesizărilor, cât și are dreptul și practica de a revizui hotărârile anterioare cât și de a da noi aprecieri celor date anterior, reieșind din realitățile vieții cotidiene, sintagma nu trece testul clarității și previzibilității.
88. **Dreptul la apărare (art. 26 Constituție)** include posibilitatea de a valorifica toate argumentele, inclusiv de natură constituțională. Prin respingerea automată a excepției, apărarea este golită de un instrument essential și anume controlul constituționalității normei aplicabile cauzei, în acest sens creându-se un risc justificat **în care sintagma interpretată greșit de judecătorul ordinar încalcă dreptul la apărare împotriva unor norme sesizate la neconstituționalitate.**
89. **Accesul liber la justiție și dreptul la un remediu efectiv (art. 20 Constituție, art. 13 CEDO)** garantează că orice persoană are dreptul la un remediu efectiv împotriva normelor contrare Constituției. **Prin filtrul impus, persoana este lipsită de acces la Curte atunci când instanța ordinară consideră că există o hotărâre anterioară, arogându-și drepturi conferite exclusive Curții Constituționale privitor la examinarea argumentelor și criticilor noi de neconstituționalitate.** Aceasta transformă accesul la Curtea Constituțională într-un drept iluzoriu, fiind viciat dreptu de acces la justiție și dreptul la un remediu efectiv. În concluzie sintagma restrânge nejustificat accesul la justiție, inclusiv la justiție constituțională, fiind o legătură direct cu incidența art. 54 din Constituție.
90. **Or, principiul proporționalității (art. 54 Constituție)** garantează că restrângerea drepturilor trebuie să fie proporțională și să nu afecteze esența acestora. Sintagma contestată, reieșind din imprecizia textului, interpretată eronat de instanță de drept comun este capabilă real de a **restrânge accesul la Curte într-un mod absolut, blocând orice critică ulterioară, chiar dacă sunt invocate argumente sau fapte noi. Măsura este disproporționată, pentru că scopul de evitare a dublării excepțiilor, sau de supraaglomerare a Curții Constituționale, poate fi atins prin mijloace mai puțin intrusive, de ex. lăsând exclusiv Curții aprecierea identității sau alte modalități normative, Curtea Constituțională având puterea de legiuitor pasiv în acest sens pentru a repara omisiunile legislative în acest sens. În concluzie, suntem în drept de a afirma că norma nu respectă principiul proporționalității, în măsura în care un judecător ordina arogându-și atribuțiile Curții Constituționale s-ar expune asupra identității de oriect, irelevanței adresării sau constituționalității normei sesizate.**
91. **Principiul respectării supremației Constituției (art. 7 Constituție)** prevede că Constituția este norma supremă. O normă legală contrară Constituției trebuie eliminată, iar mecanismul de excepție este calea prin care se realizează această supremație.Sintagma contestată este capabilă să blocheze mecanismul de sesizare și, prin urmare, împiedică efectiv Curtea să-și exercite rolul, în concluzie norma este capabilă de a afecta însăși garanția supremației Constituției.
92. **Competența exclusivă a Curții Constituționale (art. 134–135 Constituție)** dictează că Constituția consacră rolul Curții ca **unica autoritate de jurisdicție constituțională.** Sintagma contestată ridică o abordare justificată de neconstituționalitate, or persist riscul ca o **instanța ordinară să își aroge rolul de a decide asupra identității de obiect și implicit asupra admisibilității în fond,** ceea contravine separației competențelor stabilite de Constituție. Împ concluzie sintagma nu respectă limitele constituționale de competență.

93. **Ca rezultat al testului se poate concluziona că** sintagma „nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate" din art. 7 alin. (3[1]) lit. d) CPP: **nu este clară, neambiguă şi previzibilă**, este capabilă în caz de interpretare greşită să **încalce competenţa exclusivă a Curţii Constituţionale**; este capabilă în caz de interpretare greşită să de a **restrânge nejustificat accesul la justiţie şi dreptul la apărare** şi în acest caz **nu trece testul proporţionalităţii** şi **contravine supremaţiei Constituţiei**.

94. **Infra este prezentat Tabelul de incidenţă a art. 7 alin. (3[1]) lit. d) CPP**

Norma contestată	**Drepturi fundamentale vătămate garantoare a dreptului de reabilitare**	**Articole constituţionale incidente**	**Principii fundamentale încălcate**	**Efectul vătămării**
d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate.	Accesul liber la justiţie	Art. 20 Constituţie, art. 13 CEDO	Acces efectiv la un remediu constituţional	Blocarea accesului la Curtea Constituţională chiar şi pentru critici noi, respectiv controlul constituţionalităţii devenind un drept iluzoriu
Idem	Dreptul la apărare	Art. 26 Constituţie	Principiul loialităţii procesuale; dreptul la apărare efectivă	Partea nu poate valorifica argumente noi de neconstituţionalitate
Idem	Demnitatea umană şi dreptatea	Art. 1 alin. (3) Constituţie	Principiul legalităţii; principiul dreptăţii	Menţinerea unei norme neconstituţionale afectează fundamentul statului de drept
Idem	Previzibilitatea legii	Art. 23 Constituţie	Principiul calităţii legii	Norma e vagă: nu distinge între „identitate formală" şi „materială" respectiv devenind arbitrară în aplicare
Idem	Proporţionalitatea restrângerii drepturilor	Art. 54 Constituţie	Principiul proporţionalităţii	Restricţia e absolută şi disproporţionată: blochează toate excepţiile ulterioare
Idem	Rolul exclusiv al Curţii Constituţionale	Art. 134, 135, 140 Constituţie	Principiul separaţiei competenţelor; supremaţia Constituţiei	Instanţele ordinare îşi arogă rolul Curţii Constituţionale – uzurpare de competenţă
Idem	Supremaţia Constituţiei	Art. 7 Constituţie	Principiul supremaţiei Constituţiei	Blocarea mecanismului excepţiei împiedică garantarea supremaţiei Constituţiei

95. **Infra este prezentat şi Tabelul de prevalenţă a principiilor concurente în cazul sesizat în coraport cu semantica textului normativ sesizat**

Principiu	Prevederi Constituţionale	**Raport cu norma sesizată**	**Prevalenţă**
Supremaţia Constituţiei	Art. 7, 134, 135, 140	Textul normei contravine rolului Curţii Constituţionale în aprecierea temeiniciei sesizării de neconstituţionalitate	**Prevalează**
Accesul la justiţie	Art. 20, art. 13 CEDO	Textul normei blochează accesul la exerciţiul excepţiei	**Prevalează**
Dreptul la apărare	Art. 26	Textul normei goleşte esenţa apărării	**Prevalează**
Legalitatea şi calitatea legii	Art. 23	Sintagma e vagă, arbitrară, imprevizibilă	**Prevalează**
Proporţionalitatea	Art. 54	Restricţia e absolută	**Prevalează**
Demnitatea şi dreptatea	Art. 1(3)	Textul normei menţine nedreptatea	**Prevalează**
Res judicata / stabilitatea	Art. 23, 119	Asigură stabilitate, dar nu absolută	**Cedează**

96. **În consecinţă directă, norma contestată urmează a fi supusă controlului constituţionalităţii de către Înalta Curte, prin prisma următoarelor raţionamente:**

1. **Sintagma contestată este vagă şi imprecisă**, pentru că nu distinge între:
   - „**identitate formală**" (faptul că aceeaşi normă a mai fost supusă controlului), şi
   - „**identitate materială**" (aceleaşi critici de neconstituţionalitate, aceleaşi raţionamente deja examinate).

   În practică, această imprecizie lasă instanţelor de fond libertatea de a interpreta arbitrar şi de a respinge excepţii întemeiate, blocând accesul la Curtea Constituţională.
2. **Sintagma prin interpretare eronată este capabilă să atribuie instanţelor ordinare competenţe de jurisdicţie constituţională**, contrar art.art. 134 şi 135 Constituţie. Judecătorul de fond, atunci când decide că există „o hotărâre anterioară având ca obiect prevederile contestate", se pronunţă implicit asupra „identităţii de obiect" şi astfel asupra temeiniciei criticei. Aceasta este o atribuţie rezervată exclusiv Curţii Constituţionale.
3. **Sintagma creează un filtru arbitrar şi disproporţionat**:
   - Or persoana poate fi împiedicată să invoce argumente noi de neconstituţionalitate, chiar dacă acestea nu au fost examinate anterior **sau aduc argumente noi capabile să convingă Curtea Constituţională să dea o altă apreciere sau să îşi revizuie hotărârile repsectând raţionamentele Comisiei de la Veneţia învederate supra**;
   - se blochează efectiv accesul la remediul constituţional, golind de conţinut art. 20 şi 26 din Constituţie.
4. **Sintagma contravine jurisprudenţei Curţii Constituţionale**:
   - Curtea a reţinut (**DCC 05.06.2025 § 16, DCC nr. 85 din 25 iulie 2024, § 15**) că o normă deja controlată poate fi atacată din nou „din perspectiva altor critici de neconstituţionalitate";
   - Ghidul practic al Curţii prevede expres că identitatea de obiect există doar dacă nu intervin elemente noi.
5. **Sintagma în forma actuală este capabilă să pună sub risc sesizarea Curţii Constituţionale cu privire la imperativitatea alinierii Hotărârilor Curţii prin prisma jurisprudenţei Comisiei de la Veneţia (Amicus 2009) şi a CEDO, care reclamă efectul retroactiv al stabilirii neconstituţionalităţii unei norme procesual penale, or odată fiind stabilite contradicţii cu standardele internaţionale, formalismul excesiv nu poate bloca retroactivitatea şi remediile efective în materie penală, inclusiv procedural, precum în cazul sesizat concret.**

CONCLUZIE GENERALĂ ASUPRA EXAMINĂRII CUMULATIVE

97. **Textul vad al sintagemei şi alăturat formalismul procedural excesiv al „identităţii de obiect”** care nu distinge clar şi explicit între „**identitate formală**” (faptul că aceeaşi normă a mai fost supusă controlului), şi „**identitate materială**” (aceleaşi critici de neconstituţionalitate, aceleaşi raţionamente deja examinate) **ca filtru de acces la Curte la nivel de instanţă de drept comun,** introdus de art. 7 alin. (3[1]) lit. d) CPP se opune principiilor constituţionale fundamentale. În balanţa constituţională, **supremaţia Constituţiei, accesul la justiţie, dreptul la apărare, legalitatea, proporţionalitatea şi demnitatea** prevalează asupra res judicata şi a securităţii juridice formale, **în acest sens fiind o prevedere capabilă să împiedice în cele din urma procedura de reabilitare a lui Gherman Ion în dosarul nr. 2008030943.**

98. Privite individual, fiecare dintre criticile aduse ar justifica declararea neconstituţionalităţii. Privite **cumulativ**, ele demonstrează că norma contestată subminează în ansamblu:

1. **Supremaţia Constituţiei,**
2. **Competenţa exclusivă a Curţii,**
3. **Accesul la justiţie şi apărare,**
4. **Încălcarea principiilor fundamentale de drept.**

99. Analiza de mai sus demonstrează că dispoziţia contestată din art. 7 alin. (3[1]) lit. d) CPP nu e neconstituţională doar printr-o singură prismă, ci prin **întreg ansamblul garanţiilor fundamentale**, or afectează **claritatea şi previzibilitatea legii** (art. 23 Constituţie), este capabilă de a uzurp competenţa exclusivă a **Curţii Constituţionale** (art. 134–135 Constituţie); goleşte de conţinut **accesul liber la justiţie şi dreptul la apărare** (art. 20 şi 26 Constituţie); încalcă **proporţionalitatea** şi substanţa drepturilor (art. 54 Constituţie); compromite **supremaţia Constituţiei** (art. 7 Constituţie) şi este capabilă în caz de interpretare eronată de către judecătorul ordinar sau aplicare pre rigidă de atentare la **demnitatea şi dreptatea** ca valori supreme (art. 1 alin. (3) Constituţie). **Privite cumulativ, aceste încălcări generează o vulnerabilitate sistemică, fiind necesară intervenţia Curţii Constituţionale, or mecanismul excepţiei de neconstituţionalitate, creat tocmai pentru a asigura supremaţia Constituţiei, este golit de eficienţă printr-un filtru formalist aplicat de instanţele de fond.**

100. Astfel, norma contestată nu mai poate fi menţinută în ordinea juridică, întrucât contravine simultan mai multor dispoziţii constituţionale şi subminează rolul Curţii Constituţionale de **garant suprem al Constituţiei.**

101. Curtea Constituţională are la caz verificarea condiţiilor inerente legislaţiei normative sesizate prin prizma previzibilităţii şi suficienţa preciziei, pentru a exclude arbitrariul la interpretarea şi aplicarea normelor de drept, care sunt transpuse în legislaţia organică reieşind din valorile şi principiile fundamentale de drept internaţional şi din valorile supreme consfinţite de Constituţie. Potrivit sursei *PATRIMONIUL CONSTITUŢIONAL ŞI VALORILE DEMOCRATICE volum omagial dedicat împlinirii a 30 de ani de la aprobarea Constituţiei României prin referendumul naţional din data de 8 decembrie 1991 şi de la adoptarea Declaraţiei de Independenţă a Republicii Moldova în data de 27 august 1991 (CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A ROMÂNIEI şi CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA, 2021 Editura Hamangiu)* - **Curtea Constituţională are menirea să cenzureze omisiunile legislative care aduc atingere drepturilor şi libertăţuilor fundamentale, având rolul de legiuitor pasiv.**

102. Conform sursei învederate, potrivit autorului Dr. Gheorghe RENIŢĂ *Asistent judiciar al Curţii Constituţionale a Republicii Moldova* **Controlul de constituţionalitate al omisiunilor legislative, autorul a fundamentat următoarele raţionamente** - Cum e posibil să verifici constituţionalitatea unor prevederi care nu există şi, *a fortiori*, să le declari neconstituţionale? Această întrebare este formulată de unii ca un reproş la adresa Curţilor Constituţionale care s-au pronunţat în privinţa unor omisiuni legislative. Totuşi, în urma studiului efectuat am ajuns la concluzia că **atât Curtea Constituţională a României, cât şi Curtea Constituţională a Republicii Moldova verifică constituţionalitatea unor prevederi existente, însă care conţin omisiuni legislative susceptibile să afecteze drepturile fundamentale**. În acest sens, testul aplicat de către Curţile Constituţionale poate să difere în funcţie de natura omisiunii. În unele situaţii se pune accentul pe testul legalităţii, în altele – o pondere mai mare o are fie testul scopului legitim, fie testul punerii în balanţă a principiilor concurente. **În orice caz, omisiunile legislative susceptibile să afecteze drepturile fundamentale trebuie cenzurate de către Curţile Constituţionale.**

103. Curţile Constituţionale sunt sesizate adesea să se pronunţe în privinţa unor omisiuni legislative. Conştientizând această realitate, problema omisiunilor legislative în jurisprudenţa constituţională a constituit genericul **celui de-al XIV-lea Congres al Conferinţei Curţilor Constituţionale Europene, care a avut loc pe 2-7 iunie 2008 în oraşul Vilnius. În raportul prezentat de către Curtea Constituţională a Republicii Moldova la acest congres se notează că autorii sesizărilor adresate Curţii pot invoca şi lacunele din legislaţie.** Există cazuri când aceştia scot în evidenţă lacunele actului

supus controlului constituționalității și omisiunile organului legislativ și pe cele ale guvernului. La rândul ei, dacă Curtea constată existența unor lacune sau omisiuni normative în legislație, care se datorează nerealizării unor prevederi ale Constituției, atunci în conformitate cu art. 281 alin. (4) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale poate să formuleze o adresă pentru a atrage atenția organelor respective asupra lichidării acestor lacune. De asemenea, în același raport se subliniază că „[a]dresa constituie actul prin intermediul căruia **Curtea Constituțională, fără a se substitui organului legislativ, își exercită, potrivit dispozițiilor art. 79 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, rolul său de «legislator pasiv», insistând asupra unor lacune sau carențe existente în legislația în vigoare, datorate nerealizării prevederilor Constituției** sau asupra necesității de a se opera modificări în reglementările legale, care au făcut obiectul controlului de constituționalitate". **Prima hotărâre a Curții Constituționale a Republicii Moldova prin care s-a declarat neconstituționalitatea unei prevederi legale în partea ce ține de omi siunea legislativă de a reglementa un anumit aspect a fost pronunțată în 2016.** În particular, Curtea Constituțională a Republicii Moldova trebuit să se pronunțe cu privire la constituționalitatea art. 191 C. proc. pen., articol care reglementează liberarea provizorie sub control judiciar. Problema centrală a constat în faptul că legislatorul nu a stabilit termenul maxim pentru care să poată fi dispusă această măsura preventivă (*i.e.* liberarea provizorie sub control judiciar). **Curtea a constatat că lipsa termenului de aplicare a măsurii liberării provizorii sub control judiciar constituie o omisiune legislativă contrară Constituției. În acest context, Curtea a reținut că, fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, ea nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.** Din aceste motive, Curtea a admis parțial excepția de neconstituționalitate și a declarat neconstituțional art. 191 C. proc. pen., în partea ce ține de omisiunea de a reglementa termenul pentru care poate fi dispus controlul judiciar și durata maximă a acestei măsuri. **În consecință, în vederea remedierii deficienței de reglementare și înlăturării viciului de neconstituționalitate, Curtea a emis o Adresă pentru Parlament, pentru a opera modificări în Codul de procedură penală, ținând cont de raționamentele menționate.**

Astfel reieșind din Jurispruidența Curții Constituționale a Republicii Moldova, considerâm prezenta adresare întemiată, legală și care corespunde în mod total atribuțiilor Curții Constituționale de legiuitor pasiv.

104. **În acest sens este elocventă jurisprudența recentă a Curții Constituționale în HCC nr.11 din 23.09.2025 prin care Curtea a admis sesizarea de omisiune legislative și a *declarat neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare** în codul de procedură penală.

105. Se impune referința și la **loialitatea constituțională**, care reprezintă atașamentul față de valorile constituționale, respectarea Constituției în litera și în spiritul acesteia, îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor și respectarea drepturilor pe care Constituția le prevede, încadrarea în limitele de competență stabilite de textele constituționale și respectarea competenței reglementate pentru toate autoritățile publice, cooperarea, colaborarea, consultarea **în îndeplinirea competențelor concurente.**

106. În România ca și în Republica Moldova, obligația de loialitate constituțională nu are o consacrare expresă în Constituție, aceasta fiind dedusă de către Curtea Constituțională pe calea interpretării normelor Legii fundamentale. Jurisprudența Curții a evoluat de la o simplă enunțare a conceptelor de *„loialitate"* și *„comportament loial"*, la circumstanțerea unor *„norme de loialitate constituțională"* derivând dintr-un principiu expres consacrat de Constituție – cel al separației și echilibrului puterilor în stat, **care circumstanțiază obligația unui comportament loial în raport de Constituție precum și de cooperare loială între autoritățile publice.** Chiar dacă obligația menționată nu are o consacrare constituțională expresă, obligativitatea deciziilor Curții Constituționale în întregul lor, ca unitate a considerentelor și dispozitivului, determină astfel încât cele statuate în motivarea deciziilor să se impună tuturor subiectelor de drept.

107. Reiterăm că Republica Moldova ca stat semnatat al Acordului de Asociere are obligațiunile asumate prin **Acord la art. 16 alin. (1) lit, (f),** prin care în procesul de aderare statul candidat Republica Moldova are obligațiunea pozitivă de a institui mecanisme preventive, constatatorii și reparatorii – **care prevăd expres obligațiunea de a combate fenomenele infracționale precum utilizarea ca veridice a unor probe falsificate în proceduri judiciare.**

108. Reieșind din obiectivul strategic al Republicii Moldova de integrare europeană, **consfințit și în art. 140[1] din Constituție** prezintă un interes sporit cunoașterea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene și in ce măsura valorile constituționale ale statului nostru corespund acestora. Astfel, Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, semnat la 13.12.20074, recunoaște că din moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei **s-au dezvoltat valorile universale care constituie drepturile inviolabile și inalienabile ale persoanei, precum și libertatea, democrația, egalitatea și statul de drept.**

Onorată Curte!

Urmare a ansamblului aspectelor învederate, este **îndrituită integral intervenţia Curţii Constituţionale în vederea**

1) Admiterii judecării în contenciosul constituţional a neconstituţionalităţii sesizate

2) **Declararea neconstituţionalităţii sintagmei normativ-procesuale specificate la *lit. d) a art. 7 alin. (3[1]) Cod de procedură penală, " ... d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate...."* la incidentă cu prevederile Constituţiei RM la art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140 în măsura în care sintagma nu face distincţie clară între „identitate formală" şi „identitate materială" (principiu general de claritate şi previzibilitate a legii ce rezidă în art. 23 din Constituţie), în măsura lipsei de precizie care prin lecturare eronată de către destinatarul Legii este capabilă să "atribuie" instanţelor de drept comun competenţe de jurisdicţie constituţională la cercetarea admisibilităţii spre contenciosul Constituţional** (contrar articolelelor 134–135 din Constituţie), creează un filtru arbitrar şi disproporţionat prin riscul de împiedicare a sesizării Curţii din perspectiva noilor critici şi argumente de neconstituţionalitate (cu încălcarea principiului supremaţiei Constituţiei ce rezidă în art. 7 din Constituţie şi încălcarea proporţionalitatăţii prin imprevizibilitate a restricţiei contrar art. 54 din Constituţie) fiind prin efect capabilă să pună sub risc sesizarea Curţii Constituţionale cu privire la imperativitatea alinierii Hotărârilor Curţii prin prisma jurisprudenţei Comisiei de la Veneţia *(AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară)* care reclamă EXPRES efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituţionalităţii unei norme procesual penale, fără distincţie şi în egală măsură cazului declarării neconstituţionalităţii unei norme de materie penală, raţionament aplicabil direct în prezenta speţă de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalităţii procesului penal prin ignorarea neconstituţionalităţii normei art. 287 alin (1) din CPP invocate în timp util la neconstituţionalitate şi ulterior condamnării declarate neconstituţionale de Înalta Curte, afectându-se indirect dreptul la reabilitare în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituţie: dreptul la demnitate şi reputaţie garantat de art. 1 din Constituţie, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituţie, dreptul de acces efectiv la justiţie şi la un proces echitabil (art. 20 din Constituţie, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituţie, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în faţa legii şi justiţiei (art. 16 din Constituţie), dreptul la proprietate (art. 46 , art. 127 Constituţie, art. 1 Protocol 1 CEDO)

3) Subsidiar, în numele principiilor fundamentale ale statului de drept, al demnităţii umane şi al supremaţiei Constituţiei, solicităm Curţii Constituţionale a Republicii Moldova **alăturat declarării a dispoziţiei art. 7 alin. (3[1]) lit. d) Cod de procedură penală este neconstituţională**, se solicită Înaltei Curţi următoarele:

   1.1. Reafirmarea că numai Curtea Constituţională este competentă să aprecieze asupra identităţii de obiect şi a criticilor de neconstituţionalitate;

   1.2. Înalta Curte să restabilească un echilibru constituţional în care să confirme rolul exclusiv al Curţii Constituţionale, de **garant suprem al Constituţiei şi al drepturilor omului în Republica Moldova, inclusiv în procedura de examinare şi evaluare a identităţii de obiect.**

   1.3. Înalta Curte să dispună aplicarea la caz a dispoziţiilor, raţionamentelor şi hotărârilor Înaltei Curţi, cu aplicare imediată şi/sau de asigurare a condiţiei tranzitorii, dar cu aplicare la caz a modificărilor operate în Lege.

F. Lista documentelor relevante

Spre examinare în contenciosul constituţional urmează a fi prezentat Înaltei Curţi de către Instanţă **materialul integral al dosarului nr. 2008030943**

G. Declarația și semnătura autorilor sesizării

Declarăm pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte și veridice.

Locul: mun.Chișinău, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

Data: **"_22_" decembrie 2025**

AVOCATUL CEACHIR ANATOLIE

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL "Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

AVOCATUL VADIM VIERU

În interesele lui Gherman Ion director / fondator SRL „Penomet Grup"

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN ALA, soția, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

GHERMAN PAVEL, feciorul, revizuient legal

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Dosarul nr. 1rh-9/2024
1-12119539-12-1rh-05022024

ÎNCHEIERE

21 ianuarie 2026 mun. Chişinău

Judecătoria Chişinău(sediul Buiucani)
În componenţă:
Preşedintele şedinţei, judecător Natalia Patraşcu
grefier Vasilina Bejenari, Victor Pena
Cu participarea:
procurorului Lucia Andriuţa
avocaţilor Vadim Vieru, Anatolie Ceachir
revizuienţilor Ala Gherman, Pavel Gherman

examinând în cadrul şedinţei publice, cererile de revizuire depuse de revizuienţii Gherman Pavel, Gherman Ala şi avocatul revizuientului Gherman Ion, avocatul Ceachir Anatolie a dosarului penal nr. 2008030943,

A CONSTATAT :

Prin sentinţa Judecătoriei Rîşcani mun. Chişinău din 25 iunie 2013, Gherman Ion Vasile a fost recunoscut vinovat în comiterea infracţiunii prevăzute de art.190 alin. (5) Cod penal fiind numită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 12 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa funcţii de administrare şi gestionare a mijloacelor financiare pe un termen de 4 ani, cu ispăşirea pedepsei în penitenciar de tip închis. Măsura de reprimare în privinţa inculpatului Gherman Ion Vasile a fost aplicată arestul pentru executarea sentinţei, cu luarea sub strajă din sala de şedinţe imediat. Termenul ispăşirii pedepsei a început de la 25.06.2013, inclusiv. A fost admisă parţial acţiunea civilă depusă de reprezentantul părţii civile SRL Elvitis-Com. A fost încasat solidar, de la Gherman Ion şi SRL Penomet-Grup, în beneficiul SRL Elvitis-Com, prejudicial material cauzat în mărime de 1 381 422,05 lei şi dobînda de întîrziere în mărime de 1 140 725,45 lei. În rest pretenţiile din acţiunea civilă au fost respinse ca neîntemeiate. Corpurile delicte se păstrează la materialele cauzei penale.

Prin decizia Colegiului Penal al Curţii de Apel Chişinău din 19 iunie 2014, au fost admise apelurile avocaţilor Pascal Veronica, Ceachir Anatolie şi Postica Alexandru în interesele inculpatului Gherman Ion Vasile. A fost casată parţial sentinţa Judecătoriei Rîşcani mun. Chişinău din 25 iunie 2013 şi pronunţată o nouă hotărîre potrivit modului stabilit de prima instanţă după cum urmează: Gherman Ion Vasile, recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) CPRM a fost condamnat la 9 ani închisoare, în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcţii de administrare şi gestionare a mijloacelor financiare pe un termen de 3 ani. În rest sentinţa Judecătoriei Rîşcani mun. Chişinău din 25 iunie 2013 se menţine fără

modificări. Termenul executării pedepsei lui Gherman Ion Vasile a fost calculat din 19 iunie 2014 şi a fost inclus în acest termen perioada aflării lui în stare de arest de la 25 iunie 2013 pînă la 19 iunie 2014.

La 05 aprilie 2019 in Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Râşcani a parvenit cererea înaintată de lon Gherman, reprezentat de către avocatul Anatolie Ceachir, privind deschiderea procedurii de revizuire a cauzei penale, întru condamnarea sa pentru comiterea infracţiunii, prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, pentru stabilirea faptului că aprecierea şi administrarea probelor la investigarea şi judecarea cauzei penale nr. 2008030943 au fost efectuate cu încălcarea prevederilor legale, rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii conform regulilor de procedură privind judecarea în prima instanţă.

La 10 mai 2019, prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani, a fost dispus refuzul în deschiderea procedurii de revizuire.

Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 30 noiembrie 2020 a fost admisă plîngerea avocatului A. Ceachir în interesele petiţionarilor Gherman Ion, Gherman Ala, fiind anulată ordonanţa de refuz in deschiderea procedurii de revizuire din 10 mai 2019, cu dispunerea reexaminării plingerii şi lichidării încălcărilor admise.

Ulterior, la 10 martie 2021 în adresa Procuraturii mun. Chişinău, Oficiul Rişcani a parvenit spre examinare o altă cerere de revizuire depusă de revizuenţii Gherman Ion, Gherman Ala şi Gherman Pavel, aferent solicitării deschiderii procedurii de revizuire a procesului penal pe cauza penală nr.2008030943, de condamnare a lui Gherman fon, cu invocarea unor fapte noi sau recent descoperite de care instanţa nu a avut cunoştinţă la emiterea hotărării.

Prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani din 23 aprilie 2021, cererile depuse la 05.04.2019 şi 10.03.2021 au fost conexate, pentru a fi examinate într-o singură procedură, deoarece ambele, în context, vizează posibilitatea deschiderii procedurii de revizuire a procesului penal pe cauza penală nr.2008030943, de condamnare a lui Gherman Ion.

Prin ordonanţa procurorului în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Rîşcani din 26 aprilie 2021, s-a dispus deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal pe cauza penală nr. 2008030943 de condamnare al lui Gherman Ion, în baza art. 190 alin.(5) Cod penal, în vederea cercetării noilor circumstante.

Prin scrisoarea de însoţire nr. 9816 din 28 noiembrie 2023, in conformitate cu prevederile art. 460 alin.(4) din Codul de procedură penală, semnată de procurorul adjunct interimar al Procurorului şef al Procuraturii municipiului Chişinău, şef adjunct interimar al Oficiului Rişcani, Angela Pleşca, în adresa Curţii de Apel Chişinău au fost remise pentru examinare conform competenţei, materialele acumulate la cererea de revizuire, depusă de către Ala Gherman, în baza căreia la data de 26.04.2021 procurorul în Procuratura mun. Chişinău, Oficiul Râşcani Lucia Andriuţa a emis ordonanţa privind deschiderea procedurii de revizuire a procesului penal în cauza nr. 2008030943 de condamnare al lui Ion Gherman în temeiul art. 190 alin. (5) din Codul penal, în 5 volume.

La data de 07 decembrie 2023 revizuienţii Gherman Pavel, Gherman Ion, Gherman Ala şi avocatul revizuientului Gherman Ion, Ceachir Anatolie, au depus prin intermediul cancelariei Curţii de Apel Chişinău, cererea de revizuire a procesului penal în cadrul dosarului penal 2008030943 în baza căreia a fost interpelată cauza penală de învinuire a lui Gherman Ion în

comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) din Codul penal, care ulterior a parvenit în adresa Curții de Apel Chișinău în 13 volume.

Prin Încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2024, a fost declinată competența de la examinarea cauzei nr. 1rh-32/23, privind soluționarea cererii de revizuire înaintate de avocatul Anatolie Cechir în interesele revizuentului Gherman Ion, revizuenții Gherman Pavel și Gherman Ala și a cererii de revizuire înaintată de revizuenții Gherman Ion, Gherman Ala și Gherman Pavel, a sentinței Judecătoriei Rișcani, mun. Chișinău din 25 iunie 2023, a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2014, a deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18 februarie 2015 și a deciziei Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 noiembrie 2015, în favoarea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

A fost ridicat de la examinare cauza nr. 1rh-32/23, (5 volume procesul penal 2008030943, 13 volume, dosar nr. 1-1385/2012, (1rh-960/16)), privind soluționarea cererii de revizuire înaintate de avocatul Anatolie Cechir în interesele revizuentului Gherman Ion, revizuenții Gherman Pavel și Gherman Ala și a cererii de revizuire înaintată de revizuenții Gherman Ion, Gherman Ala și Gherman Pavel, a sentinței Judecătoriei Rișcani, mun. Chișinău din 25 iunie 2013, a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2014, a deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18 februarie 2015 și a deciziei Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 noiembrie 2015 cu remiterea cauzei în adresa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Potrivit fișei de repartizare a dosarului, la data de 05 februarie 2024, cererea de revizuire menționată supra a fost repartizată spre examinare judecătorului Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Natalia Patrașcu.

Prin intermediul cancelariei Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, la data de 22 decembrie 2025, avocații Ceachir Anatolie și Vadim Valeriu, în interesele revizuientului Gherman Ion, cît și revizuienții Gherman Ala și Gherman Pavel, au depus 3 sesizări cu privire la excepția de neconstituționalitate, după cum urmează:

1) Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995, prin care se solicită: declararea neconstituționalității sintagmei normativ-procesuale specificate la lit. d) a art. 7 alin. (3^1) Cod de procedură penală, " ... d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate ...." la incidență cu prevederile Constituției RM la art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140 în măsura în care sintagma nu face distincție clară între „identitate formală" și „identitate materială" (principiu general de claritate și previzibilitate a legii ce rezidă în art. 23 din Constituție), în măsura lipsei de precizie care prin lecturare eronată de către destinatarul Legii este capabilă să "atribuie" instanțelor de drept comun competențe de competențe de jurisdicție constituțională la cercetarea admisibilității spre contenciosul Constituțional (contrar articolelelor 134-135 din Constituție), creează un filtru arbitrar și disproporționat prin riscul de împiedicare a sesizării Curții din perspectiva noilor critici și argumente de neconstituționalitate (cu încălcarea principiului supremației Constituției ce rezidă în art. 7 din Constituție și încălcarea proporționalității prin imprevizibilitate a restricției contrar art.

54 din Constituţie) fiind prin efect capabilă să pună sub risc sesizarea Curţii Constituţionale cu privire la imperativitatea alinierii Hotărârilor Curţii prin prisma jurisprudenţei Comisiei de la Veneţia (AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară) care reclamă EXPRES efectul retroactiv efectiv al constatării neconstituționalității unei norme procesual penale, fără distincţie şi în egală măsură cazului declarării neconstituţionalităţii unei norme de materie penală, raţionament aplicabil direct în prezenta speţă de revizuire, făcând iluzorie reabilitarea persoanei condamnate în o procedură viciată fundamental de drept, fiind încălcat principiul legalității procesului penal prin ignorarea neconstituționalității normei art. 287 alin (1) din Cod de procedură penală invocate în timp util la neconstituționalitate şi ulterior condamnării declarate neconstituționale de Înalta Curte, afectându-se indirect dreptul la reabilitare în care rezidă multiple drepturi fundamentale garantate de Constituţie: dreptul la demnitate şi reputaţie garantat de art. 1 din Constituţie, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituţie, dreptul de acces efectiv la justiţie şi la un proces echitabil (art. 20 din Constituţie, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituţie, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în faţa legii şi justiţiei (art. 16 din Constituţie), dreptul la proprietate (art. 46, art. 127 Constituţie, art. 1 Protocol 1 CEDO).

Subsidiar, în numele principiilor fundamentale ale statului de drept, al demnității umane şi al supremației Constituţiei, se solicită Curţii Constituţionale a Republicii Moldova alăturat declarării a dispoziției art. 7 alin. (3^1) lit. d) Cod de procedură penală ca fiind neconstituțională, se solicită Înaltei Curţi următoarele:

- Reafirmarea că numai Curtea Constituţională este competentă să aprecieze asupra identității de obiect şi a criticilor de neconstituționalitate;
- Înalta Curte să restabilească un echilibru constituțional în care să confirme rolul exclusiv al Curţii Constituţionale, de garant suprem al Constituţiei şi al drepturilor omului în Republica Moldova, inclusiv în procedura de examinare şi evaluare a identității de obiect.
- Înalta Curte să dispună aplicarea la caz a dispoziţiilor, raţionamentelor şi hotărârilor Înaltei Curţi, cu aplicare imediată şi/sau de asigurare a condiției tranzitorii, dar cu aplicare la caz a modificărilor operate în Lege.

2) Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituţională şi articolele 38 alin. (1) lit. c) şi 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995, prin care se solicită:

- Declararea drept neconstituțională omisiunea Legiuitorului de a norma prin procedura clară şi previzibilă, imperativitatea revizuirii în situația în care Curtea Constituțională a constatat prin Decizia Curții Constituționale încălcarea unui drept ocrotit de Constituție;
- Exercitarea controlului constituționalității textului: "Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă din art.458 alin.(3) pct.4) Cod de procedură penală prin prisma garanțiilor supreme consfinţite de Constituție la art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituția Republicii Moldova, prin prisma rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO şi prin prizma concluziilor COMISIEI DE LA VENEȚIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivității nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanțial, text sursă 29. Question 4: The principle

of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law, expuse de Comisia de la Veneția în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEȚIA PENTRU CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009) și în conexiune cu faptul constatării prin Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016 de către Curtea Constituțională a încălcării drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion în cauza în revizuire nr. 2008030943;

- Declarării neconstituționalității sintagmei. Curtea Constituțională a recunoscut drept neconstituțională prevederea legii aplicată în cauza respectivă" din art.458 alin.(3) pct.4) Cod de procedură penală în măsura în care aceasta poate împiedira revizuirea unei cauze ca rezultat a Constatării încălcării drepturilor fundamentale de către Înalta Curte prin Decizie de inadmisibilitate, precum Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016, prin care Curtea Constituțională a constatat încălcarea drepturilor constitutionale a lui Gherman Ion.

- Dispunerii efectelor *erga omnes* și *pro futuro*, dar cu aplicabilitate imediată în cauza nr. 2008030943 (revizuire), pentru a permite revizuirea efectivă cu epurarea probelor falsificate și derivate din falsificate în virtutea doctrinei fructului pomului otrăvit și reabilitarea persoanei condamnate în baza documentelor dovedite falsificate ca produs al infracțiunii prevăzute de art. 361 Cod penal comise de Vutcărău Vasile, reprezentant al pretinsei părți vătămate SRL Elvitis Com.

- Cazul în care Înalta Curte consideră oportun emiterea unei hotărâri interpretative care să statueze că, în sensul art. 458 alin.(3) pct.4), Deciziile Curții Constituționale în care au fost constatate încălcării a unui drept constitutional, precum în Decizia Curții Constituționale din 18.11.2016 sunt asimilate temeiului de revizuire respectiv, întrucât protejează efectivitatea art. 20, 26 și art. 140 Constituție, sau sunt asimilate prin garanțiile stipulate de Legiuitor la temeiul prevăzut de art. 458 alin. (3) pct.2) CPP anume din perspectiva și funcția de garantare a principiului legalității și principiului supremației Constituției.

3) Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate prezentată în conformitate cu prevederile Legii nr. 74/2025 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. c) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995, prin care se solicită:

- Declararea neconstituționalității sintagmei prin sentință penală irevocabilă din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală, din motiv de incidența prevederilor stipulate la art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art 26, art. 54, art. 119 din Constituția Republicii Moldova, în măsura în care exclude din sfera revizuirii situațiile în care infracțiunea este constatată definitiv și executoriu conform art. 467 Cod de procedură penală prin ordonanțe constatative de infracțiune pe temeiuri de nereabilitare, in concreto art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, ori alte acte judiciare irevocabile constatative de infracțiune executorii, conform art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală; sau, în subsidiar, emiterea unei hotărâri interpretative care să stabilească expres că actele judiciare constatative de infracțiune (inclusiv ordonanțele executorii, corelate cu art. 467 și art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală) sunt asimilate sentinței penale irevocabile" ca temei pentru

revizuire, fiind afectate direct dreptul la reabilitare, prin revizuire, garantat de Constituţie, în care rezidă dreptul la demnitate şi reputaţie garantat de art. 1 din Constituţie, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituţie, dreptul de acces efectiv la justiţie şi la un proces echitabil (art. 20 din Constituţie, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituţie, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în faţa legii şi justiţiei (art. 16 din Constituţie), dreptul la proprietate (art. 46, art. 127 Constituţie, art. 1 Protocol 1 CEDO);

- Dispunerii efectelor *erga omnes* şi *pro futuro*, cu aplicabilitate imediată în cauza nr. 2008030943 (revizuire), pentru a permite revizuirea efectivă cu epurarea probelor falsificate şi derivate din falsificate în virtutea doctrine fructului pomului otrăvit şi reabilitarea persoanei condamnate în baza documentelor dovedite falsificate ca produs al infracţiunii prevăzute de art. 361 Cod penal comise de Vutcărău Vasile, reprezentant al pretinsei părţi vătămate SRL Elvitis Com.

În şedinţele de judecată, revizuienţii Gherman Pavel şi Gherman Ala, cît şi avocaţii Vieru Vadim şi Ceachir Anatolie, au susţinut pe deplin sesizările înaintate solicitînd remiterea acestora în adresa Curţii Constituţionale spre examinare.

Procurorul Lucia Andriuţa, a menţionat în şedinţa de judecată că, în opinia acuzării, nu sunt întrunite condiţiile prevăzute de Lege pentru ridicarea excepţiilor de neconstituţionalitate. Consideră sesizările drept inadmisibile deoarece obiectul sesizării nu ţine de competenţa Curţii Constituţionale, prevăzută la 135 alin. (l) lit. a) şi b) din Constituţia Republicii Moldova, or interpretarea Legii ţine atribuţiile exclusiv a Parlamentului.

R/părţii vătămate SRL „Elvitis Com", Vasile Vutcărău, a lăsat la discreţia instanţei soluţionarea chestiunii date.

Audiind opinia participanţilor la proces, studiind sesizările depuse, verificînd materialele cauzei în raport cu prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa de judecată conchide că, cererile avocaţilor Ceachir Anatolie şi Vadim Valeriu, în interesele revizuientului Gherman Ion, cît şi a revizuienţilor Gherman Ala şi Gherman Pavel, cu privire la ridicarea excepţiilor de neconstituţionalitate, sunt întemeiate urmînd a fi admise, reieşind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 7 alin. (1) Cod de procedură penală, *„ Procesul penal se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod."*

Alineatul (3) al aceluiaşi articol prevede că, *„ În cazul existenţei incertitudinii cu privire la constituţionalitatea legilor şi a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărârilor şi a ordonanţelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanţa de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituţională pentru a se pronunţa asupra constituţionalităţii acestora."*

Potrivit alineatului (3^1) al articolului menţionat, *„La ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate şi la sesizarea Curţii Constituţionale, instanţa de judecată nu este în drept să se pronunţe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii normelor contestate cu prevederile Constituţiei, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiţii: a) obiectul excepţiei intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituţie; b) excepţia*

este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate."

Potrivit alineatului (3^2) al articolului menționat, *„Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii."*

Completul de judecată reține că, pe data de 09 februarie 2016, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, la sesizarea depusă de către Curtea Supremă de Justiție, pentru interpretarea articolului 135 alin.(l) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, a pronunțat o hotărâre conform căreia:

-în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, completul de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

-excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața completului de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

-sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

-judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Prin urmare, referitor la condițiile de admisibilitate ale sesizărilor, instanța de judecată remarcă următoarele:

- Excepțiile sunt ridicate de către avocații Ceachir Anatolie și Vadim Vieru, în interesele revizuientului Gherman Ion, cît și revizuienții Gherman Ala și Gherman Pavel, în cadrul cererii de revizuire depuse de revizuienții Gherman Pavel, Gherman Ion, Gherman Ala și avocatul revizuientului Gherman Ion, Ceachir Anatolie, în cadrul dosarului penal nr.2008030943;

- Normele invocate în sesizările înaintate – constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrucât acestea fac parte din categoria actelor cuprinse la art.135 alin. (l) lit.a) al Constituției Republicii Moldova;

- Prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cererilor de revizuire;

- Nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate, or din analiza jurisprudenţei Curţii Constituţionale, instanţa de judecată nu a depistat o hotărâre anterioară a Curţii în privinţa problemelor expuse mai sus.

Drept urmare a celor expuse supra, instanţa de judecată conchide că, în prezenta cauză, condiţiile de admisibilitate a cererilor privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate, stabilite de Curtea Constituţională prin Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016, au fost întrunite.

În conformitate cu Hotărîrea Curţii Constituţionale nr. 2 din 09 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova (excepţia de neconstituţionalitate), art. art. 7 alin. (3), (3^1) (3^2), 342 Cod procedură penală, instanţa de judecată,

DISPUNE:

A admite cererile avocaţilor Ceachir Anatolie şi Vadim Vieru, în interesele revizuientului Gherman Ion, cît şi ale revizuienţilor Gherman Ala şi Gherman Pavel, privind sesizarea Curţii Constituţionale, în vederea exercitării controlului constituţionalităţii :

1) A sintagmei normativ-procesuale specificate la lit. d) a art. 7 alin. (3^1) Cod de procedură penală, " ... d) nu există o hotărâre anterioară a Curţii Constituţionale având ca obiect prevederile contestate ...." la incidenţă cu prevederile Constituţiei RM la art. 1, art. 7, art. 20, art. 23, art. 26, art. 54, art. 134, art. 135, art. 140 în măsura în care sintagma nu face distincţie clară între „identitate formală" şi „identitate materială" (principiu general de claritate şi previzibilitate a legii ce rezidă în art. 23 din Constituţie), în măsura lipsei de precizie care prin lecturare eronată de către destinatarul Legii este capabilă să "atribuie" instanţelor de drept comun competenţe de jurisdicţie constituţională la cercetarea admisibilităţii spre contenciosul Constituţional (contrar articolelelor 134-135 din Constituţie).

2) A textului: "Curtea Constituţională a recunoscut drept neconstituţională prevederea legii aplicată în cauza respectivă" din art.458 alin.(3) pct.4) Cod de procedură penală prin prisma garanţiilor supreme consfinţite de Constituţie la art. 1, art. 4, art. 6, art. 7, art. 8, art. 16, art. 20, art. 26, art. 54, art. 119, art. 134, art. 140 din Constituţia Republicii Moldova, prin prisma rigorilor imperative ale art. 6 par. 1 CEDO, art. 13 CEDO şi prin prizma concluziilor COMISIEI DE LA VENEŢIA la Întrebarea 4: Principiul retroactivităţii nu se aplică distinct dreptului penal procedural de cel penal substanţial, text sursă 29. Question 4: The principle of retroactivity does not apply to procedural as distinct from substantive criminal law, expuse de Comisia de la Veneţia în AMICUS CURIAE adoptat de COMISIA DE LA VENEŢIA PENTRU CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A GEORGIEI în cea de a 78-a Sesiune Plenară (AMICUS CURIAE BRIEF FOR THE CONSTITUTIONAL COURT OF GEORGIA ON THE RETROACTIVITY OF STATUTES OF LIMITATION AND THE RETROACTIVE PREVENTION OF THE APPLICATION OF A CONDITIONAL SENTENCE (Venice, 13-14 March 2009, Strasbourg, 16 Martie 2009) şi în conexiune cu faptul constatării prin Decizia Curţii Constituţionale din 18.11.2016 de către Curtea Constituţională a încălcării drepturilor fundamentale ale lui Gherman Ion în cauza în revizuire nr. 2008030943.

3) A sintagmei „ ... prin sentință penală irevocabilă ..." din art. 458 alin. (3) pct. 1) Cod de procedură penală, din motiv de incidența prevederilor stipulate la art. 1 alin (3), art. 4, art. 20, art. 23, art 26, art. 54, art. 119 din Constituția Republicii Moldova, în măsura în care exclude din sfera revizuirii situațiile în care infracțiunea este constatată definitiv și executoriu conform art. 467 Cod de procedură penală prin ordonanțe constatative de infracțiune pe temeiuri de nereabilitare, *in concreto* art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, ori alte acte judiciare irevocabile constatative de infracțiune executorii conform art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală; sau, în subsidiar, emiterea unei hotărâri interpretative care să stabilească expres că actele judiciare constatative de infracțiune (inclusiv ordonanțele executorii, corelate cu art. 467 și art. 313 alin. (6) Cod de procedură penală) sunt asimilate „sentinței penale irevocabile" ca temei pentru revizuire, fiind afectate direct dreptul la reabilitare prin revizuire garantat de Constituție, în care rezidă dreptul la demnitate și reputație garantat de art. 1 din Constituție, dreptul la apărare garantat de art. 26 din Constituție, dreptul de acces efectiv la justiție și la un proces echitabil (art. 20 din Constituție, art. 6 CEDO), dreptul la un remediu efectiv (art. 20 din Constituție, art. 13 CEDO), dreptul la egalitate în fața legii și justiției (art. 16 din Constituție), dreptul la proprietate (art. 46, art. 127 Constituție, art. 1 Protocol 1 CEDO).

A prezenta Curții Constituționale sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate depuse în cadrul prezentelor cereri de revizuire a cauzei penale nr. 2008030943, cu anexe.

Încheierea este definitivă.

Președintele ședinței,
Judecător **Natalia Patrașcu**